

ఓమ్.

జ యా ద్విప్ర కా శి క్.

మూ డ వ భా గ ము.

ప్ర చ్ఛన్న రాజకుల నిర్ణయము.

ఇ య్య దీ,

శ్రీ మ త్ప రమ హం స,

స్వామి. జీ. యస్. బి. సరస్వతీగారిచే,

ర చి యిం ప బ డి న డి.

మొదటి కూర్పు ప్రతులు ౧౦౦౦.

నూ జ వీ డు,

శ్రీ గా రీ ము ద్రాక్షర శాల యర్థు,

మ ద్రిం ప బ డి,

పనిగళ్ళవారిపాలెములో నేతద్వీధి గారవమహాజనసమ్మేళనమున

గ్రంథకర్తచే బ్రాకటింపబడియె.

1920.

జస్వద్, కాపీరైట్.

వెల రు. 3-0-0.

ఓమ్.

హృదయ ప్రసంగము.

~~~~~

గుంటూరుజిల్లా హైదరాబాద్ సంగం జాగర్లమూడిలో జరిగిన పరిషత్తు యందు బ్రహ్మశ్రీ దేందుకూరి నృసింహశాస్త్రిలగారు, బ్రహ్మశ్రీ కాశీ కృష్ణమాచార్యులవారు, బ్రహ్మశ్రీ పానకాలశాస్త్రిలవారు, మరియు శేషలితాలూకా సల్లూరుగ్రామమునకు సమీపమునయుండు మైనేసివారి పాశేములో జరిగిన పరిషత్తుయందు బందరు నోబిల్ కాలేజీ సంస్కృత పండితులగు బ్రహ్మశ్రీ శిష్యానృసింహ శాస్త్రిలవారు ఈమొదలగువారితో శ్రీయుతులగు కమ్మవారు, కాపువారు, వెలమవారు, రెడ్డివారు, ఈమొదలగువారు కూర్చుంటున్నప్పుడు సూర్యవంశజులైన శ్రీమతియైన యున్నారని వాదము లొనర్చియున్నాము.

ఇట్టి మావాదములను బూర్వోక్తులగు పండితవర్యులు ఖండన మొనర్చకబోవుటచే అట్టి వాదవిషయములను సిద్ధాంతపఠించి జయార్థ ప్రకాశిక మూడవభాగము ప్రచ్ఛన్నరాజకులనిర్ణయమును నీగ్రంథము నలిఖించి వెల్లడిపఠించి యున్నాము. ఈగ్రంథమందలి శాస్త్రవిషయములో నెద్దియైనను సంశయముగలిగియుండినచో స్థూలముగా శాస్త్ర వివాదాంశములను గల్పించుకొని మఱికొందరెవరైనను వాదించ తలచినయెడల క్రిందవివరించియున్న పద్ధతుల (షరతుల) ననుసరించి వాదములు జరుపుదురేని మేమును అట్టివాదములకు సంసిద్ధులమై నుండుమని ఇందుమూలమున దెలియబఠచుచున్నాము.

అు లు.

1. ఉభయులకు సమ్మతమైన పంచాయతీదార్ల కలిగి యుండవలెను.

2. వాదస్థలము సర్వ జనుల రాకల కుపయుక్తముగా నుండవలయును.

3. విషయమునకు సంబంధించిన గ్రాంథయుక్తమైన శాస్త్రవాక్య మైయుండవలెను.

4. వాదమందు దూషణ శ్లేషార్థము లుండగూడదు. ఏతద్విరుద్ధ ప్రవర్తకులను సభనుంచి బహిష్కరించుటకు పంచాయతీదార్ల కధికార మిచ్చి యుండవలెను.

5. నిర్ణేతాంశముల నొప్పుకొన్నట్లు ప్రకటన చేయుటకై వారివారి సంతకములు నిచ్చుటకొప్పుకొని యుండవలెను.

6. విషయమునకు సంబంధమగు పూర్వపక్షగ్రాంథమునైన వాక్యములను పత్రసంఖ్యాచిహ్నముతో వాద దివసమునకు 4 రోజులకు పూర్వమే తెలుపవలెను.

7. శాస్త్రార్థ మొనరించువారి నామములను తెలియపర్చుటేగాక తదితరులు ప్రసంగించకుండుటకు ఖండితమైన తగుయోర్పాటు పంచాయతీదార్లకు కలిగి యుండవలెను.

Note:—సభకగు యావత్తు ఖర్చులు మాచే రచియింపబడిన పూర్వోక్త గ్రాంథఖండన యొనర్చువారే భరించవలయును.

ఆంధ్రనగరము,
ఆర్యావర్తాంతర్గతము,
14-3-20.

శ్రీమత్సరమహాంస,
స్వామి. జి. యస్. బి. సరస్వతి.

ఓమ్.

ధన్యవాదము.

ఆంధ్రమహాశయులారా !

గుణినామపినిజరూప ప్రతిపత్తిః పరతవవసంభవతి।

స్వమహిమదర్శనమక్షోర్ము కురతశేజాయతేయస్మాత్॥

అనగా గుణవంతులకుగూడ స్వస్వరూప పరిజ్ఞానము పరుల వలననే కలుచున్నది. నమస్తమును వీక్షించెడి కనుల మహిమను అద్భుతము చేతనే దెలుసుకొనవలయు ననునట్లు,

శ్లో॥ గోపాలసచ్చిదానంద బ్రహ్మాంద్ర్యసరస్వతే।

శ్రీరాజమాభికారుణ్య ముద్రాధిదావిరాజతే॥

అను నీయుత్తమశ్లోకుడగు నొకయాంధ్రమహాశయుని చరిత్రాశ్రయకమగు ధన్యవాదమొనర్చుటకు సంతసించుచున్నాను. అడిత్రమశ్లోకులగు యాంధ్రమహాశయులే స్వస్తిశ్రీ శ్రీమత్పరమహంస స్వామిః జీ. యన్. బి. సరస్వతీయను క్లుప్తనామముతో విరాజిల్లుచున్న యాధన్యాత్ముని చారిత్రాత్మకమగు యీధన్యవాదమును సంభ్రమమునొందుచున్న సజ్జనులకు నాయోపకకొలది తొల్టొల్ల గొంత ముచ్చటించదలచి సీక్రిందివిధమున ప్రారంభించుచున్నాను.

శు	శ	బు	ర	మ	ర	మ	ల	గు
చ	రాశిచక్రము.			కే	శు	కే	అంశచక్రము.	
							చ	
గు	రా							రా
			ల					బు శ

స్వస్తిశ్రీవిజయాభ్యుదయకల్యాది గతాబ్దులు ర౯౭౯కి సదృశము శాలివాహన శకవర్షంబు ౧౮౦౦ లైన వృషభమాసము ౧౦ దివసమునకు తుల్యమగు ౧౮౭౮ సం॥ మేనెల ౨౨ తేదీకి సరియగు బహుధాన్య నామ సంవత్సర వైశాఖ బ ౬ సోమ్యవాసరము. ౨౯, ర౬ శ్రవణము ౩౯, ౫౭ బౌష్యము ర౨, ర౮ వణి ౨౯, ర౬ రావి ౧౮, ౩౨ మిథునాయనగతో రవి: ౩౬, ౬ నిర్గ: ౧, ౧౩ భరణి ౨ ఋ: బుధ: ౧ రేవతి ౩ శుక్ర: ౧౨ శ్రవణము ర౩ వేళ: భుక్తి: ౧, ౨౫ ముదిసము భనిష్ఠ: ౪౪, ౫౪ అహస్సు ౩౨, ౮ ఈశంబాంగ శుద్ధియగు శుభదివసమున సూర్యోదయానంతరము ఘడియలు ౨౯ విఘడియలు ౧౫ తత్కాల భోగ సమయము తులాలగ్నము, శుక్రచైవత్యము, చంద్ర హూరా మిథునబుధ ద్రోక్కాణము, మిథున బుధనవాంశము సింహ రవి ద్వాదశాంశము, కుజశ్రిశాంశము, ఋతుద్వంతము ౬౩, ౫౧ ఋక్షభుక్తి ఘడియలు $\frac{౫౩, ౦౯}{౧౦, ౪౨}$ వ్యము బ ౫ కుజవాసరము ౨౭, ర౨ ఉత్తరాషాఢ ౩౬, ౬ శుభ్రము ర౩, ౧౮ తైత్తిల ౨౭, ౪౩ రాత్రి ౧౪, ౩౨ మహావైధృతి: ప్రవేశము ర౬, ౪౧ వృషభ సంక్రమణ భుక్తి: ౧, ౬ చంద్రమహాద్దశా శేషము ౧ సం॥ ౮ మాసములు ౩ దివసములు ౧౭ ఘడియలు ౨౦ విఘడియలు.

ఈశుభషడ్వర్గ సమయమున సాత్వికవేళయందు చిత్తూరుజిల్లా చంద్రగిరి తా॥ మల్లవరమను గ్రామమున పొగనాటి నియోగులగు మహారాజరాజశ్రీ చదలవాడ శేషయ్యగారి ధర్మపన్నియగు వరదాంబ గిర్ణసంభూతులైన పూర్వాశ్రమమున రామకృష్ణయ్యయను నామమును ధరించిన స్వస్తిశ్రీ శ్రీమత్పరమహంసేత్యాది సకలవిరుదావళి విరాజమాన శ్రీమద్రామానంద సదాశివ బ్రహ్మాండ సరస్వతీ స్వాములవారి ప్రియత మాంతేవాసులగు గోవాల సచ్చిదానంద బ్రహ్మగిరీ సరస్వతీ స్వామివారియొక్క జన్మస్థితియీ ప్రకారమైయున్నది.

3 శ్రీవారు పూర్వాశ్రమమున ప్రబంధ పరమేశ్వరులగు భారత గ్రంథకర్తలలో మూడవ వారగు ఎఱ్ఱాప్రగడ వంశములో పద మూడవ పురుషులై యున్నారు. వీరివంశమీక్రింది విధమున జెలియ బడుచున్నది.

1 భారతగ్రంథకర్తయగు ఎఱ్ఱాప్రగడ, 2 లింగన, 3 విప్ర నారాయణచరిత్ర గ్రంథకర్తయగు మల్లన, 4 కేశవయ్య, 5 సూరయ్య, 6 సాంబయ్య, 7 సుబ్రహ్మణ్యయ్య, 8 విమత్సార్యభాములగు నారాయణయ్య, 9 ముత్యాలయ్య, 10 పేరయ్య, 11 చెంగయ్య, 12 వేదాంత కేశవయ్యను భిరుదాంకితులగు కేశవయ్య, 13 రామకృష్ణయ్య.

శ్రీవారికి పూర్వాశ్రమమున మాతామహులగు రాఘవాతల నారాయణయ్య మేనమామలైన 1 గోపాలయ్య, 2 వెంకటేశ్వరయ్య, 3 రామయ్య, 4 నరసింహయ్య, 5 కృష్ణయ్య, ఇట్లు సంబంధములు గన్పట్టుచున్నవి.

4 ఈయుధయవంశములగు జన్మస్థానము తిరుమలక్షేత్రము (క్రీస్తు గరము) నకు 8 మైళ్లు (రెండుకోశులు) పశ్చిమందును వసుచరిత్రయందు ప్రసిద్ధిగ తప్పట్లునట్టి చంద్రగిరిపట్టణమునకు పార్శ్వదిశ 2 మైళ్ళయందును భాసిల్లుచున్నట్టి మల్లవరగామమైయున్నది. సర్వమత సిద్ధాంత రూపమును, ఒగదామోడబంధురమును, నిశ్చలమును, నిత్యశుభబుద్ధము క్షిప్రభావమునగు అద్వైతతత్వమొక్కటియేనిశ్చలమని స్వీయజ్ఞానాశ్రమమనే బ్రకటిం చెననంబోలి తమజననిజనకులగు శ్రీవారొక్కఁ జననమైరి. ఇట్టి యద్వైతైతిహాసయత తమతో పదముపురి జన్మస్థాన భావములయందు తాజీల్లనని జెప్పుటకు మిగుల నానందమయ్యైతిని.

5 వీరికి పదిరెండువత్సరములు వయస్సు పచ్చనప్పటికే తండ్రియగు కేశవయ్యగారు స్వస్థమైరి. జననియు భర్తృమాగ్ధానుసరణము పతివ్రతాధర్మమని జగంబునకు వెల్లిడింపుచు తదనంతరము 2 వత్సరములకు వివమలంకరించెను.

1. శ్రీవారికి గీ వ సంవత్సరమునందు తల్లితండ్రు లక్ష రాభ్యాస మొనరించిరి. అంతట కొంతకాలమునకనగా రా వ వత్సరము వచ్చిన తోడనే తాత్కాలిక పరిస్థితుల ననుసరించి కుమారునకు రాజభాషను జెప్పించదలచి తిరుపతి (శ్రీనగరము) బ్రవేశించి యచ్చటనున్న మహాంతు భగవాన్ దాసు హైస్కూలులో జేర్పిరి.

అహా? భగవద్విలాసము మానవప్రకృతి నిరాశాహతమైనది. తమకుమారుడు రాజభాషాకోవిదుడై యున్నతస్థాన ములంకరించి తమ్ము నానందింపజేయునని తలచిన తల్లితండ్రుల తలంపులకు వేయిమడుంగులు గా న్నాడించిన పుత్రుని జగద్గురుపదవినిజూచి యానందింపజాలడయ్యె. అప్పటికిని శ్రీవారు కొంత హూణభాష నభ్యసించుచుండ ౧౮౯౩ సంవత్సరమునందే తల్లియగు వరదాంబికయును నృతినొందుటచే ఆంధ్రేయ భాషాధ్యయనమున కంతరాయము వాటిల్లెను.

2 అటుపిమ్మట వీరిమేనమామయగు రావినూతల గోపాలయ్య గారిచేతను, పితామహియగు పేరమాంబగారిచేతను, నెనుపబడుచు గొన్ని దినములు గడిపిరి. ఇట్టిభాగ్యమును గొంతకాలమైనను అనుభవించుటకు వీలు లేక బోయినది. ఎందులకనినచో పితామహియగు పేరమాంబగారు దినమలంకరించుటయే ముఖ్యకారణముగ మనమూహించవలయును.

౩ అటుపిమ్మట భవితవ్యతా ప్రభావముచే శ్రీవారు క్రమక్రమముగ గీర్వాణభాష యందు ప్రవేశమునుసంపాదించి వేదవేదాంతవిద్యావబోధమువందు వీవ్రమైన మనోరథము గలవారై యుండుచో గారణాంతరమున కర్పూలు పురింబునకుం జని యట సర్వవిద్యాలంకృతుండును శ్రీమత్పరమహంసేశ్వారి సకల బిరుదాంకితుండును శ్రీవాసుదేవానంద సరస్వతి ప్రియతమాంతేవాసి వర్ధుండును అయిన రామానంద సరస్వతీస్వాములవారి సన్నిధినిజేరి తచ్చుశ్రావణపరాయణుండై తర్రువేదాంతశాస్త్రముల జక్కగ నధ్యయన మొనరించెను.

౯ అంతట వీరివేదాంత విద్యావ్యాసంగము శీఘ్రముగక్రియా రూపము గాంచజొచ్చెను.

ఇట్టిసంగర్భమున తీవ్ర ముముక్షువగు శ్రీవారికి గావలసిన యు త్కృష్ట పదార్థమేది? సద్గురుజ్యోతిస్సు, దానికై నిరీక్షించుచుఆవరణ విఠేసాది రూపాత్మ ప్రకృతిస్థాంత నిరాస భాస్కరులును, శ్రీకాంచీ సగరస్థిత ఉపనిషద్భ్రష్టాంధ్రమత సంప్రదాయకులును, స్వస్తిశ్రీశ్రీమ త్పరమహంసేత్యాది సకల బిరుదావళి విరాజమానులును, శ్రీమహాదే వేంద్ర ప్రియత మౌంతేవాసి పర్యులును, అయిన సదాశివ బ్రహ్మాండ సరస్వతీస్వాములవారి సన్నిధియందు తంజావూరు మండలాంతర్గతమైన మాయవరమును పురమున కావేరీనొడ్డున విరాజిల్లుచుండు కేందంగుడి మతమున బ్రహ్మచర్యాశ్రమము నుండియే తుర్యాశ్రమ స్వీకారమును గ్రహించిరి.

౧౦ శ్రీవారు విళంబినామ సంవత్సర కార్తీక శుక మంగళ వార దివసమున ఆశ్రమ స్వీకారము జేసినది మొదలు ఆరుమాసముల వఱకును స్వగురుసాన్నిధ్యముననే బ్రహ్మతైత్తిక్క్యాను సంధానము జేసి కొనుచు నుండునంత తమశిష్యుని, పరాకాష్టకును, నిశ్చలచిత్తమున కును, తర్కవేదాంత విద్యాపటుత్వమునకును, మిగుల సంతసించి శ్రీపా దులు (గురువులు) మనస్వామికి పీఠాధిపత్యమొసంగి అద్వైతసంప్రదా యముల లోకులకు వెల్లడించి తరింపజేయుచు వైదికక్రియానుష్ఠానముల సుపథముంజేర్చునట్లు శాసించిబనిచిరి.

౧౧ అంతట మన శ్రీమత్పరమహంస స్వామి, జీ. యస్. బి. సరస్వతీగారు నెల్లూరు (సింహపురి) మండలాంతర్గతమైన ఇందుకూరి పేటకు తమవీరమంతో విజయముజేసిరి.

ఆగ్రామవాస్థవ్యులగు బ్రహ్మశ్రీ కందనూరు రామచంద్ర సోమ యాజులగారును, బ్రహ్మశ్రీ పాటూరు వెంకటసుబ్రహ్మణ్యసోమయాజుల గారును, బ్రహ్మశ్రీ భీషగృరులగు గాడపల్లి వెంకటసుబ్బయ్యగారును,

బ్రహ్మశ్రీ కనకపత్తి రాఘవయ్యగారును, మహారాజరాజశ్రీ పాటూరి
చెంచయ్యగారి సుబ్బయ్యగారును, మహారాజరాజశ్రీ శ్రీయుత బంజ్సన్
జమీందారులనుచూరి సుబ్బానాయుడుగారును, మహారాజరాజశ్రీ శ్రీయుత
మక్కాన కొండప్పనాయుడుగారును, మహారాజరాజశ్రీ శ్రీయుత గును
పాటి యానాదిరెడ్డిగారును, ఈమొదలగు మహా మహలుల పోత్త
సొంచుటచే అచ్చట తమ సంస్థ నేర్పరుచుకొని ౧ కృష్ణా, ౨ గోదా
వరి, ౩ నెల్లూరు, ౪ గుంటూరు, ౫ గంజాము, ౬ పిళాఖిపట్టణ
ము, ౭ కడప, ౮ కర్నూల్, ౯ బళ్ళారి, ౧౦ తిరుపతిపురము, ౧౧
చిత్తూరు, ౧౨ సేలము, ౧౩ వేలూరు, ౧౪ కోయంబుత్తూరు, మొ
దలగు చన్నపురిరాజధానియందుండు యీమండలములయందును, మ
రియు, ౧౫ నల్లగొండ, ౧౬ వరంగల్లు, ౧౭ కరింనగరము, ౧౮ ఏడు
లాబాదు, ౧౯ మెరుకు, ౨౦ మహబూబనగరు, ౨౧ హైదరాబాదు,
౨౨ బీడురు, ౨౩ ఇందూరు, ౨౪ నాందేడు, ౨౫ బేరంగాబాదు,
౨౬ రాయచూరు, నైజాములోనుండు యీమొదలగు మండలముల
యందును, ౨౭ కోలూరు, ౨౮ బెంగుళూరు, ౨౯ మైసూరు, ౩౦ శి
వమొగ్గ, ౩౧ శృంగేరి, మొదలగు మైసూరులోనుండు యీమండల
ములయందును, వెండియును, ౩౨ చాందా, ౩౩ వరాహ, ౩౪ వరోడా,
౩౫ అమరావతీ, ౩౬ నాగపూరు, మొదలగు మధ్యప్రాంతములోనుండు
యీమండలములయందును, ౩౭ తాణా, ౩౮ కళ్యాణ, ౩౯ పునసా,
౪౦ బొంబై ఈమొదలగు బొంబై రాజధానియందు యీమండలముల
యందును ఇట్లు ఆంధ్ర, ద్రావిడ, కర్ణాట, మహారాష్ట్రాది దేశముల
యందును బూర్వోక్తమండలములయందు సాధ్యమైనంతలో ప్రతి పుగ్గా
మునును గూడ విశువక శ్రీపీఠముతో సంఘాతము గావించుచుండిరి.

౧౨ ఇట్లు పర్యటన మొనర్చుచుండు నానందర్థమున శ్రీవారు
విజయనగరమునందుండుతటి తమగురువులగు శ్రీపాదులవారు సిద్ధిబాం
డిరను ఘోరవార్త నిదామితప్తుండగువాడు వహ్లాగమనంబుచే సంతో
షంబు భించుచుండ బిడుగువీధబడినట్లు విననయ్యెను. నిత్యనిరంతర

నిరంతరాయాభ్యస్త సమాధి ప్రత్యస్తాశేష వికల్పంజై, ఘటాద్యవచ్చి
న్నమై, కేవలాకాశము నానాత్వమందున్నట్లు, ఉపాధ్యనుగతమైన జీవ
త్వమునందు మిథ్యాప్రతీతిని సాక్షాద్దర్శనముచే విస్మయముగ గ్రహించి
సవారయ్యను, “చంచలత్వం మనోఽర్థో వహ్నేర్ధర్మోయనోషతా”
అను నుపనిషద్వాక్య ప్రకారముగ తాత్కాలిక చేతనంబు నిశ్చలనముం
గాంచియు, సంతస్తంభితోత్కలికుంజై విశ్రాంతిబొందెను.

చదువరులారా!

౧౩ అంతట శ్రీవారు గుర్వారాధనలు గావించి బూర్వమువలె
సంచారం బొనర్చుచున్న వారు.

ఇయ్యది శ్రీమత్పరమహంస స్వామి జీ. యస్. బి. సరస్వతీగారి
యొక్క పూర్వపుచారిత్రయగు ధన్యవాదమని మీరూహించుకొనదగియు
న్నది. ఇటుపై ఉత్తరయుగచారిత్రాత్మకమగు ధన్యవాదము సుప్రసిద్ధ
మగుటవలన ప్రత్యేకముగ నాచేజెప్పటనవసరమైయుండినను, శ్రీవారిచే
రచితమైన జయార్థప్రకాశిక మొదటిభాగము, అజ్ఞానతిమిరభాస్కరము,
వెండియ, జయార్థప్రకాశిక మూడవభాగము, ప్రచ్ఛన్న రాజకులనిర్ణయ
ము అను సంగ్రహములను జూచితిరేని దెలియుననుసంగతిమాత్రము
వ్రాయుచున్నాను. ఇంతవరకు వీరింగూర్చి వ్రాసినచారిత్రాత్మకమగు ఈ
ధన్యవాద మొక్కొత్తవిషయముగాదు. ఇట్టిది ప్రతిమానవవ్యక్తియందు
నుకొంచముగనో గొప్పగనో దోచుచునేయుండును. కావునయిట్టి సర్వసా
మాన్యమైన చరిత్రాత్మకమగు ధన్యవాదమును వ్రాయుటయే నాప్రధా
నోద్దేశ్యముకాదు. అట్టియల్పోద్దేశ్యమును మాత్రమే వివక్ష జేసినచో నిం
తవరకు మీకు శ్రమనిచ్చియుండను. లోకములోననేక చేతనజంతువులు ఉ
త్పత్తిస్థితిలయములంబొందుచున్నవి. వానితో వాని చరిత్రములుగూడ
సంతరించుచున్నవి. వానినిగూర్చి చరిత్ర మేమియు దెలియవాయెగదాయ

నిమనము విచారించుచుంటిమా? లేదు. క్రిందిటిసంవత్సరపు పంచాంగమును జాగ్రత్తపరచుకొనుటకే విసువుం గాంచు మనకు సృష్ట్యాది నుండియు గడచిన మానవులచరిత్రములున్నను నెవడు చూడ నిచ్చుగించును. శిలావంశయమునందు పెదకి దాచుకొనతగిన వజ్రమువలె మానవకోటి లోబుట్టిన శ్రీవారియొక్క చరిత్రాత్మకమగు నీధవ్యవాదమను వజ్రమును మీకు సమర్పించుచున్నాను.

ఇట్లు వచించిన దీని నూతనోన్మేషము మీహృదయ గహ్వరములందు వింతవింతకాంతులనీని మిమ్ముల సలంకరించగలదు,

నల్లూరు,
రేపల్లి తాలూకా,
గుంటూరు జిల్లా,
13-3-1920.

ఇట్లు భవద్విధేయుడు,
యార్లగడ్డ శ్రీకృష్ణచౌదరి.

ఉ పా ధౌ త ము.

—

పదయహృదయులారా !

ప్రాచీనార్యులైన మనపూర్వులను గురించియు వారల విద్యాజ్ఞానై క్యమత్యముల గుఱించియు ప్రశంసింపదలచి యున్నవారము. ఇందులో ప్రాచీనశబ్దమున కేమియర్థమన్నను వెనుకటికాలము వారనియర్థము. వెనుకటి కాలమున కొక్కమొదలును ఏర్పఱచి అదిమొదలు వారియొక్క స్వరూపస్వభావములను ప్రశంసింప వలసియున్నది. కల్పమనియు మహాకల్పమనియు గొండు గొప్పకాల పరిమాణములుకలవు. అందున కల్పమన పరబ్రహ్మయొక్క ప్రథమసృష్టి అందులకారంభమున ప్రభవసంవత్సర వైశ్రాంత్య ప్రతిపత్తు అదివారమునై యుండుటయు ఏమి గ్రహములు మేషముయొక్క మొదటి హంశములో మొదటి కళలో మొదటి ఏకశలోయుండుట ఎప్పుడు తటస్థించునో అది కల్పమనబడును. ఈయంశముసిద్ధాంత శిరోమణియను గ్రంథములో భాస్కరాచార్యులగారిచే జెప్పబడియున్నది.

శ్లో॥ లంకానగర్యాదుదయాచ్ఛభావోన్తస్యైవవాచేప్రథమంబభూవ।
మథోస్థితాదేర్దినమానవర్ష యుగాదికానాంయుగపత్ప్రవృత్తిః॥

ఇటు గ్రహములు మొదలగునవి కుదురుటయే కల్పాదిగాన జ్యోతిష్ముఖులు విలోమగణితముచేసి దాని పరిణామమును కనుగొనుటకు అవకాశముకలిగియున్నది. ఇట్టికల్పముయొక్క పరిమాణమెంత యున్నను దీనివిషయముగూడా భాస్కరాచార్యులు జెప్పియున్నారు. సలువది మూడులక్షల ఇరువదివేలు సారసంవత్సరములు చతుర్యుగమగును. అనగా కృత, త్రేతా, ద్వాపర, కలియుగముల నడి నాలుగుయుగములు, ఈనాలుగునుగూడి ఒక్కమహాయుగమనబడును. ఈమహాయుగములు పేయిలయ్యెనేనిఒక్కకల్పమగును. ఈయగములనునవి రెండువిధములు.

అని జ్యోతిషయగములనియు, ధర్మయగములనియు, జెప్పబడును. ఇక ధర్మయగము లెన్నియనిన ధర్మములన్నియు క్రమముగానుండుకాలము కృతయగమనియు ముప్పాతికధర్మములు నడుచుకాలము త్రేతాయగమనియు సగము ధర్మమునడుచుకాలము ద్వాపరయగమనియు, ఒకపాతికధర్మము నడుచుకాలము కలియగమనియు, ఇట్లు ధర్మమునుబట్టి యుగములు ఏర్పడియున్నవి. ఈధర్మయగములు పరిపాలించెడు జనుననుసరించియుండునని మనుస్మృతిలో జెప్పబడియున్నది.

శ్లో॥ కృతంత్రేతాయగంచైవ ద్వాపరం కలిరేవచ॥

రాజ్ఞవృత్తానిశర్వాణి రాజాహియగముచ్యతే॥

అయితే ప్రకృతమేమన్నను ధర్మము సంపూర్ణముగానడిచెడికాలములో అనత్యము లేకపోవుటచేత చేయుడినది చేయబడలేదని జెప్పబడుచుంటున్నచే కృతయగమనది పేరు కలిగినది. ఇందువలననే దీనికి సత్యయగమని నామాంతరముకలదు. అటుపయిని ముప్పాతిక ధర్మము నడిచెడికాలములోనే త్రేతాగ్నులలో హోమములుచేయుట మొదలగు నాచారము లారంభములైనవి. త్రేతాగ్నులన్న దక్షిణాగ్ని గాఽస్వసత్యాచార సీయములని జెప్పబడుచున్నవి. ఇందువలననే త్రేతాయగమని వాడబడుచున్నది. అటుపైన సగము ధర్మమునడుచుకాలములో జనులకు సంశయములు అడశయించుటచేత ఆయుగమునకు ద్వాపరమనిపేరు కలిగినది ద్వాపరశబ్దము ద్విపరఅను శబ్దము మీదకలిగినది అనగా ఉన్నది, లేదు. అను రెండువిషయముల యందు ప్రవర్తించెడి బుద్ధిగాన సంశయమని ద్వాపరశబ్దముచే జెప్పబడినది. సందేహ ద్వాపరౌచ అని అమరమందును కనబడుచున్నది. ఇక కలియగ శబ్దము జెప్పవలసియున్నది. కలి యనగా కలహము.

శ్లో॥ సంప్రహారమా, సంపాతకలిసంస్ఫృటసంయుగాః॥ అమరము.

సంప్రహారమా, అగ్నిసంపాతకమా, కలి, సంస్ఫృటము, సంయుగము, అనునీప్రకారము సమానార్థక పదములై యున్నవి. కాబట్టి కలహములు ప్రహారముకల యగము కలియగమనబడును. కలహమే

ప్రభువును కొంఠమువలనకలుగును. కొంఠము కామమువలనకలుగును. కాబట్టి కామకొంఠములు ప్రధానముగాగలయుగము కలియుగమనబడును. ఇవినిజముగా ధర్మయుగములని పేరులైనను జ్యోతిష్ములుగూడా మొదటిది, రెండవది, మూడవది, నాలగవదియను క్రమమునుబట్టి జ్యోతిష్ముయుగములకు గూడా నీపేరులేబెట్టిరి. కాబట్టి ప్రాచీనులన ఈసృష్టిలో మనమెరింగినవరికు పూర్వకాలపువారని యర్థము. ఇంతకన్నభిన్నార్థము మఱియొకటి కలుగజాలదు.

2 ఈస్టప్రెస్ లో అతిపురాతనమైనవారు దేవత్యులనియు, అసురులనియు వారివారి స్వభావములనుబట్టి చెప్పబడుచుండిరి. ఇందుకు ఉపప్రబంధముగా మహాభారతము ఆదిపర్వము 16 అధ్యాయములో నొక్కశ్లోకము గలదు.

శ్లో॥ పురాదైవయుగేబ్రహ్మ ప్రజాపతిసుతేశుభే।

అస్తాభిగిన్యాయాపేణ సమాపేతేచ్ఛతేనఘ॥

ఇచ్చట దైవయుగమని జెప్పియుండుట ప్రకృతమునకు ఉపన్యం
భకము ఇందుచే పూర్వము దైవయుగము అని యొకయుగముగానే యె
న్నచుండ్రి. దేవతలు ప్రజాసంస్థమునకు సుఖమును కలుగ జేయున్వ
భావముకలవారలు. అసురులు తమకుమాత్రము సుఖముగోరి ఇతరుల
నుహింసిందియైనను సుఖమును సంపాదించుకొనువారు. అందువలననే
భగవద్గీతలలో దైవసంపత్తనియు అసుర సంపత్తనియు ఇట్లు మరుష్య
భను రెండు తెగలుగా విభజించి వారికి తగిన గుణములుగూడా జెప్ప
బడియున్నట్టి క్రింది శ్లోకములచే తెలియుచున్నది

శ్రీ॥ ఆభయంస్వస్తి సంశుద్ధిదాన యోగవ్యవస్థితః । దానందమశ్చ

యజ్ఞశ్చ సావధాయస్తపతర్జవం॥ అహింసాసత్య మహోధస్తా
గశ్చాంతిరవై శుశ్రువ దయాభూతేష్వ లోలత్వం మాధవసహీర
భాఫలమ్॥ తేజః శ్రుమాధ్యతిశ్శాచ మదోహోనాశమానితా॥

భవంతిసంపదం దైవీమధి జాతస్యభారతః దమ్భాదహ్నోభి మాన
శ్చక్రోః పారుష్యమేవచ | అజ్ఞానంచాభి జాతస్య పార్థపంపద
మానుషీమ్ || భగవద్గీత. 17 అ.

ఈశ్లోకములకు సులభమైన యర్థము కనుగొనుచుండుటచే అర్థ
మువ్రాయమైతిమి. దేవతలకును అనురులకును ఈ ప్రకారము స్వభావ
మునందు భేదముండుటచేతనే పూర్వము అనేక పర్యాయములు దేవా
నురయుద్ధములు జరిగినవి. ఇట్టి దేవానురయుద్ధములు పండ్రెండని లె
క్కబెట్టబడినది. ఈయుద్ధముల చరిత్రములన్నిటిని చెప్పుట గ్రంథము
విస్తరమగునను భయముచేత నిలుపబడినవి. ఇందు దేవతలు క్రమక్ర
మముగా బ్రాహ్మణ శూద్రులను నాలుగు వర్ణముల
వారైరి. అయితే మొట్టమొదట దేవతలందరును బ్రాహ్మణ ధర్మము
లనే యవలంబించి బ్రాహ్మణులైయుండిరి. అటుపైని అందరును అట్టి
ధర్మములను చక్కగా పరిపాలించుకొనలేక క్రమక్రమముగా శూద్రుల
వైశ్య శూద్రులైరి. ఈవిషయము మహాభారతము మోక్షధర్మమున
భృగు భరద్వాజ సంవాదములో స్పష్టపరుపబడినది.

శ్లో॥ కథంస్మష్టానిభూతాని కథంవర్ణ విభక్తయః |

శౌచాశౌచం కథంతేషాం ధర్మాధర్మవిధిః కథమ్ ||

భూతములన్ని ఎట్లు సృజింపబడినవి. వర్ణవిభాగమెట్లు కలిగినది.
వారికి శౌచమును అశౌచమును ఎట్లు కలిగినవి. వారలకు ధర్మాధ
ర్మములు ఏర్పాటు ఎట్లు అని భారద్వాజుండు ప్రశ్న జేయ.

శ్లో॥ అస్పృశద్బ్రాహ్మణానేవ పూర్వంబ్రహ్మప్రజాపతిః | ఆత్మతేజోభి
నిర్వృతా భాస్కరాగ్నిసమప్రభాః || 1 || సవిశేషోస్తి వర్ణా
నాం సర్వంబ్రాహ్మణమిదంజగత్ | బ్రహ్మణాపూర్వసృష్టం హి
కర్మభిర్వర్ణతాంగతమ్ || 2 || కామతోభ ప్రియాస్తీష్ఠాః కోధ
నాః ప్రియాసాహసాః | త్యక్తస్వధర్మారక్తాంగాస్తేద్విహః శూత్ర
తాంగతాః || 3 || గోభ్యోవృత్తిం సమాదాయపీతాః కృష్యన్తజి

విను: స్వధర్మంనానుతిష్ఠంతి తే ద్విజా వై శ్యతాం గతా:॥ 4॥
 హింసారతిపి మూలుభౌ స్సర్వకర్మోపజీవినః॥ కృష్ణాశ్శౌచ పరి
 భ్రష్టాస్తేద్విజా శూద్రతాంగతా:॥ 5॥ ఇత్యేతైశ్శర్వభిర్వ్యస్తా
 ద్విజా వన్తాంతరంగతా:॥ ధర్మోన్మయజ్ఞ క్రియాచైహం నిత్యంస
 ప్రతిషిధ్యతే॥ 6॥ వన్తాశ్చత్వారి ఇత్యేతేయేహం బ్రాహ్మీ సర
 స్వతీ॥ విహితా బ్రహ్మణా పూర్వం లోభాస్తవజ్ఞా నతాం
 గతా:॥ 7॥

ప్రజలకు అధిపతియైన బ్రహ్మ మొదట బ్రాహ్మణులనే సృజిత
 చేసెను. ఆ బ్రాహ్మణులు బ్రహ్మ యొక్క- తేజస్సు వలన గలిగినవారు,
 నూర్యుడు అగ్ని వీరివంటికాంతిగలవారు అప్పుడు వర్ణములభేదము లే
 నిదై యుండెను. ఈజగత్తంతయు బ్రాహ్మణులతో నిండియుండినది
 గానే బ్రహ్మచేత సృజింపబడినది. వారివారి పనులచేత వర్ణభేదములను
 పొందిరి. ఇట్టి బ్రాహ్మణులలో కామము, లోభము, వీటియందుప్రీ
 తిగలవారును, తీక్ష్ణస్వభావముగలవారును, కోపిష్ఠులును సాహస కా
 ర్యములయందు ప్రీతిగలవారునై తమ బ్రాహ్మణ ధర్మమును విడిచిన
 బ్రాహ్మణులు క్షత్రియత్వమును పొందిరి. వారు ఎరువువర్ణముగలవా
 రుగ జెప్పబడుచున్నారు. గోవులవలన జీవనమును సంపాదించుకొని
 వ్యవసాయమువలన జీవించెడివారునై తమధర్మమును ఆచరింపని బ్రా
 హ్మణులు వైశ్యులైరి. వారు పీతవర్ణముగలవారుగ నెన్నబడుచున్నా
 రు. హింసించుటయందును, స్త్రీసంభోగమునందును, ప్రీతిగలవారును
 లోభముగలవారును, అన్నిపనులకు సహాయమైనవారును, దానివలన
 నే జీవించెడివారును అయి బ్రాహ్మణధర్మమును ఆచరింపనివారు శూ
 ద్రత్వమునుబొందిరి. వీరు నల్లనిరంగులవారుగ జెప్పబడుచున్నారు.
 ఇట్లు ఈకర్మలచేత భేదించినవారై బ్రాహ్మణులు వన్తాంతరములనుపొం
 దిరి. వీరలకు ధర్మాచరణంబును యజ్ఞాచరణంబును నిషిద్ధములుగావు.
 వేదమనెడి బ్రహ్మవాక్కునకు అధికారులుగా మొదట నేర్పరుప బడిన
 వారే క్రమముగా ఆయావ్యాపారముల యందలి లోభముచేత అజ్ఞాన
 మునుబొంది నాలుగువర్ణములవారుగానైరి.

రి అనుదలనువారు పశ్చిమదేశములు మొదలగు వానియందు
చెదరి వర్ణవర్ణములని కొన్ని జాతులవారైరి. ఈవిషయము మరుస్త్రా
తి 10 అధ్యాయమునను చక్కగానొక్కి వక్కాణింప బడియున్నది.

శ్లో॥ శనకైస్తుక్రియాగోపాదినూః శ్రిత్రయజాతయః । వృషలత్వం
గతాగ్రాకే బ్రాహ్మణాదర్శనేనచ । పాండ్రకాశ్శోలద్రవిహః
కాంభోజాః యవనాః శకాః । పారదాః పల్లవాశ్శేనాః కిరా
తాఃదరదాఃఖశా । ఇతి ముఖబాహురుపజ్ఞానాయా లోకేజా
తయోగాబహిః । మ్లేచ్ఛవాచశ్శోర వాచస్తే సర్వేష్య వాస్త్ర
తాః । ఇతిచ॥

ఈక్షత్రియులు రాజ్యలోభముచే దూరదేశమువెళ్ళి శౌతస్యా
ర్థకర్మలేక రావరాసు ఖూద్రప్రియులైరి. వానిసంతతి ఇతర దేశ
ములో వ్యాపించుటచే వారికి పాండ్ర చోళద్రవిడ కాంభోజ యవన
శక పారద పల్లవ చీన కిరాత దరదఖశాదులను నామములు వచ్చెను.
బ్రహ్మ క్షత్రియ వైశ్య ఖూద్రులు తమ దేశమునుండివెళ్ళి అక్కడ మ్లే
చ్ఛభాషలోగాని లేక అర్యభాషయుక్తమైన మ్లేచ్ఛభాషలోగాని వ్యవ
హరించుచు కర్మబాహుళ్యైయున్నవారు దస్సులనబడుదురు అనియథ
ము. రాజ్యాదిలాభముచే దేశాంతరమువెళ్ళిన శక యవనాదులభాషా
వ్యవహార తారతమ్యము పరీక్షిస్తేరు తల్లి, తండ్రి, కోడలు, సోదరుడు,
మామయ్య, లోనగు యగ్గప్రతిపాదకములగువారి మాటలు ప్రాయశః
గ గీర్వాణ భాషయొక్క అపభ్రంషములుగ నున్నట్లుగుబడు చున్నవి.
దీనినిబట్టి యీభాషలను బలుకువారిపూర్వులు ఏకభాషను మాటాడు
చును ఏకకుటుంబులుగ నుండిరని యనుమేయింపనగు. కాని స్వేచ్ఛా
వృత్తిగల (స్త్రీ) పురుషుల సాపేక్షము వల్లను అనేకానులోమనిలోమ
జాతులు గలిగెనని గు వానిలోనివారు శక చీనా యవనాదులనియు,
నిరు అనాద్యులనియు వీరదేశములు కీకటసంజ్ఞ కలవనియు మను యో
గముల యాశయము.

4 స్లేచ్ఛపదవాచ్యులు మాత్రము అర్థ్యులకాలమునుగడి. వేరుగానున్నట్లు వాచిభావ సంస్కృతమునకంటె స్వతంత్రమనియువేదమువల్లగనబడు, పూర్వమిమామాంసా 1 వ అధ్యాయములోని 3 వ పాదములో 6 వది యగు స్లేచ్ఛప్రసిద్ధార్థ పామ్యాధికరణసూత్ర మేమన,
 సోదితంతప్రతీయేతా విరోధాత్ప్రమాణేన॥

దీని తాత్పర్యము మాధవాచార్యులీతీదున వ్యాసిరి.

గ్రాహ్యస్లేచ్ఛప్రసిద్ధస్తు విరోధాధర్మనేనతి॥
 పికనేమాది శబ్దానాం కోటిలాద్యర్థతాతతః॥

పికమునకు కోకిలమని నేమకు అర్థమని తామరసమునకు పద్మమని అనార్యులగు స్లేచ్ఛభావలోరూఢి. ఈయర్థములు ఆర్యప్రసిద్ధికి విరోధములుగావు గాన వానిని దెలియజేయుటకా శబ్దములు వేదభావయందుగూడా నుపయోగింపవచ్చు. కావున దీనింబట్టి ఆర్యాసార్యసవ్యవహారము వేదకాలమందు గూడా నుత్తరదేశమందున్న దనియు, అరవిక్, సంస్కృతము, స్వతంత్ర భాషలైనను డేశీయుల పరస్పరవాణి జ్యోతివ్యాపార సంబంధ వశంబున అన్యదేశీయములు ఉభయభాషలలో జేరినవని పూర్వ మిమాంసా 1 వ అధికరణమునజెప్పబడియున్నది. పరివ్యక్, ఉర్ద, హిందుస్థాని, పంజాబీ, లోను గాగల భాషలలో సంస్కృతాపధిప్రపదములు మెండుగ గలవనియు, ఇటులే పాకృతములగు షడ్భాషలు కాలానుసారముగ బ్రవర్తించెననియు దెలుసుకొన తగియున్నది. మరియు భారతాదిగ్రంథములలో ఆహన, యవన, గాంధారి, చీనా, దేశముల బ్రశంసకూడ నాదేశస్థులతో నాద్యులకు వ్యవహారసంబంధము మిక్కిలముగ గలదనియుదెలియవగును గాని సింధునదిదాటిన ద్విజత్వముపోవునను నూహకు బ్రమాణములేదని తెలియతగియున్నది.

5 ఆర్యులజన్మకాలముయొక్క ప్రసంగసంగతియందు మన భరతవర్షపు పూర్వస్థితిదిష్టాత్రముగ సప్రమాణముగ విచారింపబడు చు

న్నది. శకుంతలకు దుష్కర్మముని వలన గలిగిన భరతవంశపు రాజులచే
తాలింపమైనదిగాన నిది భరతవర్షము భరతఖండము అనబడునని మహా
భారతమునందున్నది. మరియు ఆర్యాః ఆసమంతాత్ వర్తంతే అత్యే
శ్చార్యావర్తః॥ అని విగ్రహప్రకారము ఆర్యులు అంతటను నివసించు
చున్నారు గాన ఆర్యావర్తమని చెప్పబడును. ఆర్యులన ఆరాత్ దూ
రాత్ యాతీత్యార్యః. అను విగ్రహముచేత దూరముగా నడుచువాడు
అని అర్థముఅగుచున్నది, అనగా విహికవిషయములనేమి ఆముష్మిక
విషయములనేమి బహుదూరము పరకు నాలోచించువాడని భావాత్థ
ము స్ఫురించుచున్నది. ఇట్టియర్థముగల శబ్దము ఏకేతగునని ఇటుపై
జెప్పబడు విషయమువలన స్పష్టమగును. ఈభరతఖండమనబడు ఆర్యా
వర్తములో సుత్రకభాగమే పూర్వపు క్షత్రియు లేలినట్లును గోదావరి
యొడలు దండకారణ్యమైనటులను ఋష్యాశ్రమములును కొండజనుల
పర్ణశాలలును ఉన్నటుల భారత రామాయణము వల్ల గన్పట్టుచున్నది.
పూర్వము ఆర్యులనునామముచే బిలువబడిన వారిలో నొక శాఖయులు
కాకసస్సుకొండలనుండి దిగి పిషాచరుదారిగుండా సింధుదిశేరితన్నది
యొడ్డున దాని యుపనదులయొడ్డున గంగా యమునాదరినిజేరి క్రమశః
బ్రహ్మ క్షత్రియ వైశ్య శూద్రులైరిని పాశ్చాత్య పండితుల యాశయ
ము, అందరు బ్రాహ్మణులుగానుండినట్లము జేవికానదీతీరమని మా
యభిప్రాయమగుచున్నది. ఎందుచేతనన్నను మహాభారతములో అర
ణ్యపర్వములో తీర్థములను జెప్పునప్పుడు కక్రింది శ్లోకము వ్రాయబడి
యున్నది.

శ్లో॥ అథగచ్ఛేతరాజేంద్ర దేవికాంలోకవిశృతాం!

ప్రసూతిర్మత్ర విప్రీణాం శూరీయతే భరతర్షభ॥

అరణ్యపర్వము 82 వ అధ్యాయము,

ధర్మరాజు తరువాతను లోకప్రసిద్ధమైన దేవికానది చేరవలయు
ను అప్పుటనే బ్రాహ్మణుల ఉత్పత్తియైనట్లు వివరబడుచున్నది. అని ఈ
శ్లోకముయొక్క తాత్పర్యము. అయితే ఈదేవికానది మనభరతఖండ

ముయొక్క ఉత్తర పశ్చిమ భాగములోని నదియైయుండునని మాత్రము ఊహింపవచ్చును. అంతకన్న దీనివిశేషస్థితి ఇప్పటికి తెలియలేదు. అతిప్రాచీనమైన ఋగ్వేదములోని మంత్రభాగముగు నీక్రింది మంత్రమున ఆర్యావర్తమునందుండు నదులలో ఈదేవికానదియొక్క పేరు లేక యుండుటచే మన భరతఖండముయొక్క ఉత్తర పశ్చిమ భాగములో నీదేవికానదియుండుననియు అచ్చటనుండి మనఆర్యులు గంగా, యమునా, సరస్వతీ, శతద్రు, పరుష్ణీ, ఆర్జిక్, మరుద్వృధ, అసిక్నీ, వితస్తాసుషోమ, అనగా సింధు: ఈప్రాంత్యముల ఆర్యులు స్థిరనివాసము లేర్పరుచుకొనిరని యూహించఁగియున్నది.

ఇమం మేగంగే యమునే సరస్వతి శుతుద్రిస్తామగం సచతా వరుష్ట్యా అసిక్నౌ మరుద్వౌధే వితస్తయాక్నీయే శృణుహ్య నుషోమయా।

దీనియర్థము. ఓగంగా, ఓయమునా, ఓసరస్వతీ, ఓశుద్రీ, ఓపరుష్ణీ, ఈనాస్తాత్రమును నీవీకరింపుడు. ఓమరుద్వౌధా నీవు అసిక్నీతోనును లెస్సగావినుముఅని సముదాయార్థము. భారతశాంతిపర్వములో బూర్వము ఆర్యులందరు నొక బ్రాహ్మణ వర్ణులనియు గుణకర్మ విభాగముచే వాసు బ్రహ్మ క్షత్రియ వైశ్య శూద్రులైరనియు భృగు భరద్వాజసంవాదములోని వాక్యములవలన మనమింతకుపూర్వమే తెలుసుకొనియుంటిమి. మనపూర్వులు ఏదేశమునుండి యిటకు వచ్చిరో ఆసంగత మనగ్రంథములో స్పష్టముగ జెప్పియుండలేదు. ఋగ్వేదము ఇప్పుడికి 6 వేలు వండ్లక్రిందటనే ప్రకటింపబడి యుండవలెనని తద్వేదోదాహృత గ్రహ నక్షత్రస్థానాదులం బట్టి జ్యోతిషాస్త్రానురోధముగ సోపస్కరముగ బ్ర॥ బాలగంగాధరతలకు బి. ఏ. ఎల్. ఎల్. బిగారు హూణభాషలోవ్రాసిరి. దానిని గొందరు పాశ్చాత్యులుగూడ నంగీకరించిరి. మోక్షమూలరుగారు 4000 వండ్లనితలుపు. అట్టిఋగ్వేదము బ్రాహ్మణులను ఆర్యులని చెప్పుచున్నది. తృతీయాష్టకములోని 6 వ అధ్యాయమందీవీతియున్నది.

అహంభూమి మదదా మార్యాపాం వృష్టిందాశుషే మ
ర్త్యయేతి॥

దీనితాత్పర్యమేమన్నను వామదేవఋషి తనతపోబలముచే జగ
త్తు సర్వము తానేమని యనుభవించి,

అహంప్రజాపతి రూపః సః ఆర్యాయాంగీరసే భూమిం దత్త
వాః॥ అహమింద్రరూపః సఃదాశుషే హవిర్దత్తవతే మర్త్య
యవృష్టిం దత్తవానితి॥

దీనితాత్పర్యమేమన్నను, నేను ప్రజాపతిరూపము కలవాడనై ఆ
భ్యుదగు ఆంగీరసునకు భూమినిచ్చినవాడనైతిని. నేను ఇంద్రరూపము
కలవాడనై హవిస్సునిచ్చిన మనుష్యునకు వర్షమునిచ్చినవాడనైతిని.
అనియనను. కావున నార్యులగు ద్విజులు భరతవర్షంబున 4 వేల ఏండ్ల
కు బై గానండిరని యూహింపనగు. శృతిస్మృతులలోని,

ధాతాయధాపూర్వ మకల్మయత్.

ఇత్యాది వాక్యములు బ్రాహ్మణాదిసృష్టి యనాదియని చెప్ప
చున్నవి. ఋగ్వేదములోని గొన్ని ఋక్కులకు పరశురాముని జనకుడ
గు జమదగ్నిఋషి ఋగ్వేదాంత భాగములలో శ్రీరామావతారకథత్రి
విక్రములగు వామనచక్రిత శతపథబ్రాహ్మణములో మత్స్యావతారప్ర
చారము. శతరుద్రీయాదులయందు శివసారాత్మ్యము చాందోగ్యో
పనిషత్తులో దేవకీసుతులగు శ్రీకృష్ణభగవానులు ఘోర ఆంగీరసునొడ్డ
నుపదేశము బొందిన బురుషవిద్య. అధర్వణములో నాది వరాహస్మ
సింహావతారములు. ఉపనిషత్తులలో శివశక్తి విష్ణాద్వైతానానలు చెప్ప
బడినవి. ఈవిషయములన్నియు ద్వాపరాంతమునకు బూర్వవృత్తము
లని వైదికులతలంపు. ఆపారాంతములను మహర్షులుభగవదంశచే గృష్ణ
ద్వైపాయనులగ నుద్భవించి 28 వ ద్వాపరాంతమునందు వేదరాశిని
ఋగ్వేదాసామాధర్వణములుగ విభాగము జేసిరి గాన వేదవ్యాసులు
అని నామముగరిందిరని మహాభారతాదులందున్నది. ఇప్పటికి ద్వాపర

రయుగమంతమయి 5 వేలు ఏండ్లు అయినది. కాబట్టి అంతకుబూర్వమే వ్యాపావతారమైయుండనోవు. కాన నేటికి సుమారు 6 వేల ఏండ్లక్రిందట ఋగ్వేదాదివిభాగము జేయబడెననియు అందుకుబూర్వమే ఆర్యులగు ద్విజులు ఆర్యావర్తాదులలోనుండిగాని లేక అక్కడికి వచ్చిగాని తాజ్యపరిపాలనము జేయుచుండిరని నమ్ముటకు ఏలులేకపోలేదు.

6 ఆర్యుల జన్మభూమి కురుక్షేత్రమనబడు డిల్లీ దగ్గర మత్స్య పాంచాలమనబడు పంచాబు ఖూరసేనదేశములు (బ్రహ్మర్షి దేశ మనబడుననియు నది బ్రహ్మవర్తానంతరమనియు నాదేశములో బ్రాహ్మణులు జీవించిననియు మహాస్మృతి 2 వ అధ్యాయమందున్నది. బ్రాహ్మణులు వ్యాపించినది బ్రహ్మవర్తమనియు ఆర్యులుత్పన్నమైనది ఆర్యావర్తమనియు బ్రహ్మర్షులచే వ్యాప్తమైనది (బ్రహ్మర్షి దేశ మనియు నివియన్నియు సుత్ర భరతఖండమునందు సింధుగంగలమధ్యనున్నవనియు స్మృతులలోనున్నవి. మరియు కురుక్షేత్రప్రశంస బ్రాహ్మణములంధునున్నది. శతపథబ్రాహ్మప్రవర్గకాండలో,

శ్లో॥ కురుక్షేత్రం దేవ యజనం సర్వేషాం భూతానాం బ్రహ్మపదనం॥

అనియు ఋగ్వేదమందు.

ఇమంమే గంగే యమునే సరస్వతీ శత్రదీ॥

అనియు ప్రశంసగలదు. మరియు దేవతలనివాసము త్రివిష్టపమని చెప్పటచే దానియాభాస టిజేట్ దేవతాస్థానమనియు మరియువది ఉత్తరకురుభూమిలోనిదనియు దానిలో శ్వేతగిరి కైలాసమానస సరోవరాదులున్నవనియు భారతాదులందున్నది.

7 ఆర్యస్త్రీజనవైదుష్యముజూడ బూర్వకాలపు స్త్రీలు ఉత్తమనిద్యుల వభ్యసించినట్లు కొన్నిప్రమాణములచే చెలియబడుచున్నది.

శ్లో॥ యశివాచాంప్రదర్శాని ద్విజాతిరివసంస్కృతాం॥

రావణంమనస్యమానామ్నాం సీతాభీతాభవిష్యతి॥

అను శ్లోకమున ఆంజనేయులు సీతతో నేను ద్విబాతులవలె సంస్కృతభాషతో మాట్లాడినచో రావణునిగా నన్ను నలచి సీత భీతి నొందునని ఆలోచించినట్లుండుటచే ఆకాలపు ఆర్యస్త్రీలకు సంస్కృతభాష యందు చక్కని బాంధిత్వముండినట్లు దోచుచున్నది. మఱియు బృహదారణ్యక పంచమాధ్యాయ షష్ఠాష్టమ బ్రాహ్మణములందు వాచక్కుని దుహితయగు గార్గి భగవద్యాజ్ఞవల్క్యులను సర్వజగత్తు దేనియందు ఓతపోతముగనున్నదని ప్రశ్న జేసెను. యాజ్ఞవల్క్యుడు మైత్రేయికి వేదాంతము ఉపదేశించెను. మఱియు ఋగ్వేద చతుర్థాష్టక ప్రథమాధ్యాయమందున్న, సమిధో అగ్ని రితి అను వద్యుక్తులుగల సూక్తమును అత్రిపుత్రకయగు విశ్వవరలను స్త్రీ తనతపోబలముచే గనిపెట్టి ధానిః ఋషికయ్యెను. ఈమె మంత్రదృష్టియే గాక యజ్ఞకర్తరియు గూడా నై యుండెను. ఇదాదేవి అను ఆమె ఋగ్వేదమునందలి ప్రథమాష్టకములో ద్వితీయాధ్యాయమునందలి ముప్పది నాల్గవ వర్గానిని, తావమగ్నే ప్రథమయను కొన్ని ఋక్కులకు ఋషికయగుటయే గాక వేదకాలమందలి సహస్రరాజునకు ధర్మోపదేశికురాలుగా ధర్మముల నెరిగించుటకు అప్పటి ఆర్యులచే నియమింపబడియుండెను. వాగ్దేవి అను ఈమె ఋగ్వేదముయొక్క 10 వ మండలములో 175 వ సూక్తమీ వాగ్దేవిరచితము. ఈమె తత్త్వకోవిదయగు వనితాశ్రేష్ఠము. అంబ్రణ ఋషిపుత్రి ఈమె చేరచీయింపబడిన ఈసూక్తమునందు తన యాత్మన్వరూపవర్ణముచేసి జీవ బ్రహ్మ వర్ణనమును సిద్ధాంతీకరించెను. మఱియు విశ్వలాదేవి అను ఈమెయును అపలాదేవి అను ఈమెయును వెండియు శ్రద్ధాదేవి అను ఈమెయును (1) ఋగ్వేదమందలి ప్రథమాష్టకములోని 131 వ ఋక్కునకును, (2) ఋగ్వేదమునందలి 8 వ మండలములోని 310 వ సూక్తమునకును, (3) ఋగ్వేదమునందలి 10 వ మండలములోని 151 వ సూక్తమునకును, మంత్రద్రష్టులైరి. మఱియు భవభూతి మహాకవి ఉత్తరరామచక్రత్ర ద్వితీయాంకమందిటుల వనదేవతాత్రేయుల సంభాషణమును బ్రదర్శించిరి.

వనదేవతాకుతః పునరిహగమ్యతే. కింప్రయోజనంవా దండకా
రూప్య ప్రవేశే॥

అతే)యా! అస్మిన్నగస్త్యప్రముఖాః ప్రదేశేభూయాంస ఉద్గీధ
విదోవసంతి। తేభ్యోధిగంతుం నిగమాంతవిద్యాం వాల్మీకి పా
ర్శ్వదిహపర్యటామి॥

వ్యాఖ్యానే । ఉద్గీధవిధఃఉద్గీధసామవేదస్యాంశ విశేషః। తంవి
దంతి। ఇతితథోక్తాః ఉద్గీధాద్యేతారిత్యర్థః। నిగమాంతవిద్యాం!
నిగమాః। వేదాః। తేహంఅంతాః। చరమభాగాః। వేదాంతాః
ఉపనిషదః తదూ)సాంవిద్యాం॥

మఱియు కాదంబర్యాదిగ్రంథములయందు విశేషించిగనదగు.
ఇట్టి బహుప్రమాణములచేత నాకాలపు ఆర్యస్త్రీలు వైదికవిద్యయం
దును పాండిత్య మవలంబించుకొనినట్టు గోచరించుచున్నది. గ్రంథవి
స్తరభీతిచే విస్తరించనైతిమి.

8 ఆర్యజనుల విద్యాశిల్పాది విజ్ఞానముజూడ ఆశ్చర్య మొనరిం
చుచున్నది. ఆర్యశబ్దము పూజ్యార్థమందు ప్రాచార్యులు ప్రయోగిం
చినను ఆర్యులు మూఢులనియు క్షేష్టిగొల్లవాండ్రవలె పశ్వాదిపాలకుల
నియు జానపదులనియు నాగరికగ్రంథము లేశ మెరుగరనియు ప్రస్తుత
పు గొందరియొగ్రము. అడిమిమాంసమము ఇంగ్లీషులోనగు నైరో
పుభాషలలో నీవిషయము మెండుగనున్నది. ఈవిషయమై సంస్కృత
మున భట్టయక్షశ్వేరశాస్త్రులవారను పండితోత్తములు తమ ఆర్యవి
ద్యాసుధాకరములో నుపన్యసించిరి. కావున అందున గొన్ని ప్రమాణ
ములను ఇందున సంగ్రహించి వ్రాయ బూనితిమి. మొదట అశనా
చ్ఛాదనములను పిదప నివాసములను సంపాదించుట. తర్వాత సంసా
రము, కులపుకట్టుబాటు, ఐకమత్యము, పురదేశనిర్మాణములు, కృషి
పాణిజ్యాదులు, వర్ణాశ్రమధర్మములు, ఆచారవ్యవహార ప్రాయశ్చిత్త
ములు, రాజ్యపరిపాలనము, సాంఘామిక ధర్మములు, విద్యాశిల్పాది

వ్యసంగములోనగు వానిని బడయుట జనులకు గాలానుసరముగ గ
ముగునునది ఆబాలగోపాల ప్రసిద్ధముగద. ఇందునగూర్చియే ఋగ్వే
ద 8 వ అష్టకము 8 వ అధ్యాయము 9 వ వర్గము 4 వ ఋక్కునది
టుల నున్నది.

శ్లో॥ శునంవాహః శునంనరః శునంకృషతులాంగలం॥

ఈశ్వరికర్తృమేమన్నను ఎడ్లు సుఖముగ భారమునువహించుగా
క. వ్యవసాయదార్లగు నదులు సుఖముగ కృషికర్మ జేయుదురుగాక.
నాగలితో లెస్సగ భూమిని దున్నుదురుగాక. ఆలాగే ఋగ్వేదముం
దున్నదిజూదుడి.

శ్లో॥ స్యానాప్యధివీధవా వృక్షరాజనివేశసీ॥ యచ్ఛానః సర్మస
ప్రథఇతి. 1, 2, 6, 15.

ఓభూమి మేము సుఖముగను నిష్కంఠకముగను గావురముం
డుటకును నివేశనమిమ్మా. మఱియు ఏశాలమగు నిల్లిమ్మా. ఇత్యాది
శ్లోతులచే నాద్యుల కృప్యాదికముచే ధాన్యసంగ్రహముచేసి గిరికాననా
దులందుగాని గ్రామనగరాదులందుగాని తమనగరాదులను గట్టుకొని
తని తోచును. మఱియు వారికి బుర గ్రామాది వ్యవస్థగూడ నున్న
ట్లు ఋగ్వేద తృతీయాష్టక ఋషాధ్యాయమందీరీతి నున్నది.

శ్లో॥ శతమశ్వసృయీనాం పురామిందోవ్యాసృత్॥ దివోదా
పాయదాశుషే॥ 3, 6, 22, 20.

రాశ్యతోగట్టబడిన నూరునగరములను దనయజమానుడగు య
జ్ఞముచేయించినవానికి ఇంద్రుడిచ్చెను. కృష్ణయజుర్వేదములోన సుఖ
భండలో నిట్లున్నది.

శ్లో॥ ఇమాగ్ంయద్రాయ తపసీకపర్జినే కయద్వీరాయ ప్రథరామ
హేమశిం॥ యథానః శమనద్వివరే చతుష్పదేవిశ్వం పుష్టం
గ్రామే అస్మిన్ననాతురమితి॥ 4, 5, 10, 8.

పూవుత్రకళత్ర భృత్యువర్గమునకు గవాశ్వమహిష్యాది వర్గము
నకు సుఖము గలుగునటులు మణియు సీయూరిలోనుండు సర్వప్రాణిజా
తమునకు నిర్దుఃఖ సుఖము గలుగునటులు బలశాలి, జటాజూటధారి, తప
స్వి, శత్రుసంహారి, అగు కుద్రదేవుని ధ్యానించెదము.

శ్రీ తక్షన్నా సత్యాభ్యాం పరిజ్ఞానం సుఖంరథమితి॥

ఋగ్వేదం 1, 2, 1, 3,

అశ్వినీకుమారునిద్వయకు ఋభువులు వడ్లవానిచే సుఖకరమగు
రథమును జేయించిరి.

మణియు కృష్ణవేదాంతగత తైత్తిరీయోపనిషత్తుయందు.

యశ్చందసామృషభో విశ్వరూపః॥ ధన్వోభ్యోధ్యన్యతాత్మం
బభూవ॥ సమేంద్రోమేధయాస్పృణోతు॥ అమృతస్య దేవధార
ణోభూయానం॥ శరీరంమేవిచర్షణం॥ జిహ్వోమే మధుమత్తమా
కన్ఠాభ్యాంభూరి విశ్రవం॥ బ్రహ్మణః కోనాసిమేధయాపిహితః॥
శృతంమేగోపాయ॥ అవహంతీవితన్వానా॥ కుర్వాణాచీర మా
త్మనః॥ పాసాగ్ంశ్చమమగావశ్చ॥ అన్నపానేచ సర్వదా॥ తతో
మేత్రియమావహ॥ లోమసాంపశుభిస్సహస్వాహా ఇత్యారభ్యప్రతి
వేశోసిప్రమాబాహి ప్రమాపద్యన్య ఇత్యంతుద్రప్తవ్యం॥

అమృతస్వరూపమగు వేదములవలన పుట్టి వేదములలో శ్రేష్ఠ
మై సర్వస్వరూపమును పరమేశ్వర స్వరూపముగను ఓంకారము నన్ను
మరుపు లేనిబుద్ధితో స్మరించునుగాక. ప్రకాశస్వరూపమునగు బ్రహ్మ
మూ బ్రహ్మజ్ఞానముయొక్క ధారణ నాకులగునుగాక. నాశరీరముచరి
శుద్ధమగునుగాక. నాజిహ్వ మాధుర్యము కలది యగునుగాక. శ్రోత్ర
ములచేత నేను అనేకములు వినినవాడనగుదునుగాక.

ఓంకారమా నీవు బ్రహ్మకుస్థానమై మరుపులేని బుద్ధిచేత కప్ప
బడినదానవైతివి. ఇటువంటి నీవు నేనువినిన ఆత్మజ్ఞానము మొదలగు వి

జ్ఞానమును రక్షింపుమా, నాకువస్త్రములను కలుగజేయుచు గోవులను
వృద్ధిపొందించుచు ఎల్లప్పుడు అన్నపానములను కలుగజేయుచు రోమ
ములుగలమేకలు గొట్టెలు మొదలగు ఇతరపశువులతో గూడుకొనియు
న్న మహాలక్ష్మిని పొందింపజేయుమా. పూజార్చనముగు ఓప్రణవమా
బ్రహ్మవేత్తలు నన్నుగూర్చి వత్తురుగాక. సమస్తజనులలో నేనుకీర్తిగ
లవాడనగుదునుగాక. ధనవంతులలో మిక్కిలి శ్రేష్ఠుడనగుదునుగాక.
అబ్రహ్మకు స్థానభూతమైన నిన్ను నేను ప్రవేశించుదునుగాక. అటువంటి
నీవు నన్ను పొందుమా. అనేకభేదములుగల అటువంటి నీయందు నేను
చరితుద్ధిచేసుకొనుచున్నాను. బ్రహ్మస్వరూపముగు ఓప్రణవమా సీట్లు ప
ల్లపుప్రదేశమునకు పోయెడి విధముగానున్నా, సేలలు సంవత్సరమును
పొందినవిధముగానున్నా, బ్రహ్మవేత్తలు సమస్తదిక్కులనుండి నన్ను
గూర్చివత్తురుగాక. ఓ ఓంకారమా, నీవు నాకు సమస్తపాపములవలన
నైవదుఃఖమును బోగొట్టుటకు శ్రమనుబొందినవానికి గృహమువలెను
వ్నావు. ఆకారణమువలన నన్ను ప్రకాశింప జేయుమా. నీవు నన్ను
పొందుమా. నీస్వరూపముగానే జేయుమా. మతియు కృష్ణయజుర్వేద
పహితలో నిట్లున్నది.

శ్లో॥ వాజశ్చమే ప్రసవశ్చమేప్రయతిశ్చమే॥

ఉమకఖండ 4, 7, 1, 1.

నాకు సంసారోపయుక్తములగు గానవాసాదుల నియ్యమని రు
ద్రస్తుతి చెలియుచున్నది,

ఋగ్యజుర్మంత్రములలో కెక్కుచోట్ల తంతువాయ కర్మారాది
దృష్టాంతములుగలవు. కాన నట్టి శృత్యాదులవల్ల నార్యులకు దారపు
త్రాదీదులు, పశ్వాదులు, గృహక్షేత్రాదీదులు, కృషి, రథకారగృహస
గర నిర్మాణాదుల కాశలములు, అపరిమిత దేవతార్చన క్తి ఈశ్వరుఁడు
సర్వవ్యాపకుడు అను జ్ఞానముగలవని దోడ్పడితమగును,

శ్రీ! ఆయాహింద్రవక్త్రీశే భిర్యక్ష్యమిమన్ భాగధేయం ఋష
స్సృత్యస్తాంజావూర్మా తులస్యేవ యోమాభాగస్తే ప్రేత్యవ్య
ఘోమావచామివేతి. ఋ. 5, 4, 23.

ఓం! ద్రుడా మేము నీకు జేయుస్తుతులలో వచ్చి మేమిచ్చుచువిర్భా
గముగొని ఆజ్ఞాదులచే సంస్కరింప బడినవను జాలప్రేమతో వనుభ
వింపుమా. ఎటులన మేవమామ కూతురిని బెండ్లి జేసికొనిన మేనల్లునివ
లెను, మేన త్రకూతురిని జేసుకొనిన మేనల్లునివలెను, తృప్తిపొందుమా
లని ఇంద్రప్రార్థన. ఇది ఉపమానస్థానీయముగు ద్వివిధాచారమునమా
ఛించుచున్నది. ఇందువలన బ్రాచీనకాలపుంసు గూడ బాంధవ్యము
వాతప్పులేని చోటను జేసుకొనిరనియు, ద్రవ్యాక దూరభంధువులతో
సంబంధము చేసికొనకుండుటగూడ నుండవలయు దెల్లంబు. కాని మ
న్వాదిష్టతులకాలములో వానినిందజూడవట్టి సంబంధమువల్ల గల్గిన
నష్టమరసి దానిని ప్రస్తుతపు ఆచారముక్రింద మార్పిరని యూహింప
వగు. వివాహకాల వియమము శృతులలో నాకగుపడలేదు. వివాహ
మంత్రములు జూచినచో వసూవరులు వానియర్థమును దెలుసుకొనిదీక్ష
వహింపవలయునని యగవుడు. ఎప్పుడు బాల్యవివాహాచారము ఉద్భ
వించినదో యొక దెలుసుకొనదగియున్నది. మఱియు ఋగ్వేదములో
నిత్యతీయాష్టక వస్తాధ్యాయగతముగు 12వ వర్ణములోని 9వ ఋక్.

శ్రీ! భూయానావన్న చరతసేయో వికేతో!

అను నీవాక్యమువల్ల స్పష్టముగ గ్రయ విక్రయరూపమగు వా
ణిజ్యము వక్రీకరింపబడెను. అధర్వణసంహితలో ప్రత్రసంతానమునకు
కృషికి, పశ్వశావ్దివృద్ధికి, వాణిజ్యలాభమునకు, మంత్రానుష్ఠానంబు
లు విశేషవస్తువుగ జెప్పబడినవి. మనుస్మృతిలో స్పష్టముగఁ ద్రావ్య, శిల్ప
ము, శృతి, సేవ, గోరక్షణము, వాణిజ్యము, వ్యవసాయము, ఆయు
ర్భక్షణము, కునీడమువల్ల జీవనము చేయవగుననియున్నది. ఋగ్వేదప్ర
థమాష్టక ద్వితీయాధ్యాయమందలి,

శ్లో॥ వేదామోవీనాం పదమంతరిక్షేపతతుః వేదనామనము
ద్రయ ఇతి॥

అష్టమాష్టక ద్వితీయాధ్యాయమండలి,

శ్లో॥ నైవీనావంసన్వితా ఇత్యాది॥

మంత్రములలో నాకాయానాది వర్తక వ్యాపారములు సూచించబడినవి. బర్హయవనచేశముల రాకపోకలకు గంగానదీతరణమునకు నావయాత్ర శ్లోకలందేగాదు స్మృతియందు గూడ సగుపడుచున్నది. పరాశరస్మృతి విశేషములను వ్రాయుతరి నావయాత్ర జాతరీయశిష్టులచే బరిగృహీతముగనుక వారికిది మ్యాషముగాదని జోధాయన వాక్యమున కనుకూలముగ మాధవులు సముద్రయానమున కనుజ్ఞనిచ్చిరి. యాద్ధపామగ్రి వేదత్రయమునందు విరళముగను అధర్వణమునందు విశేషముగను ఉపపాదించబడినది. శస్తాస్త్రప్రయోగములు సరహస్యములతో దురీయవేదమునందు జెప్పబడియున్నవి. శురీయవేదమున అధర్వణవేదముని యర్పదగును. ఈశస్తాస్త్రవిద్య భారతయుద్ధములో దుదముట్టె ఋగ్వేద పంచమాష్టక ప్రథమాధ్యాయములోని 19వ వర్గములో 1వ ఋక్కునందు లోహమయకవచమును దొడుగుకొని గుప్తగాత్రుడై శత్రుపరాజయమునకై యుద్యుతుడైనరాజు ధనుర్భాణ పాణులగు సైనికులు ఇటుల వర్ణింపబడిరి.

శ్లో॥ జీమూతశ్శ్యవధవతి ప్రతికం యద్వర్షయాతి సముదమువ
స్థే! అనావిధయాతన్వా జయత్సం సత్వావర్షణో మహి
మావిపర్షు॥

ఓరాజు కవచముదొడుగుకొని యాద్ధమధ్యమందు జోవుచున్నప్పుడు నీదేహము మేఘమువలెనున్నది. ఎండకాలమునందలి తాపమును హరింపగలిగి శీతలజలపూరితమగు మేఘమువలె పరరాజ పరితాపకరమై శౌర్యపూర్ణమైనను నీలలోహిత కవచావృతమగు నీదేహమువల్లగ బ్రహ్మనుగ్రహింపునై యున్నది. మఱియు ఋగ్వేదములో 8, 5, 28,

11, 4, 2, 8, 4, ఇంద్రాగ్ని దేవతలను యుద్ధమందు నహాయము చేయమని నాయకులు వేషింపఁజేసెను. కృష్ణయజుస్సంహితా ప్రథమకాండ అష్టపంచశ్లోని 9వ ఆనువాకములో రాజనూయ యజ్ఞమున కంగముగరత్ని శూమమరుకర్మము.

శ్లో॥ బాహు స్పర్శం చదుం నిర్వపః॥

ఇత్యాదివాక్యముచే విధింపబడినది. ఆకర్మ 12 పగళ్ళలోజేయ సాధ్యము. మొదటినాడు యజమానుడగు రాజు బ్రాహ్మణగృహమునకు వెళ్ళి బృహస్పతి చక్షువుచే దేవతను పూజించి తెల్లనిపిరుదుగల యెద్దును యజ్ఞాంగదక్షిణముగ వతనికొనిచ్చును. పిదప 2వ నాడు క్షత్రీయగృహమునకు, 3వ నాడు పట్టప్రదేవియగు మహిషీగృహమునకు, 4వ నాడు ప్రియురాలగు రాజభార్యయైన వావారయింటికి, 5వ నాడు అప్రియురాలగు రాజపత్నియైన పరివృక్తయింటికి, 6వ నాడు సేనాపతియింటికి, 7వ నాడు సారథియింటికి, 8వ నాడు అంతః పురాద్యక్షునియింటికి, 9వ నాడు గ్రామముననబోయవలగు గ్రామసియింటికి, 10వ నాడు కోశాధ్యక్షునియింటికి, 11వ నాడు ప్రజలవల్ల నారవభాగము పన్ను వసూలుచేయునట్టి భాగదధునిచ్చి టికి, 12వ నాడు ద్యౌతకారునియింటికి భోయి శృత్యుక్తప్రకారము ఆయాదేవతలకు నాయాయిండ్లలో యజమానుడు పూజచేయవలయునని శృతిలోనున్నది. మఱియు ఛాందోగ్య సత్తపత్రపాఠకములో సనత్కుమార బ్రహ్మలు నారడకులకు నామూద్యుపాసన లుపదేశించినట్లున్నది. దాని ప్రథమఖండలో సభ్యాత్మ విద్యాగ్రహణయోగ్యతను బరీక్షించుటకు గురువు శిష్యుని సేవేవిద్యలను నేర్పించని యుడుగ లెండవ వాక్యములో నారదులిట్లు నడిపెను,

శ్లో॥ సహోవాచర్వేదం భగవోధ్యేమి యజుర్వేదగ్ం సామవేద
మాధర్వణం జెచ్చమం వేదాసాంవేదం ఋత్రిగ్ం రాశించైవం
విధింవాకో వాక్యమేకాయనం దేవవిద్యాం బ్రహ్మవిద్యాం భూ

తదిద్యాం త్మత్రవిద్యాం నత్మత్రవిద్యాం సత్పజన విద్యామేతద్భ
గవోఽధ్యైః॥

ఓభగవంతుడా ఋగ్యజుర్వేద సామాధర్మణ మహాభారతముల
ను, వ్యాకరణమును, శాస్త్రకల్పమును, గణితమును, ఉత్పాతజ్ఞానము
ను, మహాకాలాదినిధిశాస్త్రమును, తర్కశాస్త్రమును, నీతిశాస్త్రము
ను, నిరుక్తమును, వేదాంగములగు శిక్షాకల్పచ్ఛందమును, భూతతం
త్రమును, ధనుర్వేదమును, జ్యోతిషమును, సర్వవిద్యయగు గారుడము
ను, కుంకుమాదిసంపాదనమును, నృత్యగీత వాద్య శిల్పాదివిజ్ఞానము
లను నేను జదివినాను. అని నారదులు జెప్పటచే ఆకాలపు ఆర్యులలో
సర్వత్ర విద్య సాధారణమైనదిగా యుండెనని యన్నవలయును. మఱి
యు ఈశ్వరిస్మృతి వాక్యజాలముచే నప్పటి యార్చకజనులు తేజోవంతు
లు. బహువేదశాస్త్రాద్రష్టులు, ప్రజాపాలనదత్తులు, దీనరక్షకులు, స
న్మాగ్గప్రవర్తకులు, శూరులు, శత్రుపరాధయకుశలులు, సర్వసఖిము
లలో విజయసుఖేచ్ఛులు. మహోదారచరిత్రులు అని గోచరింప గల
దు. వెండియు లోకోపద్రవకారకులగు చోర, జార, పిశునీ, పాపంజు
లని నిగ్రహించి దేశక్షయవనము జేయు క్రూరఖిలులను సంహరించి నిజ
కుటుంబమునువలె ప్రజలను సన్మాగ్గప్రవర్తనమునండుండునట్లు పాలించి
ప్రజారాధనముజేసి స్వస్థమనస్కులై రాజులు రాజసూయాది మహాక్ర
తువులను జేసిరిని ఋగ్వేదాదులలో నక్కడక్కడ బ్రశంసింప బడెను.
రాజుగతి యధర్వవేద శుక్రనీలికా మండకీ మన్వాది స్మృత్యాదులలో
మెండుగ మెండుటాబట్టియు బ్రాహ్మణాదులకట్టి వ్యాసంగముహెచ్చు
గానుండుటవలనను పురాణార్థులు ఆర్యోక్ పశుపాత్రులు కారనియు,
ఐహికాముష్మిక వ్యవహారదత్తులనియు, నాగరిక విశిష్టులనియు, విస్ప
ష్టముగ సరయనగునని శ్లోకస్మృత్యాదు లుద్ఘోషించు చున్నవి. కాని
వారికిప్పటివారికంటె బరలోకజిత యెక్కువగాన నింత నాగరికత లే
కుండెననియు చెలియనగు. ఇంతియేగాక పూర్వులకు గలిగిన ఆసామి
ర్థ్యములను ఇప్పుడు మనము జేప్పినయడల ఇట్టి సామర్థ్యములుగూడ

లోకములో నుండువాయని విశ్వసింప దగనియట్లుండును. అట్టిసామర్థ్యముతో జేసినకార్యములలో అతిపొచినమైన కార్యముక్కటిగలదు. అదిఏదియన్నను సముద్రమదనము. ఇది విష్ణుపురాములో మొదటియధికములో తొమ్మిదవయధ్యాయమున తెలియచేయబడినది.

శ్లో॥ నానాపదీస్సమాసీయ దేవదైత్రేయదానవాః । క్షీప్తాక్షీరా
బ్ధిపయసి శరదభ్రామలత్విషి । మస్థానం మందరంకృత్వాయో
క్త్రాంకృత్వాచవాసుకిం । తతోమదతుమారబ్ధా మైత్రేయత
రసామృతిమ్ । విబుధాస్సహితా స్సర్వేయతః పుచ్ఛంతతః కృ
తాః । కృష్ణేనవాసుకేర్దైత్యః పూర్వకాయేనివేతతః । తేనస్య
ముఖనిశ్శాప్తవ హ్నినోపహతత్విషః । నిస్తేజసోసురాస్సర్వే బ
భూవురమితాజనః । తేనైవముఖనిశ్శాప్త వాయునాస్తబలాహతైః
పుచ్ఛప్రవేతే వర్షద్భిస్తథాచార్యా యతస్సురాః । క్షీరోదమధ్యే
భగవాన్ కూర్మరూపీ స్వయంహరిః మందరాద్రో రధిష్ఠానం
భ్రామతోభూస్సహమునే ।

అని మొదలుపెట్టి జెప్పడినది. దేవతలు దైత్యులును దాన
వులునఁడి మూడుజాతులవారును, అనేకములగు ఓషధులనుచెచ్చిశర
త్కా-లమేఘమువలె తెల్లగానుండెడి క్షీరసము ద్రోదకమున బడవై
చిరి. అప్పుడు మందరపర్వతమును కన్వముగాను, వాసుగుని కన్వపు
తాడుగాను చేసిరి. అట్లుపైని అమృతమును లఱుచుటకు తలపడిరి. దే
వుడు వాసుకియొక్క తోకవైపున దేవతలను ముఖమువైపున దైత్య
దానవులను ఉంచెను. అదైత్యదానవులు వాసుకి నోటియూర్పున బు
ట్టుచుండిన సెగ దెబ్బతగిలి వాడిపోవుచుండిరి. ఈ వేడియూర్పచేతనే
మేఘములన్నియును తోకవైపునకు విసరబడి దేవతలపైని చల్లగా వ
ర్షము కురియుచుండెను. మందరపర్వతము మునిగిపోకుండుటకు భగవం
తుడు కూర్మ రూపియై దానిక్రింద నుండి అమందరమను ధరించు
చుండెను.

ఈనముద్రమథన వృత్తాంతము మహాభారతమున ఆదిపర్వము లోకూడ పదియేకవయధ్యాయమున తెలియజేయబడినది. ఐతహాసకసిద్ధాంతమువారు ఇది యిట్లు పూర్వము జరిగిన వ్యాపారముయని చెప్పుదురు. ఇది అతిమానవ వ్యాపారముగాదా దీనివలన వీరిజ్ఞానాతిశయము స్పష్టపడుచున్నదిగదా. నైరుక్త సిద్ధాంతానుసారమున ఇది మన పూర్వులగు దేవతలును అసురులును గూడి అన్యులము అనగా మరణము లేకపోవుటయనెడి మోక్షమును చెందుటకై చేసిన గొప్పయాలోచన. ఇంగు క్షీరసముద్రమనునది పరతత్వము. మందరపర్వతమును నది వారిబుద్ధి. దానిచేత తరుచుటయనగా విమర్శించుట అని యిట్లు మిగిలినవానినిగూడ నిరూపింపవచ్చును.

ఈనైరుక్త సిద్ధాంతముచొప్పున నాలోచించినచో మనవారికి గల జ్ఞానాతిశయము సుస్పష్టమగుచున్నదిగదా జ్ఞానమునునది మోక్షమునుగూర్చినదనియును విజ్ఞానమునునది శిల్పాదులను గూర్చినదనియును అరంభముననే జెప్పబడియెగదా. ఇట్లు జ్ఞానవిషయముననే విచారము చేసెడి మనప్రాచీనులకు బ్రహ్మవాదులని శ్రేయగలిగియుండెను. కావుననే శ్వేతాశ్వతరోప నిషదారంభమున, శ్రీ బ్రహ్మవాదినోపదంఠః బ్రహ్మవాదులు చెప్పుచున్నారు. అనువాక్యము ప్రాయబడియున్నది. మనప్రాచీనులు లోకాంతరమునకు వెడలి మరల ఈలోకమునకువచ్చెడి సామర్థ్యముకలవారై యుండిరి.

కావుననే మహాభారతము సభాపర్వమున నారదుడను దేవర్షిలోకపాలుల సభలనన్నిటని వర్ణించి పండ్రెండవ యధ్యాయమున పాండు మహారాజు స్వర్గస్థుండై ధర్మరాజునకు సంపినవృత్తాంతమును తెలియజేసెను. ఇదిగాక లోమశమహాముని అర్జునుడు మొదలగు వారు దేవలోకమునకు భోయిసట్లుకూడ భారతములోనే వ్రాయబడియున్నది.

ఇప్పుడుగూడ మెస్మరిజమ్ అను విద్యలో ఒక్కని మెస్మరైజ్ చేసి ఆజీవుని శరీరములోనుండి వెలికితీసి తన ఇష్టమువచ్చిన స్థలమునకునడచించుట జరుగుచున్నట్లు ఇంగ్లీషుగ్రంథములవలననే కానవచ్చుచున్నది.

ఇందువలన తనయాత్మనుగూడ వెలికిదీసి లోకాంతరములకు నడిపించెడి శక్తి యుండవచ్చునని యూహించుటకు అవకాశము కలిగి యున్నది.

ఇందుకు దృష్టాంతముగా శంకరాచార్యులవారు తమ శరీరము నుండి ఆత్మను లింగశరీరముతో గూడ యోగశక్తిచేత పైకిదీసి మరి యొక్క శరీరమున బ్రవేశపెట్టినట్లు మాధవాచార్య విరచిత శంకర విజయమున తొమ్మిదవసర్గమున జెప్పబడినది.

ఇదిగాక కొందరుఋషులు ఈభూలోకమున ఆకాశమార్గమున తిరుగుచుండిరి. వారికి చారణులనిపేరు. ఈయంశము రామాయణము నుండరాకాండమున 15వ సర్గమున స్పష్టమగును.

ఆరామాయణములోని ఆసర్గవలననే శ్రీరాములవారి కాలము నకే శకున శాస్త్రము సుప్రసిద్ధముగ నున్నట్లు కానబడుచున్నది. ఆ సర్గమున.

శ్లో! సనిమతైశ్చ దృష్టాః

అను శ్లోకమున్నదిగదా నిమిత్తములనగా శకునములు.

ఇదిగాక శ్రీమద్రామాయణముననే త్రిజటకు స్వప్నమయ్యెనని యును ఆస్వప్నమువలన శ్రీరామమూర్తికి డేహము కలుగుటయు రాక్షసులకు కీడు కలుగుటయు స్ఫుటమగుచున్నదనియును త్రిజట లేలు సుకొనెననియును గూడ పోయబడియున్నది. దీనివలన స్వప్నశాస్త్రముగూడ సప్పటికే వాడుకలోనున్నట్లు కానబడుచున్నది.

ఇదిగాక విశ్వవిక్రమడు శ్రీరామలక్ష్మణులను తన యజ్ఞసంరక్షణమునకు తీసుకొని వెడలునప్పుడు వారలకు మార్గాయాసంబును ఆకలియును దప్పికయును లేకుండుటకు బలయునతి బలయుననియెడి రెండు విద్యల నుపదేశించెనని రామాయణము బాలకాండము 22వ సర్గమునం జెప్పబడియున్నది.

ఇవి మంత్రములనియును ఈమంత్రములఃట్టి సామర్థ్యముకలదని యును నమ్మనివారుకూడ అట్టి ఓషధి నిశేషములను వారికి యిచ్చియుండురనివిశ్వసించుటకు అవకాశముకలదు. ఎట్లంటేని ఇప్పుడు దక్షిణల మెరికాఖండంబునకొక్కా అనియొక్క యోషధికనుగొనబడనని అధికా భముతోగూడిన ఆకులుకలది. దానిఆకులకు సున్నమును మొదలగున ఖివాసి ఆయాకులను నమిలినవో ఆకలికలుగదు. గనులు మొదలగు వానిని త్రవ్వినప్పటికిని కొండలు మొదలగు వానిని ఎక్కినప్పటికిని నిట్టూర్పుగలుగదు. ఈయోషధివల్ల జేయబడిన కొక్కె అనిడినత్తును నీటితోగలపి మన యవయవములకు వేచికై నను వాసినయడల ఆస్థల మ్మున కత్తితోకోసినను మనకు తెలియదు. పూర్వము సుప్రసిద్ధముగా నుండిన దోణాచలాదులలో నెట్టియోషధలుండినవో మనకు తెలియదుగదా ఇందుచేతను.

సంజీవిని యున్నదనుటకూడ విశ్వసించదగి యున్నది వైద్య శాస్త్రమున చరక సుశ్రుత రసాద్ధవాది గ్రంథములయందు దివ్యోషధి ప్రకరణమని యొక్క ప్రకరణముకలదు. దానిలో అనేకదివ్యోషధులు చెప్పబడినవి. వానిలక్షణములను వానిగుణములనుగూడ ఆగ్రంథము అవలననే చెప్పబడి యున్నవి.

మనపూర్వులు స్మృతసంజీవియనువిద్యను ఎఱిగినట్లుకూడ భారతములో నాదిపర్వమున 68వ అధ్యాయమున కానబడుచున్నది.

ఈకలియుగముననే పుట్టిన సిద్ధనాగార్జున తంత్రమని పేరుగల కక్షపుటమునగూడ నీవిద్యవ్రాయబడియున్నది. అయితే ఈవిద్యపూర్వముండెనని నమ్మించుటకు ఇప్పుటికుండెడు సాధన సామగ్రులు చాలవు. క్రమముగానూత్రము ఈవిద్య పూర్వముండెనని నమ్మింపదగిన నిదర్శనములు లభింపవచ్చునని తోచుచున్నది.

తిరస్కరణియను మరియొక్క విధ్యకూడా నుండెనని నలచరిత్రమున సుస్పష్టమేకదా, ఈవిద్యయే అదృశ్యకరణమనుపేరున సిద్ధనాగార్జున తంత్రమునకూడ కానబడుచున్నది.

ఇప్పుడు యూరోపియన్ పండితులు బెల్జియా అని యొక్క వ్యోమమానమును కల్పించియున్నారు. అది గాలికి పరాధీనమై ఎటుగాలి కొట్టునో అటునడుచుచున్నది. గాని లెస్సగా యధేష్టముగానడిపించుటకు శక్యముకాకున్నది.

పూర్వకాలమున యధేష్టముగా నడిపింపదగిన విమానములను మనపూర్వులు వాడుకజేసిరి. అందుకు నిదర్శనము ఉపరిచగవసువు ఇంద్రునిచే నీయబడిన విమానదర్శనము కలవాడై ఆకాశమునసంచరింపుచుండెనని మహాభారతమున ఆదిపర్వములోనున్న వృతాంతమును అందరు గుర్తెఱిగియుండున్నారు. ఇంతమారుమూలలో వెదుకనేల శ్రీరామమూర్తి పుష్పకముమీద అయోధ్యానగరమును చేరలేదా.

మనప్రాచీనులకు దివ్యదృష్టియనియొక్క విద్యకూడకలదు. దానింబట్టి వారు వారలకండ్లకు కానరానివానింగూడ తెలుసుకొనుచుండిరి. కావుననే మహాభారతము ఆదిపర్వమున శకుంతలను దుష్యంతుడు పరిగ్రహించిన యంశమును తరువాత తనయాశ్రమమునకుజేరికొని మహాముని దివ్యదృష్టిచేత కనుగొనెనని వ్రాయబడినది.

ఇవిగాక అక్షయహృదయమనియును, అశ్వహృదయమనియును, రెండువిద్యలు మనప్రాచీనార్యులలో గలిగి యుండెను. అందు అక్షయహృదయమను నది తాడిచెట్టునుజూచి దానిలో నొక్కొక్క కొమ్మకు ఆకులు పూవులు కాయలు మొదలగునవి ఎన్నేసికలవో కనుగొనుట. దీనిని నలమహారాజునకు ఋతుపర్ణుడు ఉపదేశించెను. ఈవిద్యను భర్మరాజునకు బృహదశ్వమపదేశించినట్లుగూడ భారతము అరణ్యపర్వమువల్లనే దెల్లంబగుచున్నది. అశ్వహృదయమనగా అశ్వముయొక్క ఉద్దేశ్యమును నినిపెట్టుటయు దానికి తనహృదయమును ధెలియజేసి తనయిచ్చవచ్చునట్లు దానిని నడిపించుటయు మొదలగునవి. దీనిని నలమహారాజునికి యుండెను.

అర్జునుడు బిడుగును తనచేత దొన్నెలో నిమిచ్చెననికూడ భారతమున వ్రాయబడియున్నది.

ఇవన్నియు నుండ నిందుమనపాచీనులు కల్పించిన లిపివంటి పరిశుద్ధమైనలిపి ఈభూమండలమున మఱియేదేశము నైనంగలదా.

ఇప్పుడు నాగరికతలకు చరమావధిగాలెలబడుచున్న స్త్రీవిద్యాభ్యాసము మనపాచీనులలో కలిగి యుండునను విషయము నింతకు బూర్వమే గ్రహించితిమి అయినను మరియొకని దర్శనము జూడుడి. మేన, వైతరుణీ అను నీ ఇద్దరు స్త్రీలు బ్రహ్మవాదినులై యుండిరిని విష్ణుపురాణముల మొదటి యంశములో పదివ యధ్యాయమున జెప్పబడి యున్నది. ఇట్టివి మన పాచీనుల జ్ఞానాతిశయమునకు ధ్వజములు గానున్నవని గుర్తెరుగతగి యున్నవి.

9 ఆర్యజనుల మతాచార వ్యవహారముల జూడుడి. సంహితలో స్థాయికముగ అగ్నింద్ర మిత్ర వరుణ విష్ణు గరుత్మాక్ష రుద్ర వాయు సూర్యచంద్రులలోనగు దేవతలనుగూర్చి పూజలుగల కర్మలుజెప్ప బడినవి దీనినిబట్టి అధిభూత అధినైవముల స్తోత్రములు వేదమందు మెండుగలవనియు. వానియనుగ్రహముచే నార్యులకార్య నిర్వాహణమయ్యెననియు దెలియవచ్చుచున్నది. ఉత్తరహిందూదేశములోని సింధుగంగానద్యాదిప్రాంతములను నాక్రమించిన పిదప వసుగర్భయగు భూమి విశేషఫలవంతమై యుండుటబట్టి హాయిగా యజ్ఞాదులచే దైవారాధన చేయుటకు విహికాముష్మికాభ్యుదయముల ననుభవించుటకు వీలుగలిగె. దీనిచే బ్రతి పుట్టను జెట్టును వారు దైవసమానముగ జూచిరినిభ్రామపడవలదు. ఈశ్వరవిభూతి సర్వత్ర చరాచర ప్రపంచమునందు వ్యాపించెనుననిగతి ఆర్యులకు దెల్లంబు. ఋగ్వేదస్థపురషనుక్తము యజుగ్గత రుద్రాధ్యాయము జగదీశ్వర సారవృత్త్యమును లెస్సగ బోధించుచున్నవి. ఈశ్వరసర్వవ్యాప్తి యితరమతగ్రంథములలో నింతగ జెప్పబడలేదని పాశ్చాత్యులుగూడ నొప్పియున్నారు. ఇంకొక విశేష మే

మన ప్రతివస్తువునకు అధిదేవత యున్నది. దానియనుగ్రహము చేతనే ఫలములభించును. అనుసంగతి సంహితాభాగమువల్ల చెలియనగు. అనగా చేతనాచేతనములకు సంబంధము అనిర్వచనీయమనుట వేదత్రయమందున్న కర్మాంగావబద్ధోపాసనలను, అధర్వవేద ఋగర్థములను అరసినచో బ్రహ్మచములో మనకగుపడని మితిలేని శక్తిమత్తులగు దేవతలున్నవనుట యొప్పునగు. ఈయాశయము జైనునిస్మృతియు గాకున్నను బాదరాయణాభి మతము ప్రాచార్యవీరకృతము వృద్ధపరంపరాగతము. మఱియు నింద్రుడు మొదలగు దేవతలు వివిధరూపము గలిగినను వారియందు చరాచరాత్మకమగు జగత్తునందు అనువృత్తముగ బ్రహ్మించుచున్న వైతన్యము ఒక్కటియని ఋక్సంహితలో నున్నది.

ఇంద్రం మిత్రం వరుణ మగ్నిమాహు రధోదివ్యః సుపర్ణో గరుత్మాక్ । ఏకంసద్విప్రా బహుధావదంత్యగ్నిం యమంమారీరిశ్వా వమాహుః॥

తదేవాగ్నిస్తద్వాయుస్తత్సూర్యస్తదు చంద్రమాః! తదేవశుక్రమమృతం తద్భ్రహ్మతదాపః సప్రజాపతీః॥

సబ్రహ్మసశివః సేద్రః సోక్షరః పరమస్వరాట్ సప్తవిష్ణుః సప్రాణః సకాలోగ్నిః సచంద్రమాః॥

అను సీరెండువాక్యములు నారాయణములోనున్నవి. ఇత్యాది శృతి తాత్పర్యమేమన అగ్నాద్విదిదేవతలు పృథుగుపాశుర్యు పృథక్ఫలదాయకులుగాన ఒకరికంటె నొకరువేరని తలంచెదరేని ఆభిమ నివారణమును శృతి యేకకంతరవమున జెప్పినను రాగద్వేషాభి భూతులై ద్వైతాద్వైత విశిష్టాద్వైతాది మతస్థులు తత్వమునుగూర్చి కలహించిరి. ప్రథమము అగ్నైశ్చపాసనను తత్సంబంధులగు దేవతల ఉపాసనలను తదనంతరము మిత్రోపాసనను తత్సంబంధదేవతల ఉపాసనలనుచెప్పి వారిద్దరు వరుసగ రుద్ర విష్ణు గణదేవతలను అనియడివి ఈరెండు శివశక్తులగు నెడతెగని జంటలు తుదకు వీనికి నామమాత్రభేదమని చెప్పి

దీని ప్రకృతియగు చైతన్యము ఏకమేయనియు దానికి మహర్షులు అనేక
 నామములిడిరనియు దెలియునగునని శృతి పలుకుచున్నదని కొందరం
 దురు. ఈయర్థమే వేదాంతములను నుపనిషత్తులలో లెస్సగ బ్రతిపా
 దింప బడియె. తాన వేదతాత్పర్యమేమన ఒకతత్వమే స్థావరజంగమ
 రూపములగు సర్వభూతములందు గూఢముగనున్నను చిత్తమను నుపా
 ధి విశేషతారతమ్యము ననుసరించి కూటస్థనిత్యుడు ఏకరూపుడగు ఆ
 త్మతారత మైశ్వర్యశక్తి విశేషము గలిగియున్నాడని తన్యయ ఆత్మార
 మావిస్తరాంవేద లోనుగాగల ఐతరేయ బ్రాహ్మణాది శృతులు చెప్పు
 చున్నవియట. సూక్ష్మబుద్ధితో నాలోచించిన నీరెండుమతములు ప్రధ
 మమతముతో సంక్రమింపజేయనగు. ఏకమైన బ్రహ్మయే అనంతదేవ
 తారూపములై నట్లు వానికి భిన్ననామములు ఉపాసనార్థ మియ్యబడి
 నట్లు రెండభిప్రాయములకు సామరస్యముచేయుచు వాజినేయశృతి జె
 ప్పుచున్నది. బృహదారణ్యక పంచమాధ్యాయ నవమ బ్రాహ్మణ
 ములోని మొదటి 9 వాక్యములజూడనగు. దీనికి దెలుగుతాత్పర్యమే
 మన జనకసభలో గార్గి ప్రశ్నానంతరము శ్రకల పుత్రుడగు విదగ్ధుడ
 ను శాకల్యుడు ఓయాజ్ఞవల్క్యుడా దేవతలెందరని ప్రశ్నజేసెను. యా
 జ్ఞవల్క్యుడు ఓ శాకల్యుడా వైశ్వదేవమను శస్త్రము నివీర్తను ఛంద
 స్సుసంధు జెప్పబడినది. దానిలో నెన్నిపదములున్నవో అన్నిసంఖ్యలు
 గలదేవతలను ఉపాసింపనగుననియెను. అంత శాకల్యుడు నివీర్తనమం
 త్రమందు ఎన్ని దేవతలు జెప్పబడినవి అని యడుగ యాజ్ఞవల్క్యుడు
 చెప్పినదేమన 303003 అనియె శాకల్యుడు ఎందరుదేవతలుఅని తిరిగి
 యాజ్ఞవల్క్యునినడుగ 303 గురని యతడు జవాబిచ్చెను. తిరిగిదేవత
 లెందరని అయిదుసార్లు ప్రశ్నచేయ ఆరుగురనియు, ముగ్గురనియు, ఏ
 ద్దఱునియు, ఒకటిన్నరనియు, తుదకొక్కదేవతనియు యాజ్ఞవల్క్యుడు
 జవాబిచ్చెను. అంత శాకల్యుడు సరేయని మూడువందల మూడు
 మూడువేల మూడు సంఖ్యగల దేవతలిక తమతే ఏరూపము గలవా
 రని ప్రశ్నజేసెను.

1 పూర్వోక్తదేవతలు శిశి దేవతల విభాతులేయనియు నిజముగా ముప్పదిముగ్గురే దేవతులనియు యాజ్ఞవల్క్యుడు చెప్పెను. అంతే శాకల్యుడు శిశి గ్గురు దేవతలెవరని యడుగ అప్తవసువులు ఏకాదశ రుద్రులు ద్వాదశాదిత్యులు వీరందరు కలసి ముప్పదియొక్కరు ఇంద్రుడు ప్రజాపతి కలిసి ముప్పదిముగ్గురు దేవతులని యాజ్ఞవల్క్యుడుపలికెను.

2 అప్తవసువు లెవరని శాకల్యుడడుగ అగ్ని, భూమి, వాయువు, ఆకాశము, సూర్యుడు, ద్యులోకము, చంద్రుడు, నక్షత్రములు, ఈయెనిమిదింటియందు వసువను ధనరూపమగు సర్వజగత్తు ఉంచబడినదిగాన వీనిని అప్తవసువులనుదురు. అనియాజ్ఞవల్క్యుడు ప్రత్యుత్తరమిచ్చెను.

3 ఆరుద్రు లెవరనియడుగ పురుషుని కర్మజ్ఞానేంద్రియములగు పదిప్రాణములు మనసుకలిసి ఏకాదశరుద్రులు. ఈపదునొకండు మరణమునుబొందు శరీరమును విడువగానే ఆపురుషునిగూర్చి తత్సంబంధులు ఏడ్చుటవలన వానికి రుద్రులను నామమువచ్చెను. అని శాకల్యునితో యాజ్ఞవల్క్యుడనెను.

4 ఆద్వాదశాదిత్యు లెవరను ప్రశ్నకు సంవత్సరాంగములగు 12 నెలలు ద్వాదశాదిత్యులు. ప్రాణులఆయుః కర్మఫలములను ఇవిగ్రహించుచున్నవిగాన వీనికి ఆదిత్యులనామము వచ్చెను. అని ప్రతిపదనమీయబడెను.

5. ఇంద్రప్రజాపతు లెవరని ప్రశ్నవేయగా స్థనయితృలే అనగా ఉరుము, ఇంద్రుడు, యజ్ఞమే ప్రజాపతి అని ప్రత్యుత్తరమియ్యదానితో తృప్తిజెందక ఉరుము యజ్ఞము నేమని యడుగ వజ్రమే ఉరుమనియు, పశువే యజ్ఞమనియు, పశువన్నను శ్రీర్హివశవః అను శృత్యర్థానుసారముగ సంపదయే పశువనియు, యాజ్ఞవల్క్యుడు శాకల్యునితో బలికెను.

6. ఆరుగురని యంటివే అవి యేవియని ప్రశ్న వేయగ అగ్ని, భూమి, వాయువు, అంతరిక్షము, సూర్యుడు, ద్యులోకము, ఇనితఱు అనియు ఇదివరకు జెప్పబడిన ముప్పదిముగ్గురే ఈఆరుగురగు చున్నారనియు అనెను.

7 ఆముగ్గురుదేవతలు ఎవరను ప్రశ్నకు సీమూడులోకములే ఈ మూడు దేవతలలోనే సమస్తదేవతలు ఆవిర్భవించి యున్నారనియు జెప్పెను. ఆయిందరుదేవతలెవరను ప్రశ్నకు అన్నము, పాణిము, అనియత్రము. ఒకటిన్నరేవరనుటకున వాయువు అని బదులుజెప్పెను.

8 ఒకటియగు వాయువు, ఒకటిన్నరయెల్లయ్యె అను ప్రశ్నకు సమస్తసృష్టిజాలము సూత్రాత్మయగు వాయువువల్ల వృద్ధి బొందింపబడుచున్నది గాన నాదేవతను ఒకటిన్నర యనబడునని యుత్తరమని యాజ్ఞవల్క్యుడనెను. ఒక్కండగు దేవుడెవడనిన పాణిమనగ పాణిమే బ్రహ్మయగు తత్ అని చెప్పబడెననియె.

9 పరోక్ష వాచకమగు తత్పదము బ్రహ్మకు ఛాందోగ్య పద్ధమందు బ్రయోగింపబడెను.

ఇందులకు సంస్కృతమునయుండు ఉపనిషద్వాక్యములనుగనుడి.

అథహైనం విసర్గః శాకల్యః పప్రచ్ఛకతిదేవా యజ్ఞవల్క్నేతి।
సహైవతద్రోషవివిదా ప్రపదేయావస్తో వైశ్వదేవస్యనివిద్యవ్యస్తేత్రయశ్చత్రీచ శతాత్రయశ్చత్రీచ సహస్రీత్యోమితి హూవాచకత్యేవ దేవాయాజ్ఞ వల్క్నేతిత్రయస్త్రీగ్ శదిత్యోమితి హూవాచకత్యేవ దేవాయాజ్ఞ వల్క్నేతి పడిత్యోమితి హూవాచకత్యేవ దేవాయాజ్ఞ కల్క్నేతిత్రయ ఇత్యోమితి హూవాచకత్యేవ దేవాయాజ్ఞ వల్క్నేతి ద్వ్యవిత్యోమితి హూవాచకత్యేవ దేవాయాజ్ఞ వల్క్నేత్యర్థ ఇత్యోమితి హూవాచకత్యేవ దేవాయాజ్ఞ వల్క్నేత్యేకఇత్యోమితి హూవాచకతమేతేత్రయశ్చత్రీచ శతాత్రయశ్చత్రీచ సహస్రీతి॥

- 1 సహజాచమహిమాసపై మేతేత్రయస్త్రిగ్ శత్రేవదేవా
ఇతి కతమేతేత్రయస్త్రిగ్ శదిత్యష్టావసవ ఏకాదశరుద్రాద్వాద
శాదిత్యాస్త ఏకత్రిగ్ శదింద్రశ్చైవ ప్రజాపతిశ్చత్రయస్త్రిగ్
శావితి॥
- 2 కతమేవసవ ఇత్యగ్నిశ్చ పృథివీచవాయుశ్చాంతరిక్షం చాదిత్య
శ్చద్యౌశ్చ చంద్రమాంశ్చ నక్షత్రాణినైతేవసవ ఏకేషహీదం
వసుసర్వగ్ హితమితి తస్మాద్వసవఇతి॥
- 3 కతమేరుద్రా ఇతిదశమే పురుషేపాణా ఆత్మేకాదశస్తేయదా
స్మాచ్ఛరీరాన్మర్యా దుత్రామస్త్యధరోదయన్తి తద్రుదోయన్తి
తస్మాదుద్రాఇతి॥
- 4 కతమఋదిత్యా ఇతి ద్వాదశశ్చైమాసాః సువత్సర్వస్యేత ఆది
త్యా ఏతేహీదగ్ సర్వమాదదానాయన్తి తస్మాదాదిత్యాఇతి॥
- 5 కతమఇంద్రః కతమప్రజాపతిరితిస్తన ఋత్నురేవేంద్రో యజ్ఞః
ప్రజాపతిరితికత మత్రున యిత్నురిత్యశవిరితి కతమాయజ్ఞ ఇతి
వశవ ఇతి॥
- 6 కతమేషదత్యగ్నిశ్చ పృథివీచ వాయుశ్చాంతరిక్షం చాదిత్యశ్చ
ద్యౌలేష్యశ్చేతేహీదగ్ సర్వగ్ షడితి॥
- 7 కతమేతేత్రయాదేవా ఇతికతమపవత్రయోకా ఏషహీమ సర్వే
దేవాఇతి॥
- 8 కతమతాద్వా దేవావిత్యన్నంచైవ ప్రిణశ్చేతికతమోద్యర్థఇతి
యోయం పవత ఇతి॥
- 9 తదాహుర్వదయమేక ఇనైవపవతేధకథ మద్యర్థఇతియదస్మిన్ని
దగ్ సర్వమధ్యాగ్నోత్తే నాధ్యర్థఇతి కతమపకౌదేన ఇతిప్రిణ
ఇతిస బ్రహ్మత్యదిత్యాచక్షతే॥

అవిద్యావృద్ధిలోను పాశ్చాత్యపాసకాది వ్యవహారముగలదు. ఇహి
 కాముష్మికాభ్యుదయమునుగోరి ఛేయు నుపాసనాదులు ప్రతీకములనబ
 డు వానిలో నంతర్భావములు ప్రతాదులు గృహ గ్రామదేవ పూజా
 రూపములగు దేవతార్చన విగ్రహారాధనములు పాశ్చాత్యపండిత శిరో
 మణియగు కార్లయిలుచేసిన ఊరారాధనమును గ్రంథమునుజూడనగు
 కాని ప్రకృత దేవతములలోని యాచారములుగొన్ని మామదికింపుగా
 లేవు. అవియపూర్వ ప్రమాణమూలకములు ఇంక గొన్నియుపాసనము
 లు క్రమముక్తిసాధనములగు దహరాదివిద్యలు వానితో హృదయ పుం
 డరీకాదులందలి తేజస్సు సీత్యరునిగ భావనాభ్యాసములు గలవు. వాని
 వలన ముక్తిక్రమముగ గలుగు మరికొన్ని యుపాసనలగు ఉద్గీధాలు క
 ర్మసమ్మద్ధినిజేయును. సామభక్తి విశేషము ఉద్గీధ యనబడును. దాని
 యంగమగు ప్రణవముచు ఆయుద్గీధ యేకైత్యపునకంగమో దానిని జే
 యునప్పుడు ఉపాసించినచో యజమానునకు ఆయుపాసన ఫలాధిక్యము
 ను సమకూర్చును. ఈశ్రోత్రోపాసనల ననుసరించి వివిధస్మార్తాదుర్వా
 పనలు ఉపాస్యదైవమందు బుద్ధి గట్టిగ గుదురుటకు నాధ్యులేర్పరచిరి.
 నిర్గుణోపాసనలుగూడ శృతులలో నున్నవి. వీనికన్నిటికి శిరోభూతము
 జ్ఞానగమ్యమగునది నిర్గుణబ్రహ్మము. కనుకనే బాదరాయణులు బ్రహ్మ
 సూత్రములందు శివశక్తి విష్ణ్వాదిదేవతల నామము లుచ్చరింపక బ్రహ్మ
 శబ్దమునుమాత్రము స్వీకరించిరి. అదియు దాహృత ఋగ్వ్యాకృదుల
 ననుసరించినది. కాని సంస్కృతవ్యాకరణాది పాండిత్య బలముచే ద్రా
 విడ ప్రాణాయామము ననుసరించి యర్వాచీనులు సూత్రప్ర బ్రహ్మశబ్ద
 ము శివవిష్ణ్వాది పరములని తర్జన భర్జనపడి తాము మోహపడి యిత
 రులను మోహపరచిరి. కొందరు ఋషులు కర్మజ్ఞాన సముచ్చయముచే
 మోక్ష మలవడునందురు. కొందరు భుక్త్యేకసమధిగమము బ్రహ్మ మ
 నుదురు. నారద శాండిల్యాది సూత్రముల జూడనగు. పరమాత్మ జీ
 వాత్మలకు వ్యవహారదశలో భేదమున్నట్లు ఛాయగనుపించినను వాస్త
 వముగ భేదమేమాత్రము లేదనియు అవి యొక్కరూపేయనియు ఈత

హాస్యము నరయుటయే మోక్షమనియు, నదిజ్ఞానైక సమధిగమమని
యు, ముఖ్యోపనిషత్తులు స్పష్టముగ బలుకు చున్నవి. ఈయర్థమును
స్త్రీ శూద్ర ద్విజబంధువులకుగూడ జెప్పబడియుండెను. ఇందుచేతనేశ్వ
త్వర్థము నకువలకు దెలియ గలందులకు స్థూనానిఖనన న్యాయముగ
శ్రీమద్భాగవతమందు పురంజనోపాఖ్యానమనుకథ వ్రాయబడి దాని
యర్థముకూడ నందే వ్యక్తీకరింపబడినది. పరమాత్మపురంజనుని రెండ
వయవతారమగు ప్రమదోత్తమయను స్త్రీని ఆత్మపురుషుడుకాడు. స్త్రీ
కాదు అని యోదాద్ధి జీవాత్మ పరమాత్ములకు శేశమైనను శేషము
తేదని,

శ్లో॥ యదంతరంకురుతేతస్య భయంభవతి॥

అనువారు ణోపనిషత్తున కనుకూలముగను ఇటుచెప్పెను.

శ్లో॥ అహంభవాన్న చాన్యస్త్యన్య మేవాహం విచక్ష్యభో! ననా
పశ్యంతికవ యశ్చింద్రంమనాగపి । యథాపురుష ఆత్మానమేక
మాధర్మచక్షుషః॥ ద్విధాభూతమవేక్షేత తదైవాంతర మావ
యోః॥ శ్రీమద్భాగవతము 4 స్కంధము 28వ అ. 62, 63
శ్లోకములు.

మఱియు ఇందుల కాంధభ్రాగవతముననున్న విషయముజూచుడి.

ఏ నీవుగాని యన్యుండవుగావు నీవేకేగాని యన్యుండంగానిల్లె
రుండుము. విద్వాంసులు మనయిద్దరియందు సంతరింబు నీక్షిం
పరు. పురుషుండు తన్నొక్క-నే యాదర్శ చక్షువులందు భిన్న
రూపులుగా దలంచు చందంబున మనయిద్దరికిని శేషంబు గలి
గినట్లు దోచు.

ఇట్టి జీవ బ్రహ్మైక్యము జ్ఞానైకసమధిగమమని వేదాంతములని
ష్కంపృష్టాభిప్రాయమని పాశ్చాత్య విశిష్టతులు దలచిరి. ఈవిషయము
నుగూర్చి శంకర రామానుజ బ్రహ్మసూత్రభాష్యాజ్ఞులగు డాక్టరు ధీబో
గారుగూడ వ్రాసిరి. ఇందువల్ల భగవద్గీతలలో సుక్తముగు భక్తివైరాగ్య

ములు నిష్కామకర్మానుష్ఠాము జ్ఞానోదయమునకు సంతర్భహిరంగసాధనప్రాయము. వానివలన జ్ఞానోదయమై దీపమువల్ల గాంత్యిష్ణుక్తిగలుగునట్లుకలుగునని ఏవేకమరయనగు. అట్టిజ్ఞానమునే పరాధక్తియని గూడపెద్దలనుదురు. కానజ్ఞానముమోక్షమునకు సాక్షాత్కారము. జ్ఞానాదేవత్వకైవల్యం. తరితిశోకమాత్మనిల్. బ్రహ్మనివాహ్నివివరం! లోనగు శృతిమంత్రముల బాడనగు

ఆర్యకులావతంసులారా!

ఈయభిప్రాయములనే మహామహాసాధ్యాయ చిరుదాంకితులగు శ్రీమాం పరవస్తు వెంకటరంగాచార్యులవారును, రిలైటడ్ సబ్ జడ్జి శ్రీయుత వానిలాల వెంకటకవావధానులగారును, కీర్తిశేఖరగు ఆత్మకూరి లక్ష్మీనారాయణ దీక్షితులుగారును, ఈ మొదలగువారు జెప్పియున్నారు.

ఇట్టి బూర్వపు ఆర్యుల చర్యలెక్కడ బ్రస్తుతపుఆర్యులలోచేరినవారి చర్యలెక్కడనిమర్చించి జూడుదీ.

బూర్వపు ఆర్యులలో దృష్టిదోషము లేదనియు సర్వత్ర భోజన భాజనములుగలిగి సంబంధ బాంధవ్యములతో నిండియుండెననియు మఱియు సహింసాత్పర్య భూతాని అను న్యాయప్రబల్యముచేయజ్ఞాదులయందును జీవహింస జేయక యుండిరనియు తోచుచున్నది.

ప్రస్తుతపువారు శాస్త్రేయమతావలంబకుల సహవాసముచే మధుమాంస భక్షణలకు లోనై యున్నవారు. పూర్వము తపోమహిమచే శత్రుయ వైశ్య శూద్రాదులు గూడ బ్రహ్మర్షులగుట కవకాశముండియుండె. ప్రస్తుతము ఆర్యులలో గొందరికి స్వాతిశయమెక్కుడై అట్టి స్వాతిశయమును వృధాబోనియ్యక గొన్ని స్మృత్యాదిగ్రంథములలో సమిష్టి బూర్వులకు గళంకమును దెచ్చియున్నవారలు. మఱియు శస్త్రాస్త్ర రాజనీతి వ్యవహారవాణిజ్య మంత్రశాస్త్ర ప్రచారముబూర్వము విశేషముగ చుండెననియు, మణిమంత్రోషధ రూపమగు వైద్య

ము లెస్సగ నుండెననియు, అధర్వణవేదమువల్ల దెలియనగు. మఱియు స్వార్థహేదశ కర్మలకు దానవ్రతాదులకు బాధిపదిక నై త్రికీయ మం త్రవర్ణములు అధర్వణమంత్రములు ఇప్పటికి 2000 వేల యేండ్లవరకులన గా కాళిదాస ధవభూతికాలము వరకు నాలుగు వేదముల బ్రచారము మన దేశమున బహువిరళముగ గలదని యెన్ననగు. జూడుదీ రఘువం శము 1 సర్గ 59 శ్లోకము. బూర్వపు పురోహితులకు అధర్వణవేదాధ్య యనము గలదనిగూడ రఘువంశము 17వ సర్గ 18 వ శ్లోకమున కాళి దాసు వర్ణించియున్నవాడు.

ఇట్లు ప్రాచీనాచార్యుల యొక్క వైధవోత్పత్తులు గన్పట్టుచుండ యిందులకు వ్యతిరేకముగ నెవరో స్వార్థపరులు బ్రహ్మముఖబాహురు పాదములవలన వ్యోత్పత్తియైనదని యీక్రింది శ్లోకమువంటి శ్లోకముల నుగొన్నిటిని గల్పించి గొంధాదులయందు జేసినవారైరి.

శ్లో॥ లోకానాంతువివృద్ధ్యర్థం ముఖబాహురుపాదతః॥

బ్రాహ్మణం క్షత్రియం వైశ్యం శూద్రంచనిరవర్తయన్॥

ఇవిధముగనుండినను కమ్మవారు, కాపువారు, వెలమవారు, రెడ్డివారు, ఈమొదలగువారు మాత్రముసచ్చాంద్రులు గారనియు, కూర్మకులావతంసులగు సూర్యవంశజులైన క్షత్రియులై యున్నారని యు జెప్పట కేయధ్యంతర ముండజాలదని మాయభిప్రాయమునుయీగ్రం థరూపముగ నెల్లడిబఱచితిమి.

ఇట్లు వచించుటకు కారణమేమనియెదలేని బూర్వము గుణకర్మ విభాగములవల్లనే వ్యోత్పత్తి గలుగుచుండెననియు లటువిమృట కొంత కాలమునకు స్వార్థపరుల ప్రాప్తవా బలత్కారములచే కులకట్టుబాటు లు దిట్టముగ నేర్పడెననియు, అక్షేర్పడిన కులకట్టుబాటులను బట్టియు, బూర్వోక్తులగు కమ్మవారు మొదలగువారుమాత్రము సూర్యవంశజులగు క్షత్రియులై యున్నారని యీగొంధమున జెప్పటయే మాయభిప్రాయమ నియితకు బూర్వము వ్రాసినదాని యొక్క యభిప్రాయమయి యున్నది. ఈకులకట్టుబాటు లెపుడేర్పడినవో నానంగతి సచ్చార్థముగ వ్రాయు

టకు యిచ్చట వీలుగాకపోయినను జయార్థప్రకాశిక రెండవభాగము ప్రశ్నార్థవాచాశనవాంతమాల అను నీగ్రంథమున విశేషించి వ్రాసియున్నాము. ఇట్టితటిమావాప్పిదములగు బూరోవ్ క్తవిషయములన్నియు శాస్త్రసమ్మతములై యున్నవని మీరుగుర్తెరుగుటకై 1917 సం॥ కృష్ణాజిల్లా గుడివాడతా॥ శాయపుర గ్రామ వాస్తవ్యులగు హవిర్యాజి కూనపులి పూర్ణయ్యశాస్తుర్లవారు స్త్రీశూద్రాదులకు వేదాధికారములేదని జెప్పినవాదముపై లట్టిస్త్రీశూద్రాదులకు వేదాధికారముగలదను ప్రత్యుత్తరరూపమైన జయార్థప్రకాశిక మొదటిభాగము ఆజ్ఞానతిమిరభాస్కరమనుగ్రంథమును వ్రాసి బ్రకటించియుంటిమి. ఆగ్రంథము అచ్చుపడిన ఒకమాసమునకే అయిదువందల ప్రతులు వ్యయబడటయేగాక నటుపిమ్మట నాలుగైదుమాసములు గడిచిన వెనుకనాగ్రంథోక్తప్రకారముమహారాజరాకశ్రీ శ్రీయుత యర్రంశెట్టి వీరయ్యనాయుడుగారు యజ్ఞోపవీతధారణగావించుకొని తదితరులకు మార్గదర్శకులైరి.

ఇంతియేగాక మ.రా.రా.శ్రీ శ్రీయుతసూర్యదేవర రాఘవయ్య, తలపనేని కోటయ్యకీర్తికేషులై నచిరుమావిశ్వ వెంకయ్యనాయుడుయీ మొదలగువారి పోత్తనహము చేతను గుంటూరుజిల్లా తెనాలితాలూకా కొల్లూరుగ్రామమున బ్రాహ్మణేతరుల కొఱకు నొక వేదపాఠశాల నెలకొల్పబడియెను. ఈకొల్లూరుగ్రామమున పాఠశాలస్థాపించిన కొంతకాలమునకు తెనాలితాలూకాలో కాశ, దోసపూడి, అంగలకుదురు, చిలమూరు, చాకమూరు, యీ గ్రామాదులలోను మరియు కేపల్లి తాలూకాలో నల్లూరు, మైనేనివారిపాలెము, వెనిగళ్ళవారిపాలెము యీగ్రామాదులలోను ఇదియునుంగాకను కృష్ణాజిల్లా బెజవాడతాలూకా పెనమలూరు గ్రామములోను గన్నవరం తాలూకా కొమ్మమూరు, కాటూరు, కుండేరు, యీగ్రామాదులలోను మరియు నుగోదావరిజిల్లా గామచంద్రపురంతాలూకాలో కుంకుదురు, పెద్దాపురము, దాక్షిణ్యరామములను గ్రామములలోను బ్రాహ్మణేతరులకొఱకు వేదపాఠశాలలు స్థాపించుటయైనవి.

ఈ పాఠశాలలు కట్టిన గ్రామాదులుగాక తదితర గ్రామాదులకు ఈదువుగల్గు మొదలగు గ్రామాదులలోను శ్రీయతలైన కూర్మకులూ వతంసులగు నూర్యనంశజ్ఞులైన క్షత్రియులగు కమ్మవారు మొదలగువారలు 2000 ప్రజలు యజ్ఞోపవీతములు ధరించుకొనియున్నవారలు.

ఇదియునుంగాక బూర్వోక్తములగు పాఠశాలలో జడువుకొనిన బ్రాహ్మణేతర విద్యార్థులవలన బ్రాహ్మణేతర పాఠోపాత్త్యముక్రింద శ్రీయత కోవెలమూడి గోపాలకృష్ణయ్య బి. ఏ. బి. ఎల్. గారును రాయబహదూరు కూర్మా వెంకటరెడ్డి నాయుడు బి. ఏ. బి. ఎల్. గారును డిప్యూటీ కలెక్టరు తలాగి గోపాలరావునాయుడు బి. ఏ. గారును బారిష్టరు త్రిపురనేని రామస్వామిచౌదరిగారును మరియు శ్రీయత సబ్బెళ్ళ పద్దయ్యరెడ్డి, పడాల రామిరెడ్డి, తాడి రామయ్యరెడ్డి మొదలగు అనేక మంది ప్రముఖులు వారివారి గృహములయందు జరిగిన శుభాశుభ కర్మలను బూర్వోక్త విద్యార్థులచే వేదోక్తవిధిగ నెరవేర్చుకొనుచున్నవార లెందరోగలరని వ్రాయుటకు సంతసించుచున్నాము.

జయార్థప్రకాశిక మొదటి భాగము అజ్ఞానతీవరభాస్కరమును గ్రంథమున బ్రశక్తాప్రశక్తిగ గుణకర్మవిభాగమువల్లనే వర్ణాశ్రమ ధర్మములేర్పడినవని మేము నుడివినభాగమును స్థూనాని ఖననన్యాయముగ బలపఱచుటకై మరల నావిషయమును గ్రహించి శికించాబాదు వాస్తవ్యులగు బ్రహ్మశ్రీ చివుకుల అప్పయ్యశాస్త్రి, శివపురపు వీరభద్రపాకయాణిగార్లచే రచియింపబడిన ప్రశ్నార్థవాపోశనమును గ్రంథమునకు ఖండనగ్రంథముగ జయార్థప్రకాశిక రెండవభాగము ప్రశ్నార్థవాపోశన వాంతమాల అను నీగ్రంథమును రచించి బ్రకటించుటకై ముద్రణాలయమునకు బంపియుంటిమి.

ఇది యిట్లుండ బూర్వోక్తమైన యీజయార్థప్రకాశిక రెండవభాగము ప్రశ్నార్థవాపోశన వాంతమాల అను నీగ్రంథమును రచియించుటకంటే బూర్వము మేము గుణకర్మవిభాగములవలన వర్ణాశ్రమధర్మము లేర్పడినవని బూర్వోక్తవిధిగ నిశ్చయమును బఱచుకొని

యుండువారమై యుండినను మాప్రతిపక్షులు జెప్పనట్టి బ్రహ్మముఖ బాహూరుపాదముల వలన వర్ణోత్పత్తియైనదను విషయమంతవఱకు సత్యమైయుండునోయని యోచించి జూడదలచి మొట్టమొదట కమ్మవారు మొదలగువారు సచ్చాద్రుల అధవా ద్విజాతులలో చేరినవారా అను నీవిషయమును జక్కగ దెలుసుకొనుటకై సచ్చాద్రులుమాత్రము వీరు గారని శంకించుకొని ప్రచ్ఛన్నరూపములను ధరించిన సూర్యవంశజులగు క్షత్రియులై యుండురని నిశ్చయించుకొని కృష్ణజిల్లా అవనిగడ్డతాలూకా అముదాలలంక గ్రామ నివాసులగు శ్రీమతీసజ్జారత్న మాంబా గారి ద్రవ్యసహాయముచేతను మఱియును తెనాలి తాలూకా ఎల్లపాడు గ్రామవాస్తవ్యులగు శ్రీయత పిన్నమనేని వెంకయ్య చౌదరీగారి ద్రవ్యసహాయముచేతను క్షత్రకులాదర్శ ప్రచ్ఛన్నరాజకులనిర్ణయము అనునీ రెండు కరపత్రములను బ్రకటించి వెల్లడిజేసితిమి.

ఇట్టితఱి తెనాలితాలూకా సంగం బాగల్లమూడి అను నీగ్రామమున బారిష్టరు శ్రీయత టీ. రామస్వామివర్మగారి యాజమాన్యము క్రింద నొక బ్రాహ్మణేతర మహాజనసభ జరుపబడి నాసభలో మేమారెండుపత్రికలనుగూర్చి యుపన్యసించుచుండ గుంటూరువాస్తవ్యులగు శ్రీమాన్ కాశీ కృష్ణమాచార్యులవారును బ్రహ్మశ్రీ దేందుకూరి వృసింహశాస్త్రిలవారును, పానకాలశాస్త్రిలవారును అను నీవండితవర్మలాసభకు నాహావనముపై విచ్చేసియుండి మా ఉపన్యాసానంతరము బూర్వోక్తులగు నారెండు కరపత్రములలోజెప్పిన కమ్మవారు మొదలగు వారు కూర్మకులావతంసులగు సూర్యవంశజులైన క్షత్రియులు గారనియు నిశ్చయించుటయై యున్నారనియు, ఇట్లని ప్రమాణ రహితమైనమాటలచే జెప్పుట సీసభవారు మాకొకమానము గడువిచ్చినచో నారెండు కరపత్రములయందుండు విషయమును మేము ఖండించెదమనిజెప్పి ఆసమయములో నాసభయందుండు కొందఱు ప్రముఖుల వలన అనుజ్ఞనుగ్రహించి నాప్రకారముగనే గడువునుబొంది వెల్లిరి.

మేమును యీమధ్యకాలములో కొన్ని కార్యాలయాలందరలచే మెదాగిమి వెల్లియంటిమి. అట్టితఱి మేము మెదాగిమిలో యుండు

కన్నెమెరా ఒరియంటల్ లైబరీలయందు యుండునట్టి కొన్ని ప్రాచ్య
లిఖితగ్రంథములను ఇండియన్ అంటిక్వేరీ మొదలగు వాటియందు బ్ర
శాంతింపబడియుండు పురాతనములగు దానశాసనములను మరీగొన్ని ప్రా
శాస్త్ర్యపండితులచే వ్రాయబడిన గ్రంథములను బూర్వోక్తములగు ఊ
త్రకులాదర్శ ప్రచ్ఛన్నరాజకులనిర్ణయము అను నీ రెండుకరవత్రములకు
సంబంధించి నవిషయములను అచ్చటచ్చటనమకూర్చుటకలిగినది. ఇంటి
యేగాకనటుపిమ్మటనొకమాసమునకుమెద్రాసునుంచి శేషల్లి తాలూకా
నల్లూరుగ్రామమునకు వచ్చుట తటస్థపడినది. మేయు మెద్రాసునుంచి
వచ్చిన పదిరోజులకనగ 1919 సం॥ డిశంబరునెల 25, 29 తేదీలగు నీ
రెండు దివసములలో నల్లూరుగ్రామమునకు సమీపమునయుండు మై
నేనివారిపాలెములో బూర్వోక్తములైన ఊత్రకులాదర్శ ప్రచ్ఛన్నరాజ
కులనిర్ణయము అను నీ రెండుపత్రికల విషయమై మాకును బందరు నో
బిల్ కాశీజీ సంస్కృతపండితులగు బ్రహ్మశ్రీ శిష్టా నృసింహశాస్త్రి
వారికిని వాదప్రతివాదములు జరిగి మావాదమును శ్రీశాస్త్రిలకావా
ఖండించలేక బోవుటచేతను, బూర్వోదాహృతులగు శ్రీమాన్ కాశీ
కృష్ణమాచార్యులవారును బ్రహ్మశ్రీ బెందుకూరి నృసింహశాస్త్రిలకావా
రును, పానకాలశాస్త్రిలకావారును, పూర్వము సంగం జాగర్లమూడిగ్రా
మములో జరిగిన సభయందు నాసభికులవలన గ్రహింపబడిన గడువునే
టికి నెంతోకాలమునకు క్రిందటగడుచుటచేతను ఈరెండుపత్రికలు బు
ట్టిన చారభ్య నేటివరకు ఎవరును ఖండనపత్రికలు వ్రాసి ఖండింపక
బోవుటచేతను బూర్వోక్తములగు ఊత్రకులాదర్శ ప్రచ్ఛన్నరాజకుల
నిర్ణయముఅను నీరెండుపత్రికలు బై హేతువులవలన సిద్ధాంతీకరింపబడి
నవై యుండుటచే నారెండుపత్రికలయొక్క రాద్ధాంత విషయములనువి
పులముగ లోకులకు దెలియుటకై జయార్థప్రకాశిక మూడవభాగము
ప్రచ్ఛన్నరాజకులనిర్ణయము అని యిట్లుగ గ్రంథమును బూర్తికేసితిమి
ఈగ్రంథము సమగ్రము బూర్తియైన ఒకటి రెండు దివసములలోనే శే
షల్లితాలూకా ధూళిపూడి శివారు మునసబు గారిపాలెము అథవా మై

ననివారిచాలెములోయుండు మహారాజరాజశ్రీ శ్రీయుత మైనని బసవ
య్యచౌదరీగారికుమారులు చలమయ్యచౌదరీగారును మఱియు వెనిగ
ళ్ళవారిచాలెములో యుండునట్టి చౌదరీవ్రముఖులు మరొకొందఱును తి
క్కారంగంధమును జూచుటకలిగినది.

ఆగ్రంధమునువారు ఖాచినవెంటనే శ్రీయుతమైనని చలమయ్య
చౌదరీగారు మాత్రము ముద్రణమునకగు వ్రయమంతయు నేను భరిం
చెదననితెప్పి యాతక్షణమువారుస్వయముగ రు. 400 మాకిచ్చిరి. మే
ముద్రవ్యమును గ్రహించి నూజవీడు గ్రామమునకుముద్రణముకొఱకు
వచ్చిశేరితిమి ఇచ్చటమొదటనుండి సహాయకులై పరిచితులగు మహా
రాజరాజశ్రీ తిరువూరి వెంకటాద్రిగారిలో కలసి ముచ్చటించి ఈగ్రం
ధము సంపూర్ణముగ ముద్రణ యగుటకుగాను రు 1000 వ్యయమ
గునట్లు తలస్థపడెను. అప్పుడు మామిత్రులయొక్క సహాయముచే గ్రం
ధములో గొంత సవరణజేయుట వలన రు 600 వరకు వ్యయమగునట్లు
స్థిరపడెను. ఈశేషించిన ద్రవ్యమునకుగాను బూర్వోక్తమైన ఆము
దాలలంక నివాసస్థులగు కీర్తిశేషులగు సజ్జా అంకినీడుగారి ధర్మపత్ని
యైన రత్నమాంబాగారిలో మేము ప్రస్థాపించి యావెంటనే శేషించిన
రు 200 ఆమే సహాయమునచ్చెను.

ఈయుభయులయొక్క ద్రవ్యసహాయము వలన జయార్థప్రకాశిక
ముద్రవభాగము ప్రచ్చన్నరాజకులనిర్ణయమును గ్రంధమును ముద్రణ
మునుబూర్తిజేసి లోకమునకు వెల్లడిపఱచితిమి. ఈగ్రంధమును బ్రక
టించుటకు కారకులుగనుండు మహాశయులందఱిని బ్రణావస్వరూపుడగు
పరమేశ్వరుడు రక్షించుగాత యని యిట్లు భగవంతుని ప్రార్థించుచు నీ
క్రింది శ్లోకోక్తప్రకారము ఆశీర్వాచనము జేయుచు నింతటితో నీవిష
యమును విరమించుచున్నాము.

శ్లో॥ జగద్వంద్య పదద్వంద్వంధ్యాత్వామనసి శారవం |

విహితాత్రయోభూయాత్సదా నారాయణస్మృతిః ||

శ్రీనగరము,

27-2-20.

}

శ్రీమత్పరమహంస,

స్వామి. జి. యస్. బి. నరవసతి.

విషయానుక్రమణిక.

ప్రథమసముల్లాసము.

పేజీ పేర

- 1 1 ప్రతిజ్ఞ.
- 8 2 కూర్మశబ్దనిరూపణము.
- 17 3 కూర్మశబ్దమునకు రసవీర్యాది శబ్దములు పర్యాయపదముల
ని నిరూపించి జెప్పట.
- 22 4 కూర్మశబ్దమును ముత్యపు అర్థమునందు నిరూపించిజెప్పట.
- 23 5 కూర్మశబ్దమునకు ఇంద్రరాజులను నీశబ్దములు పర్యాయపదము
లై యున్నవని జెప్పట.
- 26 6 కూర్మశబ్దమునకు రాజన్య క్షత్రియ బలవాన్ నాయక అను
నీశబ్దములు పర్యాయ పదములై యున్నవని నిరూపించి
జెప్పట.
- 27 7 కూర్మశబ్దమునకు భూపతి క్షత్రియ అను నీశబ్దములు పర్యాయ
పదములై యున్నవని నిరూపించిజెప్పట.
- 29 8 కూర్మశబ్దమునకు వర్మశబ్దము పర్యాయపదమై యున్నదని ని
రూపించి జెప్పట.
- 31 9 కూర్మశబ్దమునకు రాట్నబ్దము పర్యాయ పదమై యున్నదని
జెప్పట.
- 33 10 కూర్మశబ్దార్థనిర్వచనము

ద్వితీయసముల్లాసము.

- 33 1 కూర్మశబ్దార్థమునుండి జనించిన కూర్మకులాప పర్య
యపదమైన క్షత్రియవ శబ్దముని నిరూపించిజెప్పట.
- 39 2 సూర్యవగళానుక్రమణిక.

- 43 3 కూర్మకులావతంసము కూర్మమహాఋషివల్లనేప్రచారమునకు
వచ్చినదని జెప్పట.
- 46 4 వీరహవ్రుడనురాజు భృగు మహాఋషి కృపవలన బ్రాహ్మ
ణత్వమునొందుటయు అతని వలన గృత్సమద మహాఋషి.
యు అతనివలన కూర్మమహాఋషియు జనించెనని జెప్పట.
- 49 5 జయపురాధీశ్వరులు పృథ్వీరాజుమొదలగువారందరు కూర్మ
కులావతంసుకులని జెప్పట.
- 50 6 కూర్మకులావతంసమునుండియే చంద్రవంశముగూడా జనించి
నదని జెప్పట.
- 53 7 చంద్రవంశోత్పత్తి కథనము.
- 55 8 కూర్మకులావతంసము సూర్యవంశమనిగొన్ని దానశాసనము
లద్వారా నిరూపించి జెప్పటలో మొదట నేపాలక్షితిపాల
వంశావళినిగూర్చి జెప్పట.
- 49 9 శ్రీకురువంశావతంస శ్రీజనమేజయ భూపాలునియొక్క దాన
శాసనము.
- 60 10 ధారానగరాధిపతియగు సుప్రసిద్ధుడైన భోజరాజయొక్క
పితామహుడైన వాక్పతిరాజయొక్క దానశాసనము.
- 62 11 ధారానగరాధిపతియగు సుప్రసిద్ధుడైన భోజరాజయొక్క
దానశాసనము.
- 64 12 శిలాహర వంశోద్భవుడగు శ్రీచిత్తరాజదేవునియొక్క దా
నశాసనము.
- 67 13 రాష్ట్రకూటవంశోద్భవుడగు చతుర్థగోవింద నృపతియొక్క
దానశాసనము.

తృతీయసమల్లాసము.

- 72 1 కూర్మకులావతంసులనువారే కమ్మవారుగను, కాపువారు
గను, వెలమవారుగను, రెడ్డివారుగను అయి యున్నార
ని జెప్పట.

- 73 2 కూర్మకులావతంసకులు ను త్తరహిందూస్థానమునుండి దక్షిణ హిందూస్థానమునకు వచ్చిరని గొందరభిప్రాయము ననుసరించిజెప్పట.
- 74 3 ఇట్లు కూర్మకులావతంసకులు దక్షిణ హిందూస్థానమునకువచ్చి కుక్షిలుగను, మహారాష్ట్రులగను, కమ్మవారుగను, కాపువారుగను, వైలమవారుగను, రెడ్డి వారుగను అయి యున్నారని జెప్పట.
- 79 4 కూర్మకులావతంసకులే కమ్మవారని జెప్పుకొనుటకు కారణములు.
- 82 5 కూర్మకులావతంసుకులను కమ్మవారు చౌదరీలను పదమును బిరుదాంకముగ ధరించియున్నారని జెప్పట.
- 83 6 చక్రధారిలను నీశబ్రమునుండి చౌదరీలనుశబ్రము జనించినదని నిరూపించిజెప్పట.
- 84 7 కూర్మశబ్రమునుండి కమ్మలను నీశబ్రము తద్భవముగ జనించినదని జెప్పటకన్నను మరికొన్ని హేతువులవలన కమ్మ శబ్రము బుట్టినదనిజెప్పనట్టి అభిప్రాయములను ఖండించుకొని జెప్పట.
- 91 8 కూర్మకులావతంసుకులు కాపువారు గూడ నై యున్నారని జెప్పట.
- 95 9 కూర్మకులావతంసకులు వర్మశబ్దతద్భవులగు వైలమలుగూడా నై యున్నారని జెప్పట.
- 96 10 కూర్మకులావతంసకులు రాట్ శబ్దతద్భవులగు రెడ్డి వారుగూడ నై యున్నారనిజెప్పట.
- 103 11 కూర్మకులావతంసకులగు కమ్మవారు, కాపువారు, వైలమవారు, రెడ్డివారు, ఈ మొదలగువారియొక్క బూర్వులే రాజ్యపాలనములానర్పిరని జెప్పట.

- 105 12 ఛత్రపతియగు శివాజీయును కూర్మకులావతంసుకులై యున్నారని నిర్ణయించిజెప్పట.
- 106 13 ఇవుడుండు అనేకమంది జమీందారులును కూర్మకులావతంసుకులై యున్నారనిజెప్పట.
- 108 14 ఈకూర్మకులావతంసుకులలో గొందరు క్షత్రియవారును, మరాఠాలనువారును వేదోక్తచిధి ననుసరించి పోడశ కర్మలను జేసుకొనుటయేగాక యజ్ఞోపవీతములను గూడ ధరించియున్నారని జెప్పట.
- 112 15 ఈకూర్మకులావతంసుకులకు గొన్ని బిరుదునామములు గలిగి యున్నవని జెప్పట.
- 112 16 ఈకూర్మకులావతంసుకులకు ఋషి గోత్రములు గలిగి యున్నవనిజెప్పటచే ప్రస్తుతపు గోత్రములచుట్టి ప్రచ్ఛన్నరూపధరులై యున్నారని అనుమానించి జెప్పట.
- 116 17 ఈకూర్మకులావతంసుకులను సచ్చాద్రిదులనిజెప్పటకు వలనుబడదనియు సచ్చాద్రిదులనువారు దాసనాపిత గోపాల కులమిత్ర అర్థశీః ఆత్మనివేసకులను నీయాప్తురై యున్నారనిజెప్పట.
- 123 18 ఈసచ్చాద్రిదులనువారివలన బ్రాహ్మణాదులు భుజించవచ్చునని జెప్పిన పరాశరస్మృతిలోనుండు సచ్చాద్రివిచారః అనునీర్షిక మైనేరివారిపాశ్చెముచో 1919 సంవత్సరము డిసంబరునెల 25, 28, తేదీలలోఁజరిగిన సభయందు బందరునో బిల్ కా లేజి సంస్కృతపండితులగు బ్రహ్మశ్రీ శిష్టా నృసింహ శాస్త్రిలవారు ఈశీర్షికను తప్పుగా నచ్చొత్తువా రచ్చొత్తిరని జెప్పినట్లుగాక విద్యారణ్యులువారు వ్యాఖ్యానమొనర్చునపుడు వచించిన శీర్షికయైయున్నదని జెప్పట.
- 127 19 ఈకూర్మకులావతంసుకులగు కమ్మవారు మొదలగువారు సచ్చాద్రిలుగాని శూద్రులుగాని గారనియు వీరావధర్మ

ములందు ప్రచ్ఛన్నరూపములను ధరించిన సూర్యవంశజులైన క్షత్రియులై యున్నారని మార్కండేయోత్తరపురాణ గాధనుబట్టి జెప్పట.

- 136 20 ఈకూర్మకులవతంసులయొక్క బూర్వులు కొన్నిగోత్రములవారు ప్రచ్ఛన్నరూపధరులై యుందురని గొన్ని ప్రమాణవాక్యములను గనుబరచి జెప్పట.

చతుర్థసముష్లాసము.

- 148 1 శృత్యర్థమునే స్మృతులు జెప్పుచున్నవని జెప్పట.
- 148 2 శృత్యర్థమునే స్మృతులు జెప్పనడల శృతిస్మృతులని రెండు విధములని జెప్పటకు కారణములు.
- 156 3 శృత్యర్థమునే స్మృతిజెప్పినను యీశ్వరితో స్మృతి సమానముగాజాలదని జెప్పట.
- 137 4 స్మృతులయొక్క సంఖ్యానిర్ణయము.
- 159 5 ఈస్మృతులు మహాబుష్టులయొక్క నామముతోనుండినను నామహాబుష్టులు గ్రంథకర్తలై యుండలేదని జెప్పట.
- 162 6 వైదికమతరీత్యాస్మృతులయొక్క కాలనిర్ణయమును జెప్పట.
- 163 7 లౌకికమతరీత్యాస్మృతులయొక్క కాలనిర్ణయము.
- 165 8 శృతిధర్మములకు వ్యతిరిక్తముగ స్మృతులు శూద్రుడు విద్యనభ్యసించగూడదని జెప్పినవాక్యములను జూపుట.
- 167 9 శృతిధర్మములకు వ్యతిరిక్తముగ శూద్రుడుధనమాణ్డించగూడదని జెప్పినవాక్యములను జూపుట.
- 172 10 శృతిధర్మములకు వ్యతిరిక్తములైన నిందితకార్యములను జేయగూడదని నిరూపించి జెప్పట.
- 174 11 బ్రాహ్మణుడు శూద్రునికి జీతమిచ్చియైనను ఇవ్వకయైనను నాశూద్రునిచే సేవ జేయించుకొనవలయునని జెప్పట.

- 175 12 శూద్రుడు బ్రాహ్మణుని సేవజేయక స్వతంత్రించి వ్యవసాయాదికృత్యములుజేసినచో అతడైహికా ముష్మికములను రెంటిని బొందక నశించువనిజెప్పట.
- 177 13 బ్రాహ్మణసేవజేయునట్టి శూద్రునికి జీతముక్రింద ఎంగిలన్నమును బెట్టవలయుననియు చినిగినబట్టల నియ్యవలయుననియు జెప్పట.
- 178 14 రాజు శూద్రునికి సేనాధిపత్యము మొదలగు నుద్యోగము యివ్వగూడదనిజెప్పట.
- 179 15 శూద్రుడు జితేంద్రియుడైనను పూజ్యుడుగాడనిజెప్పట.
- 180 16 శూద్రుడు బ్రాహ్మణునికి తనప్రాణమును అర్థమును భార్యను నమర్పించినచో అట్టి శూద్రునియింట బ్రాహ్మణుడు భుజించవచ్చునని ఐకమత్యమును గలుగునట్లు జెప్పట.
- 180 17 శూద్రుడు తప్పజేసినచో శిక్షించువిధానముజెప్పట.
- 181 18 శూద్రుడు జపస్తవస్తోత్ర యాత్రాదులను జేయగూడదని జెప్పట.
- 181 18 ఇట్టిహేతువులన్నియు ఈకూర్మకులావతంసులగు కమ్యవారు మొదలగు వారియందు గన్పడుట లేకబోవుటవలన వీరు సచ్చాదులనిగాని శూద్రులనిగాని జెప్పటకు వీలుగాక బోవుటచే శివాజిమహారాజువలె వీరును యజ్ఞోపవీతములను ధరించుకొని క్షత్రియులమని జెప్పుకొనుటకు ఏ యధ్యంతరముండవలదని జెప్పట.

183 20 ఉపసంహారము

మంగళాచర.

ఓమ్.

జ యా ర్థ ప్ర కా శి క.

ఓం హ్రీం శ్రీం ఐంక ఏ ఈలహ్రీం క్లీం హసకహలహ్రీం।
 హాఃసకలహ్రీం। యో అస్మభ్య మరాతీయావ్యశ్చనో ద్వేష తేజసః। నిందా
 ద్యోఅస్మాక్ దిస్సచ్చ సర్వంతం భస్మసాకురు। శత్రూన్మేహన హన
 హంపట్స్వాహా। శుక్లయజుర్వేదే ౧౧ అధ్యాయే ౮౦ మంత్రః.

ఓ ప్రణవస్వరూపుడగు అగ్నిహోత్రుడైన పరమేశ్వరుడా, ఎ
 వరుమాకు శత్రువులో ఎవరుమమ్ములను ద్వేషించుచున్నారో ఎవరు
 మమ్ముల నిందించుచున్నారో ఎవరు మమ్ములను జంప బ్రయత్నించు
 చున్నారో అట్టి నలుగురైన ఈశత్రువులను మాకధీనుల జేయుము.

❀❀ ప్రథమసముల్లాసము. ❀❀

అస్మద్దేశస్థితార్థవర్మలారా! మహాశయులారా!

శృ॥ యాన్యనవద్యాని కర్మాణి తానిసేవి తవ్యాని నో ఇతరాణి।
 యాన్యస్మాకసుంగ్ చరితాని । తానిత్వయోపాస్యాని నో ఇత
 రాణి॥ తైత్తిరీయోపనిషది శిక్షావర్ణి.

టీక॥ అనవద్యాని నిందితములుకాని; కర్మాణి; కర్మలను; యాని;
 ఏవో; తాని; ఆకర్మలను; త్వయా; నీచేతను; సేవితవ్యాని; సేవింపదగినవి;
 అనగా చేయదగినవి; ఇతరాణి; అన్యములైనవాటిని; నో; కూడదు।
 యాని; ఏవి; అస్మాకం; ఆచార్యులమగుమాకు; సుచరతాని; శుభచరిత
 ములో; తాని; అవి; త్వయా; నీచేతను; ఉపాస్యాని; ఉపాసింపదగినవి;
 లేక చేయదగినవి; ఇతరాణి; ఆచార్యులయందు ప్రార్థనాదీనములైన
 కర్మలను; నో; చేయకూడదు॥

తా॥ అనగా అనిందితకార్యములనుచేయుచునిందితకార్యములను
 విడవుము, మనకు మిక్కిలిశుభములగు కార్యములనుచేయుచు అశు

భములగు వాటినివిడుపుము. ఈ యభిప్రాయమునేయూక్రింద యదహా
దించు స్మృతులుకూడా చెప్పుచున్నవి.

శ్లో॥ కురుకర్మైవ తస్మాత్త్వం పూర్వైః పూర్వతరంకృతం॥ భగవ
ద్గీతా ర అ॥ ౧౫ శ్లో॥

హే అర్జున తస్మాత్ త్వంపూర్వైః కృతం పూర్వతరం కర్మై
వకురు. ఓ అర్జునా అందువలన నీవు పూర్వలచేత చేయబడిన కర్మల
నేచేయుము.

అని శృతి స్మృతి ప్రమాణములు గన్పడుటచే మనముకూడా
బూర్వులు వెళ్ళిన వేదమార్గముల ననుసరించియేవెళ్ళి ప్రస్తుతమున వ
క్షాత్రేమ ధర్మములను నిర్ణయించుకొన తగియున్నది గాని అన్యమార్గ
ముల వెళ్ళుటచే నాధర్మములు నిర్ణీతములుగావని యాక్రింది శృతిస్మృ
తిప్రమాణములచే గుర్తెరుగ తగియున్నది.

శ్లో॥ అహోరాత్రాణి విదధద్విశ్వస్యనుషతోవశే॥ సూర్యాచం
ద్రమసౌధాతా యథాపూర్వ మకల్పయత్॥ దివంచ పృథి
వీంచాంతరిక్షమనోసువః॥ తైత్తిరీయోపనిషది నారాయ
ణవల్లీ॥ 3౮ మంత్రము.

టీక॥ విషతః॥ పొందబడినసత్తాగల॥ విశ్వస్య॥ జగత్తునకు॥ వశే॥
నియంతమగు॥ ఛాతా॥ పరమేశ్వరుడు॥ అహోరాత్రాణి॥ రాత్రిపగళ్ళ
ను॥ విదధత్॥ చేయుచున్నవాడై॥ సూర్యాచంద్రమసౌ॥ సూర్యచంద్రు
లనున్న॥ దివంచ॥ స్వర్గమునున్న॥ పృథివీంచ॥ భూమినిన్నీ॥ అంతరిక్షం॥
ఆకాశమునున్న॥ అధః॥ తరువాత॥ సువః॥ సువర్లోకమునున్న॥ యథా
పూర్వం॥ పూర్వమువలనే॥ అకల్పయత్॥ నిర్మించెను.

తా॥ పొందబడిన స్థితిగల ప్రపంచమునకు నియామకుడగు పర
మేశ్వరుడు అహోరాత్రములను చేయుచు సూర్యచంద్రులను, స్వర్గ

మును, భూమిని, అంతరిక్షమును, సువర్ణోకమును, వీటినిన్నిటిని పూర్వమువలెనే సృష్టించెను. మరియును,

సూ॥ శబ్దఇతిచేన్నాతః ప్రభవాత్ప్రత్యక్షానుమానాభ్యాం॥

బ్రహ్మసూత్ర శంకరభాష్యము ౧ అ ౩ పా ౨౮ సూత్రము.

టీక॥ శబ్దే॥ వేదమునందు ఇతిచేత్. దేవతాబోధక శబ్దములక నిత్యత్వదోషము వచ్చునంటివేని అతఃప్రభవాత్. ఇంద్రాదుల వేదాను గుణముగా సృజింపబడిన వారగుట వలన స॥ అట్టిదోషమురాదు॥ మరియును ప్రత్యక్షానుమానాభ్యాం॥ ఆ విషయమునందు శృతి స్మృతి ప్రమాణములుండుటచేతను, అట్లుచేయుటకు వేదమే ప్రజాపతికి సహాయముగానున్నదిగాని, వేరొండులేదు. ఇచ్చట ప్రత్యక్షానుమానములను నప్పుడు శంకరభాష్యమున యిఁకొందివాక్యముచే శృతిస్మృతులని చెప్పి యున్నారు.

భాష్యం॥ కథంపునరవగమ్యతే శబ్దాత్ప్రభవతి జగదితి॥ ప్రత్యక్షానుమానాభ్యాం॥ ప్రత్యక్షంహిశృతిః ప్రామాణ్యం ప్రత్యక్షపక్షత్వాత్॥ అనుమానం స్మృతిః ప్రామాణ్యం ప్రతినాపక్షత్వాత్॥ బ్రహ్మసూత్రభాష్యము ౧౪౨ పత్రము.

ఇట్లుంటచే వేదమున కనిత్యత్వదోషము సంభవించలేదు. శ్మ॥ ఏతద్భివై ప్రజాపతిర్దేవానసృజత॥ వేదము వలన దేవతలిట్టివారని బ్రహ్మజెలుసుకొని వాటిని సృజించెను. శ్మ॥ రశ్మిరిత్యేవాదిత్యమసృజత॥ రశ్మిలని పరమేశ్వరుడు తలుచుకొని ఆదిత్యుని సృజించెను. శ్మ॥ వేదేననామరూపే వ్యాకరోత్సతాసతి ప్రజాపతిః॥ సదసదాత్మకమగు నామరూప ప్రపంచమును వేదసహాయముతో భగవంతుడు సృజించెను. శ్మ॥ సభూరితివ్యాహరక సభూమిమసృజత॥ భూమి యిట్టిదని తెలుసుకొని భగవంతుడు భూమిని సృజించెను. మరియును, శ్మ॥ నామరూపంచభూతానాం కృత్యానాంచ ప్రపంచం॥ వేదశబ్దేభ్య ఏవాదౌ దేవాదీ

నాంచకారసః॥ భూతములయొక్కయు నామరూప ప్రపంచముల యొక్కయు, కృత్యములయొక్కయు, భగవంతుడు విపులత్వమును వేదశబ్దములనే గ్రహించి మొదట సృష్టిచేసెను. ఇదియునుంగాకను,

స్లో॥ సర్వేహంతుసనానూని కర్మాణిచ వృధక్ పృథక్॥ వేదశబ్దేభ్య ఏవాదౌ పృథక్ సంస్థాచ్చనిర్మమే॥ మను అ ౨౧ శ్లోకము.

భగవంతుడు సృష్టికి మొదలు అందరి యొక్క నామములను, అందరియొక్క కర్మములను వేద శబ్దముల వల్లనే గ్రహించి సృష్టించి యున్నాడు.

సూ॥ అతఏవచనిత్యత్వం॥ బ్రహ్మసూత్ర భాష్యము. ౧ అ. ౩ పా. ౨౯ సూత్రము.

టీక॥ అతఏవ॥ అందువలననే వేదములకు నిత్యత్వం నిత్యత్వమును ప్రత్యేతవ్యం తెలుసుకొనతగినది॥ ఇందువలన వేదములకు నిత్యత్వము సిద్ధించుట కలిగినది. ఇచ్చట శంకరభాష్యములోని ప్రత్యక్షానుమానములను శబ్దములకు శృతిస్మృతులని యంతకుబూర్వము జెప్పి యున్నాము. అట్లుజెప్పటకు కారణము నాభాష్యమే వచించి యున్నది. ఎట్లనగా నితర ప్రమాణమును అపేక్షించక భోవుటచే శృతికి ప్రత్యక్షప్రమాణమనియు, ఇతరప్రమాణమును అపేక్షించుటచే స్మృతికి అనుమానప్రమాణమనియు, ఇట్లు శృతిస్మృతులని ద్వివిధముగాను చెలియబడుచున్నది. అనుమాన శబ్దమున కేమియర్థమనినచో, అను అర్థాత్ ప్రత్యక్షస్వ పశ్చాన్నీయతే జ్ఞాయతేయోన తదనుమానమ్॥ అనగా ప్రత్యక్షమునకు చిమ్ముటగునునది అని అనుమానశబ్దముయొక్క అర్థము. ఏలయనగా పొగను ప్రత్యక్షముగా జూడకయే కనుబడని అగ్నియుక్క జ్ఞానముకలుగజాలదు. కాబట్టి కొంత ప్రత్యక్షమైనపిమ్మటనే అనుమానముకలుగుచున్నది. ఇచ్చట కార్యమైన స్మృతికి గారణమైనచూలమగు శృతివాక్యమును గనుగొనుటయే ముఖ్య కర్తవ్యము. ఇట్లుగనే స్మృతి, మూలశృతి ననుసరించి జెప్పబడినదని బూర్వోక్త

మైన శంకర వాక్యమును అనుమానం స్మృతిః ప్రామాణ్యం ప్రతిసాపేక్ష త్వాత్. అనువాక్యమునకు రత్నప్రభయను వ్యాఖ్యానమందీ క్రింది విధమున జెప్పబడియున్నది.

వా॥ కథంపునఃతి । స్మృత్యాప్తప్రామాణ్యార్థం మూలశృతిరనుమీయత ఇత్యనుమానం స్మృతిః॥ బ్రహ్మసూత్ర భాష్యము.
౧౮౨ పత్రము.

ఇట్లు వచించునప్పుడు మూలమును శృతి యుండగను అన్యమైన స్మృతితో ప్రయోజనము గలుగజాలదని గొందరు ప్రశ్నింపవచ్చును. ఈవిషయమై ఘనస్మృతుడు స్మృతి ప్రామాణ్యప్రామాణ్య మను విషయమునుగూర్చి చతుర్థసముల్లాసమున చెప్పదలచియుంటిమి. కాబట్టి బ్రస్తుతమున వేదచతుష్టయములనెడి శ్మత్యర్థపరిజ్ఞానా శక్తులగు వారికు పకరించునటుల వైదికభాషయందుని గూఢములైన గంభీరయక్షములగు నాచార వ్యవహారములను లాకిక సంస్కృతమున భిన్న భిన్న కాలములలో వేఱువేఱుటుషులచే నప్పలప్పటి దేశకాల జనితాది భావముల రనుగుణ్యమగునటుల,

శ్లో॥ శృతింపశ్యంతిమనుషయాః స్మరంతిచతథాస్మృతిం । తస్మాత్ప్రమాణముభయం ప్రమాణైః ప్రమితంభువి॥ పరాశర మాధవీయము. ౨ పత్రము.

అను నీవాక్యమునుసరించి సర్వజ్ఞులైన మునులు స్మృతులను రచించిరి. ఇందుచే నిట్లు ప్రయోజనము కలిగియున్నదని గురైరుగతగియున్నది.

కాబట్టి మనము వర్ణములయొక్క ధర్మములను ఆశ్రమములయొక్క ధర్మములను నిర్ణయించుకొను నప్పుడు నన్నిటికి మూలప్రమాణమగు వేదశబ్దములనే గ్రహించి వర్ణాశ్రమముల ధర్మములను నిర్ణయించుకొనతగియున్నది. అయితే కుటుంబపోషణార్థమై నీపిండ్రుడవు. చంద్రుడవని స్తోత్రపాఠమును వర్ణించు స్వార్థకురులగు వారి వచనములచే

ప్రత్యేకముగ వర్ణాశ్రమ ధర్మములను నిర్ణయించుకొనుటగాని లేక అమరకోశము, శబ్దరత్నాకరము, అను నీ మొదలగు గ్రంథములచే నిర్ణయించి జెప్పుకొనుటగాని ఇట్లెన్నటికి వలను పడదనిమాత్రము జ్ఞించుచున్నాము.

పాశకమహాశయులగు సదహృదయులారా!

అంధ్రదేశపాలనా త్యుచ్చస్థానము స్వీకరించి నెట్టివిషమకాలంబునను తమస్వతంత్ర్యాస్ఫూర్తికై వెనుగులాడి పరాభూతులుగాక మతావేశపరవశులగు దుర్మార్గుల ధుర్నయాధ్యత్యము క్రశాంతముగావించి చిరంతనకీర్తి గడంచిన కమ్మవారును, కాపువారును, వెలమవారును, రెడ్డివారును, ఈ మొదలగువారు కూర్మకులావతంసుకులైన శ్మత్రియులని మీకు దెలియబడుచుటకు సంతసించు చున్నాము. ఈకూర్మశ్మత్రియుల సముదాయమునుండి సర్తమానకాల జనసంఖ్య భారతవర్షమునయుండు జనసంఖ్యలోను వీరధిక జనసంఖ్యాకులై యుండుటచేతను, ఉత్కృష్టమైన శూరతాదిగుణములనేకములు గలిగియుండుటచేతను కూర్మకులావతంసమును సాగ్ధకనామమును వేదచతుష్టయ ప్రమాణములచే ప్రాచీన కాలమునుండి వీరికి చెల్లుబడి కలిగియుండుటచేతను, మనుస్మృతిలోని, శ్లో! సర్వేహంతున నామాని కర్మాణిచ పృథక్ పృథక్! వేదశబ్దభ్యేవవాదౌ పృథక్ సంస్థాశ్చనిర్మమే! అను నీ ప్రమాణవచముననుసరించి వీరివంశమును దెలుపుకొని వ్యవహరించుటకొరకు కూర్మ=కమ్మవారు, బలిజ=కాపువారు, వర్మ=వెలమవారు, రాట్=రెడ్డివారు, అని వేదచతుష్టయములందనుసార్యతమైయుండునట్టి శ్మత్రియత్వమును ముఖ్యముగ వెల్లడిపఱచునట్టి పర్యాయశబ్దములనె ఉదహరించుకొనుచుండుట చేతను సమరములందసమానశూరత్వమునుజూపి ధురంధరాది (బహదూరు మొదలగు) విరుదాంకితములచే వెలయుచుండువారగుట చేతను వంశానుక్రమణంబుగ ప్రభుసూచకంబులగు చౌదరి, నేని, నీడు, నాయుడు, రావు, రెడ్డి ఇత్యాది పదంబులచే ప్రకాశించుచుండు వారగుట చేతను శాశ్వతంబుగ పగల్గివిటి. పట్టభ

ద్ర, సింహాలలాట, పచ్చపల్లకి, మకరతోరణము మొదలుగాగల 32 ముప్పదిరెండు ప్రభుచిహ్నములను * ధరించినవారగుటచేతను, దానాదులయందు కరంబు కరంబుమీదనుంచి ప్రకాశించువారగుటచేతను ఈ కూర్మకులావతంస త్రితీయులు శ్రేష్ఠులై యున్నారని దృఢవిశ్వాసముతో జెప్పచున్నారము.

మరియును శ్రీయుత పటచూరి కోటయ్యచౌదరిగారు ఇట్టికమ్మవారి బిరుదావళయ్యవారు చెంగల్పట్టుజిల్లాలో మరియొకరుండునట్టును మాతో తెనాలి తాలూక సంగం జాగర్లమూడిలో జెప్పియున్నారు.

౨ ఈకూర్మ త్రితీయకులమును గూర్చి ఏయేగ్రంథముల ననుసరించి జెప్పెదరనినచో యాజ్ఞవల్క్య స్మృతిలో నాచారకాండము. 3 శ్లోకమగు యాక్రిందిశ్లోకముననుసరించి ప్రస్తుతమున మేముజెప్పినను బూర్వమువచించినటుల వేదభాగములకు వ్యతిరిక్తములైన భాగములను మాత్రము వివసంపృక్తాన్నమువలె వదులుచున్నామని జిత్రించుచున్నాము.

శ్లో! పురాణన్యాయమీమాంసా ధర్మశాస్త్రాంగ మిశ్రితాః। వేదాః
స్థానానివిద్యానాం ధర్మస్యచతుర్దశః। యా ౮ 3 శ్లోకము.

ఇందులకర్థమేమనినచో ౧ పురాణము, ౨ న్యాయము, 3 మీమాంసా, ౪ ధర్మశాస్త్రము, ౫ వేదాంగములైన శిక్షా, ౬ కల్పము, ౭ వ్యాకరణము, ౮ నిరుక్తము, ౯ జ్యోతిషము, ౧౦ ఛందోలక్షణము, ౧౧ ఋగ్వేదము, ౧౨ యజుర్వేదము, ౧౩ సామవేదము,

౧ నెల్లూరుజిల్లా నెల్లూరు తాలూక ముతుకూరిలో ప్రతాపరుద్రుని మంత్రియగు యుగంధరుని వంశస్థులైన మహారాజరాజశ్రీ శ్రీ కంఠం వెంకటచలమయ్యపంతులు. ఈనరసయ్యపంతులు అను నీయుధయ్యవద్ద కమ్మవారికి యీ బిరుదు చిహ్నములుండినట్టు కొన్ని దానశాసనపత్రములుగలిగి అందువలన కమ్మవారి బిరుదులయ్యవారని జేరుతోవీరలకు గురువులై సంచరించుచున్నారు.

గర అధర్వణవేదము, ఆను నీ గర ధర్మమును గుర్తెఱుగుటకు ప్రమాణగ్రంథములై యున్నవి.

ఇటుల నీవచనముండినను బూర్వోక్తవిధికి వ్యతిరేకమైన విషయములు తటస్థపడినచో వాటినిత్యజించెదమని ముమ్మాటికి వాకొనుచున్నాము.

శ్లో॥ కూర్మముపదభాతి రసోవై కూర్మోరసమేవై తదుపదధాతి
యోవై సవపాం లోకానామపు ప్రవిద్ధానాం పరాంగోస్సత్యత
రత్నవీష కూర్మస్తమేవై తదుపదధాతి యావానువై రసస్తవా
నాత్మాసవీష ఇమవీవలోకాః

శతపథ బ్రాహ్మణము, 2 కాండము, ౫ అధ్యాయము, ౧ బ్రాహ్మణము.

ఇందులకర్థమేమన్నను, ఇప్పుడు కూర్మశబ్దమును గూర్చి స్థాపించుటయగుచున్నది. జలమునందు మగ్నమైనటువంటి ఉలోకమువేలుగా చేయబడియున్నది. అందుచేనిది కూర్మశబ్దవాచకమైనది. ఇందువలన యిది స్థాపింపబడినదని జెప్పుటకు హేతువైనది. ఎప్పుడు రసము (వీర్యము) అయినదో నప్పుడు విస్తారమైనశరీరమైనది. అట్టిదానినేకూర్మశబ్దవాచకమని జెప్పబడును. అందువలన యీకూర్మశబ్ద వాచకమైనది పృథివీమొదలగు లోకముల కస్వయమైయున్నది. ఇట్టివిషయమునుగూర్చియే విద్యారణ్యులవారి క్రిందిభాష్యమున పైమంత్రమున కర్థమును జెప్పియున్నారు.

విద్యారణ్యభాష్యమ్॥ అస్మిన్ బ్రాహ్మణే కూర్మాదీనాముప
ధానం విధాస్యతే! ఏషాంపృథివ్యాదీనాం లోకానామపు ప్రసి
ద్ధానాం మగ్నానాం॥

ఇచ్చటను రసమనునప్పుడు వీర్యమని విశ్వనిఘంటు మొదలగు గ్రంథములయందు నీక్రిందిశ్లోకముచే దెలియబడుచున్నది.

శ్లో॥ రసాగంధోరసేస్వా దేతిక్తాదౌ విష రాగయోః శృంగారాదౌద్ర
వేపిశ్య దేహాభాత్వంబుపారదే॥ ఇతివిశ్వః.

ఆత్మానామశరీరమ్॥ ఆత్మాబుద్ధిస్వభావేపి ప్రయత్న మనసారవి
ధృతావపిమనీషాయాం శరీరేబ్రహ్మణోరపి॥ ఇత్యమరసింహః.

ఇపుడీ కూర్మశబ్దము వీర్యమునకును విస్తారమైన భూలోకము
మొదలగు లోకముల కన్యయమైయున్నది. ఈవిషయమిక్రింద జెప్ప
బోవునట్టి శతపథబ్రాహ్మణమునగూడా వర్ణింపబడియున్నది.

శ్లో॥ తస్యయధరంకపాలమ్ అయగ్ంసలోక స్తత్ప్రతిష్ఠితమివభవతి॥
ప్రతిష్ఠిత ఇవహ్యాయం లోకోధయదుత్తరగ్ంసా ద్యౌస్తద్వదవ
గృహీతాస్త మివభవతి॥ వ్యవగృహీతాస్త్రోవహీద్యౌరథయద
స్తరా తదస్త రిక్షగ్ం సపషణ్మమపవలోకాః ఇమానేవైతల్లో
కానా ముపదధాతి ॥ శతపథబ్రా॥ కాండ 2 అధ్యాయ ॥ బ్రా
హ్మ॥ ౧

విద్యారణ్య భాష్యమ్. ప్రతిష్ఠితమథః సర్వత్రప్యప్తతలమ్ వ్యవగృ
హీతాస్త్రం వివిధ మవగృహీతోవనతః పాస్త్రోయస్యతత్త్రనో
క్తమ్ కూర్మస్యా పరికపాలం సర్వతోమణ్డలా కారేణావనత
పాస్త్రమివభవతి॥ ౧ ఇతిసాయణాచార్యః॥

ఇందుల కర్థమేమనినచో కూర్మశబ్దవాచ్యముయొక్క క్రిందిభా
గమున ఖండమైన పృథివీలోకము ప్రతిష్ఠింప బడియున్నది. ఎందువల్ల
ననగా నీకూర్మశబ్ద వాచ్యమైన పృథివీలోకము జలమధ్య భాగమున
యుండుటచే కూర్మశబ్ద వాచ్యమైన పృథివిగను ప్రతిష్ఠింప బడియున్నది.
మరియు నీ పృథివీలోకమునకు పై భాగమున యుండు ఖండము దివ
(స్వర్గ) మైయున్నది. ఈస్వర్గమెట్లున్నదనినచో గృహీతాస్త్ర (గృహీ
తాలస్త్రానస్య) మువలె యున్నది. ఈకూర్మశబ్దవాచ్యమైన స్వర్గమున
కు పృథివినికీ మధ్యమభాగము అంతరిక్షముగా యున్నది. ఈయంతరి

క్షమునకుగూడా కూర్మశబ్దవాచ్యమైన లోకమనిజెప్పెదరు. అందువల్ల నే యీకూర్మశబ్దవాచ్యమైన వీర్యమునందు సర్వలోకములు ప్రతిష్ఠింపబడియున్నవి. ఈయర్థమునే మనుస్మృతిలో ప్రథమాధ్యాయము ౮ శ్లోకము మొదలుకొని ౧౩ శ్లోకమువరకు జెప్పుచున్నది.

శ్లో॥ సోధ్యాయ శరీరాత్స్వస్తి సృష్టుర్వివిధాః ప్రజాః | ఆపవస
సర్జాదౌ తాసువీర్యమవాసృజత్ || ౮ తదద్విమభవద్దైమం సహ
సాంశు సమప్రభమ్ | తస్మిజ్జేష్ఠ్యయం బ్రహ్మసర్వలోక పితా
మహాః || ౯ || (ఆపోనారాగ్నిహోతృ ఆపోవై నరసూనవః | తా
యదస్యాయనం పూర్వంతేన నారాయణస్మృతః) ౧౦ || య
త్కారణమవ్యక్తం నిత్యంసదనదాత్మకమ్ | తద్విస్మయః సపురు
షోలోకేబ్రహ్మోక్తీర్త్యతే || ౧౧ || తస్మిన్నజ్ఞే భగవానుషితాన్వ
పరి వత్సరమ్ | స్వయమేవాత్మనోధ్యానాత్త దద్ధ మకరోద్వి
ధా || ౧౨ || తాభ్యాంసశకలాభ్యాంచ దివంభూమిచ నిర్మమే |
మధ్యేవ్యోమది శశ్చాష్టవపాంస్థానంచ శాశ్వతమ్ || ౧౩ ||
మనుస్మృతిః ౧ అధ్యాయము.

అర్థము. పరమేశ్వరుడు తనయొక్క శరీరమునుండి (సంకల్పము నుండి) అనేకప్రజలను సృష్టించవలయునని కోరికచే మొదట జలమును సృష్టిజేసెను. మరియు నాజలమునందే వీర్యమునుకూడ నారోపణజేసి సృష్టించెను. అటుపిమ్మట పరమేశ్వరుని యిచ్ఛవలన నావీర్యమును వర్ణమయమనగ బహుళప్రకాశమైన అండముగనాయను ఆయండము యొక్క ప్రభ సూర్యునిసదృశముగ నుండెను. అందుండి సర్వలోకము లలోను మొదటివాడగు పితామహుడైన సాక్షాద్బ్రహ్మమను నామ ముగలవాడొకడు పుట్టెను. బూర్వోక్తమైన పరమేశ్వరుడా ఖండము ను తన సంకల్పమువలన రెండుభాగములుగను జేసెను. ఆరెండు ఖం డములలో నుండునట్టి ఐదై భాగమునకు దివమనియు (స్వర్గమనియు) అ ధోభాగమునకు భూభాగమనియు, మధ్యభాగమునకు అంతరిక్షమని

యు, మరియు నెనిమిదిదిక్కులనియు, వీర్యముతోనుండు జలభాగము సకు సముద్రములనియు, ఇట్లుగ నేర్పడునట్లుజేసెను.

ఇందులో నొక కుల్లూకుభట్టుదప్పతిప్రాచీనులైన తదితరవ్యాఖ్యాతలందరు నీశ్లోకములోని, శ్లో॥ తానుబీజవాస్పజత్॥ అను నీపాఠమును విడనాడి, శ్లో॥ తానువీర్యమవాస్పజత్॥ అను నీపాఠమును గ్రహించి వ్యాఖ్యానములను జేసియున్నారు. మరియు ప్రాశ్నిసరు, డి. జాలీఅనువారిచే సంపాదించబడిన మనుస్మృతియొక్క ప్రతిఅత్యంత శుద్ధమైన ప్రతిగ కన్పట్టుచున్నది. అందులోను తాను వీర్యమవాస్పజత్॥ అను నీపాఠమును జెప్పబడి యున్నది. ఇదియునుంగాక కపికుల సార్వభౌముడగు కాళిదాసుచే రచియింపబడిన అభిజ్ఞాన శాకుంతలము నునాటకమున, శ్లో॥ యాస్మప్తిః స్రవ్యురాద్యావహతి విధిహుతంయాహా వీర్యాచాహూతీ॥ అను నీప్రథమశ్లోకవ్యాఖ్యానావసరమున రాఘవభట్టుఅనువారు, శ్లో॥ తానువీర్యమవాస్పజత్॥ అను నీపాఠమునే గ్రహించి వ్యాఖ్యానమును రచించియున్నవారు.

ఇందులోనొక కుల్లూకుభట్టుమాత్రము తాను బీజమవాస్పజత్॥ అను నీపాఠమునుగ్రహించి వ్యాఖ్యానమును జేసియున్నారు. ఇట్లుండినను అర్థభేదమేమియు గన్పట్టలేదు. ఎట్లనినచో బీజమను శబ్దమునీ ర్యమనుశబ్దముసకు పర్యాయపదముగను కోశములలో గ్రహింపబడియున్నది. శ్లో॥ శుక్రంతేజోకేతనీచ బీజపిర్యేంద్రియాణిచ ఇత్యమరః॥ ఏ వమ్ బీజంతుకేతనీచ ఇతిహైమః॥ అని యిట్లుచెప్పబడియున్నది. మరియు కుల్లూకుభట్టు స్వయముగనే (తాస్యపుబీజం శక్తిరూపం ఆ రోపితవాః) అని వ్యాఖ్యానము జేసియున్నారు.

ఇందులో మనుస్మృతిః ౧ అధ్యాయము ౧౦ శ్లోకమగు ఆహా నరాభిప్రాక్తా॥ అను నీశ్లోకము॥ శతపథబ్రాహ్మణము ౭ కాండము ౫ అధ్యాయము ౧ బ్రాహ్మణమగు శృ॥ తస్యయదధరంకపాలమ్॥ అ

ను సీమంత్రమునకు వ్యతిరిక్తముగనుండునట్లు గన్పట్టుటచే విచారణీయమైన శ్లోకమని వ్రాయుచున్నాము.

ఇటుపై బూర్వోక్తమైన శ్లోకములకు వ్యాఖ్యానములగు యీక్రింది వ్యాఖ్యానములలోను బూర్వోక్తాభిప్రాయమునే దెలియబఱచు చుండుటవలన నావ్యాఖ్యానముల సీక్రిందను జిత్రించుచున్నాము.

౧ మేధాతిథివ్యాఖ్యానము. సపూర్వనిర్దిష్ట విశేషైర్హిరణ్య గర్భః సమవత్తత అగ్రత ఇత్యాదిభిర్నం తైర్నైర్జ్జ హిరణ్యగర్భాభిధానః | ప్రజావివిధనానారూపాః సిస్పృతుః స్రష్టుమిచ్ఛన్న ప ఉదక మాదాససర్జ ఉత్పాదితవాక్ | శరీరాత్ స్వాత్ యతైన గృహీతం శరీరమదైవతదర్శనేన ప్రధానమేవతస్యేదం శరీరం తదిచ్ఛానువర్తిత్యాత్ | స్వస్యశరీర నిర్మాణ హేతుత్వాచ్చ సర్వలోకానాం శరీరంకింభాతికేన వ్యాపేరేణ కుద్దాలఖననాదినాససర్జనే త్యతఃపహః | కథంతర్హి అభిధ్యాయ అపఉత్పద్యంతామేవమిచ్ఛామాత్రేణ.....తానువీర్యం శుక్ర మవాస్మజత్ | ఇతిమేధాతిథిః || ౮ ||

౨ సందనవ్యాఖ్యానము. భగవాన్ స్వాత్ శరీరాత్ వివిధాః ప్రజాః సిస్పృతురితి అభిధ్యాయ అపఃసృష్టా.....ఆదౌస్సృష్టి తేవీర్యచుష్టపరిమాణాను గుణంశక్తి విశేషమవాస్మజత్ | రేతోరుపాంశేనాను ప్రావిశదిత్యర్థః || ౮ || ఇతినన్దనః ||

3 కుల్లూకుభట్టకృత వ్యాఖ్యానము. సోభిధ్యాయేతి | సపరమాత్మా నానావిధాః ప్రజాః సిస్పృతురభిధ్యాయాహో జాయంతామిత్యభిధ్యానమాత్రేణాప ఏవససర్జ | అభిధ్యానపూర్వికాం సృష్టిం ప దతోమనోః పృథ్విరేవాచేతనా స్వతంత్రా పరిణామత ఇత్యయం పక్షోనసంమతః | కింతుబ్రహ్మైవాన్యాకృత శక్త్యాత్మనా జగత్కారణమితిత్రిదండి వేదాంత సిద్ధాంతమభిమతః ప్రతిభా

తి. తనాచఘాందోగ్యోపనిషత్. తదైక్షత బహుస్యాం ప్రజా
యేయేతి. అతఏవశారీరక సూత్రకృతావ్యాసేన సిద్ధాంతిత మ్నా
క్షతేర్నాశబ్దమితి. ఈక్షతేరీక్షణ శ్రవణాత్ నప్రధానంజగత్కా-
రణం. అశబ్దంనవిద్యతేశబ్దః. శ్రుతిర్యస్య తదశబ్దమితి సూత్రా
ర్థః. స్వాచ్ఛరీరాత్ అవ్యాకృతహూపాత్. అవ్యాకృతమేవ భ-
గవద్భాస్కరీయ వేదాంతదర్శనే ప్రకృతిస్త దేవతస్యచ శరీరం
అవ్యాకృతశబ్దేన పంచభూతబుద్ధీంద్రియ కర్మేంద్రియప్రాణమ-
నః కర్మావిద్యావాసనావీచ సూక్ష్మరూపతయా శక్త్యాత్మనాస్థి-
తా అభిధియంతే అవ్యాకృతస్యచ బ్రహ్మణాసహ భేదాభేద స్వీ-
కారాత్. బ్రహ్మద్వైతం శక్త్యాత్మనాచ బ్రహ్మ జగద్భూత-
యా పరిణామత ఇత్యుభయమప్యవపద్యతే. ఆదాస్వకార్యభూ-
మి బ్రహ్మాండసృష్టేఃప్రాక్ అపాంసృష్టిశ్చేయం మహదహంకా-
రతన్మాత్రక్రమేణ బోధ్యవ్యా మహాభూతాదివ్యంజయన్నితి పూ-
ర్వాభిధానాత్. అనంతరమపి మహదాదిసృష్టేర్వక్ష్య మాన-
త్యాత్. తాస్వపుబీజం శక్తిరూపం ఆరోపితివాక్॥ ౮॥

ఇతికుల్లూకుభట్టః॥

౪ రాఘవానందవ్యాఖ్యానము. హేమనాథదంహైమంసువర్ణమ-
యమిత్యర్థః. శుద్ధసామాన్యాత్.....ఇయంచభూమి మృన్మ-
యీనసర్వతః సువర్ణమయీత్యత ఉపచారఆశ్రితః. సహస్రాం-
శురాదిత్యుభయార్థః. అంశవోరశ్మయస్తత్తుల్యా ప్రభాదీప్తిస్త-
స్యాణ్ణస్య తస్మిన్నద్వేస్వయం బ్రహ్మజాతః జ్ఞేసమ్భూతః. బ్ర-
హ్మహిరణ్యగర్భవచ. స్వయమితిఉక్తార్థం యోగశక్త్యాప్రాగ్ని-
హీతం శరీరం పరిత్యజ్యఅస్తరండం ప్రావిశత్.....హిరణ్యగ-
ర్భస్యకార్యం విరాడితిహైమం బహులప్రకాశంనతు హేమమ-
యం.....తస్మిన్నద్వే బ్రహ్మవిరాట్ జ్ఞే ఆభిమానీజాతః. ఇతి
రాఘవాన్॥ ౯॥

౫ సప్తసవ్యాఖ్యానము. తజ్జాలానుప్రవిష్టం భగవద్వీర్యం హైమం
హేమమయమణ్ణమభవత్. అతవహి బ్రహ్మ హిరణ్య గర్భా
ఖ్యమసృజత్. తస్మిన్నద్దేస్వయమేవ భగవాన్ప్రహ్లాదాప ధా
రీజజ్ఞే॥ ౯॥ ఇతిసప్తసః॥

౬ కుల్లూకుభట్టకృత వ్యాఖ్యానము. తదంశమభవదితి తద్వీజం
పరమేశ్వరేచ్ఛయా హైమమండమభవత్. హైమమివహైమం
శుద్ధిగుణయోగాత్. సఖుహైమమేన తదీయైకతకలేన భూమి
నిర్మాణస్యవక్ష్య మాణత్వాత్. భూమేశ్చహైమత్వస్యప్రత్య
క్షత్వాధుపచారాశ్రయణం. పహస్మాంశు రాదిత్యస్తత్తుల్యప్ర
భం తస్మిన్నద్దే హిరణ్యగర్భోజాతవా. యేనపూర్వజన్మనిహి
రణ్యగర్భోహమస్మీతి భేదాభేద భావసయా పరమేశ్వరోపాసనా
కృతాతదీయంలింగ శరీరావచ్ఛిన్నజీవమను ప్రవిశ్యస్వయంపర
మాత్మైవ హిరణ్యగర్భ రూపతయా ప్రాదుర్భూతః. సర్వలో
కానాం పితామహోజనకః సర్వలోకపితామహ ఇతివాతస్యనా
మ ఇతికుల్లూకుభట్టః॥ ౯॥

౭ మేధాతిథి వ్యాఖ్యానము. సభగవాన్ప్రహః పరివత్సరం సంవత్స
రముషిత్యాతదంశ మకరోద్విధా. తావతాకాలేనగర్భః పరిప
చ్యతే. తస్మిన్నద్దేస్థిత ఉత్పన్న సర్వసంజ్ఞః కథంనిగచ్ఛేయః మి
తియావత్. అణ్డమపితావత్కాలేన భేదజాతం పరిపాకాదతః
కాకతాలీయన్యాయేన తదణ్డమకరోద్విధేత్యుచ్యతే ॥ ౧౦॥
ఇతిమేధాతిథిః॥

౮ రాఘవానంద వ్యాఖ్యానము. తస్మిన్నద్దే బ్రహ్మజ్ఞేన ఉషిత్యాప
రివత్సరం సంవత్సరంస్థిత్యా ఆత్మనోధ్యా నాదహంచదాత్మా దే
హోది విలక్షణ స్త్యనుసంధానాత్. అణ్డంద్విధాభూమ్యస్తరిక్షేక
వోదిత్యస్వయః॥ ౧౦॥ ఇతిరాఘవానందః॥

కుల్లూకుభట్టువ్యాఖ్యానము. తస్మిన్నండేన భగవానిత్యాది। తస్మిన్మూర్ఖోక్తేండేన బ్రహ్మవక్ష్యమాణ బ్రహ్మానేన సంవత్సరముషిత్యాస్థి ఆత్మనైవాండందిధా భవన్వీతి ఆత్మగతధ్యానమాత్రేణ తదండంకృతవాత్॥ ౧౨॥

ఇతి కుల్లూకుభట్టః॥

౧౦ నందనవ్యాఖ్యానము. పరివత్సరశబ్దో గర్భకాల పర్యాయయః। ఆత్మనోధ్యానా దిదండిధాకృత్వా శకలాభ్యాందివం భూమిం చతయోర్మధ్యేస్త రిక్షలోకంచ కరవాణివిగణయ్య స్వయమాత్మేచ్ఛయా ప్రాకృతపురుష వదపరాధీనఇత్యర్థః ॥ ఇతి నన్దనః॥ ౧౨॥

౧౧ మేధాతిథివ్యాఖ్యానము. శకలమన్ద కపాలంతా భ్యామన్దకపాలాభ్యా ముత్తరేణదివం నిర్మమే నిర్మితవాత్। అథరేణపృథివీ మధ్యేవోప్రమ ఆకాశందిశోష్టాచ ప్రాగాద్యా అవాస్తర దిగ్విర్జ్ఞాన పూర్వాదిభిః సహఅపాంస్థానమస్తరితై సముద్రమాకాశంచపృథివీ పాతాలగతమ్। ఇతిమేధాతిథిః॥ ౧౩॥

౧౨ నందనవ్యాఖ్యానము. సబ్రహ్మతాభ్యాం శకలాభ్యాం దివంస్వర్గాది లోకాన్భూమిచస పాతాలాం స్వర్గభూమ్యాత్మనో రూద్రాద్వాధః స్థితయోర్మధ్యేవోప్రమ అంతరిక్షలోక మష్టాదిశశ్చ। తానుశాశ్వతం యావత్ప్రళయావస్థాన మపాంస్థానంసముద్రాం శ్చ నిర్మమే.....ఇదానీంతస్య సర్వభూతాని సిన్మక్షత ఉపదానం స్వశరీరాంశా ఇతిశ్లోకత్రయేణాహ। ఇతి నన్దనః॥ ౧౩॥

౧౩ కుల్లూకుభట్టువ్యాఖ్యానము. తాభ్యాంసశకలాభ్యాం చేత్వాది। శకలంఖండంతాభ్యాం అండశకలాభ్యాం ఉత్తరేణదివంస్వర్గలోకం అథరేణభూలోకం ఉభయోర్మధ్యే ఆకాశం దిశశ్చాంతరాళ దిగ్విస్సహష్టా సముద్రాఖ్యం అపాంస్థానంస్థిరం నిర్మితవాత్॥ ౧౩॥ ఇతి కుల్లూకుభట్టః॥

ఇంతవరకు జరిగిన విచారణ వలన రసమును శబ్దము కూర్మశబ్ద వాచ్యమునకు పర్యాయపదమై వీర్యశబ్దవాచకమై యున్నదని నిస్సందేహముగ జెలియబడినది. రసమును శబ్దము వీర్యమును శబ్దమునకు పర్యాయపదమై యుండినట్లుల నీక్రింద వివరించిన కోశములను బట్టి జెలియచున్నది.

శ్లో॥ రశోగంఘోరసేస్వాదేతిక్తాదౌ విచరాగయోః॥ శృంగారాదౌ
ద్రవేపిశ్యే దేహధాత్వంబుసారదే॥ ఇతివిశ్వః॥

ఇదియునుంగాక వీర్యశబ్దము శుక్ర, తేజస్, బల, ప్రభావ, శక్తి, సామర్థ్యములను సీశబ్దములకు పర్యాయపదమై సమానార్థబోధకమైయున్నదని యీక్రిందివచనములచే దెలియబడుచున్నది.

శ్లో॥ వీర్యం తేజః ప్రభావయోః॥ శుక్రోశక్త్యాచేతిమైమః॥ వీర్యం ప్ర
భావేశుక్రేచ తేజః సామర్థ్యయోరపి ఇతిమేదినీ॥ శుక్రంతేజోశేత
సీచ బీజవీర్యం ద్రియాణిచ॥ వీర్యే బలే ప్రభావేచ॥ ఇత్యమరః॥ తే
జః ప్రభావేదీప్తౌచ బలే శుక్రే శక్తౌ త్రిమః॥ ఇత్యమరః॥ ద్రవిణంత
రః సహజో బలశ్చైర్వాణి స్థామశుష్కంచ॥ శక్తిః పరాక్రమప్రా
ణౌ విక్రమస్తృతిశక్తితా॥ ఇత్యమరః॥

ఈప్రకారముగనే తేజస్సు అను శబ్దము, బల, వీర్య, సామర్థ్యములను శబ్దములకు పర్యాయవాచకమైయున్నదని బూర్వోక్తమైన కోశములయందు జెప్పుచున్నవి. ఆయభిప్రాయమునే లై వివరించిన శ్లోకములయందు గనందగును. అందువలన కూర్మశబ్దవాచకముయొక్క అర్థమునందు రస, వీర్య, తేజస్, యీ మొదలగు శబ్దములు పరస్పరము సమానార్థకములై పర్యాయపదములై యున్నవని దెలియచున్నవి.

అనగా కూర్మ=రస॥ వీర్య॥ తేజస్॥ అతః॥ బల॥ రస=కూర్మ॥ వీర్య॥ తేజస్॥ అతః॥ బల॥ వీర్య=కూర్మ॥ రస॥ తేజస్॥ అతః॥ బల॥ తేజస్=కూర్మ॥ రస॥ వీర్య॥ అతః॥ బల॥ బల=కూర్మ॥ రస॥ వీర్య॥ అతః॥ తేజస్॥

3. ఇందులభావార్థమేమన్నను కూర్మశబ్దవాచకమువీర్యమును శబ్దార్థమునందు నిస్సందేహముగ వర్థముగలిగి తేజస్ బలమును శబ్దము లకు తుల్యార్థమైయున్నదని యీకూర్మశబ్దవాచకమునుగూర్చి తర్కించుకొనినచో నీక్రింది విధమున సిద్ధించుచున్నది.

రస=వీర్య! కూర్మ=రస! అతః! కూర్మ=వీర్య! రస=కూర్మ! వీర్య=రస! అతః! వీర్య=కూర్మ! వీర్య=తేజస్! కూర్మ=వీర్య! అతః! కూర్మ=తేజస్! వీర్య=కూర్మ! తేజస్=వీర్య! అతః! తేజస్=కూర్మ! వీర్య=బల! కూర్మ=వీర్య! అతః! కూర్మ=బల! వీర్య=కూర్మ! బల=వీర్య! అతః! బల=కూర్మ! కూర్మ=రస! వీర్య=కూర్మ! అతః! వీర్య=రస! కూర్మ=వీర్య! రస=కూర్మ! అతః! రస=వీర్య!

శృ॥ యదేవ కూర్మము పదధాతి! పాణివైకూర్మః! పాణిహిమాః సర్వాః ప్రజాః॥ కరోతిపాణిమేవైతదు పదధాతి! పురస్తాత్ప్రీత్యఞ్చముపదధాతి! ప్రత్యంచం పాణిందధాతి! తస్మాత్పురస్తాత్ప్రీత్యంగ్ పాణిధీయతే! పురుషమభ్యావృతం యజమానేతత్పాణిందధాతి 1౧౭! బల 12 కా 1౪ అ॥

ఇందులోను శృ॥ పాణివైకూర్మః అనుసీమంత్రము సనుసరించి కూర్మశబ్దవాచకము పాణిశబ్దవాచకమనగా సామర్థ్యమున కన్వయమైయున్నది॥

అతః! కూర్మ=పాణి! పాణి=కూర్మ॥

శృ॥ క్షత్రమ్ పాణివైక్షత్రం! పాణిహివైక్షత్రం త్రాయతేహైసం! క్షణితోప్రక్షత్రమాప్నోతి! క్షత్రస్య సాయుజ్యగ్ంసలోకతాం జయతి! యవవంశేద॥ ౪ శతపథభాష్యము కాండ౧౪ ప్ర ౬ బా१ ౧౭॥

ఈవిషయమున శృ॥ పా॥ః॥వై త్మత్రమ్॥ అను నీమంత్రము ననుసరించి త్మత్రశబ్దమునకు పా॥శబ్దము పర్యాయపదమై యున్నది. అట్టి పా॥శబ్దము త్మత్రశబ్దవాచకమైయున్నది.

అతః॥ త్మత్ర=పా॥ః॥ పా॥ః=త్మత్ర॥

శృ॥ పా॥ః॥పా॥ః॥వై బలం తత్పాప్రజ్ఞేప్రజ్ఞేతమ్॥ తస్మాదాహార్య
లగ్నంసత్పాదోజీయఇత్యేవంవేద॥ గాయత్ర్యన్యాయం ప్రతిష్ఠితా
ఽ శతపథ॥ బ్రా॥ కా 2॥ అ ౮ బ్రాహ్మణము॥ ౧॥

ఈమంత్రమునందును శృ॥ పా॥ః॥వై బలమ్॥ అను నీమంత్రము ననుసరించి పా॥శబ్దమునకు సామర్థ్యము ఇయ్యది బలమను శబ్దవాచకమైయున్నది. అబలమను శబ్దము పా॥శబ్దమగు సామర్థ్యమను శబ్దవాచకమైయున్నది.

అతః॥ పా॥ః॥=బల॥ బల=పా॥ః॥ ఇందు విషయమై నిరుక్తమునందు ను॥ త్మత్రశబ్దోబలనామ అను నీవాక్యము వైశ్యత్యర్థమును దెలియ జేయుచున్నది. ఇవిధముగనే పా॥పసకు మానియకు విలియం గారు తమ సంస్కృతాంగ్లీషు డిక్షరీయందు త్మత్రశబ్ద వాచకము బలశబ్దవాచకమని జెప్పియున్నారు. ఇటుపై జెప్పబోవు ఋగ్వేద మంత్రము గు నీక్రిందిమంత్రమున త్మత్రశబ్దము బలవాచకమైయున్నదని జెప్పబడియున్నది.

శృ॥ కథాక్షత్రాశ్రియం సరమా వరుణం కగామహే । మృశికా
యోరుచత్మతమ్॥

ఋగ్వేదము ౧ మండలము ౧ సూక్తము.

ఇందులకు సాయణాచార్యభాష్యమందు నీక్రిందివిధమున త్మత్రశబ్దము బలశబ్దమునకు పర్యాయపదమై యున్నదని వైమంత్రమునకు భాష్యము వా॥సియున్నారు.

విద్యారణ్య భాష్యము. త్తతాశ్రయం బలసేవనం నరంనతా
రమ్ ఇతిసాయణాచార్యః॥

ఇదియునుగాక బైయభిప్రాయమునే యీక్రింది ఋగ్వేద మం
త్రము దెలియబఱచుచున్నది.

శ్లో॥ రయింసుతుత్రంస్వపత్యమాయః సువీర్యంనామ సత్యావహంతా॥
ఋగ్వేదము మం ౧ సూ ౧.

ఇందులకు సాయణాచార్య భాష్యమందును సీక్రిందివిధమున త్త
త్రశబ్దము బలవాచకమైయున్నదని బైమంత్రమునకు భాష్యము వ్రాసి
యున్నారు.

విద్యారణ్యభాష్యము. సుతుత్రం శోభనంబలమ్॥ ఇతిసాయణా
చార్యః॥

అతః॥ త్తత్ర=బల॥ బల=త్తత్ర॥ ఇశుడు త్తత్రీయశబ్దము, బలమ
నశబ్దము, ఈరెండు శబ్దములు సామర్థ్యమను అర్థమునందు పరస్పర
మొకటికొకటి తుల్యార్థములై పర్యాయపదములై యున్నవను విష
యము స్పష్టపడినది.

ఇటుపై కూర్మశబ్దము సామర్థ్యమను అర్థమునందు త్తత్రీయపద
మునకు సమానార్థకమైన పర్యాయపదమై యున్నదను విషయము సీ
క్రిందవివరించుకొనిన ప్రకారము తర్కించుకొనినచో సిద్ధించుచున్నది.

ప్రాణ=త్తత్ర॥ కూర్మ=ప్రాణ॥ అతః॥ కూర్మ=త్తత్ర॥ ప్రాణ=
కూర్మ=త్తత్ర॥ ప్రాణ=కూర్మ॥ త్తత్ర=ప్రాణ॥ అతః॥ త్తత్ర=కూర్మ॥
ప్రాణ=బల॥ కూర్మ=ప్రాణ॥ అతః॥ కూర్మ=బల॥ ప్రాణ=కూర్మ॥ బ
ల=ప్రాణ॥ అతః॥ బల=కూర్మ॥ ఏవమ్॥ కూర్మ=ప్రాణ॥ ప్రాణ=బల॥
బల=త్తత్ర॥ అతః॥ కూర్మ=త్తత్ర॥ కించ॥ త్తత్ర=బల॥ బల=ప్రాణ॥
ప్రాణ=కూర్మ॥ అతః॥ త్తత్ర=కూర్మ॥

ఇంతకుబూర్వము శతపథబ్రాహ్మణకాండ 2 అధ్యాయము ౫ బ్రాహ్మణము ౧ యిందులోను యుండినట్టి శ్లో॥ సవమః (కూర్మః) ఇమవనలోకాః అను నీచివర మంత్రభాగముననుసరించి పృథివీమొదల గు లోకములయొక్క నామము కూర్మశబ్దవాచ్యమై యుండునట్లు తెలియుచున్నది. ఇంతయేగాక నీక్రిందిమంత్రము ననుసరించికూడా పృథివ్యాదిలోకములకు కూర్మశబ్దవాచ్యము యుండునట్లు గన్పట్టుచున్నది.

శ్లో. ద్యావాపృథివ్యాహికూర్మః॥ శతపథబ్రాహ్మణము. కాండ 2 అ ౫ బ్రా॥ ౧.

ఇందులోను కూర్మశబ్దవాచకము సృష్టముగ దివ (స్వర్గ) మునకును మరియు పృథివికిని సాజ్ఞావాచకమైయుండునట్లు దెలియుచున్నది. మరియును ప్రాణీసరు మానియరు విలయం సంస్కృత ఇంగ్లీషు డిక్షనరియందును కూర్మశబ్దవాచకము పృథివ్యాదిలోకముల కర్థమగుచున్నదని జెప్పబడియున్నది.

అతః॥ కూర్మ=పృథివీ॥ పృథివీ=కూర్మ॥ ఏవమ్॥ కూర్మ=స్వర్గ॥ స్వర్గ=కూర్మ॥

శ్లో॥ సయఃసకూర్మోసౌస ఆదిత్యః॥ అముమేవై తదుపదధాతి॥ తృపురస్తాత్ ప్రత్యక్షముపదధత్యమం దదాదిత్యం పురస్తాత్ప్రంత్యం ఇచ్చం దధాతి॥ తస్మాదసావాదిత్యః పురస్తాప్రత్యంగ్ ధీయతే॥ దక్షిణతోషాధాయై వృషావై కూర్మో యోషాషాధా దక్షిణతోవై వృషాయోషా ముపశతే॥ రత్నిమాత్రే రత్నిమాత్రాధిపుషాయోషాముపశతే॥ సైషా సార్వాసమిష్టకానాం మహిషీయదవధై తస్యైదక్షిణతః॥ సస్సర్వాసా మిష్టకానాం దక్షిణతోభవతి॥ ౬॥

శతపథబ్రాహ్మణ కాండ 2 అ ౫ బ్రా॥ ౧.

ఇందులోనున్న విషయమేమన్నను ఎదుట గన్పడుచుండు నాది త్యునికి కూర్మశబ్దవాచకము పర్యాయపదమై వెలయుచున్నది. అనగా నాదిత్యుని నామము కూర్మశబ్దవాచకమై యున్నది. మిగత భాగము యొక్క మంత్రార్థము యజ్ఞవిధినిగూర్చి జెప్పచుండుటచే ఇచటనను పయోగమగుటవలన నాయర్థమును వివరించక వదులుటయైనది. ఈమం త్రమునకు యుండు విద్యారణ్య భాష్యము నీ క్రిందను జిత్రించు చు న్నాము.

విద్యారణ్యభాష్యము. చ్యవనప్రదేశే పూర్వభాగే ప్రత్యంగ్ ము ఖత్వేనోపధానమ్| ఉత్తరలోహిస్త్రీ పుమాంస ముపసేతే ఇతి శ్చతే| పుమాస్త్రీణభాగేయోషా ముపశేతే| ౭|| ఇతిసాయ నాచార్యః||

ఇందువలన నాదిత్యునినామము కూర్మశబ్దవాచకమైయున్నదని ఖూర్వోక్త మంత్రార్థమువలన దెలియుటచే కూర్మశబ్దవాచకము ఆది త్యుడై యున్నాడనుటలో స్పష్టపడినది.

అథః| ఆదిత్య=కూర్మ| కూర్మ=ఆదిత్య|| (నూర్యః)

శ్చ|| సయత్కూర్మోనామ ఎతద్వైరూపంకృత్వా ప్రజా అస్పజత| యదస్పజితాకరోత్తద వకరోత్తస్మాత్కూర్మః| కశ్యపోవై కూ ర్మస్తస్మాదాహుః సర్వాఃప్రజాః కాశ్యప్యితి|| ౫||

శతపథ బ్రా॥ కాణ్డ ౭ అ ౫ బ్రా॥ ౧.

విద్యారణ్యభాష్యం| కరోతే రౌణాదిక మప్రత్యయేబహుళం శ్చందాం శీత్యుక్తే| పా॥ ౭, ౧, ౧౦, ౩, హలచేతి| పా ౮-౧ ౭ ౭౭| దీప్యే-చకృతే కూర్మితిరూపమ్| కూర్మశబ్దస్య కరణ ప్రవృత్తి నిమిత్తకత్వేనా-శ్యపః| (త్వారకశ్యపః) కూర్మఖిలు ఏవజనాః సర్వాప్రజాః కాశ్యప ఇత్యాహుః| (త్వాహ) అతశ్చ కూర్మస్య కశ్యపాత్మ కత్వాత్ దదుపదానం ప్రశస్తమ్.

ఇచ్చట కూర్మశబ్దవాచ్యుడైన కశ్యపప్రజాపతిని గూర్చి జెప్పబడుచున్నది. ఈప్రజాపతి రూపమునుదాల్చిన (బ్రహ్మ) సర్వప్రజలనుసృష్టిజేసినవాడగుచున్నాడు. ఇందువలన సర్వప్రజలును (కాశ్యపశ్యః) కాశ్యపునివలన బుట్టినవారగుచున్నారు. దీనిచే కూర్మశబ్దవాచ్యము కాశ్యపయని దెలియబడినది. ఈకాశ్యప బ్రహ్మవలన సర్వజనులు బుట్టినట్లు నీక్రిందస్కాంద పురాణ సహస్రదిఖండ 30 అధ్యాయము జెప్పుచున్నది.

శ్లో॥ జజ్ఞేహి కాశ్యపోహ్యదౌ తస్మాదత్రిరభూన్మరా॥ స్కాంద. పు.
స. ఖండ. 30 అ. ౮.

ఇచ్చట కొందరు కాశ్యపబ్రహ్మసంతతివారు సర్వజనులై యుండునప్పుడు నీకాశ్యపునికి కూర్మశబ్దవాచ్యత్వ కలిగియుండుటచేతను సర్వజనులకును కూర్మశబ్దవాచ్యత్వము జెల్లుచుండ ప్రత్యేకముగ కూర్మకులూ వంశసమునుగూర్చి జెప్పట వసనరమని చెప్పినచో ఇచ్చట సట్టి శంక కవకాశము కలుగజాలదని మాత్రము వ్రాయుచున్నాము. ఏలయనినచో మేము ప్రత్యేకముగను శృ॥ సయఃసహస్రోస్థాన ఆదిత్యః అను నీ శృతియందును తదితరశృతులయందును మున్నందు జెప్పబోవు ప్రమాణవచనములయందును జెప్పబడిన కూర్మకులూవంశులగు క్షత్రియ వర్గమునుగూర్చి మాత్రమే ఉపన్యసించుచున్నాము. కాబట్టి బైశంక కవకాశమొంతమాత్రము గలుగజాలదు.

అతః! కూర్మ=కశ్యప! కశ్యప=కూర్మ॥ కించ! యతఃప్రజాపతి
అర్ధాత్ బ్రహ్మ=కూర్మ! అపిచ! కూర్మ=కశ్యప! అతః! బ్రహ్మ=కశ్య
ప! ఏవమ్! కశ్యప=బ్రహ్మ! బ్రహ్మ=కూర్మ!

౪. ఈబూరోక్తమైన శృతులలో జెప్పబడిన కూర్మశబ్దము
నందు॥ తదస్యాస్తి.....ఇతిములేష్ అర్థమున! సూ సంజ్ఞాయాంను
స్మనాభ్యాం॥ ౫. ౨. ౧32. అనునీపాణినిసూత్రముననుసరించి (ఇ)
ప్రత్యయముజేర్చుటచే పా్తిపదికరూపమునందు (కూర్మి) అనునీశ

బిముసిద్ధమగుచున్నది. ఇందుతోను సూ, సాచ, ౬, ౪, ౨౩. అను నీపాణినీసూత్రముచేతను మరియును. ఇద్దభ్యోదీహ్మత్తుతిస్యపృక్తంహలు ౬, ౨, ౨౭, అనునీ పాణినీసూత్రముచేతను. ఇదియునుంగాక సూ. నలోపాప్రాతి పదికాంతస్య ౩, ౨, ౭, అనునీపాణినీసూత్రము చేతను (హ్మి) అని జెప్పబడుట యేగాక నిందులో ప్రథమావిభక్తి ఏకవచన పుల్లంగమున (కూర్మి) అని దీర్ఘ ఈకారాంతశబ్దము సిద్ధమగుచున్నది.

అదియెట్లనినచో కూర్మ + ఇని = (కూర్మ-అ) + (ఇని-ఇ) = కూర్మ + ఇ = కూర్మి. పునః! కూర్మి + సు = కూర్మి + సు! కూర్మి + 0 = కూర్మి (కూర్మి = న్) కూర్మి॥

౧ అతవప! కూర్మః (ద్యౌః స్వర్గో వా) అస్త్యస్యేతి కూర్మి = దివస్వతిః॥ స్వర్గపతిః (ఇన్ద్రః) యథా ఋభుక్షః స్వర్గోస్యస్యేతి (ఋభుక్ష + ఇతి = ఋభుక్షి = ఋభుక్షః = ఇన్ద్రః) తద్వత్॥

౨ కూర్మః (పృథివీ భూ వా) అస్త్యస్యేతి కూర్మి పృథివీపతిః భూపతిః॥

౩ కూర్మః (రసో వీర్యం క్షేజో వా) అస్త్యస్యేతి కూర్మి రసవాః వీర్యవాః క్షేజస్త్వి॥

౪ కూర్మః (ప్రాణో బలం శ్మత్రం వా) అస్త్యస్యేతి కూర్మి ప్రాణవాః బలవాః శ్మత్రీ॥

ఇట్లు కూర్మ (ప్రా)గుక్తకూర్మి శబ్దవాచకము అతిప్రాచీన శబ్దమై యున్నదని తెలియబడినది. మరియు వేదచతుష్టయములందు శ్మత్రీ య! రాజా ఇంద్రశబ్దములు కూర్మశబ్దమునకు పర్యాయపదములై యుండునటుల నింతకుబూర్వము జెప్పిన శతపథ బ్రాహ్మణాది గ్రంథముల యందేగాక ఋగ్వేదాదిసగంహితా భాగములయందునుగూడ నీకిం దవివరించిన ప్రకారము గలవని దెలియబడుచున్నాము.

౧ శ్లో॥ పూర్వశ్చిద్ధిత్యేతువి కూర్మీన్నాశసోహవస్త ఇందోతయః।
తిరశ్చిదర్యః సవనావసాగహిశవిష్టశ్చధిమేహవమ్॥

ఋగ్వేదము ౮ మండలము ౫౫ మా ౬ అష్ట ర అధ్యాయ

పదపాఠః। పూర్వః। చిత్। హి। త్వేతి। తువి। కూర్మీ। ఆశసః।
హవస్తే। ఇన్ద్రః। ఊతయః। తిరః। చిత్। ఆర్యః। సవనా। ఆ। వ
సోఇతి। గహి। శవిష్ట। శ్చధి। మే। హవమ్॥

౨ శ్లో॥ తరిశ్మేలన్య దక్షిణాయమిర్తన్ద్రోమఘానాంతువి కూర్మీత
మః। యయావజ్జీవః పరియాన్యం హామఘాచన్యస్తోదయ సే
విసూరీ ॥ ౪॥ ఋగ్వేదము ౬ మం॥ ౩౫ మా॥ ౩॥ అష్టకం॥
(౭ అధ్యాయ ౯ పర్వః॥)

పదపాఠః। తరిష్మః। అన్యః। దక్షిణామ్। ఇయన్ద్రీ। ఇన్ద్రో। మఘా
నాం। తువి। కూర్మీ। తమః। యయా। వజ్జీవః। పరియాన్సీ। అంహః।
మఘా। ఛ। త్పస్తోఇతి। ధయసే। వి। సూరీ॥ ౪॥

ఇవుడు ఋగ్వేదమునందును కూర్మశబ్దవాచకముండి నటుల బై
మంత్రములయందు దెల్లమైనది. భూర్వోక్తమైన రెండుశ్మతుల యం
దును (తువికూర్మీ) అని గన్పట్టుచున్నది, ఈ రెండు శ్మతులయందుండు
(తువి) అను సీశబ్దమునకు ఋగ్వేదమండే యుండునట్టి యీక్రిందిమం
త్రమునకు నిరుక్తగ్రంథక రాయగు యాస్కాచార్యులు వ్రాసిన విష
యమునే మేమిచ్చట నామంత్రమును నిరుక్తమును కూడా వ్రాయుచు
న్నాము.

శ్లో॥ తువిత్తుంతే ముకృతం సుమయంధనుః। సాధుత్పంథో హిరణ్య
యః। ఋగ్వే॥ ౫, ౬, ౩౦, ౧, నిరుక్తమ్. తువిత్తుంబహువి
క్షేపం। మహావిక్షేపం। వా। తేసుకృతం। సుమయం। సుసు
కృతం। దనుః। సాధయితా। నిరుక్తము. నిగమకాండము. అ
౬ ఖం ౩౪ పత్రము ౫౩౨.

ఇందులకు దుర్గాచార్యభాష్యముకూడా నీక్రింది విధమున ప్రతిపాదించబడుచున్నది.

దుర్గాచార్యభాష్యము. తువిక్షం బహువిక్షేపమ్ బహునాం విక్షేపాణాం సుకృతం శోభనాని హి యేనకర్తాణి క్రియంతే తం తదేవ వా అథవా శోభనం కృతం సమయం చ సుఖతరం సుహృదామ్ కింపున స్తత్ ధనుః కించ సాధుర్భంధోహిరణ్యయః సాధయితా సామానం శత్రుసంఘాతానాం వా జండః ఇషుః హిరణ్యయః హిరణ్యకృతఇత్యర్థః ౫౩౨౦॥

ఇందుచే (తువికూర్మీ=మహాకూర్మీ) మహాకూర్మీ=తువికూర్మీ అని సిద్ధించుచున్నది. అందువలన మహాచ్ఛబ్దప్రయోగము గన్పట్టుటచే ఉత్కృష్టమైనటువంటి కూర్మకులావతంస మని స్తనందులకు సహితము బోధపడక మానదని కైముతికన్యాయముచే వ్రాయుచున్నాము. ఇదియునుంగాక ప్రాచీనరు మానియరు విలియంగారి సంస్కృతఇంగ్లీషు డిక్షనరియందు తువియనగ (Great) గ్రేట్ అని వ్రాయబడియున్నది. ఇందువలన (తువికూర్మీ=మహాకూర్మీ) (ఇంద్రః ఈశాన) అనునప్పుడు యీరెండుశబ్దములకు మహాచ్ఛబ్దము పూర్వముగా గలిగినప్పుడు మహేంద్రయనియు, మహేశాననియు, జెప్పనట్లుగనే యిచ్చటను మహాకూర్మీ అని జెప్పనొప్పును.

ఇప్పుడు భూపతిః వీర్యవాన్ తేజస్వీ అను నీశబ్దములు కూర్మశబ్దమునకు పర్యాయపదములై యున్నవని నిరూపించియున్నాము. మరియు సర్గాధిరాజాఇన్ద్రః అనునప్పుడు ఇంద్ర అను నీశబ్దము కూర్మశబ్దమునకు 'పర్యాయపదమై యున్నదని నీక్రిందవివరించు వేదమంత్రమువలన గుర్తెఱుగ తగియున్నది.

శ్లో॥ అధయదిరాజన్యోయజతే ఇంద్రవాజం జయేంద్రాయవాచం
వదతేంద్రవాచం వదతేంద్రవాజం జాయతోతిక్షత్రగ్ంహిం

శ్లో॥ శుద్ధేద్విహృదశాపేన ద్వాశాపేనభూమిపః॥ మ, ౫. ఆ.
౮౩ శ్లోకము.

ఇందువలనను భూపతిశబ్దము కూర్మశబ్దవాచ్యమునకు పర్యాయ పదమైయున్నదని చెలియుచున్నది. ఇదియునుంగాక వీర్యవాక్ అను నీశబ్దమును కూర్మశబ్దవాచ్యమునకు పర్యాయ పదమై యున్నదని బూర్వోక్తవిధిని చెలియుటయేగాక మనుస్మృతి ౨ అధ్యాయము ౧౫౫ శ్లోకమగు నీక్రిందిశ్లోకముచే చెలియబడుచున్నది.

శ్లో॥ విహృతాంజ్ఞానతోజేమః క్షత్రియాణాంతు వీర్యతః॥ మ ౨,
౧౫౫.

వెండియు, తేజస్వీ అనునప్పుడు తేజోవంతుడనియే గ్రహించద గియున్నది. అట్టి తేజోవంతుని లక్షణము భగవద్గీతా ౧౮ అధ్యాయము ౪౩ శ్లోకమగు నీక్రిందిశ్లోకమున జెప్పుచున్నది.

శ్లో॥ శౌర్యంతేజోభృతిర్దాక్ష్యం యుద్ధేచాప్యవలాయనమ్॥ దానమీ
శ్వరభావశ్చక్షాత్రం కర్మస్వభావజం॥ భగవద్గీతా. ౧౮ అధ్యాయము. ౪౩ శ్లో॥

అనగా శూరత్వమును, తేజోవంతమును, ధైర్యముగయుండుటయును, చాతుర్యము గలిగియుండుడియును, యుద్ధభూమియందు శత్రువులకు భయపడి పరుగిడకయుండుటయును, సామర్థ్యముగలిగి యుండుటయును, ఇవి క్షత్రియునకు స్వభావ జన్యములైన గుణములుగా యున్నవి.

ఇందువలన బూర్వోక్తప్రమాణముల ననుసరించి తేజస్వీశబ్దము కూర్మశబ్దవాచ్యమునకు పర్యాయపదమైయున్నది.

ఇదియునుగాక క్షత్రీఅనుశబ్దము కూర్మశబ్దవాచ్యమునకుపర్యాయ పదమైయున్నది. అదియెట్లనినచో క్షత్రీఅనియు, క్షత్రియఅనియు నీ

రెండుశబ్దములు తుల్యార్థకములై యున్నవి. త్మత్రియశబ్దముయొక్క అర్థము బలవాక్ అని బూర్వోక్తప్రమాణములయందు వ్రాసియున్నాము. అదియునుంగాక ప్రస్తుతము నీక్రిందవ్రాయునట్టి ఋగ్వేద మంత్రము నందును ఆమంత్రముయొక్క విద్యారణ్యభాష్యమునందును త్మత్రియ డను సప్పడు బలవంతుడని దెలియబడుచున్నది.

శ్లో॥ ఆరాజానామహముతస్త్వ గోపాసిద్ధరాతీ త్మత్రియాయాత స
ర్వాక్ ఇడాంసోమిత్రా వరుణాతవృష్టి మవదివఇన్వతం జీరదీ
నూ॥ ఋగ్వే॥ మ ౮ సూ ౧౧

విద్యారణ్యభాష్యమ్! హేరాజానా సర్వస్యస్వామినో! హేమ
హామతబ్ముతినోదకస్యయజ్ఞస్యగూపాగోప యితానాసుభా
మంత్రితేపరాంగ్వత్సరే ఇతిపరాగవద్యావాత్! హేసిన్ధుంపతీన
ద్యాః పాలయితారా! హేత్మత్రియా బలవంతేయవాం అరాగ
స్మదభిముఖం ఆయాతమాగచ్ఛతు! ఇతిసాయణాచార్యః॥

ఇందువలన హే త్మత్రియా బలవంతేయవాం అనునీవాక్యము
వలన బలవంతః అను నీపదనము త్మత్రియశబ్దమునకు తుల్యార్థమై యు
న్నదనియు నీత్మత్రియశబ్దము కూర్మశబ్దవాచ్యమునకు పర్యాయపదమై
యున్నదని బూర్వోక్తవిధిని గుర్తెఱుగఁగలిగియున్నది. ఇదియునుంగాక
వర్మఅను నీశబ్దము త్మత్రియత్వమునకు సమానార్థకమై కూర్మశబ్దవాచ్య
మునకు పర్యాయపదమై యున్నదని నీక్రింద ఉదహరించు వేద ప్రమా
ణమువలన దెలియుచున్నది.

౮ శ్లో॥ శర్మచస్థోవర్మచస్థో.

శుక్లయజుర్వేదము, ౧౧ అధ్యాయము 3౦ మంత్రము.
మహీధరాచార్యభాష్యము, చీకట్టాజనపుష్కరపల్లె ఉభే
యవాంశంచస్థః అగ్నేః సుఖకారిణీ అపిభవధః! వర్మచస్థఃకవ
చవద్రక్షకే అపిభవధః! ఇతిమహీధరాచార్యః॥

శృ॥ శర్మవశ్యేదమహారాస్యైనార్యా ఉపస్థితేసినివాలీ ప్రజాయతా
మియం భగస్యనుమతానత్॥ కృష్ణయజుశ్వేదే ససూత్రైకా
గ్నికాండ మంత్రభాషే ప్రథమ ప్రపాఠకే అష్టమ ఖండే ౧
మంత్రః.

హరిదత్తాచార్యభాష్యము. సూ. లోహితంచర్మానదుహంపాశ్రీ
చీనగ్నివ ముత్తరలోమమధ్యే శారస్యత్తరయాస్తీర్యః శర్మవ
శ్యేతి॥ శర్మసుఖంవర్ధతనుత్యాణం॥ ఇతిహరిదత్తాచార్యః ౨౯
పత్రమ్.

శృ॥ యఃసపత్నీ యోస పత్నీ యశ్చ ద్విషన్చపాతిన॥ దేవాన్తం
సర్వేధూర్యంతు బ్రహ్మవర్మ మమాన్తరమ్॥

అధర్వణవేదము. ౧ కాండము. ౪ అనువాకము. ౨౦ సూ
క్తము. ౪ మంత్రము.

విద్యారణ్యభాష్యము. యఃసపత్నీః జ్ఞాతిరూపః శత్రుః యః
సపత్నీః జ్ఞాతివ్యతిరిక్తః శత్రుః అస్మాకబాధతే॥ తథాయశ్చ శ
త్రుః ద్విషన్ ద్వేషంకుర్వన్॥ ద్విషలపీతే॥ ద్విషామితే॥ ఇతి
శత్రౌప్రత్యయః॥ సః అస్మాక అనాగసః శపాతిశపీత్॥ నిగ్రహ
యాపయా వాచానాశయేత్॥ శపఱ్ణోశే అస్మాత్ లేటిలదా
గమః॥ యద్వృత్తానిత్యమ్ ఇతినిఘాతప్రతిషేధః॥ తంసర్వంఘా
ర్వోక్తం శత్రుంసర్వే నిఖిలాదేవాః ఇంద్రాదయోధూర్యంతు
హింసంతు॥ ధూర్విహింసాయాం॥ శతృకృతశాపస్య అసంస్పృశన్
నోపాయమ్ ఆహవ్యవధాయకం వర్మకఫచం భవతు॥ యథాశ
తృకృతావాక్యస్తాదయః అస్మాకం స్మృశన్తి తథాలయంమ
న్త్రీః అస్మాకాదయతు ఇత్కృష్ణః॥ ఇతిసాయణాచార్యః అధ ౧
సంపుటమ్ ౧౧౧ పత్రమ్.

ఇట్టిప్రమాణము లనేకములు గన్పడుచున్నవి॥ ఈకారణమువలన
పర్యవర్జము॥ వృక్షావరణేఅనుసీధాతుప్రవలన వృణోతిశరీరం వర్మఅనిశబ్ద

నిష్పత్తిగలుగుచున్నది. వర్మలనునీశబ్దము బూర్వోక్తప్రమాణమువలన కవచాదులను ధరించువాడు వర్మలని దెలియబడినది. అందువలన త్మత్రియుడు కవచాదులను ధరించి యుద్ధమునందు బ్రవర్తించుచున్నాడు. కాబట్టి నట్టి త్మత్రియునికి వర్మయని జెప్పటచే త్మత్రియశబ్దమునకు వర్మశబ్దము పర్యాయపడమై యున్నది గనుక త్మత్రియవర్మ శబ్దములు రెండును బూర్వోక్తవిధుల ననుసరించి కూర్మశబ్దవాచ్యమునకు పర్యాయపదములై యున్నవని గ్రహింపవలయును. మరియు యీక్రిందనివరించి శంఖస్మృతి ౨ అధ్యాయము ౪ శ్లోకమగు నీక్రిందిశ్లోకమును బట్టియు వర్మశబ్దము త్మత్రియశబ్దమునకు పర్యాయపదమైయున్నదని దెలియుచున్నది.

శ్లో॥ శర్మాంతం బ్రాహ్మణస్యోక్తం వర్మాంతం త్మత్రియస్యతు | ధనాంతంచైవచైశస్య..... ౪ శంఖస్మృతిః ౨ అ. ౪ శ్లో.

ఇట్లుండుటచే బూర్వోక్తవిధులన్నియు సమీచీనములై యున్నవని గుర్తెఱుగఁగలము.

ఇట్లుపై రాట్ అను నీశబ్దముకూడ త్మత్రియ శబ్దమునకు పర్యాయపదమై యున్నదని గ్రహించుటకు నీక్రిందను వ్రాయునట్టి అమరకోశశ్లోక మే ప్రమాణమై యుండుటయేగాక వేదప్రమాణములు గూడ గన్పడుచున్నవి.

౯ శ్లో॥ రాజా (రాజ్) రాట్పార్థివత్సౌభ్య సృజభూప మహీషీతః | అమరకోశము త్రిత్రయవర్ణము. ౧ శ్లోకము.

ఈఅమరకోశవచమేగాక నీక్రింది అధర్వణవేదవచనమున్నది. రుక్తవచనమున్న విశేషించి రాట్పర్ణమునుగూర్చి జెప్పుచున్నది.

శ్మ॥ ఉతగ్నా వ్యస్తుదేవ పత్నీ రిన్ద్రాగ్నా య్యశ్వి నీరాట్ | ఆరోదనీ పరుణాని శ్మణోతువ్యస్తుదేవీర్య ఋతుర్జనీనామ్॥ ౨ అధ

ర్వణవేదము. 2 కాండము. ౪ అనువాకము. ౫౧ సూక్తము. ౧౦ మంత్రము.

విద్యారణ్య భాష్యము. ఉపరిపిచ దేవపత్నిః దేవాపతయో
యాసాంతాః దేవానాంపత్నీ ఇతివా! గ్నాఃదేవ్యః వృన్తుకా
మయన్తామ్ అశ్నంతువా! హవీంషీతిశేషః! తావేవపత్నిర్ద
శ్శయతి! ఇన్ద్రాణి ఇన్ద్రస్యపత్నీ! ఇన్ద్రపరుణ ఇతిజిహనుకా!
అగ్నాయీఅగ్నేఃపత్నీః! వృషాకప్యగ్నికుసితకుసీదానామ్ ఉదా
త్తః ఇతి ఏకారాదేశోజీవచ! అశ్వినీ అశ్వినోర్జాయారాట్
రాజన్తి! రాజతేక్విప్! రోదసీరుద్రస్యజాయా వరుణానీవరుణ
స్యపత్నీ ఆశృణోతు అభిముఖం సర్వతోవాశృణోతు. అస్మదీ
యం హవ్యంవృన్తుఅశ్నంతు! కామయన్తా వాహవీంషీ దేవీర్దే
వ్యః! కస్మిన్కాలేహలిః కామసంతప్తహా! యజనీనాం జా
యానామ్ ఋతుఃకాలస్తస్మిన్! పత్నీసంయాజకాల ఇత్యర్థః!
అత్ర! అపిచగ్నావృన్తు దేవపత్నీః! ఇంద్రాణీంద్రస్యపత్నీ!
అగ్నాయ్యగ్నేఃపత్నీః! అశ్విన్యశ్వినోః పత్నీ! రాట్ రాజతే!
రోదసీరుద్రస్యపత్నీ! వరుణానీ! (చ) వరుణస్యపత్నీ వృన్తుదే
వ్యః కామయన్తామ్! యజుతుః కాలేజాయానామ్ ఇతినిర్వక్తం
అనుసంధేయమ్! (ని ౧౨, ౪౬)

అధర్వణవేదము. ౨ సంపుటము. 3౯3 పత్రము.

ఇందునరాట్ అనునీ శబ్దమునకు రాట్ రాజతే అను నీవాక్యము
ను విద్యారణ్యభాష్యమునందును. నిర్వక్తమునందును. శెప్పబడియున్న
ది. ఇందులకు రాట్ అనగా ప్రకాశించువాడనినచో నై శ్వర్యకర్మలచే
ప్రకాశించువాడని యింతకుబూర్వము వాయుబడిన అధర్వణవేదము
౨ సంపుటము. ౨౦౧ పత్రమందుండు శ్లో॥ త్వమిద్ద్రాధిరాజః అను
నీమంత్రభాష్యాపసరమున విద్యారణ్యులవారు రాజతిః! ఐశ్వర్యకర్మా.
అనునీవ్యాకరణధాతువును ప్రయోగించి భాష్యమొనర్చి యున్నారు.

అందువలన రాట్చుట్టము త్పత్రియపదమునకు పర్యాయ పదమై యున్నది. ఈ త్పత్రియశబ్దము కూర్మశబ్దవాచ్యమునకు పర్యాయ పదమైయున్నదని ఇంతకుబూర్వమే వ్రాసియున్నాము.

౧౦ ఇదివరలో జెప్పిన ప్రమాణములన్నియు కూర్మశబ్ద వాచకము నుగూర్చి జెప్పినవయ్యెయున్నవి. అయినను మరల నాశబ్దముచుగూర్చి ప్రత్యేకముగ వ్యాకరణాది గ్రంథములవలన వివరించ దలచితిమి; నాశబ్దమును చర్చలోకి గొనినచుచున్నాము.

ఈ కూర్మశబ్దవాచకము స్వతః! లుమనుష్యే (౫, ౨, ౯౦) అను నీపాణీసియసూత్రము ననుసరించి సూర్యసదృశప్రతాపముగల తేజోవంతుడగు పురుషవిషయమై సంయుక్తపతిచుట యోగ్యమైయున్నదని దెలియుచున్నది. ఇందువలన నిదివరలో నెచ్చటెచ్చట వేదములయందీ కూర్మశబ్దవాచకము ప్రయోగింపబడియున్నదో నచ్చటచ్చట త్పత్రియశబ్దమునకు పర్యాయపదమౌచునది నుపయోగింపబడియున్నది. అందువలన నీ కూర్మశబ్దవాచకము త్పత్రియశబ్దవాచకమునకు సమానార్థకపదమైయున్నదని దెలియజేయుచున్నాము. ఇటుపైన యీ కూర్మశబ్దవాచకమునకు నైదిక తాకికములయందేమర్థము గన్పడుచున్నదో కొంచమాలోచించి నిమర్శించెదము. నైదికభాషయందీ కూర్మశబ్దవాచకము నకుగల యర్థమును ఇదివరలోనే జెప్పియున్నాము. ప్రస్తుతము లోకి కార్థమును గుర్తెలుగ లెగియున్నది. ఈ కూర్మశబ్ద వాచకము కుః=రమః! కూర్మః అను నీప్రకారము జెప్పబడును. కుః అనగా భూమి అనియు, రమః అనగా నల్లభుడినియు, ఇందువలన భూనల్లభుడనియు ఇట్లు నిర్ణయించడమైనది. ఇందులకు నీక్రింది ప్రమాణవచనములచే దృఢపతిచుచున్నాము.

శ్లో! సర్వసహవసుమతీ వసుధోర్ద్వవసుంధరా । గోత్రాకుః పృథి
వీపృథివీత్పావనిర్భేదిసీమహీ॥ అమరకోశము.

అనియిట్లు జెప్పియుండుటచే కుః అనునప్పుడు భూమి అని దెలియబడినది. ఇట్లు పై రమయనినచో నీక్రిందిప్రమాణములచే గుర్తొంగతగియున్నది.

శృ॥ పునరేహివాచస్పతేదేవేన మససానహః॥ వాస్తాష్పతేనిరమయ
మయ్యేవాస్తుమయిశృతం॥ అధర్వణ వేదము. ౧ కాండము.
౧ సూ. ౨ మంత్రము.

ఈమంత్రమునకు విద్యారణ్యులవారు విశేషించి భాష్యమును వ్రాసియుండుటచే రమయఅను శీశబ్దమునకు వ్రాసిన భాష్య ఒంక్తులనుమాత్రము నీక్రింద వ్రాయుచున్నాము.

విద్యారణ్యభాష్యము. రమయ అభిమతగామాది లక్షణ ఫలప్రదానేననితరామ్ అస్మాకీక్రీడయః యత స్త్వం వసుపతి అతస్తవగామాది వివిధ ఫలప్రదాన శక్తిరస్తి తస్మాత్ అస్మదపేక్షితానాం వివిధఫలానాం సాకలేయ ప్రదానాత్ నిరంశరం సుఖయేత్సర్వః॥ అస్మాదేవలిక్ష్ణాత్ గ్రామసంపదాదిషు కర్మసువినియోగ ఉపపన్నః రముక్రీడయామ్ అస్మాత్ హేతుమతీణిచి ఉపసావృథౌజనీ జ్ఞప్తిస్మరజ్ఞో మంత్రాశ్చేతి మత్వాత్॥ మతాంహౌస్వః ఇత్యుపధాహౌస్వత్వం ఇదాసంగ్రామాది వివిధసంపత్యసర్వోత్కృష్టతాం ఆత్మనః పార్థియతే॥ అధర్వణవేదము. ౧ సంపుటము. ౧౨ పత్రము.

ఈ భాష్యములోనుండు అభిప్రాయ మేమనినచో అభిమతగామాదిలక్షణ ఫలప్రదానేనకీడయ అను నీప్రకారము యుండుటచే ఇందువలన యిష్టమైనగామాదుల సంపాదనము మొదలుగాగల లక్షణములయొక్క ఫలప్రదానముచేత నాయందుక్రీడింపుము అనియుండుటచెతను, అస్మదపేక్షితానాం వివిధఫలానాంసాకలేయ ప్రదానాత్ నిరంశరం సుఖయేత్సర్వః॥ అనగా మేమపేక్షించిన ఫలములు సంపూర్ణ

ముగానిచ్చుటచేతను మాయుండు నిరంతరము సుఖించుము. అను నీ ప్రకారము యుండుట చేతను, ఇదియునుంగాక అస్మాదేవ లింగాత్ గ్రామసంపదాదిషు కర్మసు వినియోగః. అనగా నీధాతువు గ్రామముల సంపాదనము మొదలగు సంపదలయొక్క కర్మలయందేనియో గించతగియున్నది. అని యిట్లు చెప్పియుండుటచే కుః=రమః=కూర్మః! అనునప్పుడు భూవల్లభుడనియే జెప్పవలయును. ఒకవేళ నిట్లు ప్రసంగించినచో కుః=రమః=కూర్మ అనునప్పుడు మధ్యయుండు దీర్ఘమున కెట్లు గతియని మమ్యల ప్రశ్నించెడ లేని అంచులకు మీసంశయనివర్తియగు నట్లుగ అధర్వణవేదమునుండియు నందుల కనుగుణ్యమగు విద్యారణ్య భాష్యములనుండియు కొన్నిప్రమాణముల సీక్రిందను వ్రాయుటచే మీ కుగల సంశయనివారణ యగునని దలచుచున్నాము.

శ్లో॥ కణ్వఃకక్షీవాః పురుషీధోఅగస్త్యః శ్యావాశ్వః సోభర్యర్చనానాః॥ విశ్వమిత్రోయం జమదగ్నిరత్రివస్తునః కశ్యపోవామదేవః॥ అధర్వణవేదము. ౧౮ కాండము. 3 అనువాకము. 3 సూక్తము. ౫ మంత్రము.

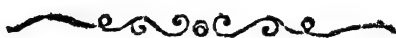
విద్యారణ్యభాష్యము. కణ్వదయోద్వాదశ సంఖ్యాకా ఋషయోనః అస్మాక్ అవస్తురక్షస్తు! కణలిః శబ్దార్థః! అశుప్రపిల టకణిఖటి నిశభ్యః క్వీ (ఉ ౧, ౧౮౯) ఇతిక్వీ ప్రత్యయః (నిత్య్యాద్ ఆద్యుతాత్తః) కణ్వశబ్దః! కయ్యరజ్జురశ్వస్య కక్షం సేవతే (నిరుక్తం. ౨, ౨) ఇతియాన్యః! తద్వాక్ కక్షీవాః! అనన్ద్రివద్ అష్టివచ్చక్రీవత్ కక్షీవత్ ఇతిమశువినిపాత్యతే! పురుషీధః! సిహసేచనే ఇత్యస్మాత్ కర్మణినిష్ఠా! పురూణిమీథాని సిక్తాని అపత్యానియస్యసతథోక్తః! యద్వాషీధమ్ ఇతిధననామ! పురూణిమీథాని ధనానియస్య సతథోక్తః! బహుధనఇత్యర్థః! అగస్త్యః ప్రసిద్ధః! శ్యావాశ్వః శ్యావాః కృష్ణవర్ణాలశ్వా యస్యసతథోక్తం! సోభరీప్రసిద్ధః! అర్చనానాః అర్చనమ్ అర్చనీయమ్ అనఃశశటంయస్యసః తథోక్తః! సంజ్ఞాశబ్దాయమ్! సచ

అగ్రీణాం ప్రవరమధ్యేవత్యతే। ఆహేయార్చనాన సశ్యావశ్యేతి।
 శ్యావాశ్వవత్ అర్చనానసవత్। (అగ్రీవత్) ఇతి విశ్వామిత్రః।
 విశ్వం సర్వం జగత్ మిత్రం యస్యసతథా। మిత్రేచర్వా ఇతివి
 శ్వశబ్దస్యదీర్ఘః। ఆయమ్ ఇతిఇదంశబ్దేన పురోవర్తిస్తువాచినా
 సర్వజనసన్నిహితత్వేన సర్వమిత్రత్వమ్ ఉపపాద్యతే। ఒమద
 గ్నిః। జమతిర్జ్వలతికర్మా। జమన్తోజ్వలన్తః అగ్నయోయస్య స
 తథోక్తః। అగ్రీః। ఆధ్యాత్మికాధిదైవకాధిభౌతికభేదభిన్నాత్మీ
 విభాదుఃఖానుభవాయస్యన విద్యస్తేసతథా అతవపయాన్కూనిర
 వోచతు। తస్మాత్ అగ్నిర్మిత్రయఇతి (నిరుక్తం 3, ౧2) కశ్యపః
 ఆద్యస్తవన్దవిపర్యయః। సర్వంజగత్ సర్వదాసౌత్కేయ పశ్యతీతి
 కశ్యపః। శ్రూయతేహి। కశ్యపః పశ్యతోభవతి యత్ సర్వంప
 రిపశ్యతీతి సాక్షాత్ ఇతి (ఐ, ఆ, ౧, ౮, ౮) నామదేవః।
 వామోవనసీయో దేవోద్యోతకోస్తి తత్త్వవిషయే బోధోయ
 స్యసతథా। సఖలుగర్భావస్థ ఏవసన్ ఉత్పన్న తత్త్వజ్ఞానః స్వ
 స్యసర్వాత్మ్యమ్ అను సందధౌశ్రూయతేహి। ఆహంమను రభ
 వం సూర్యశ్చఇతి (ఋ. ౪, ౨౬, ౧) ఇతిసాయణాచార్యః।
 అధర్వణవేదము. ౪ సంప్రటము. ౧౪౧ పత్రము.

ఈభాష్యమువలన మనము గుర్తెలుగ తగిన దేమన్నను విశ్వా
 మిత్రః। విశ్వం సర్వం జగత్ మిత్రయస్యతథా। మిత్రేచర్వా విశ్వశబ్దస్య
 దీర్ఘః। ఆయమ్ ఇతిఇదంశబ్దేన పురోవర్తిస్తువాచినా సర్వజనసన్నిహిత
 త్వేన సర్వమిత్రం ఉపపాద్యతే। అను నీవాక్యములోనుండు విశ్వామి
 త్ర అనునప్పుడు విశ్వం=మిత్రం యస్య=సః=విశ్వామిత్రః। అనగాయ
 స్య। ఎవనికి! ఏశ్వం! ప్రపంచము! మిత్రం! స్నేహముగలదియో! సః!
 వాడు! విశ్వామిత్రః! విశ్వామిత్రుడని జెప్పబడును. ఈవాక్యమునం
 దుండు దీర్ఘముయెట్లు లోభించినదో కొంచము నాలోచించి జూచుకొ
 నతగియున్నది. ఒకవేళ మిత్రేచర్వా అను నీసూత్రమువలన విశ్వామి
 త్రశబ్దము ఋషివాచకమగుటచే దీర్ఘము లోభించినను లోభించవచ్చు

నుగాని ఈకూర్మశబ్దవాచకము ఋషివాచకము గాకబోవుటచే వీర్లుము లోభిండుటకు వీలుగలుగజాలదని నొకసమయమున జెప్పినను చెప్పుదు రేమోయని దలచు చున్నాము. అట్లు మీరు జెప్పినచో నీకూర్మశబ్ద వాచకముగూడా ఋషివాచకమైయున్నదని యీక్రిందను మున్ముందు వివరించు వాక్యమాలవలన మీకు దెలియగలదని వ్రాయుచున్నాము. ఇదియునుంగాక నీకూర్మశబ్దవాచకము భూవాచకము గాకబోయినచో శృ! ద్యావాపృథివ్యాహి కూర్మః! అను నీశలపథబ్రాహ్మణము 2 కాండము. ౫ అధ్యాయము. ౧ బ్రాహ్మణమునకు విరోధము లేటస్థపడును. అందువలన నీశృతికి విరోధార్థమైన వ్యతిరేకార్థమును జెప్పుటకు నెవరు నిచ్చగించరుగదా కాబట్టి మేముజెప్పిన అన్వయమే సమన్వయమైయున్నదని వ్రాయుచున్నాము.

ఇటుపై కూర్మకులాలవతంగము సూర్యవంశమని దెలియుటకై స్కాందపురాణ సహస్రద్రీఖిండయందుండియు, ప్రాచీనులగు రాజాధి రాజులిచ్చినదాన కత్రమలనుండియు, పాశ్చాత్యపండితులచే బ్రకటింపబడిన చరిత్రలనుండియు కొన్ని ప్రమాణములను మున్ముందు వ్రాయుచుమీఁదండుల నానందంబు నొందజేయుచున్నాము.

ఇతిశ్రీమత్పరమహంస స్వామి. జీ. యస్. బి. సరస్వతీ
కృతిషు సుభాషా విభూషితాయాం జయార్థప్రకాశి
కాయాం కూర్మశబ్దార్థనిరూపణపరే ప్రచ్ఛన్న
రాజకులనిర్ణయాశ్చేత్యతీయభాగే ప్రథమః
సముల్లాసః సంపూర్ణః.

ఓమ్.

జ యా ర్థ ప్ర కా శి క.

ద్వితీయసముల్లాసము.

అస్మద్దేశస్థితార్యవర్యులారా!

౧ ఈలోకమునందుగల సకలవిద్యలయందును ప్రథమవిద్యయే దో దేనిసహాయమువలన సృష్టిక్రమములన్నియు జరుగుచున్నవో అట్టి సర్వోత్కృష్టమైన ప్రథమవిద్యకు వేదమనిపేరు. వేదయితీతివేదః! తెలియజేయునది కావున వేదమనియును మరియు విందఃతీయతో ధర్మా ధర్మావితీవేదః! అనగా దీనిసహాయమువలన ధర్మాధర్మములు తెలియబడును. ఇది యునుంగాక శ్రావ్యతయితీ శృతిః! అనగా పరమేశ్వరుని వలన వినబడుటకేసి శృతియనబడును. ఇట్లుగానిచో నిందున ధర్మా ధర్మములు వినబడుటచే శృతియనియును, ఇట్లుగా జెప్పబడుచున్నది. వేదము మొదట పరమేశ్వరునివలన అగ్ని, వాయువు, ఆదిత్య, ఆంగీరసులను ఈనలుగురు ఋషులకును వారివలన తచ్చి శిష్యపరంపరకును సాంగముగా నుపదేశింపబడెనని పెద్దలు వచింతురు. మరియునట్టి పవిత్రమైన వేదవిద్యమహనీయులగు భారద్వాజ, ఆంగీరస, జమదగ్ని, పరాశర. గౌతమ, నారద, వశిష్ఠ, విశ్వమిత్ర ప్రభృతీతాపసోత్తములచే లోకమున బ్రచురింపబడెననియు ఇందులో పరాశరపుత్రులగు పరమతపోధనులైన వ్యాసభగవానులు అధ్యయనసౌకర్యార్థమై వేదవిభజనముగావించినయు ధీమంతులు వచింతురు. ఇట్టి వేదములలోను శుక్లయజుర్వేదాంతర్గతమగు శతపథ బ్రాహ్మణము. ౨ అధ్యాయము. ౫ బ్రాహ్మణములో నీక్రింద నుదహరించు మంత్రమును గమనించినచో నొకవిశేషమును గన్పట్టదగును.

శ్లో॥ సయఃసకూర్మోవైత ఆదిత్యః! అముమేవై తమపదధాతి శత
పథబ్రాహ్మణము. ౨ అధ్యాయము. ౫ బ్రాహ్మణము.

ఇందులోని కూర్మశబ్దవాచకము ఆదిత్యశబ్దవాచకమునకు పర్యాయ పదమగుటచే నీకూర్మకులావతంశము పురాణాధులయందు ప్రసిద్ధమగు సూర్యవంశమగు శ్రిత్రయకులమని యెన్నుటకు నేయొక్కయూతే పణము గన్పట్టజాలదని ముమ్మాటికి నొక్క వక్కాణించుచున్నాము. అదియెటులననినచో నీక్రిందవిధించిన విధుల ననుసరించి మనము గురైరుగతగియున్నది.

ఆదిమస్వాయం భువమనువుకీర్తి దేవలుడై నతదనంతరము బెక్కుతరములు గడిచిన మీదట నాస్వాయంభువ మనువుచే స్థాపింపబడిన యాసింహాననమునకు బ్రహ్మయొక్క మానసపుత్రుడగు కశ్యపుడును ఈశనిపుత్రుడైన సూర్యుడును, ఈసూర్యుని పుత్రుడగు వైవశ్వతమనువచునతడు ప్రభువయ్యెను. ఇందువలన నీకూర్మవంశమునకు పురాణాధులయందు సూర్యవంశమని నామాంతరము గలిగినది. ఈవిషయమంతయు స్కాందపురాణాంతర్గతమైన సహస్రీద్రిశిండు ౨౭ అధ్యాయమున బెప్పబడినది. ఆప్రమాణవచనములు నీక్రిందను వ్రాయుచున్నాము.

౨ మహాదేవకీవాచ. శ్లో॥ బ్రహ్మణోమానసాః పుత్రాః కశ్యపాదిమునీశ్వరాః కశ్యపస్యసుతః శ్రీమాన్సూర్యోభాస్వాన్జగత్ప్రభుః॥ ౧॥ జగచక్షుర్జగద్దామ విశ్వసాక్షీ సహస్రపాత్ వైవస్వతో మనుస్తస్మాత్సూర్యాత్సమ భవత్కిల॥ ౨॥ తస్మిన్మలేసముత్పన్నో దీలీపఞ్చవిశృతః మాన్యోవదాస్యః కూరశ్చసత్యవాదీజీతేంద్రియః॥ ౩॥ దీలీపాత్తురఘుర్జ్ఞేతస్మాదజ సముద్భవః అజాన్తశరథో జాతస్తత్పుత్రోరామ ఇత్యభూత్॥ ౪॥ రామాత్కుశః కుశాజ్జజ్ఞేహ్యతిధిర్నామ భూపతిః అతిధేర్మిషథోజాలోనాభశబ్దస్తతోహ్యభూత్॥ ౫॥ పుండరీకస్తతోజ్జ్ఞేతేమధన్వాతతః స్మృతః దేవానీకస్తతోహ్యసీద్వాసీ నామచ తత్సుతః॥ ౬॥ దలోరాజాతతోజాతః శీలస్తత్సుత ఇత్యభూత్ ఉమాధస్తత్సుతోజ్జ్ఞేవజ్రనాభస్తతఃపరమ్॥ ౭॥ ఖండనస్తత్పుతోహ్యసిద్ధ్యషి తశ్చతతఃపరమ్ తస్మాద్విశ్వ సమశ్చాసీత్ బా

హృద్యధార్మికః శుచిః॥ ౮॥ హిరణ్యనాభ ఇతివైతత్సుతః
 సంప్రకీర్తితః। కాశల్యాతత్సుతోజ్జ్ఞే తస్మాతోనీమసుతఃప్రభుః॥
 ౯॥ బ్రహ్మిష్ఠశ్చాత్మజస్తస్య పుష్యస్తత్సుర ఇత్యభూత్। తస్మా
 త్సుదర్శనోనామహ్యగ్ని వర్ణస్త తస్మృతః॥ ౧౦॥ తస్యవక్షోస్స
 పోజ్జేహ్యశ్వపాతిరితీతః। అశ్రుత్రః సోభవద్రాజపుత్రార్థంయ
 త్నవానభూత్॥ ౧౧॥ ఋషీణాం సంమతింకృత్వా పుత్రేష్టిం
 కృతవానితి। సర్వస్యం దక్షిణాం తత్రబ్రాహ్మణేభ్యః ప్రదత్త
 వా॥ ౧౨॥ నారాయణః। ప్రసన్నోభూదావక్యమే తదువాచ
 హ। భృగుః ప్రసన్నః కర్తవ్యః సతేపుత్రం ప్రదాస్యతి॥ ౧౩॥
 భృగుః ప్రసాదితస్తేన విచారంకృతవానితి। సమీశ్ఠాన్ముసీసన్సర్వా
 న్ద్వాదశాదిత్య సన్నిభా॥ ౧౪॥ ఉల్లంఘ్యయదిదస్మామితేషాం
 కోపోభవేదతః। తావద్భిర్గునిభిస్తా వద్దాపయామాసవై మనూ॥
 ౧౫॥ సంఖ్యాకాన్ద్వాదశ మంత్రాః దాపయామాసవై మునీ॥
 తేమన్త్రాః ఋషి వక్త్రాధాః సర్వకామఫలప్రదాః॥ ౧౬॥ ఋష
 యస్తపసాశ్చేష్ఠాతా నృషీ॥ ప్రబ్రహ్మితే। భారద్వాజః పూ
 తమాక్షోవశిష్ఠః కశ్యపస్తథా॥ ౧౭॥ హరితోవృద్ధవిష్ణుశ్చతథా
 బ్రహ్మజనాద్దసః। (ధనంజయః) సౌబలః (శ్రీవత్సః) గౌతమ
 శ్చైవ మాండవ్యః కాశికస్తథా॥ ౧౮॥ విశ్వమిత్ర ఋషిః
 శ్రేష్ఠోద్వాదశైతే ప్రకీర్తితాః। మునిప్రణీతా మంత్రాస్తేతే
 షాం వై దేవతాశ్రుణు॥ ౧౯॥ ప్రభావతీ కాళికాంచ చండికా
 చతతఃస్మృతా। మహాలక్ష్మీ ఇతిప్రోక్త తథాయోగీశ్వరీతిచ॥
 ౨౦॥ ఇంద్రాగ్రీచైవ కామాక్షీ హ్యేకవీరాంబికాతథా। మ
 హేశ్వరీతథా దుర్గాత్వరితాహ్యను పూర్వశః॥ ౨౧॥ అనుజో
 దేవకశ్చైవ పృథ్వరై ఋతుపర్ణకః। జయఃసుశిభ్యః సౌవా
 మః సుమంతః కాండినస్తథా॥ ౨౨॥ మండూకః కుశికశ్చైవ
 మార్తాండశ్చ తతఃస్మృతః। భారద్వాజకులీనశ్చ యుక్తియుక్త
 శ్చరీమతాత్॥ ౨౩॥ ప్రభాదేవ్యాశ్చ భక్తస్యధార్మికస్య దమ

యస్యచ | ఋషేరనుజవంశస్య విస్తారంచ | బ్రహ్మిణీ ॥ ౨౪ ॥ అను
జన్యత్రయః పుత్రాః కృపాయా స్తత్పుత్రోహ్యభూత్ | వరుణార్హస్థస్త
తః పోక్షః సిద్ధిమాద్యస్తతః పరమ్ ॥ ౨౫ ॥ తస్మాత్పుష్పిః సంజాతః
కంక్షాశ్చ తతః పరమ్ మాంగల్యశ్చ కుశైవ పృథుతీజశ్చ తత్పుతః ॥
౨౬ ॥ భాషితశ్చ తతోజ్జేయ ఇత్యేతే హ్యనుజాః సుతాః | కాలికాయా
స్తుభక్తస్య పూతమాక్షమునేకులే ॥ ౨౭ ॥ బాతస్య దేవకస్యాపి
విస్తారం ప్రబ్రవీమ్యహమ్ | దేవకస్య సుతః పోక్తో హిరణ్య ఇతినా
మతః ॥ ౨౮ ॥ తస్మాత్పుత్రంతు నామాచరై వతశ్చ తతః పరమ్ |
జయవంతస్తతః పోక్షస్తస్మాద్భ్రష్టజయోస్థపః ॥ ౨౯ ॥ సుర
భశ్చ తతోజ్జేయః సుతంతుశ్చ తతః పరమ్ | సారంగస్తత్పుత్రో
జ్జేయః సారంగాల్లాలలాలనః ॥ ౩౦ ॥ ధనదస్తత్పుతః పోక్తోయు
ధాజిచ్చతతః పరమ్ | పూతమాక్షకులేచైతేజాతాః పరమధార్మి
కాః ॥ ౩౧ ॥ చండికాయాశ్చ భక్తస్య వసిష్ఠస్య మహామునేః గో
త్రవంశస్యచ పృథోర్వంశంసమ్యగ్వదామ్యహమ్ ॥ ౩౨ ॥ వృణో
ర్భూషణ భూపాలోరంతి జిచ్చతతః పరమ్ | రంఙినాధస్తతోజ్జే
యోరంతికాలస్తతః పరమ్ ॥ ౩౩ ॥ కిర్మీరతత్పుతః పోక్తోగూఢ
నాభిశ్చ తత్పుతః | దృఢిశ్చ తత్పుతః పోక్షః కేతుమాలీ తతః ప
రమ్ ॥ ౩౪ ॥ షాసిష్ఠాః పార్దివాజ్జేయాశ్చండికాః కులదేవతాః |
కశ్యపశ్వేమునేగ్గోత్రే ఋతుపర్ణస్థపస్యచ ॥ ౩౫ ॥ మహాలక్ష్మ్యః
పాదపద్మనేకస్య మహాత్మనః | బ్రహ్మిణివంశవిస్తారంగుణగౌరవ
మాదరాత్ ॥ ౩౬ ॥ ఋతుపర్ణో ద్వారుణకో వారుణిశ్చ తతః ప
రమ్ | తస్మాశ్చ గోవతిర్జేయో ధృతధన్వాతతః పరమ్ ॥ ౩౭ ॥ శీలి
రంధ్రస్తతోజ్జేయస్తత్పుతః పుత్రవానితి | సిద్ధపూర్ణస్తతోజ్జే
యోహ్యపాంగశ్చ తతః పరం ॥ ౩౮ ॥ శంఖభం తతోజ్జేయశ్చ
తురశ్చ తతః పరం | రుచిరశ్చ తతోజ్జేయో భద్రపాణిస్తథా పరం |
రం ॥ మంధరశ్చ తతః పోక్తో బ్రహ్మవిశ్వస్తతతః పరం | కాశ్యపా
ఋతుపర్ణశ్చ మహాబక్ష్మీ ప్రసేవకాః ॥ ౪౦ ॥ హరీతస్య ఋషే

ర్వం శోజియనాజ్ఞాతభూపతిః యోగీశ్వరీసేవకస్య వంశపూహం
 బ్రవీమితే॥ ౪౨॥ జయార్థపాండ్రకోరాజా తస్మాద్దండ ఇతి
 రితః॥ దండచ్చద మనోజ్ఞేయో దీర్ఘబుద్ధిస్తతః పరమ్॥ ౪౩॥
 పాంచజన్యస్తతోజ్ఞేయో భాసుశ్చితతః పరమ్॥ లిపింజయస్త
 త్సుతోభూల్ల గలశ్చతతఃపరమ్॥ ౪౪॥ శార్దూలశ్చతతోజ్ఞేయో
 గోపాలశ్చ తతఃస్మృతః॥ యోగేశ్వర్యాః ప్రసాదజ్ఞోహరితో జ
 యనామకః॥ ౪౫॥ కథితాస్తేమయాతాత కామశాస్త్రవిశార
 దాః॥ వృద్ధవిష్ణు మునిః పోక్తఇంద్రాణీ నామదేవతా॥ ౪౬॥
 స్యుషిర్భూర్నృపతి జ్ఞేయస్తస్య వంశంవదామితే॥ స్యుషిర్భూ
 ర్భూతుధానశ్చయుధామన్యస్తతః పరమ్॥ ౪౭॥ డిండిరాజస్త
 తోజ్ఞేయో వై రాజశ్చ తతఃస్మృతః॥ దేవరాజస్తతోజ్ఞేయఃపో
 థపాదస్తతః పరమ్॥ ౪౮॥ దృఢబుద్ధిస్తతోజ్ఞేయో మితబుద్ధి
 స్తతఃపరమ్॥ కటుకశ్చతతఃపోక్తః సారంగశ్చతతఃస్మృతః॥ ౪౯॥
 పుద్ధివిష్ణుశ్చింద్రాణ్యను శిభృర్నామకానృపః॥ కథితస్తేమ
 హాబుద్ధేహ్యన్యం నిగదతఃశృణు॥ ౫౦॥ కామాభి దేవతాయత్ర
 మునిర్బ్రహ్మ జనార్దనః॥ సౌదామనామకోరాజా తస్యవంశం వ
 దామితే॥ ౫౧॥ సౌదామదృఢద్రవీశ్చ హరిదత్తస్తతః పరమ్॥
 గుణవిష్ణుస్తతోజ్ఞేయః కామమాలీతతఃపరమ్॥ ౫౨॥ వనాయు
 జస్తతోజ్ఞేయో యోగమాలీతతః పరమ్॥ ఏవంకదితవం శాస్త్రై
 భూపా బ్రహ్మనార్దనాః॥ ౫౩॥ సౌబల్య ఋషివర్యశ్చత్వే కపి
 రశ్చదేవతాః॥ తస్మాజ్ఞాంగలికోరాజా తస్యవంశబ్రవీమితే॥ ౫౪॥
 సుమంతస్తు భయోరాజా మాతంగశ్చతతఃపరమ్॥ మాతంగా
 స్తృలయోషశ్చ మలయోషాద్ధనందమః॥ ౫౫॥ ధనందమాన్య
 ధాశ్చ మార్గణాన్నింబదేవతా॥ తస్మాజ్ఞాంగలికో రాజాకుంభ
 యోగీతతఃపరమ్॥ ౫౬॥ భద్రహర్షస్తతోజ్ఞే వత్సనాభాస్తతః
 పరమ్॥ వత్సనాభాద్విన్ద్యశ్చ వైగమశ్చమహాబలః॥ ౫౭॥ మేన
 కోనామభూపాలో రామాజీవశ్చరత్నుతః॥ సౌబల్యాస్తే కపీరా

యాభక్తాః సామంతవస్థుతాః॥ ౫౮॥ కాండినానందీ కా
యాశ్చ కాండినా ప్రబ్రవీమతే॥ కాండినాద్భద్రచాణీశ్చ సాగ
రశ్చతతఃస్థుతః॥ ౫౯॥ ఏవంపరంపరాప్రాప్తా రాజానః శుభ
లక్ష్మణాః॥ మాండవ్యామునికర్ణశ్చ మాహేశ్వర్యాశ్చనేవకాః॥
౬౦॥ మండూకవంశజా ఏవతానహం వచ్చిసాంప్రతమ్॥ మం
డూకజ్జాటరీరజ్జే జాటరేర్విష జాంగలః॥ ౬౧॥ తత్పుత్ర పౌ
త్రావిశ్ణేయాః శాంత్యాపి గుణసంయుతాః॥ కాశికశ్చమునిప్రో
క్తో దుర్గాదేవీ తదైవచ॥ ౬౨॥ కుశికరాజవర్యశ్చ తస్యవంశ
విదామతే॥ కుశికాన్నహుయారాజా నహువాజ్ఞాంగలిస్తథా॥
౬౩॥ జాంగలశ్చసుతః సోభూత్ కుండినశ్చతతఃపరమ్॥ కథితాః
కౌశికాచారా బ్రాహ్మణ్యరాజసత్తమాః॥ ౬౪॥ విశ్వమిత్ర
స్యగోత్రత్వం త్వరితాదేవతాతథా, మార్తాండనావకం భూపం
వర్ణయామి పరూసతః॥ ౬౫॥ మార్తాండచ్ఛండ పరశుతస్మాద్ధీ
మరథస్తథా॥ వర్ణితాస్తవ రాజానః సాస్వయాశ్చ సదేవతాః॥
౬౬॥ తేహంచవంశ విస్తారస్త్వసం తత్త్వాన్యవర్ణ్యతే॥ తేహం
చపుత్రాశ్చ పౌత్రాశ్చప్రసూతా వై మహీతలే॥ ౬౭॥ కథితం
తేమయాతాత మహాత్మ్యం వంశసంభవమ్॥ తస్యస్మరణ మా
తేనో సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే॥ ౬౮॥

ఇతి శ్రీస్కాంద పురాణే సహ్యాద్రిఖండే సప్తవింశతీతమోధ్యాయః॥ ౨౭॥ అధ్యాయము.

3 ఈపీఠయము విస్తరించి దెలుసుకొనగోరువారు శేషించిన
అధ్యాయములనుజూచి దెలుసుకొనెదరని కోరుచున్నాము. ఇందున
కూర్మకులావతంసుల యొక్క వంశపరంపరనుగూర్చి జెప్పియుండుట త
మకందరికి స్పష్టముగ దెలిసినవిషయమేయని ఇందులకు నన్ధమునువ్రా
యవైతిను. ఈకూర్మకులావతంసమునందే నొకఋషి జన్మించి వారును
తన్నామమును భరించియుండుటచేతనే తద్వంశీకులెల్లరు నేటివరకును ఆ
నామమును ఉపనామముగా గ్రహించి వ్యవహరించుదురని యిదివరలో

హాసియున్నాము. ఆవిషయమును తమకు తెలియగలందులకై స్కాం
దపురాణాంతర్గతమైన సహస్రద్రిశ్శింష 33 అధ్యాయము నీక్రింద జిత్రిం
చినప్రకారము జెప్పియున్నది. ఆప్రమాణవచనములను యీక్రింద హా
యించున్నాము.

శ్లో॥ మాలామాలినీభక్తస్య కూర్మనామ్నా ఋషేఃకులే ౧౬౮
భూతః ప్రథమతోరాజా ప్రాణనాథ ఇతీరితః | తస్యవంశోన్మహా
జ్జ్నే బాహుళాః ఇతీరితః ॥ ౧౬౯ ॥ తదస్వయన్మహాజాతో దీర్ఘ
బాహురితశ్శతః | తస్మాచ్ఛ వీరసేనాద్యా బభూవుః పీఠివర్ధ
నాః ॥ ౧౭౦ ॥

ఇందులకర్థమేమన్నను మాలామాలినీ దేవతయొక్క భక్తుడైన
కూర్మశబ్దవాచకుడైన ఋషియొక్క కులమునందు మొదట ప్రాణనాథు
డనువాడు జన్మించెను. ఇతనినే గురునాథునికూడా జెప్పెదరు. ఈ
గురునాథునిగూర్చి ఈకూర్మకులావతంసులు నేటివరకును అచ్చటచ్చట
పూజించుచున్నాను. అటుపిమ్మట నావంశమునందే బాహుళాలియను
రాజుకడు పుట్టెను. ఈబాహుళాలియను రాజువలన వీరసేనాదిగాగల
పీఠివర్ధనులు జన్మించిరి. ఆను నీప్రకారము జెప్పియున్నది.

ఇండువలన నీకూర్మమహాఋషి క్షత్రకులసంజాతులైనట్లు దెలి
యుచున్నది. ఈకూర్మమహాఋషి పురాణ ప్రసిద్ధుడగుటయేగాక ఋ
గ్వేదకాల మప్పటికే ప్రసిద్ధిజెందియుండినట్లు నీక్రింది ప్రమాణముల వ
లన గ్రహించతగియున్నది. హ్రీచీనకాలమగు ఋగ్వేదకాలమునుండి
యీకూర్మమహాఋషి యుండుటచేతనే ఇట్టివంశము ప్రసిద్ధమైనదని మ
నము గుర్తెలుగతగియున్నది.

ఋగ్వేదము ౧ మండలములో ౨౭ సూక్తమగు నీక్రింది సూ
క్తమునకు కూర్మ మహాఋషి ఋషియైనట్లు ఋగ్వేదము జెప్పు
చున్నది.

శ్లో॥ ఆదిత్యానాం ఇమాగిరః॥

ఋగ్వేదము ౧ మండలము ౨౭ సూక్తము.

ఇదియునుంగాకను నిరుక్తములో దేవతాకాండముయొక్క టీక
యందును ఈక్రిందిప్రకారము వ్రాయబడియున్నది.

శ్లో॥ ఇమాగిరః ఆదిత్యేభ్యః॥

ఋగ్వేదము ౨ మం ౭, ౬, ౧, య. వా. సం. ౩, ౫౪.

నిరుక్తటీక. కూర్మశ్య గార్తవీమదస్య । గృత్సమదస్య వేయ
మార్గమ్

నిరుక్తము. దైవతకాండము. అ. ౧౨. ఖం ౩౬. పత్రము.
౮౫౫.

ఇందుచేన్పట్టపడిన దేవున్నను ఈగృత్సమదఋషియొక్క పుత్రు
డు కూర్మమహాఋషిఅని యిట్లు జెప్పదగును. ఎందువల్లననిననో వ్యా
కరణము ననుసరించి గృత్సమదస్యాపత్యం పునా ఆను నీయర్థము
నందు గృత్సమదఅన్ + గార్తవీమదఃఅనియిట్లు సిద్ధించుచున్నది. ఇం
దుల కనుగుణ్యముగను ప్రాశ్నిసరు తారానాథ తర్కవాచస్పతిగారిచే
రచియింపబడి ౧౮౯౬ సం॥ ముద్రితమైన తులాదానాదిపద్ధతిలను పు
స్తకముయొక్క ౧౮౦ పత్రమునందు యీక్రింద జెప్పబడిన మంత్రము
యొక్క వినియోగమునందు నీక్రిందివిధమున వ్రాయబడియున్నది.

ఆదిత్యానాం ఇమాగిరః ఇత్యాదికస్య సప్తదశర్చస్యాదిత్య సూక్త
స్య గృత్సమదపుత్రః కూర్మఋషిః । త్రిష్టప్ ఛందః । ఆదిత్యదేవ
తాస్తప్రీతయే జయాధేజపే వినియోగః॥

ఇదియునుంగాక ప్రాశ్నిసరు మానియరు విలియంగారిచే రచిం
పబడిన సంస్కృతఇంగ్లీషు డిక్షనరీయందును కూర్మఋషి అనునప్పుడును
గృత్సమదఋషి పుత్రుడని జెప్పబడియున్నది. మరియును మహాభార
తములను శాసనక పర్వములో ౬౦ అధ్యాయమున గృత్సమదఋషి

వీరహవ్య మహారాజుయొక్క పుత్రుడనియును ఈ చెప్పబడిన వీరహవ్య మహారాజు భృగుమహామునియొక్క బోధవలన బ్రహ్మమును మెచ్చుచున్నట్లును చెప్పబడియున్నది. ఆ ప్రమాణవచనముల నీక్రింద వ్రాయుచున్నాము.

రాజా (ప్రతర్ధన) ఉవాచ.

౪ శ్లో॥ అయంబ్రహ్మన్నతోవీర హవ్యోనర్జతామ్ । అన్యపుత్రైర్
గ్నిమేకృతోన్న బ్రహ్మ వంశప్రణాశితః॥ ౫౧॥ అన్యేదానీం
వధాదద్యభవిష్యామన్యః పితుః । తమువాచకృపావిప్రో భృగు
ర్ధర్మ భృతాంపరః॥ ౫౨॥ సేహ సితత్రియః కశ్చిత్సర్వహిమే
ద్విజాతయః । ఏతత్తువచనంశృత్వాభృగో నైధ్వంశఃప్రతర్ధనః॥ ౫౩॥
పాదాపుపస్పృశ్యశనైః ప్రహృష్టోవాక్య మబ్రవీత్ । ఏవమన్య
స్థిభగవాన్ కృతకృత్వోనసంశయః॥ ౫౪॥ యఏవరాజావీర్య
ణ స్వజాతంత్యా జితోమయా । అనుజానీహిమాం బ్రహ్మన్
ధ్యాయన్వచశివేనమాం॥ ౫౫॥ త్యాజీతోహిమయాజాతి మే
వరాజా భృగుదవ్యహః । తతస్తేనాభ్యున్జాతో యయోరాజా
ప్రతర్ధనః॥ ౫౬॥ యథాగతం మహారాజా ముక్త్యావిషమివోర
గః । భృగోర్వచన మాత్రేణ సచబ్రహ్మర్షి తాంగతః॥ ౫౭॥ వీ
రహవ్యోమహారాజా బ్రహ్మవాదిత్వ మేవచ । తస్యగృర్తనమద
పుతోహుపేణేంద్ర ఇవాపరాః॥ ౫౮॥ శక్రస్త్యమితియోదై
త్యైర్ని గృహీతః కిలాభవత్ । ఋశ్వేదేవ ర్తతేచాగ్ర్యై శృతి
ర్యస్య మహాత్మనః॥ ౫౯॥ యత్రగృర్తనమదోరాజా బ్రాహ్మ
ణైః సమహీయతే । సబ్రహ్మచారీతి విప్రస్త్రిః శ్రీమార్గృర్తన
మదోభవత్॥ ౬౦॥ శ్రీమహాభారతము అను శాసనికపర్వము
౬౦ అధ్యాయము.

ఇందుల కనుగుణ్యమగు శ్రీమదాంధ్రమహాభారతము అను శా సనికపర్వమునయుండు విషయము నీక్రింద వ్రాయుచున్నాము.

వీరహవ్యుండను రాజునకు బ్రాహ్మణత్వంబుగలిగినప్రకారము.

వ. అనినవిని ధర్మబాండు వీరహవ్యుండను రాజు బ్రాహ్మణత్వంబు బడసెనని వింగునత్తైఱంగెఱింగింపు మనవుడు నతనికి శంత ననందచుండిట్లనియె. మనుసంభవుండైన శర్వాత్రి యన్వయంబు న హైహయుండను నొక్క జనపతిజనియించి వత్సదేశాధీశుం డయి పాలించె నాతనికి వీరహవ్య నామంబునుం గలిగి యుండు దదీయభార్యలు పమండ్రు వారలు వీరులు బ్రబలులగు పుత్రుల నూర్వుర గాంచి రమహర్షిరథులు విక్రమకుతూహలంబున,

సీ. హర్యశ్వుగాశీశునాజికి బిలిపించియొక్కయుమ్మడిలావు నుక్కు మెఱయ । బొదివించిపిరివాని పుత్రుండు పట్టంబుగట్టె నుదే వుండు గ్రమ్మఱంగ । నురవడినరిగి యద్ధరణీశుననిదెగజూచి రా హైహయ సుతులుగడిమి । నాతని నందనుండగు దివోదాసుం డు రాజైన నమహ్నిరమణమీద॥ ఆ. నడచివారు ఘనరణం బొనరించిసై । న్యంబుద్రుంచి రోడియతడుపాటి । ప్రకటనయ మిని భరద్వాజమునిగని । యధికభక్తిసతతినాశ్రయించి॥ ౧౨౦॥

క. తనకులమువీరహవ్యుని తనయులచే ద్రుంపబడుట నగనెఱిగిం పక । వినియతడాడకునికొక । తనయుని గల్పింతు రివువిదారణ నిపుణు॥ ౧౨౧॥

వ. అని పుత్రకామేష్టిచేసినం బ్రథవించిన పుత్రుండప్పుడ పదుమూ డేండ్ల పాయంబువాడయ్యె బ్రతర్థన నామధేయుండగు నక్కు- మారుండ మహాత్మున యనుగ్రహంబున వేదంబులు ధనుర్వే దంబును వేగంబయధిగమించె॥ ౧౨౨॥

చ. మునిగృహనావహింపగ సముజ్వలతేజము బొందిపీఠిమై । జనకు డుయావరాజ్యపద సంగతుండేసినచేర్చి యవ్విభుం । డనుమతిసే యనె త్తి చనియాజిముఖంబున వీరహవ్యున । దనతత్తెల్ల గీటడ చె దర్పమెలర్పగ నశ్రమంబున॥ ౧౨౩॥

క. తనయులదెగలూర్చివడిం దనమీదంగవిసినం బ్రతర్దనుకౌర్యంబు
నకలికి వీరహవ్యుని డనయువెసబాతె భృగువు నాశ్రమమున
కున్ || ౧౨౪ ||

ఆ. పాటిభీతిదోప బల్కనమ్మునిదన! నై నశిష్యసమితిలోననునిచె!
వతనిగాశిరాజు సుతుడును వెనువెంట! దగిలియచట కటిగి త
గువిధమున || ౧౨౫ ||

క. మునిపతికినివినయముసే! సిసనిటరాకకుగతంబు సెప్పమనియెన!
జ్ఞన వంద్యుడకు-మారుం! డనఘామద్యస్థ నృత్తివైవి నవల
యున్ || ౧౨౬ ||

ప. అనిపలికి తమకులంబు వీరహవ్యుని కొడుకులచేత నశించినవిధం
బును దాను వారలనందఱ మృందించుటయును వీరహవ్యుండా
హవంబునందనకు నోడిపాటుటయును జెప్పి ముసీంద్రాయారా
జిటవచ్చె నాతనిన్ బొలియించుటకై వచ్చెననిన నత్రపోధనసత్ర
ముండు || ౧౨౭ ||

క. వినుమిచ్చటస్థపకులనం! జనితుడులేడింతయుం బ్రశస్తమహీదే!
వనికాయమ కనుగొనుమని! తనశిష్యప్రతని జూపెదయచిగు
రొత్తన్ || ౧౨౮ ||

ప. చూపినంజూచి || ౧౨౯ ||

ఆ. అతడునగుచు భృగునియడుగులకెఱిగిమ! హాత్మాదీననే గృతా
ర్థవృత్తి! నైతిబగతునిట్లు జాతికింబెడబాపి గాశిగాగజేయగం
టిగాన || ౧౩౦ ||

క. కలుగనేయమోఘమగునీ! వలుకున కన్యతత్వమేను బనివినియె
దన! న్నలఘుకృపజూడుమనితగ! బలికినముని ప్రీతినా నృపతి
వీడ్కొలెవెన్ || ౧౩౧ ||

ఆ. వీరహవ్యుడును మహాతపస్సుండీవు! జై న యమ్మనీంద్రునప్రత
ర్కస్య! భంగిభాషణముల బ్రాహ్మణుడై గృత్యముధ పమాఖ్య
గాంచె మహితనుతుని॥ ౧౩౨॥

న॥ తత్పుత్రపౌత్రక్రమంబున సుతేజనుండును, చర్చనుండును, విహ
వ్యుండును, వితత్యుండును, సత్యిండును సంతుండును శ్రవశుం
డును, బ్రకాశుండును, వాగ్గింద్రుండును, బ్రమతియును, దురుం
డును, సముదుండును, శునకుండును, శౌనకుండును సనమహా
ద్విజాలు జన్మించిరిట్లు విద్యామాక్తికశ్రేణి వంశంబగు ముని
వ. శంబునకు మూలబుడై యవ్వీరహవ్యుండు భవ్యమూర్తి వడ
సె. ౧౩౩, ౧ ఆశ్వాసము.

శ్రీమదాంధ్ర మహాభారతము అను శాశివకపర్వము ౧౨ పేజి.

౫ ఈటై నుదహరించిన సంస్కృతమహాభారత శ్లోకములకుకొం
చము తారతమ్యముగ నాంధ్రమహాభారతమున నీవిషయము దెలియ
బడుటచే బూర్వోక్తమైన యీభారతశ్లోకముల కర్థమును వ్రాయనైతి
మి. ఇదియునుంగాక నీస్కాంద పురాణాంతర్గత సహ్యాద్రిఖండయం
దును ఈకూర్మకులావతంశమున జన్మించిన ఆశ్వపతియనురాజుయొక్క
వంశానుక్రమణికయందును కూర్మకులావతంశమును గూర్చి విశేషము
గా వర్ణించియున్నది. మరియును ఈ కూర్మ కులావతంశమునుగురించి
అనేకపండితులు నీక్రందివిధమున వర్ణించియున్నారు.

అట్టిపండితులలో నొకరగు జయపురాధీశ్వరునియొక్క ఆజ్ఞ మీ
దను పద్మాకరకవియనువారు జగద్వివోదమును కావ్యగ్రంథమును వ్రా
యుచు అంత్యగద్యలయందు కూర్మకులావతంశమునుగూర్చి యీక్రిం
దివిధమున జెప్పియున్నారు.

ఇతిశ్రీకూర్మకులావతంశ శ్రీమచ్ఛహరాజాధివాజ రాజ రాజేంద్ర
శ్రీసవాయి మహారాజజగత్ సింహజ్ఞయా మధురాస్థానే మో
హనలాల భట్టాత్యజకవి పద్మాకరవిరచిత జగద్వివోద నామక
కావ్యే శృంగారరసావలంబన విభావప్రకరణమ్॥ ౧॥

మరియును శ్రీవిహాతీలాల్ కవివలనకీర్తిస్తుశకము ౬౨౩ పం॥ దోహా॥ అను చందస్సన హిందీభాషా గ్రంథమును రచించుటలో శ్రీరాజరాజేంద్రుడగు జయసింహుని వంశావళిని జెప్పనప్పుడు శ్రీకూర్మకులావతంసాయని సంబోధించి వ్రాసియున్నారు.

వెండియును ఈశ్వరభక్తులగు నాభదాసులు తమచే రచింపబడిన భక్తమాలలను గ్రంథమున పృథ్వీరాజునుగూర్చి జెప్పటలో కూర్మకులావతంసాని సంబోధించి వ్రాసియున్నారు.

మరియును మిత్రమణసూర్యమల్ల విరచితరాజపుత్రస్థానముయొక్క వంశావళిని దెలియ జేయునట్టి వంశభాస్కరమును గ్రంథములోను ద్వితీయభాగము. ౧౦౧౩ పత్రము మొదలు ౧౦౧౪ వరకు కూర్మకులావతంసము సూర్యవంశాతర్గతమై యున్నట్లు గద్యయందు సీక్రింది విధమున జెప్పియున్నారు.

సుమిత్రవంశే రాట్టోరు కూర్మవంశోత్పత్తి తృతీయరాశి సప్తపంచాశస్సయూఖ॥

ఇదియునుం గాకను భూషణకవియను వారొకరు శివభావనీ అను నీనామమునుగల నొకగ్రంథమును రచించి అందున ఈకూర్మవంశముయొక్క శాసనమునుగూర్చి జెప్పటలో నీకూర్మవంశము సూర్యవంశమైన త్రిత్రయకులమని జెప్పియున్నారు.

వెండియును కర్నీలకూడ అనువారిచే రచియింప బడిన రాజపుత్రస్థానముయొక్క చరిత్రను వ్రాయుచు ఈకూర్మవంశము శ్రీరామచంద్రుని పుత్రుడగు కుశమహారాజువలన విశేషముగ ప్రచారణలోనికి గొనిరాబడినదని జెప్పియున్నారు.

౬ ఈవిషయము దృఢముగ బోధకాగలందులకై స్కాందపురాణాంతర్గత సహ్యాద్రిఖండముండి కొన్ని ఆధ్యాయముల నిచ్చట వ్రాయుచున్నాము. అందులోను కూర్మకులావతంసమును గూర్చి కొన్ని విషయములు జెప్పియుండుటచేతను అట్టి ధర్మములను తెలుసుకొనుటకు

ను, ఈకూర్మకులావతంతముయొక్క వంశపరంపరను గుర్తెఱుగుటకను, తదితరధర్మములను బోధజేసుకొనుటకును అనుకూలమైనయందుటచే ఆ ప్రమాణవచనములను యిచట శీఠ్రించుచున్నాము. ఇదియునుగాకను కూర్మకులావతంసాంలగ్గతమగు చంద్రవంశమునుగూర్చి బ్రతిపాదించుట యేగాక నావంశపరంపరనుగూడ దెలియబఱచుచున్నది. ఈచంద్రవంశము కూర్మవంశాంతగ్గతమైనదని జెప్పటకు సంతసింపుచున్నాము. అదియెట్లనినచో నింతకుబూర్వము ఆదిమస్వాయంభువ మనువు తదనంతరము వైవస్వతమనువుచుండి కూర్మవంశము ఉత్పన్నమైనదని జెప్పియుంటిమి. ఈవైవస్వతమనువు సూర్యునిపుత్రుడనియు, ఈసూర్యుడు కాశ్యపునివలన జనించినవాడనియుగూడా జెప్పియుంటిమి. ఇప్పుడీ చంద్రవంశమునకును మూలపురుషుడు కాశ్యపుడనియు, అతనివలన ఆశ్రమహర్షి జనించెననియు, ఆయశ్రమహర్షివలన చంద్రుడును, చంద్రుని వలన బుధుడును, బుధునివలన పురూరపుడును, ఈపురూరపుని వలన పరంపరాగతం బగుటచే సీవంశమునకు చంద్రవంశమని యున్నదగును. ఈకూర్మవంశమునకు సూర్యవంశమనియు, చంద్రవంశమనియు, రఘువంశమనియు, పురూరవవంశమనియు, అను నీప్రకారముభయవంశములుకొన్ని హేతువులచే భిన్నభిన్న నామములతో వ్యవహరింప బడుచున్నవి. అందువలన సుభయవంశములను కూర్మవంశమని జెప్పట గలిగిపడి. మరికొన్ని హేతువులచే సీకూర్మవంశమునకు ఇత్యైకువంశ మనియు, భరతవంశమనియు, కురువంశమనియు, పాండవవంశమనియు, ఇటులనేక ప్రకారములచే వ్యవహరించుటకూడా గలదు. ఈరెండువంశములు కూర్మవంశమని జెప్పటకు నీక్రిందయుడహరించు శృతియేప్రబల ప్రమాణమైయున్నది.

శ్లో॥ సయత్కూర్మోనామ' ఏతదైవరూపంకృత్యాప్య ప్రజాపతిప్రజా
అస్మృజత । యఃసృజతా కరోత్తద్వదవ కిరోత్తస్మాత్కూర్మ
ర్మః । కశ్యపోవైకూర్మస్తస్మాదాహుః సర్వాః ప్రజాః కాశ్యప
ఇతి॥ శతపథబ్రాహ్మణకాండము. 2 అధ్యాయము. ౫ బా
హ్మణము, ౧.

ఈ హేతువులనుబట్టి చంద్రవంశమునుగూడ గుర్తెలుగట యోగ్యమై యుండుటచే నందుల కనుగుణ్యములగు ప్రమాణములు నిచట వ్రాయుచున్నాము.

2 అథచంద్రవంశోత్పత్తి కథనమ్.

గణేశఉవాచ॥ శ్లో॥ దేవదేవ జగన్నాథ భక్తానుగ్రహకారక! సంశయంతు మహాదేవ భేత్తుమ్స్వస్యశేషతః॥ ౧॥ త్వయోక్తఃసూర్యవంశో మేహ్యదితః సవిశేషితః॥ అతఃపరం మహాదేవ చంద్రవంశవినిర్ణయమ్॥ ౨॥ వత్తుమ్స్వస్యశేషేణ భక్తానుగ్రహకారక! త్వమేజగతాం శాధోహ్యజ్ఞానం ప్రతిబోధకః॥ ౩॥ యత్కర్తాహి ప్రజానాంచసంహర్తారక్షకస్తథా॥ పురాణ పురుషోనిత్యం బద్ధానాం బంధమోచనః॥ ౪॥ కథయస్వప్రసాదేన మహేశ్వర మహాప్రభో॥ శంకరఉవాచ॥ శృణువత్ప్రప్రవత్స్యామి చంద్రవంశప్రవిస్తరమ్॥ ౫॥ యంశృత్వా నంశవర్యంహి విస్మయోజాయతేనృణామ్॥ చంద్రవంశోమహావీర హరినద్యాదయో నృపాః॥ ౬॥ తంవంశంచవదిష్యామి తవాగ్రేచగజానన॥ నకస్యాపి మయాప్రోక్తం కారణంవంశనిర్ణయమ్॥ ౭॥ యదితే శ్రవణేబుద్ధిర్వత్తు మిచ్ఛామిహ్యదితః॥ జ్ఞేహికశ్యపోహ్యదౌ తస్మాదత్తిరభూత్పురా॥ ౮॥ విద్యుత్తేజః సమాలోకే జాతోత్రిస్తపసాపురా॥ అత్రిచతుః సముత్పన్నస్తేజసాం పతిరీశ్వరః॥ ౯॥ ఆహ్లాదకోహిలోకానా మౌషధీనాంచపోషకః॥ ధాత్వర్ధస్యబలాతోసి చంద్రనామేవీశ్వరః॥ ౧౦॥ తత్పత్నీరూపసౌభాగ్య నామ్నారూపాంగనాశుభా॥ తస్యాంచనిర్మితః పుతోరూపలావణ్య సంయుతః॥ ౧౧॥ వదాన్యోవీర జిహ్వీరోవర కర్మావరాసనః॥ నామ్నాబుధ ఇతిఖ్యాతో బుధానాం బోధకారకః॥ ౧౨॥ పురాణేషు చసర్వేషు విశ్వతో వరదోవిభుః॥ తత్పుత్ర శ్రీమతాంశేష్ఠః పురుషవమహామతిః॥ ౧౩॥ పురూరవాత్త్రిపుః పుతోహ్యను జోహ్యయురిత్యభూత్॥ త్రపురావసుఇతిఖ్యాతో వామాత్కుశ సముద్భవః॥ ౧౪॥ కుశాద్భానుసముత్పన్నో భానోసోమశ్చవై సృపః॥ సోమాచ్ఛిరాస్తు నామాభూచ్ఛిరస్తథానంజయః॥ ౧౫॥ ధనంజయాత్తు మాంగల్యకా

మరాజా తతఃపరమ్ । కామాత్మపంగునామా భూత్తత్సతోరవి మండ
 లః॥ ౧౬॥ తద్వంశోన్మపత్తిజ్ఞతో వీర్యవాంశ్చసనాతనః । ధర్మిష్టోనీతి
 దక్షశ్చ సర్వజితః పరాక్రమః॥ ౧౭॥ సర్వజితాన్న ధుజ్జాత స్తత్పుత్రో
 మాఘభూపతిః । మాఘాత్మత్వంధు భూపాలస్తత్పుత్రోదుష్ట దుర్మనాః॥
 ౧౮॥ దుష్టదుర్మ ససాధర్మో ధర్మాత్కామత్తిశ్శతః । కామాత్మకోశి
 కోరాజా తత్పుత్రోరణమండనః॥ ౧౯॥ తద్వంశోసిమి భూపాలస్తత్పు
 త్రోవాగలాలసః । తద్వంశోవజ్రనామా భూత్తత్పుత్రస్త్రివందుమండనః॥
 ౨౦॥ తత్పుత్రః కామసాలో భూత్తద్వంశోసలిలః పరమ్ । సలిలాదామ
 ఘోజజ్ఞే తత్పుత్రః కాశి ఈశ్వరః॥ ౨౧॥ తస్యభూషణభూపాలః కాంతి
 రాజాతుతత్పుత్రః । కాంతిరాజు కులేనైవ జాతశ్చపుధుభూపతిః॥ ౨౨॥
 తస్యవంశోన్మపాజజ్ఞే కామపతిఃతీరితః । అపుత్రః సోభవద్రాజా పుత్రా
 ధ్ధంయత్నవానభూత్॥ ౨౩॥ ఋషీణాం సంమతింకృత్వా హ్యశ్వమేధం
 చకారసః । పుత్రేష్టించతతఃకృత్వా సవశ్రు దక్షిణాండదౌ॥ ౨౪॥ నా
 రాయణః ప్రసన్నోభూద్వాక్యమే తదువాచహ । నారాయణః స్వము
 ఘేన మంత్రాన్మాక్షరదైశికః॥ ౨౫॥ తేమంత్రాఋషి సంయుక్తా మం
 త్రబీజస్య దేవతాః । మహాఋషి సమస్తస్య మంత్రశృతి సమాయుతమ్॥
 ౨౬॥ తేమంత్రాఋషివక్త్రోత్థాస్తా నృషీస్పృబివీమి తే పద్మాక్షశ్చసవ
 శ్చైవగౌతమః కౌండినస్తథా॥ ౨౭॥ సౌనల్పశ్చంపకశ్చైవ వశిష్ఠఃకశ్య
 పస్తథా । విశామిత్రో భృగుశ్చైవ భారద్వాజోత్రి రేవచ॥ ౨౮॥
 హిరణ్యోహరితశ్చైవ దేవరాజ ఋషిస్తథా । మృకుండురంగిరాగర్గో
 మాండవ్యః శౌనకస్తథా॥ ౨౯॥ భద్రఋషిః కృపాయశ్చశూలకః శీ
 లచామరః । మూర్తాంశోహి ఋషిశ్చేష్టో విశావసూ ఋషీశ్వరః॥ ౩౦॥
 డాల్పశ్చపూతిమాషశ్చ జాంబీలగణకోఋషిః । వైరుతో వైతసశ్చైవ
 జమదగ్నిశ్చ తాపసః॥ ౩౧॥ భావనః సౌమనశ్చైవ ఋషిర్నామాభి
 దుందుభిః । ద్రావిణోగోపకుమారౌ మైత్రేయైవమండనః॥ ౩౨॥ బక
 దాలబ్యరోమాణౌ కుమారోభావనిస్తథా । మాలివంతఋషిశ్చైవహ్య
 గ్నిక్షో ఋషిసత్తమః॥ ౩౩॥ ముగ్ధలఃపారిజాతశ్చ ఋషిర్దామోదరస్త

ధా! సాల్యనశ్చ ఋషిశ్రేష్ఠః పార్థవశ్చ మహాఋషిః 3౪॥ చారణాత్
 ఉగ్రఋషిర్హ్యం బప్తఋషిభావనః సామకాంతోభీమఋషిశ్చమకఃపా
 తశ్చత్యపి 3౫॥ మునివ్రణిత మంత్రాస్తేతేసాం వైదేవతాః శృణు
 యోగీశ్వరీమహాలక్ష్మీ హ్యేకపీరాచకాళికా 3౬॥ కుమారీచైవ కా
 మాక్షీహ్యంబికాచసరస్వతీ ఉమావాగీశ్వరీచైవ లలితాహరిణాక్షికా
 37॥ చండికారేణుకాచైవ మహాకాళీచతాళికా ఇంద్రాణీవజ్రణీచైవ
 బ్రాహ్మీపద్మావతీతథా 3౮॥ నీలాంబాచైవ శోలాంబాహ్యంబానా
 గేశ్వరీతథా రక్తాక్షీనీజయాదేవీ మహాదేవీచతామనీ 3౯॥ సునం
 దాపూతమాక్షీచ సీలాదేవజతేశ్వరీ మాతృకామాతృనందాచ మాలి
 నీచైవహ్యుర్దీతా ౪౦॥ అరుణాచారుణాక్షీచ కురులాపానమాలినీ చం
 పావతీతథా దుర్గాత్వీశ్వరీ విరచేశ్వరీ ౪౧॥ శార్దూలపాటలాదేవీత్వ
 రితామాలమాలినీ ముంజామహేశ్వరీ చిత్రాకాత్యాకాపి చహ్యప
 రా ౪౨॥ దాడిమాభద్రికాదేవీ వైష్ణవీచ తథోగ్రణీ మోహినీచ
 సువర్ణాక్షీ బైరవీభామినీతథా ౪3॥ జాతీకాసామనీదేవీ దలినీచైత్య
 నాశినీ ప్రభావతీచ తీలాంజా బగిళాభామినీతథా ౪౪॥ అమరాపార్వ
 తీచైవశక్తితః సోమేశ్వరీతథా మహామారీ తులాదేవీ బాలాపన్నగేశ్వ
 రీ ౪౫॥ త్రిపురాచైవ కామాక్షీ చిత్రజ్వాలావిశేశ్వరీ సర్పాచ
 బిజులీనామ్నా బాలాంధాహ్యసు పూర్వశః ౪౬॥

ఇతిశ్రీస్కాందపురాణే ఆదిరహస్యే సహాద్రిఖండేవ్యాస సనత్కు
 మారసంవాదే క్షుత్రియోత్పత్తికథనం నామ త్రింశ త్రయోధ్యాయః॥ 3౦

ఈప్రకారము చంద్రవంశమును గూర్చి విస్తారముగ నీస్కాంద
 పురాణాంతర్గత సహాద్రిఖండయందు 3౦ అధ్యాయము మొదలుకొని
 3౪ అధ్యాయమువరకు గల గ్రంథసంకర్షమున జెప్పబడియున్నది. ఇ
 చ్చట నాయధ్యాయములన్నియు నెత్తివ్రాయుటకు గ్రంథవిస్తర భయ
 మగునని దలచి జిత్రించుట విరమించుకొంటిమి, అయినను శేషించిన
 అధ్యాయములను అవశిష్ట భాగమని కొంత మున్నందు వ్రాయదలచి
 యుండుట తటస్థపడవచ్చును గనుక నచ్చట జిత్రించుచున్నాము.

ఇటుపై న కూర్మవంశమునకు సూర్యవంశమని నామాంతరముగ
లదని కొన్ని దానశాసనములు గన్పట్టుచున్నవి. ఆదానశాసనముల నీ
లేంద వ్రాయుచున్నాము.

౨ నేపాలక్రితిపాల వంశావళిః.

శ్లో॥ సత్వాగీర్షిస్తానయాం ప్రలయానలాభాం భాలోల్లసల్లలితచ
స్త్రీకళాభిరామామ్ మల్లప్రతాపస్థపతిః స్వీకలప్రకాశాం వంశావలిం
సుతసుతే విమలాంకపీష్ట్యః॥ ౧॥ శ్రీవిష్ణోర్నయ నామ్మజాత్రిజగతీ పాపా
స్తకర్తారవిః పోద్భూత స్తిమిరౌఘ వారణఘటావిద్రావిణః కేసరీ కా
లాకాః కిశోం ప్రకాశనిపుణః కందర్పదర్పాపహః సానస్తం సరసీరుహే
ఘతసుతేమైః విచిత్రాకృతిః॥ ౨॥ గౌరీర్వాది గుణేన సాగర స
మోద్ధైర్యేణ విద్వాచలః సాస్తర్యప్రకరేణ దైత్యదలనో రూపేణ కా
మోపమః జాతోభూమితలేతతోతి విమలే వైవస్వతాభ్యామను ర్మ
యాదారచితా సతాంసముచితాక్షీర్తి ప్రదాయేనవై॥ ౩॥ తద్వంశోవిమ
లేబభూవ ధరణీచంద్రోదిలీపోహితౌ దేవేనప్రమథాధిపేన తులనాం
ప్రాప్తప్రచండేరణి యస్యప్రాధితర ప్రతాపదహనేనత్యం ద్విషః శేరతే
దృష్టావతస్యకలేవరంసు విమలంకామేన దగ్ధంవపుః ౪॥ జాతేనన్న
పనత్తమో రఘురితిఖ్యాత స్తతోవీర్యవా న్బాణాగ్రిః పరిమధ్యశక్ర
హృదయంక్షీర్తిః స్థిరాస్థాపితా యస్యప్రాధితరప్రతాప తపనత్రాసేన
సద్యఃకృతా వృష్టిస్తేన ధనేశ్వరేణలలితా కార్తస్వరీభూతలే ౫॥ జా
తోభూపవర స్తతః కలివారః శ్రీమానజోవీర్యవా స్థ్వానాంకిల దర్పహ
రణవిధౌ పోద్భూతకణ్ఠీరపః శిష్టానాం ప్రతిపాలకః ప్రతిఫలందానై
.....మృతః పశ్చాదిస్తుమతీ వియోగజనితక్లేశాద్వి మధ్యేపతత్ ౬॥
జాతో దేవతసుస్తతో దశరథః కందర్ప దర్పాపహః సేనావత్సముపేత్య
పఙ్క పతిః శత్రుః (క్రః) కృతోనిర్భరః కుర్రోకోపరతః ప్రసారిత
భయోభేత్తుంగతః కృత్తికాం పాపీసంసక్తచిత్తః శనిరవిసహస్తమ్బి
తోయేనమాగ్నే ౭॥ జాతస్తనయో మహానయముతోరామోభిరామా

కృతిః ద్రానేనప్రచురేణ వర్ధితగుణః। ఖ్యాతస్త్రిలోకేతలే। బధ్వాయోజ
 లభిం నిశాచరభటాన్నిర్జ్జిత్య లజ్జాః పురిం। గత్వా రావణ రాక్షసంఽలిక
 రంహత్వావశేబద్ధవాః। ౮। తత్పుత్రసూర్యతుల్యోలవ ఇతివిదితోహి
 ల్లనద్దానపుణ్యేన్ద్రాతోభూచక్రశక్రః ప్రధితగుణచయః సంమతఃసజ్జనా
 నామ్। శత్రుశాం శాసకోసా ప్రబలరణ ధరాధారణాదత్తభారోః ధ
 రాత్మాదేవతుల్యో దశరథతనయా నిర్జ్జితాయేనసంఖ్యే। ౯। జాతః
 శ్రీహరిసింహదేవ నృపతిః పౌంధ్రప్రతాపాదయఃస్తద్వంశో విభులేషహరి
 పుహరేగామ్భీర్య రత్నాకరః। కర్ణాయః సరసాముపేత్య మిథిలాంసం
 లక్ష్మ్యలక్ష్మప్రియో। నేపాలేపునరాధ్య వైభవయుతే స్థైర్యంవిధత్తేచిరమ్।
 ౧౦। మాణిక్యప్రతిమ ప్రతాపపటలైరాదీప్త లోకత్రయో। ముక్తాపం
 క్తి సహస్రశోభనయశో బృహ్దేవసంశోభితః। పక్షత్యాకృతి కర్ణవారణగ
 రిగామ్రమావనవ్యాకులః। పారావారమివేహయః పరిహ సత్కామయ చి
 త్రేచ్యుతమ్। ౧౧। యత్పుత్రోయక్షమల్లః ప్రబలరిపుహరః కర్ణతుల్యో
 వసిశః సర్వాశాం నాగరీణాం నయనసుఖకరః సర్వదఃసజ్జనానామ్। పౌ
 ద్యద్దోర్దణ్డాహుతనిశిత మహాఖడ్గపాతైర్విపత్నాం స్త్రిప్రాసద్యః షీతేశా
 స్త్రి తి తలవిషయే పౌల్లశతీర్త్రిచంద్రైః। ౧౨। తస్మాచ్ఛీరత్నమల్లః స
 మజని విబుధారాధనేదత్తబుద్ధిః ర్దప్తీనాందానకర్తా ప్రబలరిపుకులోత్సా
 దనేపార్థతుల్యః। యద్దానామ్బుప్రవాహ ప్రకరవిలసితాం వాహినీంవీక్ష
 నూనం। గంగాసంగాత్ప్రేవృద్ధం ప్రచలజలనిధిః ప్రేమగర్వంముమోచ।
 ౧౩। యోనుప్రౌఢతరాన్ని హత్య ధరణీ పాలాన్మహాసంగరే। గత్వాకా
 స్తిపురంచకారవిమలం రాజ్యంతు స్వర్గోపమమ్। శ్రీసిద్ధిన్తర పూర్వకా
 హర వసూరారాధనైస్తద్విశో జాతాభావమాతామ్బుదాసు విరితాచా
 ద్యాపియాతిస్తతి। ౧౪। ప్రోద్యత్ప్రేంధ్రప్రతాపప్రథర పరిలసత్కుంజుమ
 ష్టేదపూర్ణః। కీర్ణఃపాతీరపజ్జైః సితకరకిరణాకారకీర్తిప్రతారః(సః)। మి
 త్త్రాణామత్రైత్యం కిమపిరిచయన్పూర్వ పూర్వాగతానాం। తత్పు
 త్రః సూర్యమల్లో సరపతితలకః పౌదురాసీత్ప్రేపీరః। ౧౫। తస్మాన్మ
 ల్లనరేష్ఠీనామధరణీ పాలోబభూవప్రభుః। పౌద్భూత ప్రబలప్రతాపద

సింహభూపతి దివప్రస్థానకాలోద్యతే। దేవైః శంఖమ్మదంగభేరి పటహ
 ధ్వజైరితః పూరితాః। పౌఢాః పూరితాః ప్రదాతరేణ పౌర్వోహ్వద
 యోగైః సన్యాసైః పరిగతాః సుయమితాః పౌణాస్త్రయోగ్యామలాః।
 ౨౫॥ తత్తుతో) పా కవీంద్రః క్షీణపతి కలకః శ్రీప్రతాపాభిధానః। సం
 గ్రామేవైరివన్ ప్రబలతరలస్థర్వ దావానలాభాః। తర్క-లంకారకో
 శాదిక సకలమహాశాస్త్ర మార్గప్రవీణో నానాగద్యానపదద్యసు లలిత
 కవితాన రక్షీరజ్జ భూమిః॥ ౨౬॥ మేదిన్యాముదభాసరః సుసరి-శాంఘ
 ధ్యే గిరొకాననే। యస్య పౌర్వ తరప్రతాప తపసస్సాలోక్య దీప్తిం ప
 రామ్। అత్య క్షర్వ మతేక్ష్య సంప్రతిసమా సాద్యాప కర్ణ చిరా। పా
 ర్యః సర్వయశాః ప్రశామ్యతి సాతాస్కర్మః సముద్యామ్యసి॥ ౨౭॥ దృ
 ష్టాతస్య ప్రతాపంతపస మనుపమం హస్తహృష్యానిజసావ్। స్మేనేబ్రహ్మాండ
 భాష్టాభిమణి విధిక్యతం శాస్త్రమేవక్రమాఘమ్। వ్యస్తాఘోం త్రభే
 దం త్రిభువనభవనం వ్యాప్తమిదం విదిత్యా। కించాయంచక్రవాకః కిధి
 లయతీశుచం సర్వతః సర్వదీజమ్। ౨౮॥ శస్త్రే) శాస్త్రవరేసదా సుఖక
 రే సంగీతవిద్యావరే। సాస్తంకిలకేలికర్మ కుశలవ్యాపార కణ్ఠీరవః స్వర్గో
 భూమితలేతథా దశదిశాం పౌన్ద్రీగిరొకాననే। కోషస్త్రితి నిగద్యతేమ
 మనమో రాజేంద్ర) మూడామణిః॥ ౨౯॥ నేపాలే సంవత్సేస్త్రిష్టయ గిరి
 మునిభి (౩౦౨) సంయుతేమాఘమాసే। సప్తమ్యాం శుక్లపక్షే రవిదిన
 సహితే శేవతీయుక్త రాజే। యోగే శ్రీసిద్ధసంజ్ఞే రజతమణిలసత్సర్వముక్త
 ప్రవాతై। శేక్తి కృత్య ప్రదత్తం హయశత సహితం యేనదానం తులా
 భ్యమ్। ౩౦.

ఇతి శ్రీ మహారాజాధిరాజశ్రీ (శ్రీరాజకాశేంద్ర) కవీంద్ర) జయప్రతా
 పముల్లదేవ విరచితా నిజవంశావలీ సమాప్తా.

మాధుర్యాది విచిత్రతాఖిల పదన్యాసైర్మనోహరిణీ। సంక్షిప్తేన
 కవీంద్ర) భూమి పటనానంజావలీనిర్మితా। ప్రత్యేకంకిల కీర్తిశౌర్యనిభిలపౌ
 ధప్రతాపాదకం। భూపానాం రచితం విమృశ్య నిపుణం శిర్వోనివాహ
 క్షతిః॥

(ఇన్ద్రి) పృష్టపామ నేపాల ౨౯, ౩౦)

— ౨ శ్రీసుధుపంశావతంస శ్రీజనమేజయదూపాలానాం

దానశాసనపత్రమ్.

శ్లో॥ పాస్తవోజలదశ్యామాః శార్కజ్యాఘాతి కర్మశః | జ్యేష్ఠోక్యమ
ద్వి పస్తమాభ్యశ్చత్వారోహరిబాహవః | ౧॥

స్వస్తిశ్రీ జయాభ్యుదయో యుధిష్ఠిరశశేష్లవగ్ధాభ్యే (భి) ఏ
కోననవతి (౧౯) వశ్శిరే సహస్యమాసీ అమావాస్యాయాం సోమనా
సరే శ్రీమన్మహా రాజాధిరాజ మమిశ్వరోవైయగ్రనే! (౧) పాదగోత్ర
జః శ్రీజనమేజయభూపః కిష్కిన్ధానగర్యాంసిహావస్థః సకలవర్ణాశ్రమసర్వ
ప్రతిపాలకః పశ్చిమదేశస్థసీతా పురవృకోదరక్షేత్రే త్రిత్యక్తి మునిబృహద్రమ
రిస్య గుడవాహనతీర్థ శ్రీమచ్చిప్సవైకయ నాధైరా రాధిత సీతారా
మస్యపూజార్థం కృతభూదానసాధన మన్మత్ప్రసీతా మహాయుధిష్ఠిరాధి
ష్ఠితమునిబృహద్రే (త్ర) స్యచతుః సీమాపరిమితిక్రమః | పూర్వభాగే...
ఉత్తరవాహిన్యాస్తజభద్రాయాఃపశ్చిమే దక్షిణభాగే అగస్త్యాశ్రమ
సంగమాదు త్తరే పశ్చిమేవాహనినద్యాః పూర్వే ఉత్తరభాగే.....
భిన్ననద్యాదక్షిణే యే (ఏ) తన్మధ్యస్థితమునిబృహద్రక్షేత్రం భవచ్చిప్సపా
రమ్పరాచన్ద్రాగ్న పర్వతం నిధినిత్యేప జలవాహనాక్షిణ్యానామి సిద్ధ
సాధ్యశేజః స్వామ్యసహితం స్వబుధ్యాసుకూశ్య నాస్మన్మాతాపితృణాం
విష్ణులోకప్రాప్త్యర్థం హరిహరసంనిధా పువరాగసమయేసహిరణ్యేనతు
జ్జభద్రాజలధారపూర్వకం క్షేత్రం యతిహస్తేదక్షో (త్రవా) స్మృతి
హం! ఏతద్గర్భసాధనస్ససాక్షిణః॥

శ్లో॥ ఆదిత్యచన్ద్రావ నీలాసతాచ! ద్యౌర్భూమిరాపో హృదయం
సశ్చ | అహశ్చరాత్రిచ్చ ఉభేచసంధ్యే | ధర్మశ్చజానాతి సవిస్యన్మత్తమ్॥
౨॥ దానపాలనయోగ్యధ్యే దానాచ్చేయోను పాలనమ్ | దానాత్స్సే
మవాహ్నతి పాలనాదచ్యుతిమ్ పదమ్॥ ౩॥ స్వదత్తా ద్విగుణంపుణ్యం
పరదత్తానుపాలనే | పరదత్తాసహకేణ స్వదత్తం నివృణం భవేత్॥ ౪॥

మద్దతాపుక్రికాజ్ఞేయా విత్పదతా నహూదరా అన్యదతాతు జనసి
దత్తిభూమిం పరిత్యజేత్ ॥ ౫॥ అన్యన్తుభర్దితం భద్రేచ్ఛభిశ్చ ఛర్దితం
నతు తతఃకష్టో తతోనీచః స్వయందత్తాపహరకః ॥ ౬॥ స్వదత్తాం ప
రదత్తావా బ్రహ్మవృత్తిం హరేతయః పప్టిన్న సహసాగ్ని విష్టాయాం
జాయతేకృమిః.

(ఇడ్డియ) అట్టికేర ర. ౩౩౩.....౩౪)

౧౦ '౩ ధారానగరాధిప సుప్రసిద్ధభోజ మహీ

పతేః పితామహస్య వాక్పతి రాజస్య

దానశాసన పత్రమ్.

శ్లో॥ యస్మాద్భర్తృభ్యో భృద్విషావల మిలద్భూవప్రభాః పోల్లనః
మృగ్ధాబద్ధశశాంజ్ఞోటి ఘటితాయాః సైహికేయోఽపమాః । యాశ్చ
ఇచ్ఛసిజాకపోలలుతాః కస్తురికావిభ్రమాః । ప్రాః శ్రీకృష్ణకర్తృకణ రు
చయః శ్రీయాంసి వృక్షస్తువః ॥ ౧॥

శ్లో॥ యల్లక్ష్మీపదనేస్తునాన సుఖతం యన్నార్చితంవారిధే । ర్వా
రాయన్న నిజేననాభి సరశీ పద్మేనశాంతింగతమ్ । యచ్ఛేషాహిభణా స
హస్రమధురశాన్సైర్నచ్చా శ్వాసితం తదాధానిరహతురం మురివి
ర్వల్లద్యపుః పాతువః ॥ ౨॥

పరమభట్టారక మహారాజాధిరాజ పరమేశ్వర శ్రీకృష్ణరాజదేవ
పాదానుభ్యాత । పరమభట్టారక మహారాజాధిరాజ పరమేశ్వర శ్రీవీర
సింహదేవ పాదానుభ్యాత । పరమభట్టారక మహారాజాధిరాజ పరమే
శ్వర శ్రీసేయక దేవపాదానుభ్యాత । పరమభట్టారక మహారాజాధిరాజ
పరమేశ్వర శ్రీమదమోఘవర్షదేవ పరాధీధాన శ్రీమద్వాక్పతిరాజదేవ
వృద్ధీనల్లభ శ్రీవల్లభ వరేంద్రదేవః కుశలీ శ్రీసర్వదాతపేగర్భభ పానీయ
భోగేగర్భభ పానీయ సంబద్ధిసి ఉత్తరస్యాందితి విప్పరికా నామ్నాతదా
కేసముపగతాస్సుమస్తరాజ పురుషా న్యాహ్మణోత్తరాస్త్రితవాసీపట్ట

కిల జనపదాదీంశ్చ బోధయతి। అస్తువః సంవిదితమ్ యథా తదా రోయ
మస్యాభిః ఆఘాటాః పూర్వస్యాందిశి అగారవాహలా మర్యాదా తథో
త్తరస్యాందిశి విఖల్లికానత్కగ్తాయా సమాయతామర్యాదా తథాపిప
చ్ఛిమదిశిగర్భధ నదీమర్యాదా। తథాదక్షిణస్యాందిశి శ్రీ విహచ దేవతీర్థ
మర్యాదా। ఏవంచతురాఘాటో పలక్షీతాభిరేకస్త్రిం శసాహస్రికసం
పత్సరేస్మై భాద్రపదశుక్ల చతుర్దశ్యాం పక్షిక పర్వణి శ్రీమదుజ్జయి
నీసమాస్తతైః శివతడాగామ్యసిన్నా త్వ చరాచర గురుంభగవత్తం భ
వానీపతిమభ్యర్చ్య సంసారస్యాసారతాండ్యప్రాప్తిమ్॥

శ్లో॥ వాతాభ్రాభ్రమమిదం వసుధాధిపత్యమా పాతమాత్రమధు
రోవిషయోపబోగః। పాణిస్త్రాణాగ్ర జలవిన్దసమానరాణాం ధర్మః
సఖాపరమహణో పరలోకయానే॥ 3॥

శ్లో॥ భ్రీమాత్సంసారచక్రాగ్ర ధారామిమాంక్రియమ్। పాప్య
యేనదదుస్తేపాం పశ్యాత్తాపః పరంఫలమ్॥ ౪॥

ఇతిజగతోవిసశ్వరం సకలమిదమాకలయ్య ఉపరిలిఖిత తదాః
స్వసీమత్కాకాప్తయాతి గోచరపర్యస్తః సమృత్తుమాలాకులః సహిరణ్య
భాగభోగః సాపరికరః। సర్వాదాయసమేతః అహిచ్ఛత్ర వినిగ్గితా య
ధామదక్షిణ ప్రపన్నాయజ్ఞానా శిజ్ఞాన సంపన్నాయ శ్రీమద్వసంతాచార్య
య శ్రీధనికపద్ధితసూన వేమితాపితోరాత్మనశ్చ ఘ్నయశోభి వృద్ధ
యే అద్భుతఫల మగ్గీకృత్య అచంద్రార్కార్చితక్షితి సమకాలం పరయా
భిక్త్యా శాసనేనోదకపూర్వం ప్రతిపాదిత ఇతిమత్త్వతన్ని వానీ జనపదై
ర్వ్యాధీయమాన భాగభోగకర హిరణ్యదికం సర్వమాజ్ఞా శ్రవణ విధే
యేహ్యత్వా సర్వదాస్మై సముపసేతవ్యమ్। సామాన్యంచై తత్ప్రవృ
ఫలం బుద్ధ్వాస్మన్వంశ జైరచైరపి భాగభోక్తృభిరస్మత్ప్రీదత్త భర్తా
దాయాయ మనుపస్తవ్యః పాలనీయశ్చ। ఉక్తంచ॥

శ్లో॥ బహుభిర్వసుధాదత్తా రాజభిః సగరాదిభిః। యస్యయస్యయ
దాభూమిస్తస్యతస్య తదాఫలమ్॥ ౫॥

శ్లో॥ యానిహదత్తాని పురానరేంద్రే ద్రావానిధర్మాధ్యయశస్స.రాణి।
నిర్మాల్యవాస్తత్ప్రీతి మూనితాని కోనామసాధుః పునరాదహీతి॥ ౬॥
అస్మత్కులకమ ముదారముదాహరణి । రన్వైశ్చదాన మిదమభ్యసు
మోదసియమ్ । లక్ష్మ్యస్తడిత్సలిల బుద్బుదచచ్ఛలాయా । ధానంఘలం
పరయశః పరిపాలనంచ॥ ౭॥ సర్వానేతాన్సావినుః పార్థివేంద్రా । నృభ
యోభూయోయాచితే రామభద్రః । సామాన్యోయం ధర్మసేతుర్నరా
ణాం । కాలేకాలేపాల సీయోభవద్భిః॥ ౮॥ ఇతిఃమృ-దలామ్బుబిష్ట
లోలాశ్రియ మనుచిస్త్యమనుష్య జీవితంచ । సకలమిద ముదాహృతంచ
బుద్ధావహిపురుషైః పరికీర్తయోవిలోప్యాః॥ ౯॥

ఇతి సం॥ ౧౦౩౧ భాద్రపదసు ది ౧౮ స్వయమూజ్ఞాదాయ క
శ్చాత్ర శ్రీకరాహపైకః । స్వహస్తాయం శ్రీవాక్పతిరాజదేవస్య॥

(ఇట్టియక అట్టికేరీరి ౬, ౭, ౮, ౯)

౧౧ ర ధారానగరాధిపతేః సుప్రసిద్ధస్య భోజన రేంద్రస్య

దానశాసన ప్రతమ్.

శ్లో॥ జయతివ్యోమకేశోసాయః సర్గాయభిభర్తితామ్ । ఐష్టవీంశిర
సాలేఖాం జగద్బీజాంకురాకృతిమ్॥ ౧॥ తన్వస్తువః స్మరారాతే కల్యాణ
మనిశంజటాః । కల్పాస్తనమయోద్దామ తడిద్వలయజ్జలాః॥ ౨॥

పరమభట్టారక మహారాజాధిరాజ పరమేశ్వర శ్రీసీయకదేవపాదా
నుధ్యత । పరమభట్టారక మహారాజాధిరాజ పరమేశ్వర శ్రీవాక్పతిరా
జదేవ పాదానుధ్యత । పరమభట్టారక మహారాజాధిరాజ పరమేశ్వర
శ్రీసింధురాజదేవ పాదానుధ్యత । పరమభట్టారక మహారాజాధిరాజ
పరమేశ్వర శ్రీభోజదేవః కుకలీనాగహృద పద్మిమ పథకాస్తః పాతివిరా
ణకే సముపగతాస్సమస్త రాజపురుషా న్బ్రాహ్మణోత్తరాస్ప్రీతివాసి
పట్టికలజనపదాదీశ్చ సమాదిశతి । ఆస్తువః సంవితమ్ । యథాతీతా
న్సప్తత్యధిక సాహస్త్రిక సంవత్సరే మాఘాసిత తృతీయాంరవాపుడగ

యసపర్వణి కల్పితహలానాంలేభ్యే శ్రీమద్ధారాయామపస్థితై రస్మాభి
న్నాత్వాచరాచర గురుం భగవన్తం భజానీపతీం సమస్యర్చ సంసార
స్వాసార తాండ్యప్రప్నోతి.

శ్లో॥ వాతాభ్రావిభ్రామయదం వసుధాభిపత్య! మాసాతమాత్ర మ
ధురో విషయోపభోగః! పాశాస్త్రాగ్రజలబిందు సమానరా
ణాం! ధర్మః సఖాపరమహో పరలోకయానే॥ 3॥

భ్రమత్సంసారచక్రాగ్ర ధారామిమాంశ్రియమ్! పాశ్రవ్యయేన
దదుసేమాం పశ్యాత్సాప పరంఫలమ్॥ ౪॥

ఇతిజగతోవినశ్వరం స్వరూప మాకలయ్య ఉపరిలిఖితగ్రామః
స్వసీమాత్మణ గోచరయూతీపర్వతః సహిరణ్య భాగభోగః సోపరికరః
సర్వాదాయసమేతా బ్రాహ్మణ ధనపతి భట్టాయభట్టగోవింద సుతాయ
బ్రహ్మచారిచాశ్వ లాయన శాఖాయత్రి ప్రవరాయ క్షల్లవల్ల ప్రతిబద్ధశ్రా
వాదావి నిర్గతరాశసరసగ్ధ కన్ధాయమాతాపితోరాత్మనశ్చ పుణ్య
యశోభిన్నస్థయే అద్భుష్టఫలమగ్రీకృత్య ఆచంద్రాగ్రార్థి వక్షీతి సమకా
లం యావత్ పరయాభక్త్యా శాసనేనోదక పూర్వం ప్రతిపాదిత ఇతి మ
త్వాయధాదీయ మానభాగభోగకర హిరణ్యానిక మాజ్ఞాశ్రవణ విధే
యైర్భూత్వా సర్వమస్మైస ముపసేతన్యమ్! సామాన్యంనై తత్పుణ్యఫ
లంసబుధ్వాస్మద్వంశే జైరన్యైవి భాభోక్తుభిరస్మత్ప్రేక్షత ధర్మాదా
యోయమచుమన్తవ్యః పాలనీయశ్చ! ఉక్తంచ॥

శ్లో॥ బహుభిర్వ సుధాదత్తా రాజభిః సగరదిభిః! యస్యయస్యయ
దాభూమిస్తస్యతిస్య తదాఫలమ్॥ ౫॥ యానిహదత్తాని పురానరేంద్రే
ద్రానాని ధర్మార్థయశస్కరాణి! నిర్మల్యవాన్తత్ప్రీతిమానితానికో నా
మసాధుః పునరాదహీత॥ ౬॥ లక్ష్మత్కులక్రమముదార ముదాహరణ్ధి
రన్యైశ్చదాసమిద మభ్యనుమోదనీయమ్! లక్ష్మస్తజిత్సలల బుద్ధుద
చక్షులాయా! దానం ఫలం పరయశః పరిపాలనంచ॥ ౭॥ సర్వాసేతా
స్మావినిః పార్థివేంద్రా! స్ఫూయోభూయో యాచితే రామభద్రః! సా

మాన్యోయం ధర్మసేతుర్న రాణాం కాలేకాలేపాలనీయోభవద్భిః॥ ౮
ఇతికమలదలామ్బు బిన్దులోలాక్రియమను చిస్త్యమరువ్య జీవితంచ। న
కలమిద ముదాహృతంచ భుక్వానహి పురుషైః పరికీర్తయో విభో
ప్యాః॥ ౯॥

ఇతి సంవత్ ౧౮౭౮ చైత్రసు ది ౧౪ స్వయనూజ్ఞాపజ్జలం మ
హాశ్రీః స్వహస్తాయం శ్రీభోజదేవస్య॥

(ఇణ్డ్రీయఁ ఆట్టికేవ్రి ౬, ౫౩, ౫౪,)

౧౨ ౫ శిలాహారవంశోద్భవస్య శ్రీచిత్రరాజ దేవస్య

దానశాసన పత్రమ్.

శ్లో॥ లభతేసర్వకార్యేషు పూజాయాగణ నాయకః। విఘ్నంనిఘ్న
స్వహః పాయాదపాయాన్గణనాయకః॥ ౧॥ సహపాతుశివోనిత్యం యస్మా
తాభాతిజాహ్నవీ । సుమేరుశిఖరోద్గచ్ఛ చంద్రకలోపమా॥ .౨॥ జీ
మూతకేతు తనయోనియతందయాలు ద్దీమూతవాహన ఇతిత్రిజగత్ప్ర
సిద్ధిః। దేహానిజం తృణమివాకల యస్పరాధే। యోరక్షతిస్మ గరుడా
త్కిలశంభూడమ్॥ ౩॥ తస్మాన్వయేనరపతిః సమగ్రాత్కపర్తి। శిలార
వంశతిలకో రిపుదర్శమర్తి । తస్మాదభూచ్ఛ తనయః పులశక్తినామా।
మారాజ్ఞమద్ధుల సమాససమిద్ధభామా॥ ౪॥ జాతావనాథలఘుః సకపర్తిసూ
నురస్యసకలైరర్చితః। యదభయేనసలిలాజ్జలి రుచ్చైర్చియతేస్థనిజరాజ్య
ముఖాయ॥ ౫॥ తస్మాదభూచ్ఛతసయో భువనైకవీరః। శ్రీవక్త్రురస్త
తిసంగరకర్ణవీరః। శ్రీహృత్స్థా ఇత్యభవదస్యసుతః సుకీర్తి। రాభితాధనా
గ్నిసృపతిః ససుభూతుసూర్తిః॥ ౬॥ తస్మాద్విశ్మయ కారిచరిత ప్రఖ్యా
తకీర్తిఃసుతః। శ్రీమాన్స్వజ్జితదేవ భూపతి రభూద్భూచక్ర చూడామణిః।
దోర్దణ్డైకబలస్య యస్యసహసాసంగ్రామ రజ్జాజ్ఞనే। రాజ్యశ్రీ స్వయమే
వమక్షసిరతిం చకేమురాచేరివ॥ ౭॥ జయ స్తథవవృతాః పురాచేరివష

ఋషభిః తతః శ్రీమానభూత్పుత్రః సచ్చిరితోపరాజితః॥ ౮॥ కర్ణస్త్యాగే
నయః సాక్షాత్సత్వేనచ యుధిష్ఠిరః । ప్రతాపాద్ధీప్తి మార్తాంధః కాలా
దజ్ఞశ్చ (కాలోదజ్ఞాచ్చ) యోద్విషామ్॥ ౯॥ తస్మాదభూద్వజ్జడ దేవ
నామాతతోగ్రజఃశ్రీకేశ దేవశ్చ(?) । తద్భ్యాత్మజోవజ్జడ దేవసూనుః । శ్రీ
చిత్తరాజోన్మపతిర్భూవః శిలారవంశః శిశునాపియేసనీఃపరామున్న
తిమున్నతే॥ ౧౦॥

అతఃస్వకీయ పుణ్యోనయాత్సమధిగతాకేష పంచమహాశబ్ద మ
హాసామస్తాధిపతి తగరపుర పరమేష్వర శిలాహారనకేస్త్ర జీమూతవా
హనాస్వయ ప్రసూత సువర్ణ గరుడధ్వజ సహజ విద్యాధరత్యాగ జగ
జ్జ్ఞమ్నిమాద్ధాలిక శిఖామణి శరణాగత వజ్రపజ్జర ప్రభూతి సమస్తరా
జావలీ సమలంకృత మహామణ్డలేశ్వర శ్రీమచ్చిత్తరాజదేవ నిజభుజోపా
ర్జితానేకమద్బలసమేతాం పురీప్రముఖ చతుర్దశగామితీ సమన్వితాం ।
సమగ్రకొఱుణ భువంసమనుశాసిత తన్నైత్తదాగ్ర్య చిత్తాభార ముద్వ
త్సు సర్వాధికారి శ్రీనాగజైః యసాంధివిగ్రహిక శ్రీసేపైయ కర్ణాట
సాంధివిగ్రహక శ్రీకవర్తి శ్రీకరణాది పంచప్రధానేషు సత్సు అస్మిన్నా
లే ప్రవర్తమానేనచ మహామణ్డలేశ్వర శ్రీమచ్చిత్తరాజదేవః సర్వానేవ
స్వసంబధ్యమాన కాసన్యానపి సమాగామి రాజపుత్ర మస్మి పురోహి
తామాత్ర్య ప్రధానా ప్రధాననై యోగి కాంస్తుపారాప్త్యపతి విషయపతి
నగరపతి గామిమపతి నియుక్తానియుక్త రాజపురుష జనపదాలసభాహం
షమననగర పౌరత్రివర్గ ప్రభూతీంశ్చ ప్రణతిపూజాసత్కార సమాదేతైః
సంవిశతి, అస్తువః! సంవిదితమ్ యథాచలావిభూతిక్షణాదజ్ఞం (జ్ఞి) యా
వనంకృతాస్తదత్తాస్తవర్తీ జీవితమ్! సంసార (రే) సహజజరామరణసా
ధారణంశరీరకమ్! పవనచలితకనునీదల గతజలలవతర లతరై వచాయు
షీ (తరరలశరమేవచాయుః) ఇతిమత్వాద్రధయస్తుదాసఫలమ్! తథాగో
క్తంభగవతావ్యాసేన! అగ్నేరపత్యం ప్రథమం సువర్ణం భూరైష్వరవీరూ
ర్యసుతాశ్చగావః! లోకత్రయంతేన భవేద్ధిదత్తంయః కాంచనం గాం
చమహీంచదద్యత్॥

ఇతి ధర్మధర్మ విచారచారు చిరంతన మునివచనాన్యవధార్య
 మాతాపితౄణాత్మనశ్చ శ్రీయోగినామయాశక సృపకాలాతీత సంవ
 త్సరశతేషునవసు అష్టాచత్వారింశదధికేషుక్షయసంవత్సరా స్తర్గతకార్తీక
 శుద్ధపంచదశ్యామ్! యత్రాత్మోపిసంవత్ ౯౮౮ కార్తీకశుద్ధగిర
 రహసంజాతే ఆదిత్యగ్రహణవర్షణి సుతీర్థేస్నాత్వాగగనైక చక్రచూ
 డామణయే కమలనీకామకాయ భగవతే సవిత్రి నానావిధ కుసుమశ్లా
 ఘ్య మర్ఘ్యోదత్వా సకలసురాసుర గురుత్వైలోక్య సావ్విమనం భగ
 వస్తముమాపతి మభ్యర్చయ జనయాజనాధ్యయనాధ్యాపనాది షట్క-
 ర్మనిరతాయత్రతు క్రియాకాన్డ శౌన్డాయ పరాశర గోత్రాయచ్చవ్తోగ
 శాఖనే మహాబ్రాహ్మణాయ ఆమదేనై యామ విప్రనాథమైయసుతా
 యయజనయాజనాధ్యయ నాధ్యాపనాది షట్కర్మకరణాయ ఆగతా
 భ్యాగతనిత్యనైమిత్తిక సంవ్యవహారార్థం బలించరుక వైశ్వ దేవాగ్ని
 హోత్రక్రతు క్రియాద్యుపసర్పణార్థం స్వపరిగ్రహ పోషణార్థంచ శ్రీస్థా
 నకాభ్యస్తరషట షష్ఠీవిషయాస్తః పాతినోపుర గ్రామాస్తర్వర్తీచో
 డణిభట్టశ్రేత్రమ్ యస్యచాఘటనాని.....పూర్వతః గోంపణిమర్యా
 దా! దక్షిణతః గోరపవలీమర్యాదా పశ్చిమతోరాజపథః! పూర్వోత్త
 రతోగోవణమర్యాదా! ఏవంచతురా ఘటనో పలక్షితం ససీమా పర్యం
 తం సమస్తోత్పత్తి సంయుక్తం అచాటభటప్రవేశ్యం! ఆనాదేశ్యమసా
 నేధ్యం ఉదకాతినగ్గ్ణ సమస్యావృత్త్యా పరమయాభక్త్యాప్రతిపాదితమ్!
 తదస్యసాస్వయ బద్ధోరపి భుజ్జతోభోజయతోవాక్పతః కర్ణయతోవా
 నకేనాపి పన్నాకరణియా! యతఉక్తమేవ మహామునిభిః॥

శ్లో॥ బహుభివ సుధాదత్తారాజభిః సగరాదిభిః! యస్యయస్య య
 దాభూమిస్తస్యతస్య తదాఫలమ్॥ శ్లో॥ దత్వాభూమిం భావినః పార్థివే
 ద్దా! రూపయోభూయో యాచితే రామభద్రః! సామాన్యోయం ధ
 ర్మసేతుర్నరాణాం! కాలేకాలేపాల సీయోభవద్భిః! ఇతిమహర్షి వచ
 నాన్యవధార్య సప్తైరిపి సమాగామిభిరూపాలైః పాలనధర్మఫలలోభ
 ఏవకలనీయ్యః! నపునస్తల్లోపన పాపకలజ్కాగ్రే! సరోకేనాపి భవిత

వ్యమ్! యస్తేవ మభ్యర్థికోపిలోభాదజ్ఞానతిమర పటలోవృత మతిరా
చ్ఛిద్యా దాచ్ఛిద్యమానమనుమోదేతవాస పంచభిరపి పాతతైరుపపాత
తైశ్చలిప్రోకారవ మహాకారవాన్ధతా మిశ్రాది నరకాంశ్చిర మనుభవి
ష్యతి! తథాచోక్తంవ్యాసేన! స్వదత్తా పరదత్తాంవాదో హరతేవసు
ధరాం! సప్తస్థాయాం కృమిర్భూత్వా కృమిభీనహపచ్యతే! యథావై
తదేవం శాసనదత్తాలేఖకహస్తేనస్వ మతమారోపయతి! యథామతం
మణ్డలేశ్వర శ్రీచిత్తరాజదేవస్య మహామణ్డలేశ్వర శ్రీమద్ధజద దేవరాజ
సూనోర్యదత్ర శాసనేఽభిమ! లిఖితంచైతన్యయా శ్రీమద్రాజానుజ్ఞ
యాభాణ్డాగారసేన జోగపైయేన భాణ్డాగారసేన మహాకవి శ్రీనాగలై
(పై) యబ్రాహ్మను తేన! యదతోనాక్షర మధికాక్షరం వాత్సర్యం
ప్రమాణమితి! (శీర్షపతు||

(ఇద్దీయనఁ ఆట్టికేరి గి, ౨౭౭, ౨౭౮)

౧౩ ౬ రాష్ట్రకూట వంశోద్భవ్య చతుర్దశావిన్ద స్మృతే

దానశాసన పత్రమ్.

శ్లో॥ జయన్తిబ్రహ్మణః సర్గసిష్పుత్రి ముదితాత్మనః! సరస్వతీ కృతా
నంద్రామధురాః సామగీతయః॥ ౧॥ తారాచక్రాబ్జపద్మావృత గగనసరః
పద్మినీరాజహంసా! ధైర్యోక్త్యైకాధి పత్యాస్థిత మదన మహారాజ శు
భ్రాతృపత్యాత్! లావణ్యక్షీర సింధోద్వలిరజతగిరేర్దిగ్వభూ దన్తపత్యా!
ద్యంకః సోమాదయంయస్త్రి భువన కమలావాససాధౌ దుపేతః॥ ౨॥
తస్మాచ్ఛ్చియః కులగృహంభవసం మహిమ్నః! క్రీడాస్పదంధితి మర్ధిగ
భీరతానామ్ ఆపన్నసత్య పరిపాలనబ్ధకీర్తి వంశోబభూవ భువిసిన్ధునిభో
యదూనామ్॥ ౩॥ పరిణతపరమజ్ఞులః కలావాన్ప్రవితత బహుళ య
శోంశుపూరితాశః! శశధరభవదన్తి దుర్గరాజో యదుకులవిమలః॥ యత్య
ధోదియాయ॥ ౪॥ తస్మాద్ద్యంస్మృతేః విత్పవ్యముదయీ శ్రీపరసింహ
సన మేరూః శృంగునివాధిరువ్యారవివచ్ఛీ) కృష్ణరాజస్తతః ధ్వస్తాద్రిక్త

చలుక్యవంశతిమరః పృథ్వీభృతామస్తకే । స్వస్తాత్తః సకలంజగత్ప్రీ
 వితత్తైస్తే జోభిరాక్రాంతవాః ॥ ౫॥ తస్మాక్గోవిందరాజో భూదిష్టు బి
 మ్బశిలాతలే! యస్యాశ్చిహ్నోష ధూమ్రోజ్జః ప్రశస్తిరివలక్యతే! ౬॥
 తస్యాభవద్భువన పాలనవీరబుద్ధి । రుద్ధూతశత్రుకుల సంతతిరిద్ధతేజః!
 రాజానుజోనిరుపమా పరనామధేయో! యన్ముద్రయామ్బుధిరపిప్రధితః
 సముద్రః॥ ౭॥ తదనుజగత్తుజ్గోజని పరిహతనిజ సకలమణ్డలాబోగః॥ గత
 యోవన వాతాజనకుచ సదృశాయస్య వైరినృపాః॥ ౮॥ తస్మాచ్ఛా
 మోఘవర్షోభవదతులబలోయేన కోపాదపూర్వైః । శృలుక్యాభ్యామ
 ఖాదైర్వరితరితయమః ప్రీణితోఽజ్గవల్యామ్॥ ౯॥ వైరిజ్ఞానోద
 రాస్తర్ప హిరుపరితలేయన్న లబ్ధావకాశం॥ తోయ వ్యాహద్విశుద్ధం
 యశశ్చినిహితం తజ్జగత్తుజ్గసిన్ధౌ॥ ౧౦॥ తస్మాద కాలవహోన్యపతిర
 భూద్యత్పరాక్రమత్రస్తే! సద్యః సమండలాగ్రంభేటక మహితైః పరిత్య
 క్తమ్॥ ౧౧॥ సహస్రార్జువంశస్య భూషణం కొక్కలాత్మజా! తస్యభవ
 స్సహాడవీ జగత్తుజ్గస్తాజని॥ ౧౨॥ గమ్భీరాద్రత్ననిదేహ్యా భృష్పీఠప
 త్నరక్షణ త్నమతః । కొక్కలసుతారణ విగ్రహ జలధేన్ద్రక్ష్మిః సముష్ప
 న్నా॥ ౧౩॥ సాజాయాజాయతాజాత శత్రోస్తస్య మహీభుజః! భీమ
 సేనార్జునోపాత్రయశో భూషణశాలినః॥ ౧౪॥ తత్రజగత్తుజ్గోదయ ధర
 ణీధరతః ప్రతాపకలితాత్మా లక్ష్మణస్త్వన ఉదితోజ నివిజయీ రాజమా
 ర్తాండః॥ ౧౫॥ స్థితిచలిత సకల భూభృత్పక్షచ్ఛేదాభిముక్త భుజవజ్రః!
 అనిమిష దర్శనయోగ్యయః సత్యమిహేంద్రరాజ ఇతి॥ ౧౬॥ యస్త
 స్త్విష్టశకంత దర్పదలనే క్రీహైహయానాంచుతే! కొక్కల్లః ప్రతిపాదితో
 స్యచగుణ జ్యేష్ఠోర్జునోభూత్సుతః! తత్పుతోమృణదేవ ఇత్యతి బల త
 సాద్విజామ్బా భవత్పద్మేవామ్బునిధేరుమేవ హిమవన్నామః త్నమా
 భృత్ప్రీభో॥ ౧౭॥ శ్రీన్ద్రసరేంద్రాతస్యైర సూసుర భూధూపాత్తిర్దివిజా
 మ్బాయామ్! గోవిందరాజనామాకామాధిక రూపసాష్టర్యః॥ ౧౮॥ సా
 మమగ్ధోనతనిద్దితా ప్రవిహితా నైవాగ్రజేహూరతా! బన్ధుస్త్రిగమనా
 దిభిః కుచరితైరావార్జితం నాయశః! శౌచాశౌచపరాక్ష ముఖంసచభి

యాపై శాచ్య మజ్జీకృతుః। త్యాగేనాసమసాహసైశ్చ భువనేయః సహ
సాజో-ధవత్ ॥ ౧౮॥ వర్షస్సువర్ణవర్షః ప్రభూత వర్షోపి కనకధారాభిః।
జగదఖిలమేకకాశ్చ సమయమకరోదితి జనైరుక్తః॥ ౧౯॥ యదధిస్త్వి
జయావసరేసతిప్ర సభసంధ్ర మభావనయేవభూః। సదస్సృజ్యోపాలిమ
హాధ్వజోచ్చితకరాస్య కునాధవివర్జితా॥ ౨౦॥ సహతేన హిమరాలా
ధిపం పరమేషోభ్యుదయా సముద్వతామ్। ఇతిజాతి భియాధియాగ్రతో
రవిచంద్రావపియస్యధాతవః॥ ౨౧॥ అవసత పరమద్వితేవ్వరం సహవిజ
యాంశుభివేశ్మశోభితమ్। సమహిమకరతోరణమ్ చిరంనిజతేజస్తతి య
స్యరాజతే॥ ౨౨॥ సహతై సమవాహిసీమయమ్ సపరేమాంస విశేష శా
లినీమ్। యదశిద్ధిరరాజమద్విరం ననుగచ్ఛాయమునాచసేవశే॥ ౨౩॥ య
స్మిన్ రాజనిసారాద్యం నిర్జితావితన్వతి। విమూనస్థితిరిత్యా సీన్నభోగే
మకదాచన॥ ౨౪॥ యన్యాద్దామ ప్రతాపాలన బహుళ కజ్జలం నీలమే
ఘా। విస్ఫుల్లభ్యద్ధ ధారాస్ఫురణ విసరణాన్వేన విద్యుద్విలాసాః। దు
ర్వారాభిభుమ్భస్తల దలన గ్లనస్మృక్తికాన్వేవతారా। శ్చస్త్రిక్షీరాబ్ధి
కేషా భృతభువనయశోరాశి నివ్యస్థితాని॥ ౨౫॥ యస్మిన్ లోక శోధ
నోత్సుకమనస్స మ్బాజనాలైర్భియే। వ్యోమగ్నంసవయః సుకోశవసి
త్స్థిక్షీః కృతోపాయనమ్। కేత క్యాపవనోల్లసన్నిజరజః పుష్కాధకారో
దరే భూగర్భేపసనేన పేత్రతతయా ద్వార్యాత్మశుద్ధైస్థితమ్॥ ౨౬॥

యశ్చసముపహసిత హరనయన దహనోవిహితానిత్య కందర్ప
రూపసౌందర్యదర్పః శ్రీనిత్యకందర్పః ప్రభుమన్త్రోశ్చక్త్యవ బృంహితోత్సా
హశక్తి సమాక్షి ప్తశతమఖ సుఖశ్చాక్య చతుర్ముఖః ప్రథితైక విక్ర
మాక్రాస్త్ర వసుంధరాహితకరణ పరాయణః విక్రాస్త్రనారాయణః స్వ
కరకలితచేతి హలదళిత విపక్షవక్షః స్థలక్షేత్రః శ్రీస్థపతిత్రినేత్రః సమ
భవత్। సఖపరమ భట్టారక మహారాజాధిరాజ పరమేష్వర శ్రీమన్ని
త్యవర్ష దేవపాదానుధ్యాతః। పరమభట్టారక మహారాజాధిరాజ పరమే
ష్వరః శ్రీమత్సువర్ణవర్ష దేవ పృథ్వివల్లభ శ్రీమద్వల్లభ సరేన్ద్రదేవః కుశ

లీ సర్వానేవయథా సంబధ్యమాన (కాణ). కాన్ రాప్తృపతి విషయపతి
 గామిమూట మహాత్తరాయుక్త కోపయుక్తకాధికారికాన్తమా దిశతి
 అస్తుపః సంవిదితమ్। యథామాన్యభేట రాజధానీ స్థిరతరావస్థానేనమా
 త్రాపితో)రాత్మనశ్చ పుణ్యయశోభివృద్ధయే పూర్వలుప్తానపిదేవభోగా
 గ్రహరా న్ప్రతిపాలయతా ప్రవీదినంచ నిరవధి నమస్యగామిశాసనాని
 శతశః ప్రయచ్ఛతా (మయా) శకస్మపకాలాతీత సంవత్సర తేష్యప్త సు
 పశ్చపశ్చాశ్చదధికేష్యజు-తోపి సంవత్సరాణాం (౮౫౫) ప్రవర్తమా
 న విజయసంవత్సరా న్తర్గత శ్రావణ పౌర్ణమాస్యాంవాతేగురోః పూర్వ
 భద్రపదానక్షత్రే) ప్రథమ కరోదకాతి సర్వేణ పుండ్రవర్ధన నగరివినిర్గత
 కాశికగోత్ర వాఙ్మకాన్వస బ్రహ్మచారిదామోదర భట్టసుతాయ కేశవ
 దీక్షితాయ రామపురీ సప్తశతానర్గత లోహగామిః సవృక్షమాలాగు
 లః సథాన్య హిరణ్యాదేయః నదండదోషదశా పరాధః సభూతోపాత్త
 ప్రత్యయః అచాటభటప్రవేళః శతోత్తరీయో బ్రహ్మదాయన్యాయేనా
 చంద్రార్కం సమస్తోదక్షః। యన్యచ ఆఘాటాః పూర్వతః ఘోతేగా
 మః! దక్షిణతః! వజ్రులీనామాగామిః పశ్చిమతః విజ్ఞ విహారహ్మ నా
 మాగామిః! ఉత్తరతః సాన్నహీనామగామిః! ఏవంచతురాఘాట వి
 శుద్ధం లోహగామిం కేశవదీక్షితస్య కృశతః కష్టయతోభజ్జతోభో
 జయతో వానకేనచిద్వాహుతః కార్యః! మద్దానిలాన్దోలిత జలతరజ్జతర
 ల మైశ్వర్యం శరదశ్రవిభ్ర మంజీవితం సామాన్యంచ భూమిదానఫల
 మవగచ్ఛద్భిరాగామి సృపతి కీరస్మద్యంత్రై రన్వైర్వాయ మస్మధర్మ
 దాయః సమశమస్తవ్యః ప్రతిపాలనీయశ్చ! ఉక్తంచరామభద్రేణ॥

శ్లో॥ సామాన్యాయం ధర్మసేతుర్నలపాణాం కాలేకాలేపాలనీ
 యోభవద్భిః। సర్వానేవంభావినః పార్థివేంద్రాన్భూయోభూయోయా
 చతే రామభద్రః॥ ౨౭॥ వప్తవర్ష సహస్రాణి స్వర్గేతిష్ఠతి భూమిదః!
 ఆశ్చేతాచానుమంతాచతాన్యేవ సరకేవసేత్॥ ౨౮॥ స్వదత్తాం పరద
 త్తాంవాయో హరేత్తుపసుస్థరామ్। శ్వవిష్టాయాం కృమిర్భూత్వా పిత్వ

భిః సహపద్యతే॥ ౨౯॥ ప్రస్తుత్య సంప్రదానేన దత్తస్యా హరణేనచ॥
జన్మప్రభృతియద్ధత్తం తత్సర్వం సిష్టలంభవేత్॥ ౩౦॥ కల్పకోటి సహ
స్రాణి కల్పకోటిశతానిచ॥ నివసేద్భృహ్మణోలోకే భూమిదానందవాతి
యః॥ శివమస్తు సర్వజగతః॥ ౬౦ సమః శివాయ॥

(ఇండియన్ అంటిక్వేరీ ౧౨, ౨౮౯, ౨౫౨)

ఈబూర్వోక్తములైన స్కాందపురాణ సహ్యాద్రిఖండ యందు
ఘ, నేపాళరాజవంశావళి మొదలగు దానశాసనముల యందును, సా
మ్రాజ్యాధిపతులచే బ్రకటించిన గజల్లును వాటియందును, పాశ్చాత్య
పండితులచే బ్రకటింపబడిన చరిత్రలయందును, వీట్లన్నిటియందు నొ
కేనిధముగ కూర్మకలాపతంశమే సూర్యవంశమని జెప్పబడి యున్నదని
చెప్పటకునేయొక్క యాక్షేపణలేక పూర్వోదాహృతవిధి ననుసరించిసి
ద్ధాంతీకరించబడినదిని మీఁడరిదంబులకు నానందంబుగ దెలియ జేయు
చున్నాము.

ఇతిశ్రీమత్సరమహాంస స్వామి. జీ. యస్. బి. సరస్వతీ
కృతిః సుభాషా విభూషితాయాం జయార్ధప్రకాశి
కాయాం కూర్మశబ్దార్థనిరూపణవిషయేదాన
శాసన పరేప్రచ్ఛన్న రాజకులనిర్ణయాభ్యే
త్యతీయభాగే ద్వితీయః సముల్లాసః
సంపూర్ణః.

జయార్థ ప్రకాశిక.

శృతీయసముల్లాసము.

ఆంధ్రమహాశయులారా!

౧ ఈయాంధ్రదేశమున ప్రాచీనకాలమునుండి బూర్వోక్తమైన కూర్మకులావతంసులను ౧ కమ్మవారు, ౨ కాపువారు, ౩ వేలమవారు, ౪ రెడ్డివారు, అనునీ మొదలైనవారు బహుప్రసిద్ధులై యీరాజ్యమును బాలన మొనర్చి దుర్మానుల ధుర్యయాధిపత్యమును ప్రశాంతముగావించి చరంతకీర్తి గడంచినవారై యున్నారు. ఇట్టి రణధీరులగు పురుషపుంగవులనే కూర్మకులావతంసమైన సూర్యవంశముకు క్షత్రియులని నొక్కి వక్కాణించుచున్నాము. ఇట్టి మాయభిప్రాయమునే మామిత్రులగు శ్రీయుత చిలుకూరి వీరభద్రరావుగారు తమయొక్క యాంధ్రులచరిత్ర మూడవభాగము నాలుగవప్రకరణ ప్రారంభములో నీక్రింది విధమున వెలిబుచ్చియున్నారు.

వర్ణాశ్రమ ధర్మపద్ధతుల ననుసరించి వర్తమానకాలంబున నాంధ్రదేశంబుననున్న బలిజ, కమ్మ, వేలమ, రెడ్డి, తెలగ, తెలగావారిలో నుత్తమస్థితియందున్న వారలను క్షత్రియులగను వైశ్యులగను పరిగణింపవలసియున్నను నాలుగవవర్ణము వారినిగా (శూద్రులుగా) వ్యవహరించుచున్నారనుట సుప్రసిద్ధము. శాస్త్రములప్రకారము వీరిని శూద్రులనరాదు.

ఆంధ్రులచరిత్ర ౩ భాగము ౧౧౨ పేజీ.

ఇదియునుగాక యీప్రకారముగనే కీర్తికేషులైన గురుజాడ రామమూర్తిగారు రావువారి చరిత్రయను బొబ్బిలిమహారాజావారి చరిత్రనుగూర్చి వ్రాయుచు బూర్వోక్తవిధి ననుసరించి జెప్పియున్నారు. అచ్చటచ్చట మరియు నివృద్ధముగ జెప్పియుంటచే బూర్వోక్తవిధి ననుసరించి వీరిలను కూర్మకులావతంసముగు సూర్యవంశజులైన క్షత్రియులై యున్నారని చెలియబడుచున్నాము.

—౨ ఈసూర్యవంశము యీధరతఖండమున యుండు ఓత్రియ వంశములలో సుప్రసిద్ధమైన వంశమైయున్నది. ఇయ్యది పూర్వోదాహృత ప్రమాణముల ననుసరించి కూర్మశబ్దవాచకుడైన కశ్యప బ్రహ్మ పుత్రుడగు క్రీమా సూర్యుడును; అలిసిబుక్రుడగు వైవస్వతమనువను వారిచే గలిగినదై యున్నది. ఈవైవస్వతమనువనువాడు వర్తమాన మగు మన్వంతరమునకు అధిరాజై యున్నవాడు. ఇట్లుజెప్పబడిన ఈవైవస్వతమచు సూర్యుని బుత్రుడనుటలో స్థాందపురాణాంతర్గత సహ్య ద్రిఖండమే బ్రమాణమై యున్నది. ఇందుచే సుప్రసిద్ధుడనుటలోకూడ నిస్సంశయమైయున్నది. సంస్కృతమున వివస్వతుడను నపుడు సూర్యునియొక్క నామమైయున్నది. మరియు వ్యాకరణానుసారముగ వివస్వతోపత్యంపుమా (వివస్వత్ + అణ్) అను నీప్రత్యయముచు జేర్చి చెప్పినచో వివస్వతః అనుశబ్దము సిద్ధించుచున్నది. సత్యమును వచించుటయే ప్రజ్ఞగా గలిగినటువంటి హరిశ్చంద్రుడును, దిలీపుడును, అజమహారాజును, దశరథుడును, శ్రీరామచంద్రుడును, అను నీప్రభుత్వలయొక్క జన్మమీ కూర్మకులావతంసమను సూర్యవంశమునందే కలిగియున్నది. మరియు ఈవంశమునందు బుట్టిన ఓత్రియులందఱికిని కూర్మకులావతంసకులనియే సౌజ్ఞ కలిగియున్నది. అయినను కొందఱు అభిమానపూర్వకముగ కూర్మకులావతంసమను మాటనువదలి ఓత్రియులని జెప్పకొనుచున్నారు, బూర్వోక్తవిషయమునుగూర్చియు నీవిషయమునుగూర్చియును బొంబై కెజిట్ బెలగాంవాల్కుమగు —౨౧ సంపుటమున మనము గ్రహించదగిన విషయమేమున్నదనినచో ఈవంశమునకు కూర్మకులావతంసము అధవాకుబీవంశము అను నీప్రకారముండినట్లు దెలియుటయేగాక బొంబై ప్రసితంసిలోని బెలగాముమొదలగు ప్రదేశములయందును, మరియు నీప్రసిద్ధ సిలోనిజాన్సి ప్రదేశములయందును ఉండునట్టి కూర్మకులావతంసకులనునట్టి కుకబీలనువారు వారివంశమును గూర్చి సూర్యవంశమగు ఓత్రియవంశమని జెప్పకొనుచున్నారు. మరియు ఈకుకబీలవంశముయొక్క యేత్సత్తినిగూర్చి యీవంశజాలగువీరు జెప్పడములోను బూర్వము నొకానొకప్పుడు సూర్యవంశ

జుడగు బలభద్రరాజును వారితో సహాదిగ్విజయార్థమైయును మరిగొన్ని హేతువులచేతను అయోధ్యానగర పౌంతములనుండి దక్షిణ దేశమునకు ౧౨౦౦ సంవత్సరములక్రిందట రాబడినవారమని జెప్పుకొనుచున్నారు. అను నీనివయమును ఈ జి. జె. జె. కి. స. ఏనాస్కాయరు. డిప్యూటీ కమిషనర్ అండ్ సెటిల్ మెంటు ఆఫీసరుగారివలన 1866 సం॥ ఏప్రిల్ నెల 26 తేది మెమోర్యాది కాప్టంసుప్రీవెలింగ్ ఇ. డి. డి. స్క్రీప్టు ఆఫ్ జా. సి. అనుగ్రంథమునందు బై విధిగాను యాక్రింది ఇంగ్లీషుభాషన వ్రాసియున్నారు.

“Koormees—These people state that they emigrated from the south 1200 years ago. They claim descent from Raja Bal Bhudr, a soorajbans, who lived in the Tretrayug, the second age of the world.”

—Memo. on the castes prevailing in the district of Jhansee.

ఇందువలన కూర్మకులావతంసులనువారే కు. బీ. నియు, కు. బీ. లనువారే కూర్మకులావతంసులని నిస్సందేహముగను చెలియబడుటయే గాక సూర్యవంశజులైన క్షత్రియులనికూడ చెలియబడినది.

3 ఇట్లువచించినప్పుడెచ్చటనో యితర రాజధానులలో నుండు నట్టి కు. బీ. విషయమునుగూర్చి జెప్పిననంగతులు ఇచ్చట మనకమృతాదు మొదలగు వారికెట్లు జెల్లుననిన శంకించినచో అందులకు క్రింది ప్రమాణములచే నాసంశయ నివర్తనిజేయుచున్నాము.

గీ. కొంకణాదికసేతువు కుభినులను
నాంధ్రాద్రవిడాది దేశంబులగుడెలమ
చేరుప్రఖ్యాతినొంది విస్తారమగుచు
గలము బహముఖ వర్ణసంగతులదనరి.

గీ. .... కాపులెల్ల వెలమ కమ్మలైరి.

ఉ. కొందఱు రెడ్డి నాయకులు గోవ్యమునరిదిరూపమును
గొందఱులకు నాయకులు కుంభినిక్షీరజహోక్తినిబోల్చిరా
కొందఱుకొంకణోద్భవులు ఘోరపరాక్రమలీలగా
నందఱునేకమైధనను సన్నుతలీలజెలంగి రెంతయు.

అనియీ ప్రకారము ఆంధ్రులచరిత్ర మధ్యమభాగము ౨౭౬ వే
జీయందును, మరియు వెంకటగిరి సంస్థానాధిపతులగు పెల్లోటివారి
వంశచరిత్రమైన పద్మనాయక చరిత్ర యందును, ఉదహరింపబడిన పై
పద్యములనుబట్టి వీరియందు జెప్పబడిన కొంకణాదిక, కొంకణోద్భవ,
కుంభినులు అను నీపదములయందు దుడవారింపబడినవారు కుంభిలనియు,
గీ. కాపులెల్ల వెలమ కమ్మలైరి॥ అనియు 'నిట్లునాగి'ంధములయందు
జెప్పబడియుండుటచే బూర్వోక్తులగు మనకమ్మవారు మొదలగువారు
కుంభిలనియు, వీరే సూర్యవంశజలైన కూర్మకులావతంశకులనియు జె
ప్పుటకు నేయొక్క యాటంకము గలుగజాలదని వచించుచున్నాము.

ఇచ్చట కొంకణోద్భవులనునప్పుడు మహారాష్ట్రదేశమున యుం
డు కొంకణప్రాంతముల జన్మించినవారనియు, కుంభిలనునప్పుడు పంట
బెట్టువారనియు అనగా నాగలి మొదలగు నాయుధములచే భూమిని భే
దించువారనియు కాపులనునప్పుడు కూడా పంటలు బెట్టువారనియు, ఇ
ట్లుగ శబ్దరత్నాకరము మొదలగు నిఘంటువులు జెప్పుచున్నవి. ఇందు
లకుదృష్టాంతముగ కాపుశబ్దమునుగూర్చి యీక్రిందవ్రాయుచున్నాము.

కాపు, పంటబెట్టువాడు. శబ్దరత్నాకరము. ౨౧౧ పేజీ.

ఆ. కాపులాపువెరపు గల్గికర్మనము
నేయంగవృష్టి తగివయట్లుకలుగు
ఫలముగల్గనట్లు పౌరపంబునకుదై
వంబుతోడుపాటు నలయునెందు.

ఆంధ్రభారతము సాప్తకపర్వము ౧ ఆశ్వాము ౩౧ ప.

క. ఓకాపుయిందురమ్మని
సాకతమున జేరబోలచి శకునివిధిజ్ఞుఁ
డాకనవుకట్టడించియు
నాకులమఁవిచ్చిచూడ నవుడునడుమన్.

భోజరాజీయము ౪ ఆశ్వాసము ౫౯.

అనగా (కాపు) పంటపెట్టువాడు తనకుగల సామర్థ్యమును సాధనసామగ్రియును గలిగి వ్యవసాయమునకు బ్రయత్నము చేసినప్పుడు పక్షము ననుసరించి ఫలమిచ్చునటుల మనుష్యునియొక్క పురుష ప్రయత్నముననుసరించి దైవమునహితోడై ఫలము గలిగించుచుండునని భారతమున బైషద్యములో జెప్పబడియున్నది. మరియును కాపుయనునప్పుడు పంటపెట్టువాడాయని సంబోధించుచు భోజరాజీయమును గ్రంథము గూడా జెప్పుచున్నది. ఇందువలన కాపు పంటపెట్టువాడనియు, కుకబీ అనునప్పుడు పంటపెట్టువాడనియు, నిట్లు బూర్హ్వోక్తవిధిచే దెలియబడినది. ఈపదములు పద్మనాయకచరిత్రనుండి గ్రహింపబడినవై యున్నవి. ఈపద్మనాయకుల చరిత్ర నెల్లూరు మండలాంతర్గత పెంకటగిరి సంస్థానాధిపతుల పోతాహముచే రచింపబడినదై యున్నది. బూర్హ్వోక్తపదములుగల పద్యమగుదు అనగా కాపులెల్ల వెలమ కమ్మలైరిఅను నీపద్యమున మహారాష్ట్రదేశమునుండి కుంబీవారి దేశమునకు వచ్చినప్పుడు నీదేశప్రజలు వారిస్థితిగతులను దెలుసుకొనక వచ్చినట్లు గ్రంథకర్త వ్రాసియున్నాడు. ఇట్లుగ ప్రజలనుకొనిన భావమును జయార్థప్రకాశిక ప్రచ్ఛన్నరాజకులనిర్ణయము యీగ్రంథమున బూర్హ్వోక్తవిధుల ననుసరించియు, మున్నందు జెప్పబోవు విధులననుసరించియు ఖండింపబడినవని దెలియబడుచున్నాము. ఈదేశప్రజలు భావించినభావము ఈపద్మనాయకచరిత్రయను గ్రంథము ననుసరించి సరియైనదిగాకబోయినను, వారుచ్చరించిన కుకబీ కాపులను పదములు మాత్రము సరియైనవిగా నుండుటచే నాపదములు కూర్మశబ్ద వాచకమునకు పర్యాయపదములై యుండుటవలన మేమాపదములను మాత్రము ఇందున గ్రహించి వ్రాసితిమని దెలియజేయుచున్నాము.

ఈయభిప్రాయముననగా కాపులెల్ల కుట్రబీలనియు, కుట్రబీలెల్ల కాపులనియు, ఈకాపులే రెడ్లుగను కొంకణోద్భవులనెడి వెలమవారుగను కమ్మవారుగను అయియున్నారని హైదరాబాదు, మెద్రాసు, మహారాట్ర మొసూరుగజల్లయందు నీక్రిందివిధమున బూర్వోక్తవిధిన నునరించి ఇంగ్లీషున జెప్పియుండుటచే నాఇంగ్లీషువాక్యములిచట వాయుచున్నాము.

VOL. XIII PAGE 247, HYDRABAD STATE.

"The Kapus or Kunbis the great agricultural caste in the state number 295000 persons or 26 per cent. of the whole population.

VOL. XVI, PAGE 261 AND 262, MADRAS PRESIDENCY.

"Of the Hindu castes of Madras the largest are the Kapus numbering 25760000 in 1904. They are divided and sub divided in endless sub-castes which keep seve ally apart from one another and usually decline th intermarry or even to eat together."

VOL. XVI, PAGE 436, MAHARASHTRA.

"Maharasthra is the country of the Marathas who form 30 per cent of its po pulation.....The term is now reserved for the descendants of the old fighting stock, a hardy and vigorous class once the terror of India, now merged very largely in the cultivating class known as kunbi.....Three Million persons in the Konkan and Deccan retured themselves as Marathas in the ceusus in 1901 and form backbone of the population of the Bombay Presidency, fond of their traditions of deeds of

valour embodied in the ballads of the country-side. The Maratha peasantry are a frugal and peace-loving people content to extort a bare subsistence from the stony Deccan uplands or the rocky spurs of the Ghats. At holiday season they make pilgrimages to numerous shrines of saints and heroes scattered over the country-side and expend small sums in harmless merry-making when the business of the pilgrimage has been disposed of. It is possible that the Marathas are connected with the Reddis of the Telugu.'

VOL XVII, Pages 193 and 194 Mysore State.

"The Hindus have been arranged into 72 castes or classes, of these the strongest numerically are Wakkaligars (1287000) The Wakkaligars (in Hindustani, Kunbi) are the cultivators or ryots. They include numerous tribes some of Kanarese and some of Telugu origin who neither eat together nor intermarry. Their headmen are called *Gaudas*.....The Wakkaligars are mostly vegetarians and do not drink intoxicating liquor. The Gangadekra who form nearly one half of the class, are purely Kanarese, found chiefly in the central and southern tracts. They represent the subjects of the ancient Gangavans which formed the nucleus of the Ganga empire. At the present day they are followers some of Siva and some of Vishnu. Next in number are the Morasu Wakkaligars, chiefly in Kolar and Bangalore Districts. They appear to have been originally immigrants from a district called Marasu-nad to the

east of Mysore whose chiefs formed settlements at the end of the fourteenth century in the past round Nandi-droog... In the old days many of them acted in the Kandachar or native militia. They are not only cultivators but sometimes trade in grain. The Reddis are found chiefly in the east and north and have numerous sub-divisions. To some extent they seem to be of Telugu origin and have been supposed to represent the subjects of the ancient Ratto vade or kingdom of Rattos."

ర ఇట్లుగుటవలన కూర్మశబ్దవాచకము కమ్మశబ్దవాచకము క్రింద మారుటకు గారణమేమైయుండునో యని ప్రశ్నించెదరేని కూర్మశబ్దవాచకమువలన తద్భవముగా జనించిన కూమ్మలను నీశబ్దమును పామరులెల్లరు భాషించుకొనునప్పుడు కూమ్మలను శబ్దమునకుబదులు కమ్మలనుశబ్దమును వాడుకొనుచువచ్చిరి. అట్లుజెప్పట కెట్లువలనుపడుననననో సంస్కృతమునయుండు కూర్మశబ్దవాచకమును ప్రాకృతమగుహిందీమహారాష్ట్రభాషలలో వచ్చించవలసివచ్చినప్పుడు ధర్మకర్మశబ్దములను దమ్మ కమ్మ శబ్దములవలె నుచ్చరించినట్లు ఈశబ్దముచు కూమ్మ అని యుచ్చరించవలసి యుండును. బ్రహ్మతమున యట్లుచ్చరించక కుభీలని ఉచ్చరించుచున్నారు. ఇందులకర్థము కూర్మశబ్దార్థమునకన్నను భిన్నార్థముగయుండినట్టు దోచుచున్నది. అనగా కుభీ అనినచో భూమియనియు, భీ అనినచో భేదించువాడనియు, ఇందున భూమినిభేదించువాడని హిందీభాషయందులర్థమగుచున్నది. ఇట్లుండినను కూర్మశబ్దవాచకము కుభీశబ్దమునకు పర్యాయపదముగ లోకులు వాడుచున్నారని యెరియబడుచున్నది. అదెట్లనిదరేని ప్రిన్సిపల్ నేషను అఫ్ ఇండియా అనునీవు స్తకమున మహారాష్ట్రలయొక్క పయమునందుజెప్పబడినసంగతులు యిండిసిధమున ప్రాయబడియున్నది. మహారాష్ట్రము క్షిణముగ నేవ్యమునందు సంబంధముగలవారై యున్నారు. అందువలన వీరినికుభీలని జెప్పబడుదురు. ఇట్లువీరుకుభీలనివ్యవహారముచేబిలువ

బడినను వీరినామముచేతనే బ్రధానజాతియైనవారుగ నెన్నబడుచున్నారు. వీరు ఉత్తరదేశమునయుండు కూర్మకులావతంస కులమని జెప్పుకొను తెగవారికన్నను భిన్నజాతీయులుగారు. భిక్షప్పకు వీరు మహారాష్ట్రులమని ముఖ్యముగ జెప్పుకొన్నను వీరుమాత్రము కుకబీ-అను నీ తెగలో జేరినవారై యున్నారు. వీరు సాధారణముగ ౧౬ వ శతాబ్దమధ్యమమునందు శివాజీ కథీనులై యున్నవారు. అందువలన యీ మహారాష్ట్రులశక్తి పూర్వమువలె ప్రకాశించినదాయను ఇట్లుబొందుటకు మహమ్మదీయులయొక్క ఆక్రమ చర్యలే ముఖ్యకారణమైవది. ఈ మొదలగు సంగతులు జెప్పబడియున్నది. బైయర్థమునకు సరియగు ఇంగ్లీషు ఇచటవాయుచున్నాము.

“Mahrattas, The agricultural Kunbis are the chief tribe, the same as the Kurmis of Northern India. To them peculiarly belongs the name Mahratta. About the middle of the 16th century, the Mahrattas under Shivaji, recovered the power they had before the Muhammadans invaded the Deccan. Shivaji was born in a fort, his greatness arose from his forts and in a fort he died.”

The Principal Nations of India.

ఇదియునుగాకను రెవరెండుహిందూ, ట్రాజెను, కాష్టను, గవాల్యము. అను నీపుస్తకమునందు కుకబీ అనియు మరాఠాలనియు ఇట్లు యీరెండుశబ్దములను పునహా మొదలగు ఈప్రాంత్యములయందు సాధారణముగా నొకఅర్థమునందు ఉపయోగ పడుచు చున్నారు. మరియును కూర్మీకుకబీలను నీరెండుశబ్దములు వాస్తవముగ నొకజాతీయుడైన మనుష్యునిగూర్చి దెలియబడుచున్నవి. మరియును వీరిలో నొకరికొకరికి వివాహసంబంధములు గూడా జేసుకొనుచున్నారు. బైయర్థమును దెలియ జేయునట్టి ఇంగ్లీషు వాక్యముల నీక్రింద వాయుచున్నాము.

"The words Kunbi and Mahratta are frequently used indis criminate in the Poona District. The Kurmis and Kunbis are in reality one class of people."

Revd. Sherring's Tribes And Castes, Vol. I.

"The term Kunbi includes two main classes, Kunbis and Marathas, between whom, it is difficult to draw a line. Marathas and Kunbis eat together and intermarry and do not differ in appearance, religion, or customs."

Bombay Gazetteer Poona, Vol. XVIII, Part I.

ఇదియునుం గాక 1881 సం॥ జనాభా లెక్కలలో మహారాష్ట్ర లను (కూర్మీ) కుర్ బీ ప్రజలలో సమానపఱచి యుండుటచే మహారాష్ట్ర లనువారును (కొంకణోద్భవులను) కుర్ బీలనువారును భిన్న జాతీ యులుకారు. బూర్వోక్తార్థమును దలియజేయునట్టి ఇంగ్లీషు వాక్యము లను యిచ్చట క్రిందను వ్రాయుచున్నాము.

"The Marathas are found all over the district, The 1881 Census includes them under Kunbis from whom they do not from a separate caste."

Bombay Gazetteer, Vol. XIX.

"Marathas from the majority of the Hindu population and are cultivators describing themselves as Kunbis."

Imperial Gazetteer of India, Kolhapur, Vol. XV.

"Maharashtra is the country of the Marathas who form 30 per cent. of its population. The term

is now reserved for the descendants of the old fighting stock, a hardy and vigorous class, once the terror of India, now merged very largely in the cultivating class known as Kunbi."

—Imperial Gazetteer of India,
(New edition) Vol XVI.

ఇప్పుడు జరిగిన విచారణయొక్క ఫలమేమనినచో కూర్మశబ్దవాచకము క్కొబీ శబ్దముయొక్క పర్యాయ పదముగాను హిందీమహారాష్ట్రభాషలయందైనట్లుగనే ఆంధ్రభాషయందును కూర్మశబ్దముయొక్క పర్యాయపదము కమ్మలను శబ్దమైయున్నది. కాబట్టి కమ్మవారే కూర్మకులావతంసకులని జెప్పుచున్నాము.

ఇదియునుంగాకను కూర్మకులావతంసులగు కమ్మవారికి మాత్రము జెల్లునట్లు చౌదరీఅను ఉపనామమును వాడుకొనుచున్నారు. ఇండువలన చౌదరీలనువారే కమ్మవారనియు కమ్మవారే చౌదరీలనియు, ఈచౌదరీలే కూర్మకులావతంసులనియు జెయిలుబడినది. ఈఉపనామమును కూర్మకులావతంసులుమాత్రమే ధరించుచున్నారనియు తదితరులు ధరించుటలేదనియు ఇట్టి అభిప్రాయము వచ్చునట్లుగను మిస్టరుకార్నేజీ ట్రైబిను ఆండ్ కాంప్టను ఆఫ్ బొదు (అయోధ్య) అను సీగ్రింథమునందు కూర్మకులావతంసులలో ధనసంపదలచే దులదూగుతుండు ప్రజమాత్రము గౌరవాన్నదముగ చౌదరీఅను నీఉపనామము ధరించుకొనుచున్నారు. అని బైయభిప్రాయమొచ్చునట్లు యీక్రిందిఇంగ్లీషున జెప్పబడియున్నది.

"Kurmis. Well-to-do members of these classes adopt the honorary distinction of Chowdhri."

Carnegy's Races, Tribes and Castes of Oudh.

ఇందులకీ ప్రాంత్యములోనుండు కూర్మకులావతంసకు లందరును ప్రాచీనకాలము నుండి చౌదరీ అను పదమును బిరుదాంకితులందరును

కూర్మకులావతంసకులనియు, కూర్మకులావతంసకు లందఱును కమ్మవార ను పర్యాయపదమును వాడుకొనుచుండు వారనియు, ఇందువలన నీ కమ్మవారే కూర్మకులావతంసమనునట్టి సూర్యవంశజులైన క్షత్రియులని యు, ఇట్లుగ దృఢముగజెప్పుచున్నాము.

ఈ కమ్మవారు చౌదరీఅను ఉపనామమును బిరుదాంకితము గ ధరించుచున్నారని యింతకుబూర్వము వ్రాసియుంటిమి. ఆచౌదరీ యనుశబ్దము చక్రధారీయను సంస్కృతశబ్దమునుండి బుట్టినది. చక్రధారీ అనునపుడు చక్రమనుశబ్దము రాష్ట్ర, సేనా, గ్రామసముదాయము వీటియందు వర్తించుచున్నది. ఈచక్రమను శబ్దముతో ధారణయను అర్థము గలిగినట్టి ధృతఅను ధాతువునుజేర్చి చెప్పుటచే చక్రధారి అను శబ్దము సిద్ధమగుచున్నది. మరియు సువ్యభాతాణినిస్యాచిల్యే 3, ౨, 2౨, అను సీపాణిసూత్రము ననుసరించి ణిని (ఇని) ప్రత్యయముజేర్చు టవలన చక్రమను శబ్దమేర్పడుచున్నది. ఇందువధర్తుం శీలమస్య అను ముతప్ అర్థమునందు చక్రధారి అను సీశబ్దమాంధ్రభాషయందు మార్పుకొనునపుడు చౌదరీఅను శబ్దము సిద్ధమగుచున్నది. చక్రమను శబ్దము రాష్ట్రసేనాపమూహాదులయందు వర్తించుచున్నదనుటకు కోశ ఘులయందు నీక్రిందివిధమున జెప్పబడియున్నది.

శ్లో॥ ధ్వజః పాహసీ సేనాపృతనానీకినీచమూః । వరుధనీ బలంపై
స్యం చక్రంచానీకమస్త్రీయాం ఇత్యచరః । కించ చక్రంప్రహ
రణేగణే । రాష్ట్రం సైన్యం రథాంగయోః ఇతి హైమః॥

ఇందువలన దెలియబడినదేమన్నను, ౧ రాష్ట్రసముదాయము యు, ౨ జనసముదాయమును, 3 గ్రామసముదాయమును, ౪ సైన్య సముదాయమును ధరించుటచే చక్రధారీ అని సిద్ధించుచున్నది. ఈక్షత్రియచిహ్నములను సూచించునట్టి పదమును యీకమ్మవారు వ్రాచిన కాలమునుండి బిరుదాంకితముగ ఉపనామముండనను ధరించియుండు టచే క్షత్రియులనిజెప్పుట కేయభ్యంతరముండజాలదని వ్రాయుచున్నా

ము. ఇంతకన్నను మఱియొకవిధముగ జెప్పటకు నేటికిని శక్తి సమర్థతలు గలుగ జాలవని మాయభిప్రాయమైయున్నది.

* ౭ ఒక వేళ కూర్మశబ్ద తద్భవమునుండి కమ్మలను శబ్దము జనించినదని జెప్పటకన్నను ప్రతాపరుద్రుని యొక్క రాజకీయముగు రహస్యమైన యుత్తరములను (కమ్మలను) శత్రువుల హస్తగతము గాకుండునట్లు గొనిపోవుటచే నా ప్రతాపరుద్రుడు సంతసించి వంశ పారంపర్యముగ ధరించుకొనునట్లుగ అనుజ్ఞ యిచ్చెననియు అందుచే బాధపడెన నా మధేయమును ధరించుకొనిరనియు, ఇట్లుగ ౧౯౦౮ సంవత్సరము ముదితమై ఏ. వశిష్టలు అనువారిచే రచింపబడినట్టిది. అస్తాకర్షు, ఆఫ్ సెడరక్ ఇండియా అను నీగ్రంథమువలన బైయభిప్రాయమును వచ్చునట్టి యీక్రింది ఇంగ్లీషువాక్యములయందు గొందరుజూపించెనను చూపించవచ్చును.

Vol II Pages 169 The Aristocracy of Southern India.

During the time of Maharajah Pratapa Rudra, it would appear that a confidential letter (Kamma) of his got into the hands of his rival, when some of his subjects known as *Kapus*, with undaunted courage forcibly entered the place of the rival and managed to get back the *Kamma*; so they were styled *Kammavaru*. Those who took to their heels without executing the mission were called *Velugina Varu* or *Vellama Varu*.

It is said in the book entitled "Piravuda Prabbanda Kavijivitham" that during the time of Krishna Deva Rayalu some of his subjects who carried state letters of a confidential nature, known as *Kamma*, were called *Kammavaru*, *Kamma* is an ear ornament worn by Hindu women. In days of

yore, almost all correspondence was carried on, on a palmyra leaf. When rolled, it would take the shape of a *Kamma* or ear ornament.

ఇట్లాక వేళ జూపించినచో నాయభిప్రాయము సరియైనదికాదని జెప్పచున్నాము. ఏలయిననచో ప్రతాపదుడు కీ). శ. ౧౨౯౫ సంవత్సరము మొదలుకొని కీ). శ. ౧౩౫౦ సంవత్సరమువఱకు ఏకశిలానగరమును బరిపాలనముజేసినట్లు ఆంధ్రులచరిత్ర మధ్యమయుగము ౩౫౦ వ పత్రమునందు జెప్పబడియున్నది.

ఈకమ్మలనుశబ్దము ప్రతాపదుని పుట్టుకన్న బూర్వము పది రెండువందల సంవత్సరములకు బై గానుండినట్లు అనగా క్రైస్తుశకప్రారంభమునుండి యుండినట్లు ఆంధ్రులచరిత్ర పూర్వభాగము ౨౩౦ పేజీ యందు నీక్రిందివిధమున జెప్పియున్నది.

కమ్మరాష్ట్రము. ఈయిరువంశముల వారును ౫, ౬, ౭ శతాబ్దములలోనివారని చెప్పవచ్చును. కమారవిష్ణు శాసనమునందు బేర్కొనబడిన కర్మంకలేక కమ్మంకరాష్ట్రము పూర్వచాళుక్యరాజగు మంగియువరాజు చెందలూరు శాసనమున కమ్మరాష్ట్రమని పేర్కొనబడినది. జగ్గయ్యపేట శాసనములో నుడవారింపబడిన కమ్మకరాశవిషయము మేదిదినఱకూహించిన కమ్మమొట్టుగాక యీకమ్మరాష్ట్రమే తరువాత కమ్మనాడుగ బేర్కొనినందుకు దృష్టాంతములనేకములుగలవు. నన్నయభట్టు కాలమునందుండి గణితశాస్త్రమును రచించిన పావులూరి మల్లనకవి. ఇలగమ్మనాటిలోపల విలసిల్లిన పావులూరి విభుడనని చెప్పుకొనియున్నాడు. అయినను పావులూరిగ్రామము గోదావరి మండలములోని దనిరావు బహద్దరు వీరేశలింగంపంతులవారు తమ యాంధ్రకవులచరిత్రములో వ్రాసియుండుట కాధారమేమోదెలియరాదు. పంతులువారు పొరబడి యుండవలయును. లేదా గోదావరిమండలములోగూడ మఱియొక కమ్మనాడుండవలయు

ను. గుంటూరు మండలములోని కమ్మనాడే ప్రాచీనమైనదని చెప్పటకు లేశమూత్రము సందియములేదు. ఇప్పటి యాధునిక లో నొకతెగవారగు కమ్మవారు కమ్మ కరాళవిషయమునకు సంబంధించినవారుగ గన్పట్టుచుండుటచేత నీతెగవారు కీర్తిస్తూ శకారంభమునుండి యున్న వారని చెప్పవచ్చును.

అని యీప్రకారము జెప్పియుండుటచే బ్రతాపరుద్రునికాలము కంటెను ౧౨౦౦ సంవత్సరములకు బూర్వమునుండి కమ్మనాడు కమ్మ వారు కమ్మ ఇత్యాదిపదములు వ్యవహారమందుండుటచే ౧౨౯౫ మొదలుకొని ౧౩౫౦ సంవత్సరమువఱకు పరిపాలనముజేసిన బ్రతాపరుద్రుని వలన ఇట్టి బిరుదాంకతమును ఈకమ్మవారు బొందిరని చెప్పటహాస్యాస్పదమై యున్నదని వేతే జెప్పనక్కరలేక దెలియుచున్నది. ఇందుచే బూర్వోక్తమైనది. అలిస్టాకరును ఆఫ్ సదరక్ ఇండియా అను సీగ్రింథ మందు విశ్వాసముంచుటయోగ్యమై యుండలేదని మాత్రము దెలియజేయుచున్నది.

ఇదియునుంగాకను మరికొందఱు యీకమ్మవారు దేవీచెవియొక్క కమ్మనుండిపుట్టిరని ౧౯౧౯ సంవత్సరము నిడుబ్బోలులో జరిగిన సప్తమ కమ్మ మహాజనసభలో జెప్పియున్నారు.

మరియును ఏ. వడివేలుఅనువారు అలిస్టాకరును ఆఫ్ సదరక్ ఇండియాఅను సీగ్రింథమున దండకారణ్యమును సరణ్యమున బహుకాలముక్రిందట కమ్మదీతలను ఋషి తపస్సుజేయుచుండగా సనేకమంది రాక్షసులు నామహాఋషిని కట్టబెట్టి తపోవిఘ్నము గావించుచుండిరి. అంతట నామహాఋషి నాకష్టములను భరించ జాలక మహావిఘ్నపుతో నాకష్టములన్నియు విన్నవించుకొనెను. అటుపిమ్మట నామహావిఘ్నపు యామహాఋషిని లక్ష్మీదేవీవద్దకు బంపగా నామహాఋషికి తన చేవికమ్మనుయిచ్చి ఈకమ్మను సీసమీపమున యుంచుకొని నూరుసంవత్సరములు తపస్సుచేయుమనిజెప్పి బుత్తెంచెను. ఆమహాఋషి నాప్ర

కొరము నూరుసంవత్సరములు తపస్సు చేయగా నాకమ్మనుండి ౫౦౦ వందలమంది శూరులుబుట్టిరి. అట్లుబుట్టిన వైదువందలమంది శూరులు నారాక్షసులగుడు వనమును దగులబెట్టి ఆరాక్షసులను సంహరించి యాకమ్మదేత ఋషియొక్క కష్టములను తొలగించిరి. అటుపిమ్మట నా మహాఋషి యాశూరులుజేసిన సహాయమునకు మీరు వ్యవసాయము చేసుకొని సుఖముగ జీవించెదరుగాకయని నాశీర్వాదమునర్చి బుత్తెరచెను. అది మొదలు యీయైదువందలశూరుల సంతతివారందరునులోకులచే కమ్మవారని బిలువబడుచున్నారు. అని యీప్రకారముగను జెప్పియున్నారు. ఇందులకు తగునగు నింగ్లీషు పాఠ్యములను యిచ్చట జూచుచున్నాము.

We understand that in by-gone times a Rishi, named Kamadita performed his penance in a forest known as Danda-Karanya, when many Rakshasas troubled him; he could not stand it, and hence he repaired to Maha Vishnu and laid before him his grievance. The latter directed the Rishi to his wife Lakshmi Devi, who gave him her ear ornament (Kamma) enjoining him to perform a penance for one hundred years. He fulfilled what had been told him, and the result was that five hundred warriors sprang from that Kamma. They destroyed the forests, annihilated the Rakshasas, and made the place free from all trouble. The Rishi recognised their help, and blessed them to live happily by cultivation. The descendants of those warriors are called *Kammavaru* as they originated from the (Kamma).

ఇంతకు బూర్వము కమ్మ మహాజన సభాద్యక్షులగు మ. రా. రా. శ్రీ ఆర్. వెంకటస్వామినాయుడుగారు జెప్పిన యభిప్రాయము న్ను ఈ అరిష్టాకరు ఆఫ్ సదరక్ ఇండియాలను నీగ్రంథమును రచించిన మిస్టరు ఏ. వడివేలుగారును జెప్పిన యభిప్రాయమున్నూ, ఏ ప్రమాణ గ్రంథములనుండి జెప్పినదియు వివరముగా జెప్పియుండక బోవుటచే మ నమంతగా విశ్వసించుటకు వీలై యుండలేదని మాత్రము వ్రాయు చున్నాము.

మరియును అరిష్టాకరు ఆఫ్ సదరక్ ఇండియాలను నీగ్రంథమును రచించిన మిస్టరు ఏ. వడివేలుగారు బూర్వోక్త ప్రకారము లోకర్ రికార్డు ననుసరించి జెప్పిన విషయములు సరిగా యుండక బోవుటచేతను తుదకు తమ యభిప్రాయమును ఈ క్రింద వీధమున వెల్లబుచ్చి యున్న వారు.

బ్రహ్మాండ (బ్రహ్మనంద) పురాణలోకలి ధర్మప్రకరణమునందు 3 అధ్యాయము మొదలుకొని ౨౦ అధ్యాయమువరకు జెప్పబడిన విషయమును యీ క్రింది ప్రకారము జెప్పి విరమించుకొనియున్నారు. ఆ యభిప్రాయ మేమనినచో కమ్మవారు సూర్యవంశపు రాజయగు దిలీపుని సంతతివారు. సూర్యవంశజులగు యీ కమ్మవారు చంద్రవంశజులగు వారితో సంబంధ బాంధవ్యములు జేయుచుండుటచే వీరిని ఉపాయదిన్. అనికూడ బిలుచుచుండిరి. ఈ సూర్యవంశముగు కమ్మవారిలో మొట్టమొదట పురుషుడగు ధర్మపాలుడనువాడును ఇతని గురువగు ధర్మశీలుడనువాడును అనియిట్లు వెలయుచుండిరి. ఇట్లుండ చంద్రవంశమున బుట్టినవారిలో నొకడు ఈ ధర్మపాలుని కుమార్తెయగు కన్యకామణియను నామెను బలాత్కారముగ దీసుకొని బోవుటకు యత్నించియుండెను. ఆ సంగతి యీ ధర్మపాలుడు గ్రహించి చంద్రవంశజుడగు నారాజుబలవంతుడై యుండుటచేతను నారాజును యేమియు చేయజాలక రహస్యముగ నాచంద్రవంశజుని అవమానబఱచదలచి నొకసల్లకుక్కుకు బాలిక జేషమునువేయించి ఆచంద్రవంశజుని గృహమునందు విడిచి పెట్టించి ఎవరికిని జెప్పక సర్ధరాత్రమున వారును వారిబంధువులును గలుగుకొని ధ

క్షీణిక్కుకు ప్రయాణమై కౌశ్యచుండ నొకనది అడ్డమయ్యెను. అటు విష్ణుట యేమి జేయుటకు వీలులేకయుండుటచేతనున్న సూర్యోదయ మైనచో శత్రువునివలన భయముగలుగునని తోచుట చేతనున్న ఇట్లు ముందు వెనకలు నాలోచించుచుండ యానదియొడ్డున తపస్సు చేయుచుండిన రేణుకాదేవి పథశురాములతో గూడినటువంటి జమదగ్ని మహాబుష్పినిజూచి తమకష్టములను జెప్పకొని యామహాబుష్పిని పార్థిం చిరి అట్టి పార్థనమును నామహాబుష్పి యంగీకరించుటచే సమీపము నయుండిన రేణుకాదేవి తనచెవిభూషనమగు కమ్మనుయాధర్మపాలుడు మొదలగువారికిచ్చి నదినిదాటి వెళ్ళవలసినదిగా జెప్పెను. అంతట ధర్మపాలురు మొదలగువారు పరమానందమును బొంది యాదంపతులకు నమస్కరించి యాకమ్మనుహస్తమునధరించుకొని నచ్చటనుండి బయలు వెడలివచ్చుటచే యానది వీరికి మార్గమిచ్చుటవలన నదినిదాటి నొడ్డు జేరిరి. అది మొదలు వీరికి కమ్మవారను నామము ప్రఖ్యాతమయ్యెను. ఈకమ్మవారిలో ఘోషా కమ్మవారనియు, గంపకమ్మవారనియు, అనగా ఘోషాదేనివారనియు, ఇట్లు రెండు తెగలువారై యున్నారు. ఈ రెండు తెగలు కమ్మవారును తమప్రాణములు శత్రువులకు జిక్క నీరుక రక్షించిన రేణుకాఅను గ్రామశక్తిని ఇలువేల్పునై వముగ నేటికీ బూజించుచున్నారు. కృష్ణదేవరాయల ప్రభుత్వకాలములో వారిరాజ్యము నయుండు ఆర్యాముల రక్షణార్థమై 160000 లక్ష అరువదివేల రక్షక భటులనుగా నీకమ్మవారినియించిరి. ఇందులో ననగా నీకమ్మవారిలో ౧ రావెళ్ళవారు, ౨ ఆర్యటివారు, ౩ నాకావారు, ౪ సంద్యాలవారు, ౫ పెమ్మసానివారు, ౬ పుట్టవారివారు, ౭ దూరుగంటివారు, ౮ భులవదారలు, వెలమలలో వెల్లటివారు ఈమొదలగు వారిందఱును 1500 సం॥ మొదలుకొని 1530 సంవత్సరమువరకు కృష్ణరాయల ప్రభుత్వములో తమవంశముయొక్క ఘనతనున్న రాజ్యముయొక్క ఘనతనున్న వృద్ధిపఱచుటలో నీకమ్మవారును, వెలమవారు సహాయకులై యుండిరి. అనియిట్లు జెప్పిన యధిపాయమునకు స్థరియగు ఇంగ్లీషువాక్యముల నీక్రింద వ్రాసుచున్నాము.

In Brahmananda Purana Kalidarma Prakarnam, Chapters 3 to 20, we find the following:—The Kammavars were born to the decendants of the Solar King Dvilipa and as they had alliances with the lunar race they were known as Upayadis. The original man is said to be one Dharmapala, and their Guru, Dharmasilan. A member of the lunar race tried to carry away a daughter of Dharmapala, named Kannikamani, when the parents of the girl with a view to disgracing him had a black dog disguised as a girl, left it in the house, and migrated to Southern parts. At that stage, a river barred their way. They begged of the Rishi Jamadagni who was busy in a penance on the bank of the river. There were with him his wife Renukadevi, and also Parasurama. Renukadevi gave them her ear ornament (known as Kamma), directed them to attach veneration to it and further added that if they did so, the river would give way. This came to pass. Since then, they have been known as *Kammavaru*. From that time forward, they attach much veneration to the names of Jamadagni, Renukadevi, and Parasu Rama. On marriage occasions they first offer prayers to these, and then to their family Guru, Palabhaddira. These Kammavars are divided into two classes known as Godasatu (gosha) and Gempasatu (not gosha). It is said that in the reign of Krishna Deva Rayalu there were 1,60,000 volunteer guards, most of whom were Kammavars, to protect the fortresses within his jurisdiction.

From the said Godasatu class, the Zamindars of Ilaiyarasanandal claim their descent, and their family name is Ravillavaru, which formed one of the houses, namely, Arvitivaru, Navukavaru, Nandiyalavaru, Pemmasanivaru, Velama or Velugotivaru, Pootlaharivaru, Durugantivaru, Thulava Doralu and Ravillavaru, that helped Krishna Deva Royalu (who ruled from 1509 to 1533 A.D.), in maintaining the dignity and prestige of his State. Velugoti is the family name of the Rajah of Venkatagiri, and Pemmasani of that of the Kuruvikulam Zamindar.

Vol II Pages 170 The Aristocracy of Southern India.

ఈయభిప్రాయమునుగూర్చి మున్నగుదు మార్కండేయోత్తర భురాము ననుసరించి దెప్పబోవుచున్నాము. గనుక నచ్చటనీవిషయమును విపులముగ విచారించి పాఠకులగు మీకెల్లరకు విశద నజుచుచున్నాము.

౮ ఈప్రకారము కమ్మవాడెట్లు కూర్మ కులావతంశకులైరో కాపులనువారును కూర్మకులావతంశకులై యున్నారు. వీరు తొలుత నుత్తర పంజాబుదేశమునకు రాజధానియగు కాంబిల్యనగర ప్రాంతదేశమున నివసించి అందుండిచటికివచ్చిన వారగుటచే ఈకూర్మకులావతంశులకు కాంపులని మొదట సీదేశవాస్తవ్యులు బేరిడిరి తుదకాశ్మీరీ కాలాంతరములయందు కాపులనిమారి ప్రస్తుతమట్లుగనే వ్యవహరింపబడుచున్నది. ఈయభిప్రాయమునే శ్రీయత చిలుకూరి వీరభద్రరావు గారును నెచించియున్నారు.

వీరు తొలుత కంబిల్యనగర (కాంబిల్య) ప్రాంతములనుండి వచ్చినవారగుటచేత మొదట వీరికి కాంపులని వ్యవహార నామము గలిగినది. ఆధునికచరిత్ర 3 భాగము, ౧౧౫ పుటము.

కాపువారనినచో రక్షించువారనియు, పరిటబెట్టువారనియు, అర్థము. క్షత్రియునికి ప్రజారక్షణము ముఖ్యధర్మమగుటచే వీరునుకూర్మకులావతంసకులైన క్షత్రియులై యున్నారు.

ఇట్లు కూర్మశబ్దభాషకము కమ్మవారికి జెల్లునుగాని కాపులకేట్లుజెల్లుననినచో బూర్వోక్తమైన పద్మనాయకచరిత్రలో నుదహరించి నపద్యమునుబట్టి కాపులకును కూర్మకులావతంసము అను సీతబ్దముచెల్లుబడియగుచున్నది.

గీ. కాపులెల్ల వెలమకమ్మలైరి.

పద్మనాయకచరిత్ర మరియు ఆంధ్రులచరిత్ర.

ఇందులకునుకూర్మముగనే ఆంధ్రులచరిత్ర మధ్యమయుగమునందు ౨౪౭ పత్రమున నీక్రిందివిధమున జెప్పబడియున్నది.

ఆకాలమున నిప్పటి కృష్ణామండలములోని యేలూరు, కొల్లేరు కోటలేక ఆకువీడు, గణపవరం, ముఖ్యపట్టణములుగనుండి తెలుగు నాయకులచే (తెలగాలను కాపులచే) బలిపాలించుచున్నట్లుల గనుపట్టుచున్నది. ఏలూరునకు కొలని పురమనియు, సారసపురమనియు, కమలాకరపురమనియు, బేరులున్నట్లుగా చెలుగునాయకుల శాసనములంగనుపట్టుచున్నది. వీరు చాళుక్యులకాలమునను కాకతీయులకాలమున సామంతమండలేశ్వరులుగనుండి కమ్మనేనానాయకులవలనే ప్రసిద్ధిగాంచి యుండిరి. గణపవరమునకు పద్మనీపురమను నామమున్నట్లు గణపవరములోని సువర్ణేశ్వరస్వామివారి దేవాలయములోని యొక శాసనమువలన దెలియుచున్నది. ఇక్కడ నొక గొప్పకోటయుండెను. ఇయ్యది కొంతకాలము కోసనీమరాజులైన రాచవారివశమునను మఱికొంతకాలము కొలనురాజులైన తెలగాలవశమునను ఉండెను. ఈప్రాంతదేశమంతయు గొలను పురాధిపతులైనతెలుగునాయకులచేతనే బలిపాలింప బడుచుండెననుటకు తేలికమాత్ర

మును సందియములేదు. పైనిజెప్పిన కోటలన్నియు తెలుగు నాయకులచేతనే కట్టబడినవి. వీరికిని తోగీరాజప్రతినిధులైన వెలసాటికమ్మవారికిని యుద్ధములనేకములు జరిగినవి. తుదకు తెలుగునాయకులు వెలసాటి ప్రభువులకులోబడిన సామంతమండలాధిపతులుగ యుండుచు వచ్చిరి. భీమనాయకుడు, కౌటయ నాయకుడు, అను పేరులుగల తెలుగునాయకులనేకులు పండ్రిం డవ శతాబ్దమునందు గృష్ణాగోదావరీనదులకు నడుమనుండు దేశమును బరిపాలించిరి. కాకతీ గణపతిదేవుని రాజ్యారంభకాలమున శ్రీమన్మహామండలిక కేశవ దేవరాజు వాని పశ్చిమ సొసినాయకుడును, వీలూరు (కొలనుపురము) రాజధానిగ నీ మండలమును బరిపాలనముసేయుచుండిరి. కేశవనాయకుడును వానికుమారుడును వెలసాటి ప్రభువుల యధికారము క్షీణించు కాలమున స్వతంత్రులగ బరిపాలనముజేసిరి. కేశవనాయకునిదా సశాసనము లనేకములు కొలను (వీలూరు) పురమున గానంబడుచున్నవి. క్రీ. శ. ౧౨౨౮ దవ సంవత్సరము నాటికి నీ మండలమంతయును కాకతీయ గణపతిదేవ చక్రవర్తిచే జయింపబడెను. తెలుగునాటిరెడ్లకు తెలగాలనిపేరుగలిగినది. చాళుక్యులు తెలుగుదేశముపై దండెత్తివచ్చి జయించి నపుడు హరితోవచ్చిన సేనలు సేనాధిపతులు మొదట కమ్మనాటిలో వసించుచుండి తరువాత నితరస్థలములకుబోవబ్రజలు కొత్తవారికిని పొత్తవారికిని భేదము దెలియుటకై కమ్మనాటినాయకులను కమ్మవారనియు, అదివఱకీతెలుగు దేశముననున్న తెలుగు నాయకులను తెలగాలనియు వ్యవహరింప సాగిరి. సాటినుండియు గమ్మవారును తెలగాలును వేర్వేలుతెగవారుగా నుండుటతటస్థమైనది. కాని క్రీస్తుశతాబ్దారంభమున నాంధ్ర సాంబాజ్యవిజృంభకాలమున వీరును వారు నొక్కరుగ నేయుండిరి.

ఆంధ్రులచరిత్రము మధ్యమయుగము ౨౪౭ మొ ౨౪౮ కు.

ఈకాపులను గూర్చి యా యాస్థలములయందు తెలగాలనియు బలిజలనియు వ్యవహరించెదను. ఇట్లని అంధులచరిత్ర యీక్రింది విధమున జెప్పచున్నది.

ఉత్తమబలిజ శాఖలవారికి తెలగాలను నామము వ్యవహరింపబడు చుండుట చేతను (కాపులనే తెలగాలని జెప్పవలయును.) అంధులచరిత్ర 3 భాగము, ౧౦3 పత్రము.

ఇంధువలన బూర్వోక్తములైన బలవా అను శబ్దమునుండి బలిజశబ్దము పుట్టినది బలవా అను నీ మొదలగు శబ్దములు శ్రియ వాచకములై యున్నవి పూర్వము జెప్పియున్నాము. కాపులు అను శబ్దముకూడ సంరంక్షితమును సూచించుటచే శ్రియ వాచకమై యున్నదని యింతకుబూర్వము దెలియపఱచియున్నాము. కాబట్టి కాపువారిని కూర్మకులావతంశకులగు శ్రియులని జెప్పటకు ఏయభ్యంతరముండజాలదు.

ఇదియునుంగాక కాపులు వాయుడను శబ్దమును ఉపనామముగ ధరించుచున్నారే. ఈనాయుడను శబ్దమునే కొందరు కమ్మవారు కొందరు వెలమవారునుగూడ ఉపనామముగ ధరించుచున్నారు. ఇట్టి నాయుడనుశబ్దము సంస్కృతమునయుండు నాయక అనునీశబ్దమునుండి బుట్టినది. నాయక అనునప్పుడు ఆగ్రహీ, అగ్రీసర, ప్రధానపురుష, సరదారు, సైనికాద్యక్ష, ఈమొదలగు శబ్దములయొక్క అర్థమును సూచించుచున్నది. ఈప్రపంచములోని వారెవరైనను వారుధరించియుండు నామముబట్టి వారి జాతినిర్ణయమును వేరుగజేయకనే దెలుసుకొనుట సహజసంభవమైయున్నది. ఇట్లుండినను నాయక అను, నీయుపనామమును ధరించిన యీకాపులు కూర్మి అనవాకు బిజాతియందు బుట్టినవారగుటచేతను బూర్వోక్త హేతువులచేతను కూర్మకులావతంశకులగు సూర్యవంశజులైన శ్రియులై యున్నారని జెప్పచున్నాము.

ఈ ఇట్లుపై బూర్వోక్తమైన శృంగప్రమాణములలోనుండు వర్మ శబ్దవాచకులగు కూర్మకులావతంసుకులలోని వెలమవారుగూడ త్కత్రి యులైయున్నారని జెప్పుచున్నారము. ఇట్టి యభిప్రాయమునే మామి త్రులగు చిట్లకూరి వీరభద్రరావుగారు జెప్పిన విషయ మిదివరలోనే నచించియున్నాము. ప్రస్తుతములో వెలమలనుపదము వర్మశబ్దముయొక్క తదభ్యవమని ఎం. శేషగిరిశాస్త్రులగారు వ్రాసిపట్టు మామిత్రులు గూడా జెప్పియున్నారు.

వర్మశబ్దభవము వెలమయని చెన్నపురి రాజకీయ కలాశాలయందు సంస్కృతతోపన్యాసకులుగానుండి కీర్తిశేషులగు ఎమ్. శేషగిరిశాస్త్రులవారు శబ్దశాస్త్రమునుగ్రంథముందు వ్రాసియున్నారు. ఆంధ్రులచరిత్ర మధ్యమయగము ౨౭౭ పత్రము.

ఇందువలన వెలమవారును త్కత్రియులని జెప్పుట కేయభ్యంతరములేదని వచించుటకు బూర్వోక్తప్రమాణములన్నియు జాలియున్నవి. అయినను విశేషించి చెలుసుకొనుట కిచ్చబొడమినచో పద్మనాయకుల చరిత్రయు, బొబ్బిలిరావువారిచరిత్రయు, కీర్తిశేషులగు మండాపార్వతీశకవులచే రచింపబడిన రాధాకృష్ణనధివాదము, మరియును వెల్లోటి వారిచరిత్రయు ఈమొదలగు గ్రంథములను జూచి గ్రహించుకొనతగియున్నది. ఇంతయే గాకను యీ వెలమవారు కూర్మకులావతంసులగు కుళబీభేగలో జేరినవారై యున్నారని బూర్వోక్తములైన యీక్రింది పద్యములు జెప్పుచున్నవి.

గీ. కొంకణాదికసేతువు కుంభినులను

నాంధ్రద్రవిడాదిదేశంబులందు వెలమ

శేరు ప్రఖ్యాతినొంది విస్తారమగుచు

గరము బహుముఖవర్ణసంగతులదనరి.

గీ. కాపులెల్ల వెలమకమ్మలైరి.

ఇట్లు బహుభంగులగన్నడుటచే యీ వెలమవారును మహారాష్ట్రదేశమునజేరిన కొంకణప్రాంతముననుండి రాబడిన కుళాభి తెగవారని

తైషద్యములవలన జెలియుటచేపరును కూర్మకులావలంబకులైన సూర్య వంశజులగు క్షత్రియులై యున్నారనుటలో నేయుక్క సంతయములేదని జెప్పుచున్నాము.

౧౦ ఇట్లుపై రెడ్డివారియొక్క విషయమునుగూడా గమనించి ననో కూర్మకులావతంసులగు సూర్యవంశజులైన క్షత్రియులని దెలియ బడుచున్నది. అదియెట్లనినచో రాట్ శబ్దమునుండి రెడ్డియనశబ్దము బుట్టినదనియు అందువలన క్షత్రియులై యున్నారని పూర్వోక్తప్రమాణముల ననుసరించి జెప్పుచున్నాము. ఈప్రకారమే అంభోచరిత్ర కారకులుగూడ జెప్పియున్నారు.

రెడ్డిశబ్దము రాట్ శబ్దమునుండి యేర్పడినది గావున రెడ్డియనగా రాజనియర్థమగుచున్నది.....ప్రాచీనకాలమున రాట్టల మనోకబాతిప్రజలు భరతఖండమున నివసింపుచుండిరని వేదములవలనను శాసనములవలనను మనకు స్పష్టముగా దెలియు చున్నది. వీరిలో తట్టులులేక రాటులు, ఆరట్టులు, లాటులు, విరాటులు, మరాటులు, వరాటులు, కిరాటులు, బల్లాటులు, అందీరాటులు, ఖగరాటులు మొదలగు శౌఖాభేదములుగలవు. వీరిలో కొండఱకు భోజులనియు నామాంతరముగలదు. ఈభోజులలో ననేకులిప్పుడు కమ్మశౌఖివారిలోనున్నారు ఈరాట్ట శౌఖిలవారు తొలుత సింధునదీప్రాంతభూములందును పిమ్మటగంగానదీతీరప్రాంత భూములందును, అటుపిమ్మట నర్మదాగోత మీతీరప్రాంత భూములందును నివసింపుచు క్రమముగా దక్షిణహిందూదేశమునకు వ్యాపించిరి. వీరెల్లరు వేత్సేలు దేశములకుబోయి దేశభేదముచేతను, భాషాభేదముచేతను, వేత్సేలు నామములతో నేటికాలమున వ్యవహరింపబడుచున్నారు..... పూర్వకాలమున జార్జమతమునజేరిన బేలిజశౌఖిలవారిలో ననేకులకు శ్రేష్ఠియనుపదము ఘట్టపుపేరుగ నుండెను. పూర్వకాలమున నీయిరు తెగలలోని యుత్తమనాయకులకు ననోభ్యుత్తమంబు

ధ బాంధవ్యములు భోజన ప్రతిభోజనములు గలవు. పశ్చిమ హిందూస్థానమునందు రాట్టలు నివసించు దేశమునకు రాటవాడియని వ్యవహారనామముగలదు. రాట్టవాడి రాజవంశమునకే రాతోడ్ లేక రాతోక్ రాజవంశమని ప్రఖ్యాతిగలిగినది. అటుపిమ్మట ఈరాట్టవాడి రాజులుంటుంటే యొకటి రాష్ట్రకూట రాజవంశముగా బరిగణింపబడినది. ఈరాట్టవాడి లేక రాతోడ్ సీమనుండి యాంధ్రదేశమున కేతెంచి నివసించియున్న రెడ్లనే పూర్వపుడెలుగు శాసనములో రడ్తోడికాంపులని యప్పటి శాసనవిలేఖకులు వ్రాసియుండిరి. ఏదియెట్లన్నను రెడ్లని వ్యవహరింపబడి టెగలవారు రాజాతులకు సంబంధించినవారనుట కెంతమాత్రమును సరియములేదు. వీరెల్ల రాంధ్రజాతులతోడి సంబంధ బాంధవ్యములచేతను ఆంధ్రభాషను మాతృభాగై కొన్నవారగుటచేతను, ఆంధ్రజాతీయులనుటకు సరియములేదు. వడ్లలో నెన్నివిధములైన భేదములుగలవో రెడ్లలో నన్నివిధములైన భేదములుగలవు. గావున వానింగూర్చి చెప్పట సాధ్యముగాదని చెప్పదురు. కాబట్టి యట్టిభేదములను గూర్చిన చరిత్రము ప్రత్యేకముగ వ్రాయవలయునే గాని యిందువ్రాయుట సాధ్యముగాదు. పంట పదునాలుగు కులాలని సామాన్యముగా పదునాలుగు శాఖలుగలవని చెప్పదురు. అయిన నెయ్యలి పదునాలుగు ప్రధానశాఖలో వివరించుట కష్ట సాధ్యము. ౧ అయోధ్యరెడ్లు, ౨ మోటాటిరెడ్లు, ౩ పంటరెడ్లు, ౪ జేఝూరురెడ్లు, ౫ పాకనాటిరెడ్లు, ౬ పెదకంటిరెడ్లు, ౭ భూమంచిరెడ్లు, ౮ బరుగంటిరెడ్లు, ౯ బలిజరెడ్లు, ౧౦ గండికోటరెడ్లు, ౧౧ గోపేటిరెడ్లు, ౧౨ కుంచేటిరెడ్లు, ౧౩ మొరనరెడ్లు, ౧౪ పల్లేరెడ్లు, ౧౫ గాజులరెడ్లు, ౧౬ పొకనాటిరెడ్లు, ౧౭ పొంగనాటిరెడ్లు, ౧౮ కమ్మపురిరెడ్లు, ౧౯ కలనాటిరెడ్లు, (౨౦ ఆకుతోటరెడ్లు) మొదలగు వ్యవహారనామములసకములు గనపట్టుచున్నవి. వీరెల్లరకు మాత్రు

భాష యాంధ్రమైనను దేశకాలపాత్రభేదములచేత గొన్నియూ చారభేదములు గన్పట్టుచున్నవి. అయ్యవి క్రమముగా సరించు సూచనలు గానంబడుచున్నవి.

ఆంధ్రులచరిత్ర మూడవభాగము ౧౧౩ మొ. ౧౧౬ కు.

ఇదియును గాకను రాష్ట్రకూటుమును శబ్దమునుండి రాతోడు శబ్దము పుట్టినట్లు వంశభాస్కరమును గ్రంథము జెప్పుచున్నది. ఈయభిప్రాయమునే హిందూదేశచరిత్రముయందు గన్పడుచున్నది. మరియు ను బూర్వోక్తమైన వంశభాస్కరమును గ్రంథమునందు అయోధ్యాధిపతియగు సుమిత్రుడను రాజునకు విశ్వరాజు కూర్మఅని యిరవురు పుత్రులు గలిగియుండిరినియు అందులోని కూర్మనివలన కూర్మవంశమనగా కుక్షీ వంశము ప్రసిద్ధమగుటకు కారణమయ్యెననియు సుమిత్రుని పుత్రులలో మొదటివాడగు విశ్వరాజునకు సంతానము లేక బోవుటచే రాష్ట్రేశ్వరపరవృత్తమున నా ఈశ్వరునిగూర్చి తపంబొనర్చి నదేవుని వరంబున రాష్ట్రకూటుడను పుత్రునిబడసెననియు, ఇతనివలన రాతోడువంశముజనించెననియు ఇందువలన రాతోడువంశస్థులును కూర్మవంశస్థులును సహోదరబిడ్డలని జనవందతికూడా బలపరచుచున్నదని చెప్పియున్నది. అచ్చటయుండిన జనవదంతియు నీ దేశమునయుండు రెడ్డివారు కమ్మవా రివిషయమందును జెప్పుచున్నారు. ఇదియున్నుండనిండు నావంశభాస్కరమునుగ్రంథమునకు టీకవ్రాసినకృష్ణసింహులనువారు జోధుపూరురాజ్యమున రాష్ట్రేశ్వనాకులదేవి అను సీదేవీనామముతో రాష్ట్రకూటువంశములనగా రాతోడువంశము ప్రసిద్ధికి వచ్చినదని వంశభాస్కరగ్రంథములో నీవిషయమునుగూర్చి జెప్పియున్నారు. ఇందువలన మనము గుర్తించుతగిన దేమన్నను యీరెడ్డివారును కమ్మవారును కూర్మకులావతంసకులనియే మనము గుర్తెరుగతగియున్నది. ఇదియునుంగాక రాష్ట్రకూటువంశోద్భవుడగు చతుర్థగోవిందుడను రాజయొక్క ౯౫౫ సంవత్సరదానపత్రమొకటి గన్పట్టుచున్నది. అందులో రాష్ట్రకూటుల ప్రసిద్ధిని వర్ణించియున్నది. హిందూదేశచరిత్రయందును రాశతాబ్దకాలమునుం

దీ రాష్ట్రకూటులు ప్రసిద్ధి చెందియున్నారని చెప్పబడియున్నది. మరియు ను దక్షిణభారతవర్షమునందును రాష్ట్రకూటుల రాజ్యములు స్థాపించి ౨౦౦ సంవత్సరములవరకు పరిపాలనముజేసిరిని జెప్పబడియున్నది. దీని నే కొండవీడు మొదలగు సంస్థానములని చెప్పుచున్నాము. మరియును కీ). శ. ౭౫౨ సం॥ న॥ రాష్ట్రకూట వంశోద్భవుడగు కీర్తివర్ధయును చాళుక్యులకను యుద్ధములు జరిగినట్లు చెలియబడుచున్నది. ఈరాష్ట్రకూటవంశోద్భవుడగు మూడవ గోవిందవర్మ గుజరాత్ దేశమునకొంత భాగమును జయించి అతనివలన నవీనరాష్ట్రకూట రాజ్యస్థాపన మొనర్చబడెను. కీర్తిస్తూతము ౧౨ శతాబ్దమునందు రాష్ట్రకూటలు కనోజి పట్టణమునకు బ్రభువులైరి. మరియును రాష్ట్రకూట వంశోద్భవులగు రాజులు ప్రస్తుతపు హైదరాబాదు దేశమునయుండు మాలిఖేడు అను రాజ్యమును ౧౩ డు పురుషాంతములవరకు ప్రభుత్వ మొనర్చినవారైరి. ఇందులోను కడపటిరాష్ట్రకూట ప్రభువు కొక్కలచాళుక్యవంశస్థుడగు తైలపదేవునివలన మరణ మొందెను.

రాష్ట్రకూటులు అనగా రెడ్డివారు వీరు ప్రభుత్వ మొనర్చినటుల చరిత్రులన్నియు ఘోషించి జెప్పుచున్నవి.

రాష్ట్రకూటశబ్దమునకు బూర్వముచెప్పిన హేతువులకన్నను విద్యారణ్యులవారు అధర్వణ వేదభాష్యములో జెప్పినప్రకారము మనమా శబ్దమున కన్వయముజేసుకొనినచో బాగాయుండునని దలచి యీక్రిందనాభాష్యమును వ్రాయుచున్నాము.

శ్లో॥ అచ్చాన ఇద్ద్రం యశసం యశోభిర్యశస్విసంవిధేమ! సనోరాస్వ రాష్ట్ర మిద్ద్రజాతం తస్యతేరాతౌ యశసఃస్యామ్॥

అధర్వణ వేదము ౬ కా. ౪ అను. ౪౦ సూ. ౨ మం.

ఇందులకు విద్యారణ్యభాష్యము.

విద్యా. నః॥ ఆస్మాకమ్.....హే ఇద్ద్రసత్వంత్యం నః అస్మభ్యమ్ ఇద్ద్రజాతమ్ ఇద్ద్రేణత్వయాప్రితం రాష్ట్రమ్॥ రాజ్యం

రాస్వదేహి రాస్వదానా! తస్య తేతవ రాతౌ ధానేయశశః యశస్వీ
నోవయంస్వామభవేమి॥

ఇందులోను రాష్ట్రమునునప్పుడు రాజ్యముని చెప్పి యుండుటచే
ఇట్టిరాజ్యముల ధరించినవారి సంతతివారు గనుక రాష్ట్రకూటులని జ
ప్పవచ్చును. రాజ్యములు ధరించువారు క్షత్రియులుగనుక నిట్టిరాష్ట్ర
కూటులందరు కూర్మకులావతంసులగు సూర్యవంశజులైన క్షత్రియులని
జెప్పుచున్నాము. ఇందులవిషయము చరిత్రభాగములనుండి విశేషముగ
హించుటకు సావకాశము గలిగియుండుటచే గ్రంథవిస్తరభయమువల
న నావిషయములన్నియు నిచట చర్చించక పదిలిబెట్టితిమి.

ఇచ్చటను గొందఱుజెప్పున దేమన్నను ఇక్ష్వాకువంశజులగు సు
మిత్రునితో సూర్యవంశమంతయు వొందినదని భాగవతము నవమస్కం
ధములోని యీక్రిందిశ్లోకమును ప్రమాణముగ జెప్పుచున్నారు.

శ్లో॥ ఇక్ష్వాకునామయం వంశస్సు మిత్రాంతోభవిష్యతి॥
శ్రీమద్భాగవతము నవమస్కంధము.

అసగా సీసూర్యవంశము సుమిత్రుడే అంతముగ గలిగినశించు
ను. అనియుట్లు జెప్పినవిషయమునకు యీక్రిందివిధమున ప్రత్యుత్తర మి
చ్చుచున్నాము.

సుమిత్రవంశే రాత్తోరు కూర్మవంశోత్పత్తి తృతీయరాశి సప్తవం
చాశస్మయూఖి॥

అనునీప్రకారము వంశభాస్కరమను గ్రంథము యొక్క గద్య
యందు సుమిత్రవంశముగు రాత్తోరు (రెడ్డ) వంశమైన కూర్మకులావతం
సముయొక్క యుత్పత్తియందు మూడవరాశి ౫౭ మయూఖమునమా
ప్తము అని యిట్లు గ్రంథాతమందు గన్పట్టుటచే ఈవంశభాస్కరమను
గ్రంథము బూర్వోక్తమగు భాగవతశ్లోకమును ఖండిచుకొని సుమిత్రు
నికి సంతానములేక యుండలేదనియు, నతనికి విశ్వవరుడను వాచోక

ను, కూర్మడనువాదాకడును, ఇట్లు యిద్దరు పుత్రులుండిరినియు, ఇందులో మొదటివాడగు విశ్వవరుడనువానికి సంతానము లేకబోవుటచే రాష్ట్రకూటపర్వతమునందు రాష్ట్రేశ్వరునిగూర్చి తపంబొనర్చి నడేవు నికృపవలన రాష్ట్రకూటుడను బుత్రుని బడసెననియు, అతనివలన రాలోరువంశము జనించెననియు ఇట్లు వంశభాస్కరమును గ్రంధమున జెప్పియుండుటచేతను, మరియు కూర్మడనువానివలన కూర్మకులావతంశముజనించెనని సాగ్రంధమునందే జెప్పియుండుటచేతను ఇట్లుబూర్వోక్తమైన భాగవతశ్లోకమునకు బ్రత్యుత్తరము జెప్పటయైనది. ఆవంశ భాస్కరగ్రంధము విస్తరించియుండుటచే నందుల పూర్వభక్ష సిద్ధాంతముల నిందునవాయనైతిమి.

మఱియు నిందులకు శూద్రకమలాకరముకూడా యిట్లుప్రత్యుత్తరము జెప్పుచున్నది.

శ్లో॥ దేవాపిర్యోగమాస్థాయ కలాపగ్రామ మాశ్రితః।

సోమవంశంకతానప్తం కృతాదౌస్థాపయిష్యతి॥

అనగా దేవాపియనువాడు శంతనునితమ్ముడు మాత్రము కలాపగ్రామమునందు గూఢమై తిరిగి కృతయుగమునందు క్షత్రియులలోనిచంద్రవంశమును వృద్ధిపొందించును.

శ్లో॥ దేవాపిశంతనోర్భారితా మరుశ్చేష్టావకు వంశజః। కలాపగ్రామ ఆసాతే మహాయోగబలాన్వితౌ। తావిహైత్యకతేరంతే వాసుదేవాను శిష్యతౌ । వస్తాశ్రమ యుతం ధర్మం పూర్వవత్ప్రధయిష్యతః॥

శ్రీమద్భాగవతే ద్వాదశస్కంధః.

అనగా మఱియును శంతనుని తమ్ముడు దేవాపియు, నిత్యావకు వంశస్థుడు మరుడనువాడును యోగబలముచే జీవించి కలాపగ్రామముండి కలియుగాంతమునందు భగవంతునిచే భోధితులై తిరుగ వస్తాశ్రమధర్మములు నడిపింతురు.

శ్లో॥ దేవాపిః పారవోరాజా మరుశ్చేత్వాకువంశజః కృతే ఇహాగ
త్యక్షత్ర పౌష్కరకాహితౌ తథా మహాపద్మపతిః కశ్చిన్నం
దః క్షత్రవివాశకృత్ అరభ్యభవతో జన్మయావన్నందాభిషేచ
నమ్ ఏతద్వర్ష సహస్రంతుజ్జేయం పంచదశోత్తరమ్॥

విషువు రాణము.

అవగా పూరువంశోత్పన్నుడగు దేవాపియు నిత్యైకువంశము
సండుబుట్టిన మరుడను రాజును కృతయుగమునందు దిరుగవచ్చి క్షత్రి
యజాతిని బ్రవర్తించెడియుదురు. మతియును పద్మపతియును పండుద
మవాడు క్షత్రియవంశ-నాశకుడొకడు బుట్టును. ఇతడు పరిక్షితునకు వెను
కకలియుగాదియందుండెను రాజు. (ఈయభిపౌ)యును పరిక్షితునితో
నీక్రిందివిధమున జెప్పటచే దెలియు చున్నది.) ఓపరిక్షితుడా నీజన్మ
మొదలుకొని సందుని పట్టాభిషేక పర్యంతమగు కాలము వేయునూట
పదునైదు వత్సరములుండునని పరిక్షితునితో జెప్పుచున్నాడు.

ఇంతకుబూర్వము సుమిత్రునితో ఇత్యైకు వంశమగు క్షత్రియ
వంశము బోయినను బాధకమైయుడంలేదు గాని ఈకలియుగమున క్ష
త్రీయ వైశ్య వంశములు బొత్తుగ నశించుననియు, అద్యంతవర్ణములగు
బ్రాహ్మణ శూద్రవర్ణములు మాత్రమేయుండుననియు, ఈక్రింది పురా
ణవాక్యమునకు మీలేమి ప్రత్యుత్తరమిచ్చెదరు.

శ్లో॥ బ్రాహ్మణాః క్షత్రియా వై శ్యా శూద్రవర్ణాస్త్రయో ద్విజాః॥
యుగేయగేస్థితాన్సర్వే కలావాద్యంతయోస్థితాః॥

పురాణాంతర్గము.

ఇందులకు బ్రత్యుత్తరమీక్రింద వాయుచున్నాము.

శ్లో॥ కతుషుబీజసూతాస్తు కేచి త్త్వంతిభూతలే । యద్దైవదేవాపి
పురుసాః ప్రతంసమవస్థితే ।

విషువు రాణము.

అనగా బూర్వముజెప్పిన దేవాపివరువులద్వకువలె కొందరు బీజ భూతులై ప్రచ్ఛన్న రూపమును బొందిన క్షత్రియులు కొందరు గలరు. మఱియును,

శ్లో॥ బ్రహ్మక్షత్రవిశేః శూద్రాదీజాన్తేయ ఇహస్థితాః ! కృతేయగః
హితైస్సార్థం విశేషాస్తదాభవన్॥

మత్స్యపురాణము.

అనగా బ్రహ్మ క్షత్ర వైశ్య శూద్రులుముందు విత్తనము కొఱకు గలియుగమునందుయుంగురు తిరుగ కృతయుగమున వాఱితో సమానులగువారు బుట్టుదురు. అను నీప్రకారము జెప్పియుండుటచే బ్రాహ్మణ క్షత్రియ వైశ్య శూద్రులను చాతుర్వర్ణములవారు యథాప్రకారము న్నియుగములలోనుండినట్లు ఈయుగమునందుసహాయుండురనియు, ఈ మత్స్యపురాణ వాక్యము జెప్పుచున్నది. ఒకవేళ ఈకలియుగమున నష్టముబొందినచో నాలుగువర్ణముల పారలలోను నష్టముగలిగి తుదకు బీజభూతులై కొందరుందరని దెలియుచున్నది. ఇందువలన మీపూర్వ పక్షము సరియైనది గాకపోవుటచే స్వాతీశయమునుశ్లెఱిగించక యుండురని హెచ్చరిక జేయుచున్నాము.

౧౧ ఇందువలన బూర్వోక్తప్రమాణముల నన్నిటి ననుసరించి కమ్మవారును, కాపువారును, వెలమవారును, రెడ్డివారును, కూర్మకులావతంసులగు సూర్యవంశజులైన క్షత్రియులై యున్నారని జెప్పుచున్నారము.

కూర్మకులావతంసులైన సూర్యవంశజులగు యీక్షత్రియులలో బూర్వకాలమున ప్రభుత్వముచేసినవారును, ఇపుడనేకమందిప్రభువులు నుగన్పడుచున్నారు. ఇందులోనుబూర్వకాలప్రభువులునుయీకాలప్రభువులను గనుగొనుటకు శాస్త్రములయందును చరిత్రములయందునుజెప్పబడియున్నది. ఆర్యులు నాలుగు వర్ణములుగనువిభజించుకొని భరతవర్షమున నివసించిరని బూర్వోక్త ప్రమాణములవలన మనముగుర్తిచిగి

యున్నాము. ఇందులోనుండు ప్రజలలో బహుజన సంఖ్యాకులు క్షత్రియులైయున్నారు. ఈక్షత్రియులలోనే నూతన రాజ్యసంపాదనలు జేసి పను వీరిలో వీరికి దట్టపడినవికాని ఎన్నడును అన్యదేశీయ సంపాదనలు వీరు జేసియుండలేదు. అట్లు చేయుటకు వీరికి వీలు చిక్కియుండలేదు. ఎట్లు క్రిందుమీదుబడినను యీకూర్మకులావతంసులగు సూర్యవంశజులైన క్షత్రియులయందే కలిగినదిగాని అన్యత్రి కలిగి యుండలేదని మాత్రము వాకొనుచున్నాము. ఇదియిట్లుండ కొంతకాలమునకు అన్యదేశీయులు వీరిరాజ్యమునకు రాదొడిగిరి. అప్పటిలో వారు ముఖ్యరాజులగు వీరు సామంతరాజులగు యీభరతిఖండమును పరిపాలించజొచ్చిరి. ఆపరరాజులు తత్కూర్మకులైన రాజచరిత్రగ్రంథములనుసాంఘికగ్రంథములను, కాస్త్రగ్రంథములను, ఇట్లనేకవిధముల నుపయోగించు గ్రంథములనన్నిటిని ధ్వంసములుజేసి బొత్తిగనశించుచుజేసిరి. ఈ సామంతరాజులగు కూర్మకులావతంసకులు అట్టి గ్రంథములను బూర్తిజేయుటకును చేయించుటకును పమర్థులైయుండినను అట్టివిషయములో గ్రంథసామగ్రి చక్కగ జేకబోవుటచే పూర్తిచేయలేక పోయిరి. పరరాజులు పరిహాసాస్పదమువలె నిలిపిన పురాణగ్రంథములలోను పూర్వరాజుల నామానుక్రమణికయైనను, చరిత్రయైనను, ఒకదాని ననుసరించి మఱియొకటియుండక భిన్న భిన్నములగ దెలియబడుచు చున్నవి. ఇట్లుండినను ప్రధానులగు కూర్మకులావతంసకులైన సూర్యవంశజులగు క్షత్రియులయొక్క చరిత్రములను నిర్ణయముచేయుటకు సంస్కృత గ్రంథములనేకములున్నవి. ఇందులో వాయుపురాణము, విష్ణుపురాణము, వాల్మీకీరామాయణము, భారతము. భాగవతము, రిఘువంశము, ఇవి కొంతమార్గమును జూపించుచు స్కాంధపురాణ నవ్యోద్రి ఖండమును కొద్దిగ అనుసరించుచున్నవి.

ఈస్వల్పసహాయముచే యీరాజుల యొక్క సంపూర్ణమైన సామాధిసంగ్రహము చేయుటకుగాని ప్రకాశపఱచుటకు గాని సాహసిరిచి ప్రయత్నించుటకు వీలుకలుగజేసుకొనక ప్రస్తుతమనునరామః పాయ సంభక్షయామః అను నీయావ్యక్తి ననుసరించి సాధ్యమైనంతవరక వషప

మునుబట్టి పూర్వ రాజులందఱును కూర్మకులావతంసులగు సూర్యవంశజులైన ఊత్రియులని వెల్లడిపఱచినారము.

౧౨ ఇందియే గాకను వ్రస్తుతపు రాజులందఱును అనగా జయపూరు, జోధుపూరు, ఉదయపూరు, రాజులందరును కూర్మకులావతంసులగు సూర్యవంశజులైన ఊత్రియులైన యున్నారని బూర్వోక్త ప్రమాణములచే నిర్ణయముచేసియున్నాము. ఇదియునుంగాకను మహారాష్ట్ర సామ్రాజ్యాధిపతులగు కూర్మకులావతంసులైన చిత్రవతి శివాజీమహారాజును కూర్మకులావతంసమైన సూర్యవంశజుడగు ఊత్రియుడైయున్నాడని ప్రసిద్ధమైన చరిత్రనువాసి నటవంటి విష్ణురు వాటరుస్తాటిసికల్ లకొంటు ఆఫ్ బెంగల్ ౧౧ వాల్యమునందు వ్రాయబడిన విషయమేమన్నను శివాజీమహారాజు కూర్మకులావతంసమగు (కుర్బీ) సూర్యవంశమున జన్మించినవాడై యున్నాడు. మరియును గ్వాలియరు సతారారాజులును కూర్మకులావతంసమగు (కుర్బీ) ఈసూర్యవంశమునందువుట్టియున్నారని యాయభిప్రాయమునకు సరియగునట్టి యీఇంగ్లీషుభాషయందు వ్రాసియున్నారు.

“Sivaji was a Kurmi and the Rajas of Gwalior and Satara are said to be of the same race.”

—“Hunter's Statistical Account of Bengal, Vol. XI.

ఇదియునుంగాకను విష్ణురు కార్నేజి రైసెను ట్రిబెసు అండు కాన్ట్రసు ఆఫ్ బెదు అను సీపు సైక్మున వ్రాయబడిన విషయమేమన్నను మహారాజా సింధియాగ్వాలియరును, భూతపూర్వరాజుయును, సతారారాజులును, భోసలావంశస్థులగు రాజులును, నాగపూరురాజులును, వీరందరు కూర్మకులావతంసమగు సూర్యవంశజులైన ఊత్రియులై యున్నారు. మరియువిష్ణురు కాంబేలు యిందునగూర్చి చెప్పినదేమన్నను మహారాష్ట్రసంస్థానమును స్థాపించినది ముఖ్యముగ కూర్మకులావతంసకులైన సూర్యవంశజులైన ఊత్రియులై యున్నారు. మరియును శివాజీయును అతని సరదారులును పాథారణముగ నందరును బూర్వో

క్రమశఃమునకు చెందియున్నారు. ఇదియనుంగాక అతరాలియా నివాసులగు దర్శనసింహుగాలిపుజుగుగదరకురాజైన ఇతినిపుత్రుడును వీరందఱును బూర్వోక్తమైన వంశమునకు జెందియున్నారని బైయభి పాయమును వచ్చునట్లు మిష్టరు కాన్నేజీగారుజెప్పిన ఇంగ్లీషు వాక్యముల సీక్రిండను వాయించున్నాము.

"Sindhia of Gwalior, the Ex-Raja of Satara and the Ex-Bhonsla of Nagpur were Kurmis or of the classes akin to them. Mr. Campbell has pointed out that the Kurmi element was the foundation of the Mahratta power, and that Sivaji and many of his chiefs were Kurmis. There are also Kurmi Rajas in Corakhpur and Gujrat. Darshan Singh of Atraulia of this caste earned the title of Ghalibjang for his brave services to the Kings of Oudh, and his son Jailal acquired the title of Raja during rebellion"

—Carnegy's Races, Tribes and Castes of Oudh,

ఇట్టిప్రమాణములు పెక్కలు గన్పట్టుచున్నవి. వాటిని గ్రంథ విస్తరతచే వాయనైతిమి.

౧౩ ఈవిషయములో బూర్వోక్తములగు గ్రంథములను బొంబై, బెలగాం, అయోధ్యాగజట్టులయందు జెప్పిన విషయములు గాకను ఈక్రిందనుదహరించు ప్రభువులందరు నీవంశజులైనట్లు వారివారి చరిత్రలనుబట్టి దెలియుచున్నది. శ్రీమూర్తి (కూర్మకులావతంస) రాజు రావు జీవంత బహదూరు బల్తా హైదరాబాదు, శ్రీమూర్తి కూర్మకులావతంసరాజు శోమేశ్వరరావు మహబ్బంద బహదూరు దోమకొండ సంస్థానం హైదరాబాదు, శ్రీమూర్తి (కూర్మకులావతంస) రాజు ఉమాపతిరావు మహబ్బంద బహదూరు నామపల్లి ప్రేషక్ హైదరాబాదు, శ్రీమూర్తి (కూర్మకులావతంస) రాజురాజేశ్వరరావు మహబ్బంద

త ఓహదూరు నామప్లవ్విస్తేష హైదరాబాదు, శ్రీమాన్ (కూర్మకులా
వతంస) సవాయిరాజా రామేశ్వరరావు బహారీ బల్వంత మహాభూపాల్
బహదూరు వసవ ర్తిసంస్థానం హైదరాబాదు, శ్రీమాన్ (కూర్మకులా
వతంస) రాజా సీతారామసింహభూపాల బహదూరు అమరచింతా సం
స్థానం హైదరాబాదు, శ్రీమాన్ (కూర్మకులావతంస) రాజారామభూ
పాల్ బహదూరు గద్వాల సంస్థానం హైదరాబాదు, శ్రీమాన్ (కూ
ర్మకులావతంస) రాజా రఘునాథరావు మహారణధీరబహదూరు.....
సంస్థానం హైదరాబాదు, శ్రీమాన్ (కూర్మకులావతంస) రాజా బహ
దూరు ధర్మాచల సంస్థానం హైదరాబాదు, శ్రీమాన్ (కూర్మకులావ
తంస) రాజా బహదూరు కుండారాడ్డి చింతాడు సంస్థానం హైదరా
బాదు, శ్రీమాన్ (కూర్మకులావతంస) రాజా సూర్యప్రతాపతేజోరావ
రసింహదేశాహిపాటగీ, కాటియావాడ, శ్రీమాన్ (కూర్మకులావతం
స) మహారాజా ఉదితనాథ సహాయదేవసూన భూమిచోటా నాగపూ
రు, బెంగాల్, శ్రీమాన్ (కూర్మకులావతంస) రాజా నీలమణిసింహదే
వమానభూప బెంగాల్, శ్రీమాన్ (కూర్మకులావతంస) రాజా తేజః
ప్రతాపసింహ అజనగడ, మరియరు, కొల్లాపురము, అక్కలకోట,
సతార, నాగపూరు, త.జాపూరు, ముధోల్, ధార, దేవాన, బరో
డ, సావంతవాడి, గ్వాలియరు, ఇందూరు, ఉదయపూరు, జయపూ
రు, జాట్పూరు, మేవారు, తోరగల్, కాగల్, కాశీ, కాపశీ, ధాన్
వాడ, నేపాలక్షితిపాల, బొబ్బిలి, విజయనగరం, పితాపురము, నూ
జివీడు, కిల్లపూడి, వేంకటగిరి, శ్రీకాళహస్తి, చిత్రాడ, మైలవరం,
మునగాల, దేవరకోట, చింతలపాడు, అమరావతి, బోడినాయకనూ
రో, నల్లూరు, శ్రీమాన్ (కూర్మకులావతంస) రాజా అనుచూరి సు
బ్బానాయుడు బహదూరు ఒంజ్పల్లి జమీందారుగారు, శ్రీమాన్ (కూ
ర్మకులావతంస) రాజా రావిళ్ళ వెంకటరంగయ్యస్వామి నాయుడు)
బహదూరు విలారసముద్రం తిరునల్వేలి, శ్రీమాన్ (కూర్మకులావతంస,
రాజా పెమ్మసాని నండస్వామిదొర, కొండస్వామినాయుడుగారు కు

రువికులం తిరునల్వేలి జిల్లా, ఇట్టివారెందరో ప్రస్తుతమునను కూర్మకు లావరంసులగు సూర్యవంశజులైన శ్రీత్రియులు భూపాలన మొనర్చుచు పంచమశార్దూల సార్వభౌమునికి సామంతరాజులై యున్నారను సంగతి చెలింపుటచుటకు సంతసించుచున్నాము.

౧౪ ఇదియునుంగాక మహారాష్ట్ర దేశమునందుండు కూర్మకు లావరంసులనబడు కుక బీలనువారుచు, శ్రీ త్రరహిందూస్థానమునందుండు కూర్మకులావరంసులనబడు కుక బీలనువారుచు, ఈయుభయులు సూర్యవంశము, చంద్రవంశము, నాగవంశము, యదువంశము, అను నీనాలుగువంశములలోజేరి ౨౯౨ శ్లదములుగలవారైనను ఒకరికొకర సంబంధ బాంధవ్యములు జేసుకొనుచు వేడ్కోత్తవిధులచే శుభాశుభకర్మల నుజరువుకొనుచు యజ్ఞోపవీత ధారణములొనర్చుకొని మరియు నెన్నియో విధముల బ్రవర్తించుచున్నారని ౧౪౮౫ సంవత్సరములో మున్దిరమైన బొంబై ప్రసిడంసి పునాగజిత్ ౧౮ వాల్యము ౧వభాగమునందును మరియు కిట్లకం పెంసియం ఆఫ్ హిందూ క్వాట్స్, ఆట్రయి బస్ అను నీ మొదలుగాగల గ్రంథములయందును మరియు బొంబై గ జటయందు పొిశినరు రామకృష్ణగోపాలధండారకరు అభిప్రాయము న నుసరించి వ్రాసినదానియందును, బొంబై ప్రసిడంసి కొల్లాపూరుగజటు ౨౪ వాల్యమునందును, మరియు నిదియేగజటుయందును ఇదియునుంగాక హూ ఆరుమరాహాస్ అను గ్రంథమునందును జెప్పబడిన లైవిషయములకు సరియగు ఇంగ్లీషును పై గ్రంథములనుండి యీక్రిందవ్రాయు చున్నాము.

“Kunbis...They have two hundred and ninety-two surnames. Of the whole number one hundred and two trace their origin to the moon; seventy-eight trace their origin to the sun; and eighty-one to the god Brahma. The ninety-nine remaining surnames are said to belong to miscellaneous tribes.” “The Poona Kunbis, not content with calling them selves

Marathas, go so far as to call themselves Kshatriyas and wear the sacred thread. They include a traditional total of ninety-six clans which are said to be sprung from the rulers of fifty-six countries who are the descendants of Vikram of Ujain whose traditional date is B. C. 56, Shalivahan of Paithan whose traditional date is A. D. 78, and Bhojraja of Malva whose traditional date is about the end of the tenth century. According to the traditional accounts, the Bhosles to whom Shivaji belonged are the descendants of Bhojraja; the descendants of Vikram are called Sukarajas; and those of Shalivahan Rajakumars. All claim to belong to one of the branches or *vanshas* of the Kshatriyas, Som-vansha or the moon branch, Surya-vansha or the Sun branch, Sesh-vansha or the Snake branch and Yadu-vansha."

——Bombay Gazetteer, Vols. XXI & XVIII.

"One derivation which has the approval of Prof. Bhandarkar, remains that Maharashtra is the Sanskritised form of Maharatha, that is, the country of the Maharattis or Maharatthas, that is, the Great Ratthis, a tribe which under the name Ratta or Ratthis and its Sanskrit form Rashtrakas or Rashtrikas, from very early times have at intervals ruled in the Bombay Deccan, and Bombay Karnatak."

The Bombay Gazetteer by Sir J. Campbell,

K. C. I. E.

"As a class Marathas are simple, frank, independent and liberal, courteous, and, when kindly treated trusting. They are a manly and intelligent

race, proud of their former greatness, fond of show and careful to hide poverty. They say that was is their calling and few Marathas of good family, however well educated, willingly take service as clerks. They never keep shops. As a rule a well-to-do Maratha has in his service a Brahman clerk called *divanji* or minister, who often takes advantage of his master's want of education to defraud him, sometimes ending in making his master his debtor. Marathas are husbandmen, grantholders, landowners and state servants. Besides the Maharaja of Kolhapur several Marathas are chiefs or *sansthaniks*."

Bombay Gazetteer, Kolhapur, Vol. XXIV.

"Hiwen Thsang describes the people, apparently the warlike Maratha tribe, as tall, boastful and proud. Whoever does them a service, he says, may count on their gratitude, but no one who offends them will escape from their vengeance. If any one insults them they will risk their lives to wipe out the affront. If any one in trouble applies to them, forgetful of themselves they will hasten to help him. When they have an injury to avenge they never fail to warn their enemy; after the warning each puts on his cuirass and grasps his spear. In battle they pursue fugitives but do not slay those who give themselves up. When a general has lost a battle, instead of punishing him corporally they make him wear women's clothes, and so force him to sacrifice his life. The state maintains several hundred dauntless champions who every time they prepare for combat

get themselves drunk with wine; and then one of them, spear in hand, will defy ten thousand enemies. If they kill a man whom they meet on the road, the law does not punish them. Whenever the army goes on a campaign these braves march in front to the sound of the drum. They also intoxicate many hundreds of naturally fierce elephants. They run in a body, trampling everything under their feet. No enemy can stand before them; and the king proud of possessing these men and elephants despises and slights the neighbouring kingdoms.' B. G. XXIV.

"The Marathas, especially the descendants of Shivaji the founder of the Maratha empire claim to belong to the Kshatriya or the second of Manu's classes and say that their ceremonies are the same as those of Brahmans. Brahmans admit this claim in the case of the ruling family and perform their ceremonies with the Vedic texts... Well-to-do Marathas especially the families of chiefs and sardars or nobles gird their boys with the sacred thread between ten and twelve with the same ritual as at a Brahman thread-girding."

Bombay Gazetteer, Kolhapur, Vol. XX.V.

"As has been observed by sir W. Hunter, the Marathas know only two occupations, ruling the country and tilling the soil. When they cease to rule they sink into the position of peasants, History abounds with the Maratha ruling families such as the Chalukyas, the Silahars, the Kadambas, the Yadvas, the Chauhans, &c."

Who are the Marathas.

౧౫ ఈకూర్మకులూవతంసులగు సూర్యవంశజులైన ఓత్రియులకు గోరవార్థముగ నుంచుకొనిన ఉపనామము ధేన్వియనినచో చౌదరీ నాయుడు, రావు, దొర, నీడు. నేని, సర్కార్, దేశముఖ్, సర్ దేశముఖ్, దేశాయి, సర్ దేశాయి, బల్వంత, ఛత్రపతి, మహీపతి, గజపతి, రాజా ఇవి మొదలుగాగలనామము లుపనామములై యున్నవి.

౧౬ ఈకూర్మకులూవతంసులగు సూర్యవంశజులైన ఓత్రియుల యొక్క గోత్రప్రవరలు యీక్రిందివిధమున జెలియబడుచున్నది.

సూ! ఓత్రియ వైశ్యయోరుపదిష్ఠా తిడిష్ఠగోత్రమ్॥ ఇతిఉద్వాహ తత్వే॥

అపిచ॥ పురోహితప్రవరోరాజ్ఞామ్ । ఇత్యాశ్వలాయన క్రొత్త సూత్రమ్, ౧.౨, ౧౫ కించ॥ పురోహితస్య ప్రవరోరాజా ప్రవృణోత ఇతివిజ్ఞాయతే॥

ఇత్యాపస్తమ్బప్రవరకాజ్ఞామ్॥ ౧౧॥

ఇట్లు ప్రాచీనగ్రంథములగు సంస్కృతగ్రంథములయందు జెప్పబడిన విషయమేమన్నను, పూర్వకాలమున మహాబుఘలనువారు ఈ ఓత్రియులకు ఆచార్యులగను, పురోహితులుగను, ఉండువారు. అందువలన నామహాబుఘల సద్బోధనలవలన యాఓత్రియసమూహమంతయు స్వధర్మపాలనమునందు తత్పరులై యుండుకొనుచు దుర్మార్గముల నుండి దూరులై సంచరించు చుండిరి. ఈకారణముచే నాఓత్రియులు యామహాబుఘలనే వారిగోత్రప్రవరులయందు జేర్చుకొని ఆబుఘలనామములనే గోత్రప్రవరులుగా జెప్పుకొనుచున్నారు. ఇందువలనే బైయ్యాశ్వలాయనాది సూత్రములయందు రాజులకు పురోహితుల గోత్రమునే జెప్పవలయునని నిబంధన యేర్పడినట్లు జెప్పుచున్నది. ఒకానొక సమయమున బ్రాహ్మణుడుగూడ రాజయ్యెనేని అతనియొక్క పురోహితుని గోత్రమునే తానుంచుకొనవలయునుగాని తనకు పూర్వముండిన గోత్రముతో దావ్యవహరించ కూడదని బూర్వోక్తమైన ఆపస్తమ్బ

ప్రవరసూత్రముయొక్క వ్యాఖ్యానమున జెప్పబడియున్నది. ఆవ్యాఖ్యానపంక్తులకుగూడ సీక్రింద వ్రాయుచున్నాము.

వ్యా॥ పురఃపనందధాతీతి పురోహితః॥ క్షత్రియోద్ధార్మ్యసోమికః॥
అశ్వజనవిద్యాపృత్త సహితః తస్యప్రవరేఽరాజా అభిషిక్తః॥ ప్ర
వృణోతే బ్రాహ్మణోపిరాజ్యం పాత్రః పురోహిత ప్రవరేణ ప్ర
వృణోతే॥ ౧౧॥

ఇందువలన సీక్షత్రియులు ఆమహాముఖులనే వారిగోత్ర ప్రవరులలో జేర్చుకొని యందుటవలన ఈక్షత్రియులకు అనగా సూర్యవంశక్షత్రియులకు పదునిద్దరు మహాముఖులతో గూడిన గోత్రములున్ను, చంద్రవంశజ క్షత్రియులకు ఇరువదిమైదు మహాముఖులతోగూడిన గోత్రములున్ను ఉండినటుల సీస్కాంధ పురాణాంతర్గత సహ్యాద్రిఖండయందలి యీక్రిందిప్రమాణవచనమున జెప్పబడియున్నది.

శ్లో॥ సూర్యవంశోద్భవానాంహి గోత్రాణి ద్వాదశై సహి॥

పంచవింశతీసామానాం గోత్రాణి మునిరబ్రవీత్॥

స్కాంధపురాణము సహ్యాద్రిఖండ

ఈకూర్మకులావతంసులగు సూర్య వంశజులయొక్క ౧౨ గోత్రములలోనుండు ఋషుల నామములను స్కాంధపురాణాంతర్గత సహ్యాద్రిఖండయందు జెప్పియుండుటచే నాప్రమాణవచనముల సీక్రిందను లిఖించుచున్నాము.

శ్లో॥ భారద్వాజః పూతమాత్యో వసిష్ఠః కశ్యపస్తథా॥ ౧౨॥ హరీ
తో (శ్రీవతోనీ) వృద్ధవిష్ణుశ్చతథా బ్రహ్మ జూర్ధనః (ధనంజ
యః) 1 సాబలః కాటిమత్సైవమార్జునః కాశికస్తథా॥ ౧౩॥
విశ్వమిత్రముషిః శ్రేష్ఠోద్వాదశై తే ప్రకీర్తితాః॥

అనగా ౧ భారద్వాజః, ౨ పూతమాత్యః, ౩ వసిష్ఠః, ౪ కశ్యపః, ౫ హరీతో, ౬ అథవా, శ్రీవతో, ౭ వృద్ధవిష్ణుః, ౮ నార్దన అథవా ధనంజ

య బ్రహ్మ, ౮ సౌఖ్యః అథవా సౌతల్యః, ౯ కౌటిమః అథవా కాంక్షి
న్యః, ౧౦ మూర్ఖత్వః, ౧౧ కాశికః, ౧౨ విశ్వమిత్రః, అను నీవఱు
నిర్దరు మహాఋషులు సూర్యవంశజుల గోత్రఋషులై యున్నారు.

ఇటుపై కూర్మకులావతంసజులకు చంద్రవంశజుల ౨౫ గోత్ర
ములమొక్క మహాఋషుల నామమును స్కాందపురాణాంతర్గతసహ్యా
ద్రిఖండయందు జెప్పియుండుటచే నాప్రమాణ పచనములకు యీక్రింద
వ్రాయుచున్నాము.

౧ ప్రహ్లాదః, ౨ అత్రిః, ౩ వశిష్ఠః, ౪ శుకః, ౫ కణ్వః, ౬
పరాశరః, ౭ విశ్వమిత్రః, ౮ భారద్వాజః, ౯ కపిలః, ౧౦ శౌనకః,
౧౧ యాజ్ఞవల్క్యః, ౧౨ జమదగ్నిః, ౧౩ గౌతమః, ౧౪ ముగ్ధలః,
౧౫ వ్యాసః, ౧౬ లోమశః, ౧౭ లగన్త్యః, ౧౮ కాశికః, ౧౯
వత్సః, ౨౦ పులస్తీః, ౨౧ మకనం, అథవామార్కండేయః, ౨౨
దూర్వాసః, ౨౩ నారదః, ౨౪ కశ్యపః, ౨౫ బకదాలబ్యః, అను
నీ ౨౫ కు మహాఋషులై యున్నారు.

ఇంతియేగాక నీచంద్రవంశజులలో రాజగు కామపతిఅయవాడు
తనకు సంతానము కలుగకబోయినప్పుడు అనేక మహాఋషుల సహాయ
మున పుత్రకామేష్టిఅను యజ్ఞ మొనర్చి ఇష్టప్రాప్తినొందుటచే ఆమహా
ఋషులందరును ఈచంద్రవంశజులకు గోత్రఋషులై యున్నారనిస్కాం
ధపురాణాంతర్గత సహ్యాద్రిఖండయందు ౩ అధ్యాయమున నామహా
ఋషుల నామములను జెప్పబడి యున్నది. ఆవాక్యముల నీక్రింద వ్రా
యుచున్నారము.

శ్లో॥ పద్మాక్షశ్చనవశ్చైవ గౌతమః కాండినస్తథా॥ ౨౦॥ సౌమ
ల్పశ్చమృకశ్చైవ వశిష్ఠః కశ్యపస్తథా॥ విశ్వమిత్రోభృగుశ్చై
వ భారద్వాజోత్రి రేవచ॥ ౨౧॥ హిరణ్యోహరీతశ్చైవ దేవరా
జఋషిస్తథా॥ మృకుణ్డురగ్నేగాగ్గో మాణ్డవ్యః శౌనకస్తథా॥
౨౨॥ భద్రఋషికృపాయశ్చ ఘోలకః శీలచామరః॥ మూర్తాం

దోహి ఋషీశ్రేష్ఠో విశ్వావసు ఋషీశ్వరః॥ 30॥ దాల్భశ్చపూ
తిమాషశ్చ జామ్బులగణోఋషిః॥ వైరుక్తోవైతసశ్చైవ జను
దగ్నిశ్చ తాపనః॥ 31॥ భావనః సామనశ్చైవ ఋషిర్నామా
భిదుష్టభిః॥ ద్రావిణోగోప కుమరా మైత్రేయశ్చైవ మర్జనః॥
32॥ ఒకదాలభ్యరోమాణౌ కుమారోభావినస్తథా॥ మాలివ
స్తఋషిశ్చైవ వ్యాగ్నిక్షోఋషినత్తమః॥ 33॥ ముద్గలః పారిజా
తశ్చ ఋషిర్దామోదరస్తథా॥ సాల్యసశ్చ ఋషిఃశ్రేష్ఠః పార్థవశ్చ
మహాఋషిః॥ 34॥ చారణాక్ష ఉగ్రఋషిర్హమ్భంత ఋషిభావ
నః॥ సోమకాంతోబీమ ఋషిశ్చమకః పౌండ్రత్యక్షః॥

స్కాందపురాణం సహ్యాదిఖండ 30 అధ్యాయము.

౧ పద్మాక్షః, ౨ ననః, ౩ గాతమః, ౪ కాణ్డిన్యః, ౫ సౌ
నల్పః, ౬ చమృకః, ౭ వసిష్ఠః, ౮ కశ్యపః, ౯ విశ్వవిక్రః, ౧౦
భృగుః, ౧౧ భారద్వాజః, ౧౨ అగ్రః, ౧౩ హిరణ్యః, ౧౪ హరీశః,
౧౫ దేవరాజః, ౧౬ మృకణ్ఠః, ౧౭ ఆశ్లేః, ౧౮ గర్గః, ౧౯ మా
ణ్డవ్యః, ౨౦ శౌనకః, ౨౧ భద్రః, ౨౨ కృపాయుః, ౨౩ శూలకః,
౨౪ శీలచామరః, ౨౫ నూర్తాజ్ఞః, ౨౬ విశ్వావసుః, ౨౭ దా
ల్భ్యః, ౨౮ పూతమాషః, ౨౯ జామ్బూః, ౩౦ గణకః, ౩౧ వై
రుక్షః, ౩౨ వైతసః, ౩౩ జమదగ్నిః, ౩౪ భావనః, ౩౫ సామనః,
౩౬ అభిదుష్టభిః, ౩౭ ద్రావిణః, ౩౮ గోపః, ౩౯ కుమారః, ౪౦
మైత్రేయః, ౪౧ మర్జనః, ౪౨ ఒకదాలభ్యః, ౪౩ రోమాణః, ౪౪
మాలివస్తః, ౪౫ అగ్నిక్షః, ౪౬ ముద్గలః, ౪౭ పారిజాతః, ౪౮
దామోదరః, ౪౯ సాల్యసః, ౫౦ పార్థవః, ౫౧ చారణాక్షః, ౫౨
ఉగ్రః, ౫౩ అమ్బష్టః, ౫౪ సోమకాంతః, ౫౫ చమకః, ౫౬ పౌతః.

ఈ జెప్పబడిన మహాఋషులలో చంద్రవంశజుల గోత్రములగు
౨౫ గోత్రములకు చెందిన మహాఋషులు గొందఱును, సూర్యవంశ
జుల గోత్రములకు జెందిన ౧౨ గోత్రములలో చేసినవారు కొందఱును
కలసి ఇందున జెప్పబడినవారై యున్నారు.

౧౭ ఈకూర్మకులవలంసులగు సూర్యవంశజులైన క్షత్రియులగు కమ్మనూరు, కాపువారు, వెలమవారు, రెడ్డివారు యీమొదలైనవారు బాహుళ్యములగు బూర్వోక్తములైన ఋషి గోత్రములను విడనాడి వేదశాస్త్రముల యుద్దేచ్ఛటను ప్రస్తాపించనట్టి రేచర్ల, చందనూళ్ళు, పోగునూళ్ళు, గంజోళ్ళు ఇత్యాదిగోత్రములను ధరించుకొని ప్రచ్ఛన్నరూపులై సంచరించుచున్నారు. ఇట్లు వీరు ప్రచ్ఛన్నరూపమునబొంది సంచరించుచున్నారని ఎట్లు జెప్పవోవుననిననో వేదశాస్త్రములందెచ్చటను చెప్పని అపధింశగోత్రములను వైశ్యులవలె ధరించుకొనిచరించుటయే ముఖ్యకారణముగ కన్పట్టుచున్నది. ఇట్టి ప్రచ్ఛన్నవ్యమునకు గారణమేమైయుండిననిన ఈంద వివరించునదియే ప్రబల కారణమై యున్నదని నోక్కి వక్కాణించుచున్నాము.

శృ॥ బ్రాహ్మణోస్యముఖమాసీత్ | బాహు రాజన్యకృతః ఊరు తదస్య యదైవశ్యః | పద్మాగ్ం శూద్రోఅజాయత॥

పురుషసూక్తము ౧౩ మంత్రము.

స్మృతిః॥ మాతర కేధిజననం ద్వితీయం మాజిబంధనం | తృతీయం యజ్ఞదీప్తయాం॥ మనుస్మృతిః॥ ౨ అధ్యాయం ౧౬౮ శ్లోకము.

శ్లో॥ బ్రాహ్మణ క్షత్రియో వైశ్యస్త్రయోవర్ణాద్విజాతయ | చతుర్థంకజాతిస్త శూద్రోనాస్తీతు పంచమః॥

మనుస్మృతిః ౧౦ అధ్యాయము ౪ శ్లోకము.

అను నీశృతిస్మృతి ప్రమాణములచే ద్విజాతులగు బ్రాహ్మణ క్షత్రియ వైశ్యులు మువ్వరును జన్మకాలమున శూద్రురేయనియు, మరియును శ్లో॥ జన్మనాజాయ కేశూద్రః కర్మణాజాయతే ద్విజః | వేదపాఠంతువిప్రాణాం బ్రహ్మజ్ఞానంతు బ్రాహ్మణః॥ అనునిట్టి శాస్త్రమును జెట్టి బూర్వోక్తులగు బ్రాహ్మణ క్షత్రియ వైశ్యులచువారికి గర్మచేతను ద్విజత్వము గలుగుననియును జెప్పవలసి యున్నది. ఈబ్రాహ్మణాదులేవరకు గర్మలను జేసిన నావరకును ద్విజులనియును, అట్టిగర్మలయొ

క్కు అభావమునందు అనగా కర్మలు జేయకబోయినప్పుడు శూద్రులు నగుదురు. ఇందులకు దృష్టాంతముగా ద్వీజాలు గొన్ని తిప్పుకార్యములు సేయవచ్చును పతిత సావిత్రులై బోవుదురని గుఱివట్టిపల్ల దిగుగనుప నయన సంస్కారములు జేసుకొనవలయుననియు ఇట్లు శాస్త్రములు జెప్పుచున్నవి. ఏకారణముచేతనైనను అట్టి ఉపనయసంస్కారములు దిరుగా జేసుకొనకబోయినచో శూద్రుడై అటనుండి తమవంశమును అనగా తమసంతానమును శూద్రులుగా నొనరించెదరు. అట్లుగనెడల నిట్లు శూద్రత్వముబొందిన ద్వీజాతులకంటెను దక్కువగ వ్యవహరింపబడుదురు ఇందువలననే కొందరు యిట్టి వారింగూర్చి ప్రస్తుతిములో వ్రాయవచ్చును జెప్పవచ్చును సచ్చాద్రులని అనుసంధించి జెప్పుచున్నారు. ఇట్టిస్థితిలో బ్రస్తుతమున వాడుకయందుండు కమ్మవారు, కాపువారు, వెలమవారు, రెడ్డివారు, ఈమెడలగువారినికూడాబూర్వోక్తులవలె సచ్చాద్రులని జెప్పటకు ప్రారంభించిరి. ఇట్లు జెప్పటకు తగియుండలేదని దృఢముగా జెప్పగలము. ఏలయనినచో పరాశరస్మృత్యాదిగ్రంథములయందు దాసనాపిత గోపాలకులమిత్ర అర్థశీలి ఆత్మనివేదకులను ఈయాటగురును సచ్చాద్రులని జెప్పుచుండలేదెరులగు బూర్వోక్తులవిషయములో సచ్చాద్రబ్రహ్మముచుగూర్చి యపయోగించుట తగియుండలేదని మాత్రము బూర్వమువలె దృఢముగ జెప్పగలము. ఎందులకన్నను బూర్వోవాహృతులైన వెక్కు సంఘశాస్త్ర (ధర్మశాస్త్ర) గ్రంథములయందు ౧ దాస, ౨ నాపిత, ౩ గోపాల, ౪ కులమిత్ర, ౫ అర్థశీలి, ౬ ఆత్మనివేదక, అను నీయాటగురిని సచ్చాద్రులని జై గ్రంథములలోని యీక్రిందిప్రమాణములు జెప్పుచున్నవి.

౧ శ్లో॥ ఆర్థికః కులమిత్రశ్చ గోపాలోదాసనాపితౌ | ఏతేశూద్రేషు భోజ్యాన్నాయశ్చాత్మానం నివేదయత్ ||

మనస్ఫుటిః ౪ అధ్యాయము ౨౫౩ శ్లోకము.

౨ శ్లో॥ శూద్రేషుదాసగోపాల కులమిత్రార్థి శీలినః | భోజ్యాన్నానాపితశ్చైవ యశ్చాత్మానం నివేదయేత్ ||

యాజ్ఞవల్క్యస్మృతిః ఆచారకాండ ౧౬౫ శ్లోకము.

౩ శ్లో॥ దాసనాపితగోపాల కులమితార్థశీలినః | ఏతేశూద్రేషు భో
జ్యాన్నాయశ్చాత్మానం నివేదయేత్ |

పరాశరస్మృతిః ౧౧ అధ్యాయం ౨౧ శ్లోకము.

ఇందులో నుదహరించిన ౬ గురిలోను ౧ దాసుడను నప్పుడు శూద్రస్త్రీయందు బ్రాహ్మణునివలనబుట్టి షోడశకర్మలచే సంస్కరింపబడినవాడు దాసుడని జెప్పబడుచున్నది. ఇందులకు ప్రమాణమిట్లు గ న్నడుచున్నది.

౧ శ్లో॥ శూద్రకన్యాసముత్పన్నో బ్రాహ్మణేనతు సంస్కృతః | సం
స్కారాత్పుభవేద్దాస అసంస్కారాత్పునాపితః॥

పరాశరస్మృతిః ౧౧ అధ్యాయం ౨౨ శ్లోకము.

ఈశ్లోకమునకు విద్యారణ్యులవారు నీక్రింది విధమున వ్యాఖ్యానము జేసియున్నారు.

వ్యాఖ్యానము॥ దాసాదీనాం లక్షణమాహ | శూద్రేత్యాదినా | బ్రాహ్మణ శూద్రకన్యాయూర్ధ్వ తస్యాయం పుత్రముత్పదయతి సయద్యమంత్రైశ్చైన్-పే. కాది భిన్నంస్కారై సంస్కృతో భవతి | సదాసత్త్వచ్యుతే॥ ఇతివిద్యారణ్యః॥

ఈదాసుని యొక్క విషయములోను నాగరలిపిన ముద్రితమైన పరాశరస్మృతి భిన్నాభిప్రాయముతో జెప్పబడుచున్నది.

శ్లో॥ శూద్రకన్యాసముత్పన్నో బ్రాహ్మణేనతు సంస్కృతః | అసం
స్కారాద్భవేద్దాసః సంస్కారాదేవనాపితః॥

పరాశరస్మృతిః ౧౧ అ. ౨౩ శ్లోకము.

అనగా బ్రాహ్మణునివలన శూద్రస్త్రీయందుబుట్టి షోడశకర్మలచే సంస్కరింపబడినవాడుదాసుడని జెప్పబడుచున్నది. ఈరెండుగ్రంథ

ములలోనుండు విషయములలో నెయ్యది ప్రమాణ మనినచో విద్యారణ్యవాఖ్యానముతోగూడిన బైశ్లోకమే బ్రహ్మణముగా వచ్చును. ఈ క్రిందిశ్లోకము అప్రమాణమైన కల్పితశ్లోకమని గుర్రెరుగుటకుపట్టున్నది.

ఈపై నవివరించిన శ్లోకములకు సరియగు ఆంధ్రప్రారాశర వాక్యముల నీక్రింద వ్రాయుచున్నాము.

క. నాపితదాసాన్నంబులు! గోపాలాన్నంబు మఱియు గులమి
త్రాన్నం! బాపయినర్థికునన్నము | సాపడగావచ్చు శాస్త్ర
సమ్మత మగుటక ||

గీ. కాపుపూబోడేయందు నగ్రజునివలన
గలిగినంస్కృతుడైన వాడిలనుదాసు
డనియు సంస్కారములులేని యతడునాపి
తుండనియు బేర్కొనంబడుదురుమఱియును.

ఆంధ్రప్రారాశరస్మృతి: తృతీయబింబము ౧౮౮, ౧౮౯.

ఇటుపై నాపితుని విషయమునందును జెప్పినదేమన్నను శూద్ర
స్త్రీయందు బ్రాహ్మణునికిబుట్టి పోడశకర్మలచే సంస్కరింపబడకయుం
డువాడు నాపితుడని దెలియజెప్పచున్నారము.

ఇచ్చట నాపితుడన మరియొక అర్థమున్నదని కొందఱు వాదించుచున్నారు. అందుచే నాశబ్దమునకేమి అర్థమున్నదో స్మృతులలో కనుగొనెదము.

౨ శ్లో|| సరాణాంనాపితోధూర్త శ్శూద్రేభోవ్యక్తిధికస్మృతః| నృద్ధ
మనుః| శూద్రకన్యాసముత్పన్నో బ్రాహ్మణేనతు సంస్కృతః|
అపరోనాపితప్రాక్త శూద్రకర్మాధికోపినః| యాజ్ఞవల్క్యేనతు||
శూద్రవవనాపితఉక్తః| శూద్రేషుదాస గోపాల కులమిత్రార్థసీ
రిణః భోజ్యాన్నానాపితాశ్చైవేతి|| శంభేనతుప్రతిలోమజోయ
ముక్తః| యత్తుసూతసగ్ం హితాయామూర్ధ్వనా పితోధోనా

పితశ్చేతి॥ ద్వైవిధ్యము కమత ఏహశనాః॥ నాభేయార్థవంతువ
 పసం తస్మాన్నాపిత ఉద్యతృణి జాతిపివేకే॥ మార్గనాపితయో
 ర్జాతోయో సాసాంభల్య సంజ్ఞకః॥ హీనస్సగుహ్యకేశానాంకు
 ర్యాద్యపన మంజసేతి॥

ఇందుల భావమేనున్నను, మనుష్యులలో నాపితుకు ధూర్తుడు
 (అనగా మోసముచేయువాడు) వీడు శూద్రులకన్న నధికుడు. శూ
 ద్రుకన్యకయందు బ్రాహ్మణునివలన బుట్టి సంస్కృతుడగు వాడు మరి
 యొక నాపితుడని జెప్పబడును. వీడు శూద్రులకన్నను కర్మాధికుడని
 వృద్ధమనువు జెప్పెను. ఈయభిప్రాయమును యంతకుబూర్వమును జె
 ప్పియుండినను ఆయభిప్రాయము విద్యారణ్య వ్యాఖ్యానమున, శ్లో॥
 అసంసా-రాత్తునాపితః॥ బరాశరస్మృతికి వ్యాఖ్యాన మొనర్చుటలోను
 వ్యా॥ సంసా-రాభావేతునాపిత ఇత్యుచ్యతే॥ అను నీప్రకారమువిద్యా
 రణ్యులవారు వ్యాఖ్యానము సనుసరించియు పరాశరస్మృతి మూలగ్రం
 థము ననుసరించియు ఖండింప బడినదని వ్రాయుచున్నాము. యాజ్ఞవ
 ల్క్యుడైతే శూద్రుడే నాపితుడని జెప్పెను. శూద్రులయందు దాసగో
 పాలకుల మిత్రులును తమ కృషిజేయువాడును, నాపితుడును భోజ్యా
 న్నులనిజెప్పిరి. సూతసగంహితయందు ఊర్ధ్వనాపితుడని, అఘోనాపి
 తుడని ద్వైవిధ్యముగ నున్నది. అదిగావుననే నాభికంటె మార్గమం
 దు వపనముజేయువాడు నాపితుడని శుక్రుడు చెప్పెను. మార్గనాపితులకు
 బుట్టినవాడు సాంభిలుడు వీడు హీనుడు గుహ్యకేశవపనమును జేయు
 నని జాతి వివేకమనుగ్రంథము చెప్పుచున్నది.

ఇందువలన నాపితుడన బ్రాహ్మణునివలన శూద్ర స్త్రీయందు
 బుట్టినవాడు నాపితుడనియు, ఇట్టి నాపితుడు శూద్రులకన్న శ్రేష్ఠుడై
 ఔరకర్మలు చేసుకొని జీవించుచున్నాడని తెలియుచున్నది.

ఇట్లుపై గోపాలకుడన నెవ్వడో విచారించవలసిన యగత్యముం
 దుటచే నావిషయమునుగూర్చి వ్రాయుచున్నాము.

3 శ్లో॥ శ్మత్రియాచ్ఛూద్రకన్యాయాం సుతోజాయేత నామతః! స
గోపాల ఇతిజ్ఞేయో భోజ్యోవిప్రైర్నసంశయః॥

పరాశరస్మృతిః ౧౧ అ. ౨౩ శ్లోకము.

గీ. అవనిభర్తకు గాఢుటిల్లాలు నందు
జననమొందినవాడు పేరునకుగొల్ల
వాడయినవాని గృహమున బ్రాహ్మణుండు
సావకుటలెప్పుయొప్పు నిస్సంశయముగ.

ఆంధ్రీపరాశరస్మృతి తృతీయబింబము ౧౯౦.

ఇందువలన మనకు దెలియబడినదేమన్నను శ్మత్రియునివలనశూ
ద్రస్త్రీయందు బుట్టినవాడు గొల్లయనియు, అతనివలన బ్రాహ్మణాదు
లగు ద్విజాలుకూడ భుజించవచ్చునని దెలియుచున్నది. ఈగోపాలకుని
వలన బ్రాహ్మణాదులు భుజించ వచ్చునని జెప్పినట్టుగనే దాసనాపితా
దూలయందు భుజించ వచ్చునని బూర్వ శ్లోకములు గూడ చెప్పు చు
న్నవి.

ఇట్లుపైన కులమిత్రుడనిన ఎవ్వఁడో నట్టివానిం గూర్చి విచారిం
చ దగియున్నది.

౪ వ్యా॥ వైశ్యశ్శూద్ర కన్యాయాద్వా తస్యాంయం పుత్రముత్పా
దయతిస కులమిత్ర ఇతి॥

పరాశరమూఢవీయము. 3౧౧ పత్రము.

క. చిరకాలమిత్రుడును నూ! దరవనితకు బచ్చువలనధరబుట్టినవా!
డరయగకులమిత్రుండగు! మఱియుం బాటునకు రాచమానినవల
నక! ఆంధ్రీ పరాశరస్మృతి 3 బింబము ౧౯౧.

ఇందువలన శూద్రస్త్రీయందు వైశ్యునికి బుట్టినవాడు కులమి
త్రుడని దెలియబడుచున్నది. ఈపరాశరస్మృతి లోకులమిత్రుని యొ
క్క-లక్షణమునుగూర్చి ప్రమాణవచనము జెప్పబడక నుండినను శబ్దము

నుబట్టిగాని ప్రక్రమబలమును బట్టిగాని ఈకులమిత్రుని లక్షణమును గ్రహించవచ్చునని డలచి విద్యారణ్యులవారు బూర్వోక్తవిధి ననుసరించి వ్యాఖ్యానము జేసియున్నారు.

ఇటుపై అర్థశీలనుపప్పుడు యీక్రిందివిధమున దెలియుచున్నది.

౫ శ్లో॥ వైశ్యకన్యాసముద్భూతో బ్రాహ్మణేనతుసంస్కృతః॥

సహృద్ధికఇతిజ్ఞేయో ఛోజ్యోవిప్రైర్నసంశయః॥

పరాశరస్మృతిః ౧౧ అధ్యాయం ౨౮ శ్లోకము.

క. ....బచ్చుమగువలన బా! టునకుబాడమి సంస్కారము! లెనసినవాడర్థికుడని యెఱుంగదగు॥

ఆంధ్రపరాశరస్మృతి 3 బింబము ౧౯౨.

ఇందువలన దెలియబడినదేమన్నను వైశ్యస్త్రీయందు బ్రాహ్మణునికి బుట్టినవాడు అర్థశీలుడని దెలియబడినది. వీడిచేతను బూర్వోక్తులవలె బ్రాహ్మణాదులు భుజించవచ్చును. ఇటుపై నాత్మని వేదకుడన నెవ్వడో విచారించెదము. ఇతని విషయములో పరాశరమూలస్మృతి నేమియు జెప్పియుండక బోయినను విద్యారణ్యులవారుకులమిత్రుని విషయములో జెప్పినట్లుగనే ఇచ్చటను శబ్దబలమునుబట్టియు ప్రక్రమ బలమునుబట్టియు జెప్పియున్నారు. ఆయధిపాయమునే క్రింద వాయుచున్నాము.

౬ వ్యా॥ క్షత్రియాయాం బ్రాహ్మణోత్పాదిత స్సంస్కృతతత్త్వసేవే దశోలస్తు॥ పరాశరమాధవీయము 3౧౧ పత్రము.

క. ....మఱయుంబాటునకురాచ మానినివలనక. ౧౯౧.

క. జననంబొందినవాడా! త్మనివేదకుడయ్యె.....

ఆంధ్రపరాశరస్మృతి 3 బింబము ౧౯౨.

ఇందువలన దెలియబడినదేమన్నను బ్రాహ్మణుని వలన రాచకన్యకయందు బుట్టినవాడు. అత్మనివేదకుడనియు, ఇట్టివానివలన బ్రాహ్మణాదులు భుజించవచ్చునని దెలియబడుచున్నది.

౧౮ ఈవిచారణవలన మనము గుర్తెఱుగ లేగిన విషయమేమన నను, ౧ శూద్రస్త్రీయందు బ్రాహ్మణునివలన బుట్టి పోడక కర్మలచే సంస్కరింపబడిన వాడు దాసుడనియు, ౨ ఈప్రకారముగనే శూద్రస్త్రీయందు బ్రాహ్మణునికిబుట్టి సంస్కరింపబడనివాడు నాపితుడనియు, ౩ శూద్రస్త్రీయందు క్షత్రియునివలన బుట్టినవాడు గోపాలకుడనియు, ౪ శూద్రకన్యయందు వైశ్యుని వలన బుట్టినవాడు కులమిత్రుడనియు, ౫ వైశ్యస్త్రీయందు బ్రాహ్మణునివలన బుట్టినవాడు అర్థశీలుడనియు, ౬ రాచస్త్రీయందు బ్రాహ్మణుని వలన గలిగినవాడు ఆత్మనివేదకుడనియు, ఈఆశ్రమగురి వలన బ్రాహ్మణాదులు భుజించ వచ్చుననియు తదితరులైన శూద్రుల వలన భుజించరాదనియు బూర్వోక్తములగు మను యాజ్ఞవల్క్య పరాశరాది స్మృతులలోనుండు ఈక్రిందిబ్రహ్మణములచే దెలియుచున్నది.

శ్లో॥ ఏతేశూద్రేషు భోజ్యాన్నా॥ శూద్రేషుదాస గోపాలకులమి
త్యాగ్రిశీలనః॥ భోజ్యాన్నా॥ ఏతేశూద్రేషుభోజ్యాన్నా॥ సగోపాల
లభిజ్ఞేయో భోజ్యోవిప్రైర్న సంశయః॥ సహ్యాధిక ఇతిజ్ఞేయో
భోజ్యోవిప్రైర్న సంశయః॥ దాసాదివత్కుంభకారోపి భోజ్యా
న్న ఏవ॥ తదాహదేవలః॥ సనాసనాపితో గోపః కుంభకార కృ
షీవలః॥ బ్రాహ్మణై రపిభోక్తవ్యాః పంచైతేశూద్రయోనయః॥

ఇందులో జెప్పిన కుంభకార కృషీవలులుగూడ సచ్చాదులై యున్నారు. తదితరులైన వారందఱును శూద్రులై యుండినట్లు బూర్వోక్తమైన వృద్ధమనుస్మృతి వాక్యమగు, శ్లో॥ సరాణాం నాపితోధూర్జః శూద్రేభ్యోవ్యధికస్మృతః॥ అను నీవాక్యములో నుండు మంగలి శూద్రులకన్న శ్రేష్ఠుడని జెప్పియుండుటచేతను, శ్లో॥ అపరోనాపితపోక్త చూర్ణద్రకర్మాధికోపిసః॥ అను నీవాక్యములో మంగలి శూద్రకర్మలకన్న శ్రేష్ఠమైన అధికమగు కర్మలుగలివాడనియు, జెప్పియుండుచేతను మరియు, శ్లో॥ శూద్రేషుదాసగోపాల॥ శ్లో॥ ఏతేశూద్రేషు॥ అను నీవాక్యములలోను శూద్రులయందు దాసనాపిత గోపాలునివారు భో

జ్యోన్నలని జెప్పియుండుటచేతను, ఈజైవివరించిన హేతువులను బట్టి దాసనాపిత గోపాలాదులు శూద్రులనువారికంటె శ్రేష్ఠులైనట్టిసమ్మాద్రులై యున్నారని చెలియుచున్నది. ఈ బూర్వోక్తములైన వాక్యములతో నెచ్చట నైనను కమ్మవారు మొదలగువారు విషయమును గూర్చి సమ్మాద్రులని జెప్పకయుండిన సంగతి మీకందరికి చెలిసిన సంగతియై యున్నది.

అట్లగునెడల బూర్వోక్త ప్రమాణ వచనములయందు దాసనాపిత గోపాలాదులవలన బ్రాహ్మణాదులు భుజించ వచ్చునని జెప్పబడి యున్నదనియును శూద్రులకన్నను శ్రేష్ఠులై అధికములైన కర్మలు గలవారనియును, ఇట్లని జెప్పబడియున్నదిగాని సమ్మాద్రులని యెచ్చటను జెప్పియుండలేదు. కాబట్టి బూర్వోక్తులగు కమ్మవారు మొదలగు వారు సమ్మాద్రులై యున్నారని యిట్లు కొందఱువాదించెదరు.

ఇట్టివాదన యీక్రిందవ్రాయునట్టి అభిప్రాయమునుబట్టి సరియై యుండలేదని మాయభిప్రాయము. ఏలయనినచో పరాశరస్మృతి ౧౧ అధ్యాయము ౨౧ శ్లోకముయొక్క శీర్షికయందు సమ్మాద్రవిచారః అని యుండుటచే నాశ్లోకమందు జెప్పబడిన వారెల్లరును సమ్మాద్రులై యున్నారు. అని జెప్పటకేయభ్యంతరముండజాలదు. ఈశీర్షికసమ్మాద్రవిచారః అని యిట్లు వచించినంతమాత్రముననే దాసనాపిత గోపాలాదులు సమ్మాద్రులెట్లగుదురని పృచ్ఛచేసెదరేని యీక్రిందిప్రమాణవచనములచే ప్రత్యుత్తరమిచ్చుచున్నాము.

శ్లో॥ శుష్మాన్నంగీర సంస్నేహం శూద్రవేశ్యన ఆగతమ్ | పక్వం విప్రగృహేపక్వం భోజ్యం తన్మనుర బ్రవీత్ |

పరాశరస్మృతిః ౧౧ అధ్యాయము ౧౯ శ్లోకము.

విద్యారణ్యకృత వ్యాఖ్యానము. అ॥ ఘృతంతైలం తథాక్షీర మిత్యత్ర శూద్రసంబంధినాం భోజన మభ్యనుజ్ఞాతం | ఇదానీ శూద్రతండులాదీనా మభ్యనుజానాతి | శుష్మాన్నం వీరిహితం

దులాదిగోరసః క్షీరాదిః స్నేహస్థైలాదిః తత్సర్వం శూద్రగృహా
దానీయ బ్రాహ్మణగృహేయదిపక్వం భవతి తదాతదన్నంభో
జ్యం! పక్వాపక్వయోస్సాధారణ నిషేధపూర్వముదాహృతస్స
యమసచ్ఛాద్రవిషయః! అతివపమధ్యమాంసరతా ఇత్కుక్తమ్॥
పరాశరమాధవీయము 300 పత్రము.

ఈవ్యాఖ్యానము ౧౯ వ శ్లోకముయొక్క వ్యాఖ్యానమై యు
న్నది. ఇందులో జెప్పిన యభిప్రాయమేమన్నను ఈశ్లోకమునకుబూర్వ
శ్లోకమున జెప్పిన విషయములో శూద్రులవద్దనుండి ఘృతతైల క్షీరా
దులను గ్రహించుట కభ్యనుజ్ఞ యివ్వబడినదని జెప్పబడియున్నది. ఈ
శ్లోకమున అనగా యిపుడు శూద్రులవద్దనుండి బియ్యము మొనలైనవి
గొనివచ్చి బ్రాహ్మణుడు తమయింట పక్వమొనర్చి భుజించ వచ్చునని
అభ్యనుజ్ఞ యివ్వబడినదనియు, ఇంతకుబూర్వము పక్వాపక్వమైనపదా
ర్థములలో నెద్దని నైనను గ్రహించుటకు వలనపడదని జెప్పినది అన
చ్ఛాద్రుల విషయమందు జెప్పబడినది. అని యిట్లు పక్వాపక్వయోస్సా
ధారణనిషేధపూర్వము దాహృతస్సయమసచ్ఛాద్రవిషయః॥ అనునీవా
క్యముచేజెప్పియున్నారు. ఇట్లు ప్రస్తుతమున వ్యాఖ్యానకర్త ౧౯ శ్లోక
వ్యాఖ్యానావసరమున అసచ్ఛాద్రుల విషయము జెప్పియుండుటచేఇట్లు
పై మున్నందు యుండునట్టి ౨౦, ౨౧ వ శ్లోకముల యందు వ్యా
ఖ్యానకర్త సచ్ఛాద్రులవిచారము చేయవలసివచ్చినదను సంగతి స్తనం
దులకు సహితము బోధయగుచున్నది. ఈకారణము చేతనే వ్యాఖ్యా
నకర్త ౨౧వ శ్లోక వ్యాఖ్యానావసరమున సచ్ఛాద్రవిచారః॥ అను నీశ్లో
కచే శ్లోకవ్యాఖ్యానమును ప్రారంభించి యున్నవారు. ఇయ్యది వ్యా
ఖ్యానకర్తయగు విద్యారణ్య స్వాములవారియొక్క అభిప్రాయముగాని
౧౮౯౩ సంవత్సరము చెన్నపురమున చెదులవాడ సుందరరామశాస్త్రి
లవారియొక్క ముద్రాక్షరశాలయగు శారదాంబా విలాస ముద్రా
క్షరశాలయందు కీర్తిశేఖులగు వావిళ్ళ రామస్వామిశాస్త్రిలవారి పు
త్రులగు వెంటటేశ్వర శాస్త్రిలవారిచే నైదవపర్యాయము ముద్రించి

బ్రకటింపబడిన పరాశరస్మృతియందు సవరింపబడినట్టి సమ్మాద్రవిచారః॥ అనునీర్తి కయ్యైయుండలేదు. ఇంతయేగాకమనుస్మృతి ౪ అధ్యాయము ౨౫౩ శ్లోకమునకు వ్యాఖ్యానకర్తయగుకుల్లూకుభట్టును యాజ్ఞవల్క్యస్మృతి ఆచారకాండము ౧౬౫ శ్లోకముయొక్క వ్యాఖ్యానకర్తయగు విజ్ఞానేశ్వరుడును, పరాశరస్మృతి ౧౧ అధ్యాయము ౨౧ శ్లోకముయొక్క వ్యాఖ్యానకర్తయగు విద్యారణ్య సామలవారును, వారివారి వ్యాఖ్యానములలో సమ్మాద్రులగు దాసనాపిత గోపాలాదులవలన భుజించవచ్చునని జెప్పియుండుటచే వీరు సమ్మాద్రులని ఈక్రిందివ్యాఖ్యానములయందు జెప్పియున్నాడు.

౧ వ్యా॥ అధికః కార్షిణః సంబంధిచ్చైతేయో యస్య కృషింకరోతి సతస్య భోజ్యాన్నః॥ ఏవంస్వకులస్యమిత్రం॥ యోయస్య గోపాలో॥ యోయస్యనాపిత కర్మకరోతి॥ యోయస్యనాత్మానంనివేదయతి దుర్గతోహం త్వదీయ్యసేవాంకుర్వన్ త్వత్సమీ పేవసామీతిస శూద్రస్తస్య భోజ్యాన్నః॥ ఇతి కుల్లూకబట్టః॥ మనుస్మృతి ౪ అ. ౨౫౩ శ్లో. ౮౮ పత్రము.

౨ వ్యా॥ ఏతేదాసాదయః శూద్రాఃశాంమధ్యే భోజ్యాన్నాః' చకారాత్కుంభకారశ్చ॥ గోపనాపిత కుంభకారకుల మిత్రార్థికనివేదితాత్మనో భోజ్యాన్నా ఇతివచనాత్॥ ఇతి విజ్ఞానేశ్వరః ॥ యాజ్ఞవల్క్యస్మృతిః ఆచారకాండము ౧౬౫ శ్లోకము.

౩ వ్యా॥ అ॥ ద్విజశుశూద్రాః రతానిత్యత్ర భోజ్యాన్నా॥ శూద్రాస్సామాన్యేన నిర్దిష్టస్తానేతానిదానీం విశేషతోదర్శయతి. దాశేతి॥ దాసాదయ ఆత్మనివేదితాంతాష్టక్ శూద్రాభోజ్యాన్నాః॥ ఇతిమాధవాచార్యః॥

పరాశరమాధవీయము. ౧౧ అ. ౨౧ శ్లో. ౮౮ పత్రము.

ఇందువలన ససమ్మాద్రులచే భుజించవచ్చునని బై వ్యాఖ్యానములయందు జెప్పియుండినప్పుడు లేదితరులగు శూద్రులవలన భుజించ

గూడదని జెప్పినట్టాయను అందువలన దాసనాపిత గోపాలాదులు తదితరులైన శూద్రులకన్నను క్షేప్తములై యుండుటచేతనే భుజించవచ్చునని వ్యాఖ్యానకర్తలు జెప్పట వలన ఈదాసనాపిత గోపాలాదులు సచ్చాద్రులై యన్నారని దృఢముగ జెప్పటగలిగినది. మరియుసచ్చాద్రాగోపనాపితౌ అని యిట్లు చెప్పబడియున్నది.

ఈవిచారణవలన నిశ్చయింపబడిన దేమన్నను శూద్రులు మూడుతరగతులుగ నుండువారని నిశ్చయింపబడినది. ఇందులోజెప్పినమూడుతరగతుల శూద్రులెవరన్నను, ౧ సచ్చాద్రులు, ౨ శూద్రులు, ౩ అసచ్చాద్రులు, అని యిట్లు దెలియుచున్నది. ఈముగ్గిరిలో ౧ సచ్చాద్రులనగా దాసనాపిత గోపాలాదులు సచ్చాద్రులు ౨ శూద్రులనగా దాసనాపిత గోపాలాదుల కన్నను తక్కుంగల స్థితియందుండు వారలు శూద్రులు, ౩ అసచ్చాద్రులనగా నిరంతరము మద్యమాంసరతులగు శూద్రులు అసచ్చాద్రులు ఈశూద్రులకన్న వ్యతిరిక్తుడగు అయిదవవాడు లేదని మనుస్మృతి ౧౦ అధ్యాయము ౪ శ్లోకముగు నాస్తీ శుపంచమః అను నీశ్లోకము జెప్పుచున్నదని బూర్వమే దెలియజేసియున్నాము. ఇట్టివిషయములను యీవిచారణవలన గుర్తెరుగుటకలిగినది.

౧౯ ఇట్లుగునెడల కమ్మవారు, కాపువారు, వెలమవారు, రెడ్డివారు, యీమొదలగువారలు శూద్రులని గొన్ని గ్రంథములచోని యీక్రిందివాక్యములు గన్పడుచున్నవి.

౧ .....(కమ్మవారు లేక) కమ్మ. దే. వి. శూద్రవిశేషము. ప. వెలమలనగమల్లన! భీమఖండము.

౨ .....(కాపువారు లేక) కాపు ౩ పంటబెట్టువాడు.

గీ. కాపులాపుకెరపుగల్గి కర్మనముసేయంగవృష్టితగినయట్లు కలుగు ఫలము. కల్లు ౩౧ ప భారతము. సౌప్తికపర్వము. ౧ అ.

౪ శూద్రుడు. క. ఓకాపుయిందురమ్మని! సాకతమున జేరలిలిచి శకునవిధిజ్ఞాం! దాకనపు కట్టడించెయు | నాకులమతిని చ్చిచూడ నవుడు నడమ౯.

భోజరాజీయము. ౪ ఆ. శ్వాసము ౫౯ ప.

3 .....(వెలమవారు లేక) వెలమ. దే. వి. శూద్రజాతివి శేషణము. (వెలమవాడు, వెలమది)

౪ .....(రెడ్డివారు లేక) రెడ్డి. దే. వి. కాపువానిపట్టపు పేరు. (శూద్రవిశేషణము)

౫ .....తెలగ. వై. వి. త్రిలింగ దేశము నందలి యొక శూద్రజాతి.

౬ .....బలిజ. దే. వి. శూద్రజాతి విశేషము. శబ్దరత్నాకరము ౨౧౧, ౨౩౨, ౧౦౨౪, ౯౩౩, ౫౦౫, ౭౮౪.

ఇందులకు మీరేమి ప్రత్యుత్తరము జెప్పెదరనినచో సీక్రింది విధమున ప్రత్యుత్తరమిచ్చుచున్నాము. ఈశబ్దరత్నాకరము మొదలగు నిఘంటువులను ధర్మశాస్త్రవిషయములో ప్రధానగ్రంథములుగ నెన్నుకొని కమ్మవారు, కాపువారు, వెలమవారు, రెడ్డివారు, ఈమొదలగువారు శూద్రులని వచించుట తగదని వ్రాయుచున్నాము. ఏలయునినచో సీగ్రంథములో ౪ పత్రము ౪ పంక్తియందు జెప్పియున్న మనుస్మృతిలోని ప్రథమాధ్యాయస్థమగు ౨౧ శ్లోకమైన శ్లో॥ సర్వేషాంతు సనామాని కర్మాణిచ పృథక్పృథక్॥ వేదశబ్దేభ్య ఏవాదౌ పృథక్సంస్థాశ్చనిర్మమే॥ అను నీశ్లోకముచేతను మరియు గొన్నియితర ప్రమాణములచేతను మనము వర్ణాశ్రమధర్మములను నిర్ణయించ వలసి వచ్చినప్పుడు అన్నిటికిని మూలప్రమాణమగు వేదప్రమాణములను గ్రహించి వర్ణాశ్రమధర్మములను నిర్ణయించుకొన తగియున్నది. ఇట్లుగాక కుటుంబపోషకార్థమై నీవిందుడవు చంద్రుడవు అని స్తోత్రపాఠమును వర్ణించు స్వార్థపరులగు వారివచనములచే ప్రత్యేకముగను వర్ణాశ్రమ ధర్మములను నిర్ణయించుకొనుటగాని లేక అమరకోశము, శబ్దరత్నాకరము అను నీమొదలగు గ్రంథములచే వర్ణాశ్రమధర్మములను నిర్ణయించుకొనుట త

గదని ఇంతకుబూర్వ మిగ్గింధమున గి వ వత్రముయొక్క చివరభాగమున హాసించుచున్నాము.

ఇట్టితఱి నీశబ్దరత్నా కరము బూర్వోక్తములైన బహుప్రమాణిగింధములకు వ్యతిరేకములై యుండుటచే మనమాగ్గింధమువలన వృద్ధాశ్రమధర్మములను నిర్ణయించు కొనుట కెట్లు పొసగునో యోచించుకొనలేని యున్నది.

ఇట్లు నెడల మా పూర్వులనుండియు వీరి పూర్వులనుండియు నీ కన్యవారు మొదలగువాని సచ్చాచారములని వచించుట ఆచారమై యున్నది గనుక మేమును అట్లుగనే వచించుచున్నామని ప్రశ్నించితిరేని అండులక్రీడివిధమున ప్రత్యుత్తరమిచ్చుచున్నాము. ఆచారమును నప్పుడు నెదియో మొదట మనము విచారించ వలసి యున్నది. ఇందులకు కొందఱు ఆచారమును నప్పుడు పూర్వులవలంబించినదే శిష్టాచారమని చెప్పుదురు. అట్టివక్షములో శిష్టుడగు వశిష్టుడు కూడా గొన్ని నూతనాచారములును జెసియున్నాడు. అనియద్దియనిదరేని విశ్వమిత్రుని పుత్రులవల్ల తమపుత్రులు నూర్గురు నశించిరని దెలుసుకొని దుఃఖమును భరించజాలక హిమవత్సర్వత శిఖాగ్రమునుండి క్రిందకుమికి హిమవత్సరజేనుకొనుటకు ప్రయత్నించిన శిష్టాచారమేదికలదో దానిని మన మందరము జేయలేనివదియే అయియున్నది. ఇపుడట్లు నెవరును జేయుటలేదు. అట్లుజేయుటకును శాస్త్ర మొప్పటనులేదని, శృ॥ యాన్యనవద్యాని కర్మాణితానిసేవితన్యాని॥ నో ఇతరాణి అని యిట్లు శాస్త్రము జెప్పుచుండుటచే వీలులేదు. ఇట్టితఱి శిష్టులగు వశిష్టులవారాచరించిన కర్మ సర్వజనాదరణీయమై యుండలేదు. అని మీరును ఒప్పుకొనకతప్పనిసరియగుచున్నది. ఇదియునుంగాక నాచారమునప్పుడు శృతిస్మృతి యుక్తమైనదే ఆచారమని ఈక్రింది ప్రమాణవచనము దెలియజేయుచున్నది.

శ్లో॥ ఆచారః పరమోధర్మశ్శృత్యుక్తః స్మార్తవచన । తస్మాదస్మిన్

సదాయక్తో నిత్యంస్యాదాత్మ వాద్విజః॥

మనుస్మృతి ౧ అధ్యాయము ౩౦౮ శ్లోకము.

ఇందువలన శృతిస్మృతి యుక్తమైనదే సాచారమనియును, ఒక వేళ శృతిస్మృతులకు వ్యతిరేకముగ పూర్వ లవలంబించినది, ఆచారముకాదనియు దెలియబడినది. శృతిస్మృతులకు వ్యతిరేకమైన ఆచారమువమని యనిపించుకొనుననినచో దేశకాలపాత్రతల ననుసరించియూర్బుకొని మార్పులని యనిపించుకొనునేగాని ఆచారమని యనిపించుకొన జాలదు.

ఇంతకు బూర్వము నుడహరించి యీసచ్ఛాద్రులగు దాసనాపితగోపాలాదులైన వీరియడల ధర్మశాస్త్రములయందు నిర్ణీతములై శూద్రధర్మములు కొంచముగనో గొప్పగనో నేటివరకు గాన్పించుచున్నది. ఇట్టి సచ్ఛాద్రులు అగ్రవర్ణముల వారికి వలె కమ్మవారు, కాపువారు, వెలమవారు, రెడ్డివారు, ఈమొదలగువారికిని బరిచర్యాదులు చేయుటయే సవర్ణధర్మముగా గ్రహించి ఈసచ్ఛాద్రులు బ్రవర్తించు చున్నారు. అయితే సచ్ఛాద్రులగు వీరిలోవీరిట్లు ప్రవర్తించుట అసంగతము కాదాయని యూహించెడియున్నది. ఏదియో తగినంత యాధికృత కమ్మవారు, కాపువారు, వెలమవారు, రెడ్డివారు, యీమొదలగువారియందు లేనిదే వర్ణాశ్రమధర్మములు ప్రధానముగ నుండు మన భరతఖండమున ఇట్టిగౌరవము కలుగనేరదు. అటుగావున యిపుడు మనమట్టి గౌరవకారణము లేనియైయుండునోయని ఆలోచించ తగియున్నది. ఇందులకు మొదట మేముజూపిన దేశకారణమై యుండవచ్చును. అదియేది యనినచో ద్వీజాతులలోనివారలు కాలాంతరముల నొక్కొక్కతెలియి కట్టులు వచ్చినప్పుడు స్వవర్ణాశ్రమధర్మములు చెడిగాని లేక మరికొన్ని ఇతర కారణములచేత ప్రచ్ఛన్నరూపములు ధరించిగాని శూద్రత్వమునుబొందిన వారివలెనటించుచు వచ్చిరి. ఇందులకు పాండవులే దృష్టాంతకులై యున్నారు. ఆహేతువున వారు శూద్రులువలె నటించినను నీచతనందక నొకవిధముగ గౌరవమును నిల్పుకొని కాలక్షేపము చేయుచున్నారు. ఇట్టితెలి మనకమ్మవారు మొదలగువారికి నేమియిక్కట్లు సంభవించెననినచో యిందులకు మార్కండేయోత్తర పురాణమే

ప్రత్యక్షర మొసగుచున్నది. అట్టి విషయము సీక్రింద శీత్రించుచున్నాము గమనించతగియున్నది.

మార్కండేయ పురాణోత్తర ఖండము. అధ్యాయము. మహాపద్మ చరిత్రము.

శ్లో॥ మహానందీర్మహారాజో రాజ్యం కుర్వన్మదోత్క-టః । సరాజో
రాజకన్యాంచ ఏకాం శూద్రకులౌద్భవాం॥ ౧॥ కన్యాంగృహీ
వ్యతి ముదాపత్నీ త్వేనామతచ్ఛ్రీణు । మహానందీ సుతోరా
జః శూద్రగర్భోద్భవోబలీ॥ ౨॥ మహాపద్మవణః కశ్యపేందః
క్షత్రసాశకృత్ । సర్వదేశస్థితం క్షత్రంపాలయిష్యతి మూఢభీః॥
౩॥ జ్యోతిః పుర్యాం మహానందీ నందస్థాప్య మహామనాః । స
ర్వరాజ్యాభిషేకంతు కరిష్యతీనసంశయః॥ ౪॥ మహానందీమ
హారాజో మృతిమేష్యతికాముకః । సర్వరాజ్యాధి పత్యంతు పౌ
ప్యనందో మహాబలః॥ ౫॥ సర్వదేశస్థితం క్షత్రం స్వవసంతు క
రిష్యతి । నందోమహాబలౌవీరో మహాపద్మపతిర్విభుః॥ ౬॥ సర్వ
రాజస్య కర్మాణి మదాంధస్తకరిష్యతి । మహాపద్మంతు సగరం
తస్యనామద్వయంధవేత్॥ ౭॥ ఉపస్థాప్యం జ్యోతిపుర మిత్యా
హుర్వేదవాదినః । మహాపద్మాశ్రితగతే స్థితానందోమహాబలః॥
౮॥ శాశివ్యతిన సందేహ స్సర్వదేశస్థితాస్సృపాత్ । తేతుతస్య
సమస్కారం సకరిష్యంతి భూమిపాః॥ ౯॥ శూద్రా గర్భోద్భ
వాత్వాచ్చ వేదోక్తవిధిహీనతః । క్షత్రవంశోద్భవా భావాన్న
కరిష్యంతి తస్యతు॥ ౧౦॥ సమస్కారంహి రాక్షేంద్ర సర్వదేశ
స్థితాస్సృపాః । తస్మాతోక్తపాతృదృపః । నందోబలశరామక్రమాః॥
౧౧॥ సర్వదేశస్థితం క్షత్రంక్షేతుం వై సగమిష్యతి । అక్షౌహిణీ
బలాశేన వృతోనందో మహాబలః॥ ౧౨॥ స్థితంజయపురేవీరం
విరాటకులసంభవం । గజపతిజయః । జేతుంగజపతిం యోగ్యంప్ర
ధమంతు గమిష్యతి॥ ౧౩॥ రాజ్ఞోగజపతేర్దూతం సనందః పౌ
షయిష్యతి । గత్వాదూతో గజపతిందృష్ట్వా వాక్యం సకరిష్యతి॥

౧౮॥ నందరాజస్య దూతోహంతే నైవప్రేషితోస్యహం॥ నంద
వాక్యాని రాజేంద్ర శృణుధీరమనాప్రభో॥ ౧౫॥ మమకారో
నమస్కారస్త్వయా త్వత్కులజైరపి॥ సకరోషి తథారాజన్న
దైత్యవత్పాప్త బాంధవం॥ ౧౬॥ సజ్జాతిం రాజ్యహీనంచ కరిష్యా
మిససంశయః॥ కరందత్వాతి శీఘ్రేణ పూర్వస్మాచ్చవిశేషతః॥
౧౭॥ సంఘేనతిష్ఠరాజేంద్ర మిత్రబాంధవసయితః॥ శ్రుత్వాగజ
పతిస్సమ్యక్సూత వాక్యంసభాపతిః॥ ౧౮॥ మంత్రిభిస్సహసమం
త్రస్యదేశస్థాంశ్చ భూపతిః॥ సమానీయచత్తైస్సాకం సమంత్రిచ
స భూపతిః॥ ౧౯॥ ఏషనందోహబలవాన్ యుద్దేజేతుం సశ
క్యతే॥ తస్యచక్రుర్నమస్కారంతే భూపానంద భూపతేః॥ ౨౦॥
తంహిత్యానంద భూపాలః సర్వదైన్యసమాన్వితః॥ ఆర్యాసర్వ
తిర్కాదేశాన్ గమిష్యతిరాజతాః॥ ౨౧॥

ఆర్యాసర్వదేశగమనమ్.

శ్లో॥ ఏవంతాస్తాంచ భూపాలాన్న మివ్యతిస సంశయః॥ మమకారో
నమస్కారఇతివాచం సుదారుణాం॥ ౨౨॥ సూర్యవంశోద్భ
వా భూపాశ్శ్చుత్సారోప సమన్వితాః॥ యుద్ధాయైహితే సర్వే
కరిష్యంతి హినిశ్చయం॥ ౨౩॥ తేహంనామాని వక్ష్యామి శ్రు
ణుభూప సమాహితః॥ సాఖింశ్చదాపలశ్చైవ నాగపుర్యధిపావ
రా॥ ౨౪॥ మదకః కటకాధీశః పత్తిపాతశ్చగూపతిః॥ గయా
ధీశాధిపోవీరో దండకారశ్చ భూపతిః॥ ౨౫॥ దండకారశ్చ కే
దార దేశరాజశ్చ వీర్యవాన్॥ చిత్రకూటాధిపోవీరో మంధనా
ధశ్చ భూపతిః॥ ౨౬॥ అంధతీదేశనాథశ్చ కాకలోహీర భూ
పతిః॥ బ్రహ్మవర్తాధి పోవీరోరంతిలారశ్చ వీర్యవాన్॥ ౨౭॥ ఏ
తేచాన్యేచ బహువస్సభూయశ్చ త్రియోత్తమాః॥ నందభూపేన
భూపాలాః యుద్ధంకృత్వాది నత్రయం॥ ౨౮॥ జితాస్తేన మ
హారాజన్ కారాగృహ ప్రతిష్ఠాశ్చకారయిష్యతి శాసనాత్॥ కా
రాగృహేవర్తమానా స్వాచారపరివర్జితాః॥ ౨౯॥ క్షత్రవేష

విహీనాశ్చ శస్త్రాస్త్రపరివర్జితాః। స్నానసంభ్యాః హీనశ్చహా
మకర్మవివర్జితాః॥ 30॥ వేదోక్తాచారహీనాశ్చ కూద్రాచారై
కతత్పరాః। కూద్రాసీతోదకం సమ్యగ్మహ్యమానాశ్చ భూమి
పాః॥ 31॥ మత్స్యమాం సాదనాశ్చైచ్చపకూద్రా ఇవ శిఖావృ
తాః। కారయిష్యంతిరాజానః శాసనాన్నంద భూపతేః॥ 32॥
ఏకఛత్రాంస పృథవీ అనుల్లంఘితశాసనః। సంవత్సర శతంశం
దః పాలయిష్యతి మేఽనీం॥ 33॥ కారాగృహే వర్తమానాః
పంచాశద్వత్సరాత్పరం। సాంఖ్యప్రముఖరాజానో మౌన్యవృత్త్యై
కజీవినః॥ 34॥ సందస్యచ సమస్కారంకృత్వా ముక్తాశ్చతేనవై।
నియోజితాశ్చతేనై వనందేనై న దురాత్మనా॥ 35॥ కృషికర్మ
పరాశ్చైచ్చ భవిష్యంతిన సంశయః। కించిత్కాలం హితత్రైవ
స్థిత్యా సాంఖ్యముఖానృపాః॥ 36॥ వింధ్యస్యదక్షిణేభాగేసము
ద్రపాంతమండితాః। కల్పింగాంధ్రో విదర్భాంశ్చ దేశానాగత్య
భూమిపాః॥ 37॥ తదాదిభూమిపాలాశ్చ సూర్యసోమ సముద్భ
వాః। పూర్వోక్తేన ప్రకారేణ భవిష్యంతిన సంశయః॥ 38॥ దా
క్షిణాత్యాశ్చైత్తరికాః। పాంచ్యాః పూర్వదిశస్థితాః। సోమా
న్వయ సముద్భూతాః తస్యనందస్య భూమిపాః॥ 39॥

తే శూద్రీయందు మహానందిసుతునిగాంచె. సర్వరాజాంతకుండు
శౌర్యశాలియతడు, ఖ్యాతిగాంచె మహాపద్మదనగ జగతి, నది
మొదలు శూద్రయోనులె యఖిలవృపులు, 429 క. ఏకచ్చ
త్రంబుగ నతడేకద యీభూమి నెల్ల నేలంగలుగున్, భూకాంత
మాళికిర్తి రమాకలితుడు సర్వమాని మాన్యడు సుందీ. 430
ఇదియునుం గాక శ్రీమద్భాగవతము ద్వాదశస్కంధముప్రథమా
ధ్యాయమునగూడ యిట్లుజెప్పబడియున్నది.

శ్లో॥ మహానంది సుతోరాజన్ కూద్రాగర్భోద్భవోబలీ । మహాప
ద్మపతిః కచ్చిన్నందః శ్రీత్రవిరాళకృత్॥ 2॥ తతోన్మపాభవివ్యం
తి శూద్రపాత్రాయా అధార్మికాః॥ ౩॥ ఏకచ్చత్రాంసపృథివీమ

నుల్లంఘిత శాసనః । శాసిష్యతి మహాపద్మో ద్వితీయః భార్గ
వోఽపి॥ ౯ :

ఈబూర్వోక్తమైన భవిష్యత్తర గాథయగు బురాణగాథతో నందుడను నొకరాజుండినట్లును. అతడు హృదప్రీతుత్రుడగుటంజేసి దేశమునందుగల క్షత్రియులనందరిని దనలో సంబంధ బాంధవ్యములను కేయుమనియును అట్లు జేయకున్నచో దనలో యుద్ధమునకురండనియు ను వర్తమానములను బంపుచుండెను. ఇట్లు బంపుటలో మొదటనుగ జపతివద్దకు తనదూతనబంపెను. ఆదూత గజపతి సమీపమునకు వెళ్ళి నేను నందునిచే బంపబడినదూతను, ఆనందునిచే బుత్తెంచిన వాక్యము లేమన్నను నీవును నీబంధువులును నాకు నమస్కారముజేసి నాతో సంబంధబాంధవ్యములను జేయుదురేని నిన్నును నీబాంధవులను రాజ్యపాలనముజేసుకొనునట్లు అనుజ్ఞయిచ్చెదము. అట్లుగానిచో యిప్పుడే రాజ్యమునుండి పదచ్యుతుని జేసెదము. అనియిట్లు జెప్పసరికి నాగజపతి తనకనుకూలురగు మఱికొందఱితోకలిసి నాలోచించగా నాసూర్య వంశోద్భవులగు రాజులమాటలు వినినతోడనే రోషసమన్వితులై ఆనందునితో యుద్ధముచేయుటయే యుక్తమని నిశ్చయించి అందులకు తగు ప్రత్యుత్తరమునుజెప్పి నాదూతను బుత్తెంచిరి. అటుపిమ్మట గజపతియు నుసాంఖిలుడు దాపలుడులను నాగపురిపట్టణమునకు బ్రభువులగు నీయు భయులును కలకమునకు ప్రభువుగనుండు ముదకుడును, పత్తిసాడుకు ప్రభువుగయుండు రాజును, గయాపట్టణమునకు బ్రభువుగనుండునట్టి వాడును, దండకారుడనురాజును, కేదారదేశమునకు ప్రభువగువాడును, చిత్రకూటమునకు ప్రభువగువాడును, మంధనాధుడను భూపతియును, అంధలే దేశమునకు బ్రభువగువాడును, కాకలోహారమునకు బ్రభువగువాడును, బ్రహ్మవర్తమునకును అంజిలారమునకు ప్రభువులగువారును మఱియు నేదరోననేకమంది రాజులును ఒకటిగ జేరుకుని ఆనందునితో మూడురోజులు యుద్ధములుజేసి శత్రువు బలముగలవాడగుటచే నోడి జోయిరి, అటుపిమ్మట నానందుడు జయమును పొందినవెంటనే వీరల

ను కారాగృహమునయుంచునట్లు శాసించెను. అట్లుపై కారాగృహము నందుండు యీసూర్యవంశజులగురాజులను తమయొక్క యాచారమును వదిలినవారుగను, క్షత్రియవేషమును వదిలినవారుగను శస్త్రాస్త్రములను వదిలినవారుగను, స్నానసంధ్యాది ఖోమాదికర్మలనుగూడా వదిలిన వారుగను, వేదోక్తాచారములను వదిలినవారుగను, శూద్రాచారైక తత్పరులుగను, శూద్రులచే అనీతమైన ఉదకమును తాగివారుగను, మత్స్యమాంసములను భక్షించువారుగను, చేయుటకై నందుకుప్రయత్నించి ఆస్రకారము శాసించెను. ఈనందుడు యీప్రతిని అనుల్లంఘి తళాసనుండై నూరుసంవత్సరములు పరిపాలించెను. అట్లుపిమ్మట కారాగృహమునందుండు రాజులు ఏబదిసంవత్సరములు జయలులోగడపిన మీదట యీహైన్యవృత్తిచే జీవించుటకంటె సూరి బలీయాంసంప్రణమే అనిచ్ఛతిపలాయనమే! అనగా శతృవునకు భయపడి యుద్ధమునందు పరిగిడుటకు ఇష్టములేక బోయినను శత్రువుబలవంతుడై యుండినప్పుడు శరణుబొందినచో రక్షించునని దోచినపక్షమున నమస్కరించుటయోగ్యము, అనునీ రాజనీతిని నసరించినందునికేనమస్కారముజేసిరి. ఆదురాత్ముడైన నందుడు నమస్కరించినను వీరలను కారాగృహమునుండి వదిలిబెట్టి మీరెల్లరును కృషికర్మయొనగ్గి జీవించుచుండ వలయుననియు, వింధ్య పర్వతమునకు దక్షిణభాగమునయుండు సముద్రప్రాంతభూములగు కళింగాంధ్ర విదర్భ దేశములయందు నివసించియుండవలయుననియు, ఇట్లు శాసించి కారాగృహమునుండి విముక్తులనుజేసెను. ఇవిధమున బైట వచ్చిన ప్రచ్ఛన్న రూపధరులగు యాక్షత్రియులు తాముసూర్యవంశజులగు క్షత్రియులమని గుర్తెరుగుటకు కూర్మశబ్దపాచకమును తద్భవముగ మార్చుకొని కమ్మవారనియు, కాంపిల్య దేశమునుండి వచ్చినవారగుటచే కాపువారనియు, పర్మశబ్దములను తద్భవముగ జేసుకొని, వెలమవారనియు, రాట్ శబ్దమును తద్భవముగ జేసుకొని, రెడ్డివారనియు మొదలగు నామములచే వ్యవహరింపబడుచు బూర్వోక్తములైన దేశములయందు స్థిరవాసము లొనర్చుకొని ప్రచ్ఛన్న రూపధరులై యుండు

టచే కమ్మవారు కావువారు పేలమవారు రెడ్డివారు యీ మొదలగు వారిని కూర్మకులూవతంసులగు సూర్యవంశజులగు శ్రీతియులై యున్నారని మీకునొకటి వక్కానించుచున్నాము.

౨౦ ఈవిషయములో పాతకమహాశయులకు కలుగు సందేహము లొకటి రెండు గన్పడుచున్నవి. అనియెవ్వియనినచో బూర్హ్వోక్తమైన గ్రంథమున సమ్మాద్రులవలన భుజింపవచ్చుననిజెప్పియుండి ఇప్పుడు శూద్రాద్యోతోదకమునుగ్రహించుట దూష్యమని వ్రాయుట నొక విచిత్రముగ మీకుదోచవచ్చును. ఇందులకు సమాధానమేమనినచో కలియుగమునకు విధించిన పరాశరస్మృతిలో సమ్మాద్రులవలన బ్రాహ్మణాదులు భుజించవచ్చునని జెప్పియుండినను వృద్ధపరాశరమను గ్రంథమున కలివర్జితములలో సమ్మాద్రులవలన భుజించుటగాని నీరుత్రాకుటగాని కూడదనియీక్రింది శ్లోకముచే చెలియుచున్నది.

శ్లో॥ బ్రాహ్మణాదిషు శూద్రస్య పచనాది పరిక్రియా |

వృద్ధపరాశరస్మృతి॥ ౨౧ శ్లోకము.

అనగా బ్రాహ్మణులు మొదలైన మూడువర్ణములవారి గృహములయందు శూద్రులవంట మొదలగు క్రియారూఢమైనసేవ కూడదు. అనియిట్లు వృద్ధపరాశరస్మృతియందు జెప్పబడియున్నది. ఈవృద్ధపరాశరస్మృతియందుజెప్పిన కలినిషేధ ధర్మములు నందుకొకన్న బూర్వము నంతయోకాలము క్రిందట ఏర్పడినది. అందువలన నందునికాలమప్పటికి ద్విజాతులకు శూద్రసంపర్కము నిషేధమని వ్రాసినవచనముయు క్తమైయున్నది. ఈకలివర్జితములు సంఘనికన్న బూర్వమందుండిన శతానీకుని పరిపాలనకాలమప్పు డేర్పడినట్టుచు, ఇట్టిశతానీకుని పుత్రుడగు అశ్వమేధదత్తు పరిపాలన కాలమప్పుడు స్వార్థపరులగువాడు కొందఱు గ్రంథములలో కల్పితములు జేసిరినియు ఇట్లుగ చిత్రాభ్యుదయాని గ్రంథకర్తయు, మనోరంజనీ సంపాదకులగు కాళ్లకూరి నారాయణరావు గారిచే డిల్లీసామ్రాజ్యమును గ్రంథమున నీక్రింది విధమున జెప్పబడియున్నది.

శతానీకమహారాజు ఇతడు జనమేజయుని కుమారుడు తల్లిపేరు వశ్యుష్ట ఇతడు యాజ్ఞవల్క్యుడను నొక యుపాధ్యాయుని కడ విద్యాభ్యాసముచేసి తనపూర్వుల కీర్తికి తగూర్చిని వర్తించెను. భారతమునకు జాలబ్రతులు వ్రాయించి దేశమున బంచినెట్టిం చెను. ఒకప్పుడీత హొంటిరిగ నడివికి వేలాడబోయి వడదగిలి యొక చెట్టుక్రింద బడిపోయెనట. శబరాంగనయోర్తుకయోచేరు వనరుగుచు నతనింజూచి జాలివడి యుపచారముచే నెడదేర్చిన తడఁమె యోగ్యతకు సంతసించి తనపురమునకు దోడుకొని పోయి పెండ్లియాడెనట. ఈతడశ్వమేధమునుగూడ జేసెను. ఈ తనియాధిపత్యముక్రింద నొక గొప్పవండిత పరిషత్తుజరిగి కలివర్జములు ఆసభయందు నిర్ణయింప బడెనని చెప్పుదురు.

అశ్వమేధ దత్తమహారాజు ఇతడు శతానీకుని కుమారుడు తల్లిపేరు వైదేహి తనయశ్వమేధ యాగానంతరమున బుట్టినవాడగుటచే శతానీకుడితని కశ్వమేధదత్తుడని నామకరణముజేసెను. ఇతడు ప్రమత్తుడు, స్త్రీలోలుడు, పూర్వుల సుగుణము లీతని యందులేవు. ఈతనికాలమునందే స్వార్థపరాయణులు కొందఱు బయలువెడలి పూర్వగ్రంథములయందు బ్రాహ్మణ ప్రభవాదులం గొన్నిటి నధికముగజేర్చిరనియు, వారితరువాత గొందఱు బయలువెడలి పూర్వగ్రంథములరూపములనే మార్చిరనియు గొందఱు చెప్పుదురు.

డిల్లీ సామ్రాజ్యము 30 ప్రతము.

ఈయభిప్రాయమున మేమును ఏకీభవించి వృద్ధపరాశరాదిగ్రంథములు అభూతకల్పనలతో యున్నవనిజెప్పుచున్నాము. అయిననుయీ కలివర్జములు శతానీకుని పరిపాలనదివనము మొదలుకొని నేటిదివనము వరకు వాడుకలోనుండుటచే ఈమధ్యయుగముననుండినెట్టి సందునకాలమువరకును వాడుకలోనుండుటచేతనే యీకూర్మకులావలంసులను శూద్రానీలోడకమును త్రావించెనని వ్రాయుట అతిశయోక్తి కాజాలదు.

ఈనందుని జన్మచుగూర్చి విష్ణుపురాణము మార్కంజేయోత్తర పురాణములు యీక్రిందివిధమున జెప్పుచున్నవి.

శ్లో॥ ఆరభ్యభవతోజన్మ యావన్నందాభిషేచనమ్ | ఏతద్వర్ష సహ
స్రంశతంపంచదశోత్తరమ్ | మార్కంజేయోత్తరపురాణము.

శ్లో॥ యావత్పరిక్షితో జన్మయావన్నందాభిషేచనం | ఏతద్వర్ష సహ
స్రంశతం పంచదశోత్తరమ్ | విష్ణుపురాణము.

అనగా ఓపరిక్షన్మహారాజా నీజన్మము మొదలుకొని నందుని పట్టాభిషేకపర్యంతమగు కాలము ౧౦౧౫ వేయు నూటపదునై ను వత్సరముల కాలముబట్టుచు. అను నీప్రకారము విష్ణుపురాణము జెప్పుచున్నది. ఈవిష్ణుపురాణమునందు, శ్లో॥ ఏతద్వర్ష సహస్రంచక్షేయం పంచదశోత్తరమ్ | అని మరియొక పాతము గన్పడుచున్నది. ఇట్లుగునెడల పరిక్షితునిజన్మ మొదలుకొని నందుని పట్టాభిషేక కాలమువరకు ౧౦౧౫ సంవత్సరము లగుచున్నవి. ఈవిషయము విచారణీయాంస మగుటచే గ్రంథవిస్తరభీతి యగునని పరిమించితిమి. మరియును గొన్ని పురాణములలో సూర్యవంశక్షత్రియులు కలియుగమున ఆపద్ధర్మముచే కొన్ని గోత్రములవారు ప్రచ్ఛన్నరూపమును ధరించి యుందురని యీక్రింది వాక్యములు జెప్పుచున్నవి.

శ్లో॥ వశిష్ఠః కాంక్షిన్యధసంజయానాం | గోతోద్భవాకాశ్యపగోత్ర
జాతాః | శూనా ఇవాత్యంత గృహీతవేదాః | భూపా భవి
ష్యంతి కళోయుగేహి॥

శ్లో॥ కతాయుగేన్నాన విహీనకాశ్వ | సంధ్యాదివేదోక్తసుకర్మభూ
న్యాః | సగ్గాదివోషేణ వివర్జితాశ్చ | భూపా భవిష్యంతిహి చి
త్ర కేతో॥

అనగా వశిష్ఠ కాంక్షిన్యధసంజయ కాశ్యపగోత్రజాతులగు శ్చ
క్షత్రియులు కొందరు శూద్రులవలె ప్రచ్ఛన్నరూపమును ధరించి భూపతు

లై యుండురనియు, మఱియును స్నానసంధ్యాది వేళో క్తసుకర్మశూన్యులై భూపతిపాలన మొనర్చుచుండురనియు, యిట్లు జెప్పియుండుటచే బూర్వోక్తములైన ప్రమాణముల ననుసరించి ఆపధర్మముల వలన ప్రచ్ఛన్నరూపమును ధరించి సంచరించుచుండు ఈకమ్మవారు, కాపువారు, వెలమవారు, రెడ్డి వారు యీ మొదలైనవారు కూర్మకులావతంసకులగు శత్రుయై యున్నారని దెలియఁజుచుచున్నాము.

మరియు నింతకుబూర్వము ౮౮ పత్రమున బ్రహ్మాండ (బ్రహ్మ సఁద) పురాణములోని కలిధర్మ ప్రకరణమునందు జెప్పిన కథాభాగమునకును, మరియును ౧౩౧వ పత్రమున మార్కండేయోత్తర పురాణమున జెప్పిన కథాభాగమునకును, పాఠకమహాశయులురగు మీకుదారతమ్యము లుద్ఘోషకమానదు. ఈరెండుగాథలయందు యిట్లు తారతమ్యములుండి నప్పటికిని యీరెండుగాథలయందును వీరుసూర్యవంశజులైన శత్రుయై యుండిరనుటయందును, ఆపధర్మమువలన ఉత్తర ప్రాంత భూముల నుండి దక్షిణ ప్రాంతభూములకు వీరు చనుదెంచిననుటయందును, ఒక యభిప్రాయమును సూచించుచున్నది. మరియు మిగతవిషయములలో నీరెండుగాథలయందును గొన్ని తారతమ్యములు గన్పట్టుచున్నవి. ఇట్టి తారతమ్యము లస్తాదశపురాణములయందును జెక్కుస్థలములలో గన్పడుచున్నవి. అట్టివిషయములనుగూర్చి వ్రాయుటకు గింధవిస్తర భీతిచే వ్రాయఁజైతిమి. ఇందున ఉదహరించిన గాథలు రెండిటిలో బూర్వగాథకన్నను, రెండవ గాథయందు ఈకమ్మవారు మొదలగువారు ప్రచ్ఛన్న రూపమును ధరియించుటకు సరియగు కారణమును వెల్లబుచ్చి యుండుటచే మనమీ రెండవగాథను ముఖ్యముగ గమనించెదమియున్నది. ఈరెండవగాథను ప్రమాణమైనదానిగ నెన్నుట యెప్పుడు గలిగినదో అప్పుడు ఈకమ్మవారు మొదలగువారు ప్రచ్ఛన్న రూపములను ధరించిన కూర్మకులావతంసులగు సూర్యవంశజులైన శత్రుయై యున్నారని జెప్పట కేయధ్యంతరముండజాలదని వ్రాయుచున్నాము.

ఈపూర్వోక్తాభిప్రాయములలో గొన్నిటిని మీరు గమనించ గలండులకై పాశ్చాత్యపండితుల యభిప్రాయములున్న ఈకూర్మకులూ వతంసుకులగు కమ్మవారు మొదలగు వారి విషయములందు సామ్రాజ్యాధిపతులు ప్రకటించిన ప్రకటనలయొక్క అభిప్రాయములను ఈశ్రీ డ నింగ్లీషుభాషయందు యథామాత్రుకగ వ్రాయుచున్నాము.

ఆయభిప్రాయములను మీరు కచ్చగ గ్రహించి మాయభిప్రాయముననుసరించి ఈకమ్మవారు మొదలగువారు కూర్మకులూవతంసుకులగు సూర్యనంశజులైన క్షత్రియులై యన్నారని గ్రహించుటకై మిక్కిలి మక్కువతో ఔక్కువిధంబులగోరి వ్రాయుచున్నాము.

ADDITIONAL EXTRACTS FROM ENGLISH BOOKS
WRITTEN BY EUROPEAN SCHOLARS.

HUNTER'S STATISTICAL ACCOUNT OF BENGAL,

VOL. XI. PAGES 46 AND 47.

"Kurmis though generally engaged in agriculture, make good soldiers, and were a good deal employed as such before the Mutiny."

"Mr. Magrath suspects that Kurmis are found in Madras, Chhuta Nagpur, Orissa, and among the Marathas."

"Sivaji was a kurmi and the Rajas of Gwalior and Satara are said to be of the same race."

"Kurmis make good soldiers and before the Mutiny many of them were so employed."

II.—DALTON'S ETHNOLOGY OF BENGAL.

"In the Province of Chutia Nagpur, the ancestors of the people now called Kurmis appear to have obtained a

footing among the aboriginal tribes at a very remote period and in more than one part of Mandhum have supplanted them.

"There are traditions of struggles between them and the Kolarian aborigines of these regions, and though the latter generally managed to hold their own, we find in some places Kurmi villages established on sites which we know from the groups of rude stone pillars or cenotaphs still conspicuous, to have been once occupied by bhumiji or Mundas, and in other places vestiges of ruined temples appertaining to Hindu and Jain settlements, both most likely belonging to successive generations of Kurmis, amidst villages that have for ages been occupied by Bhumij. The Kurmis settled in the Western part of Mandhum told me they had been there fifty-two generations. The PANCHET Raja claims just so many descents from the deserted child that is said to have founded his race. A babe was discovered in the woods by the Kurmis drawing its nourishment from a cow. This babe they took and brought up, and afterwards adopted as their Raja. As the family cannot trace back their origin rationally outside the limits of the District and as there is no particular reason for supposing them to be Bhumij or Munda, I think that they are more likely to be of Kurmi extraction than descended from the cow-nurtured foundling."

Carney's Races, Tribes and Castes of Oudh.

"Well-to-do members of these classes adopt the honorary distinction of Chowdhri. There were formerly many and still are some Kurmi landed proprietors in Oudh. A Tupa sub-division containing more than 50 villages was formerly owned by them in Fyzabad."

Elliot's History, Folklore and Distribution of Races,
N. W. P., and Oudh.

"There are several Kurmis or Kunbis among the Marathas and the Gwalior as well as the Satara families are of that stock."

Reverend Sherring's Tribes and Castes, Vol. I.

Pages 156—157.

(N. W. P. and Oudh and Bengal.)

Kumbhi.

"In some parts of the country members of this caste have large possessions in land. in the year 1848, out of 31 estates of which the parganna of Dhata in the Fatohpur District was composed, no fewer than twenty-seven were in the hands of the Kumbhis, there called Kurmis, which circumstance, it was rightly conjectured, was the chief cause of the thriving condition of that Parganna."

Bombay Presidency and Central Provinces.

"The Kurmis & Kunbis are in reality one class of people, and yet are known in various parts of the country by these separate designations, and under them are subdivisions into numerous tribes, some of which do not intermarry. They are very industrious and persevering, commonly thrifty and frugal, and living in the enjoyment of health and much social comfort."

The Principal Nations of India.

"The Kunbi is fond of asserting his independence. The following are some of his proverbs: "Where it thundered there the Kunbi is a landlord;" "Crores follow the Kunbis but the Kunbi follows no man." *

---

*Sinapur Settlement Report, 73; Lunknow Settlement Report, 128.

W. Crooke's Tribes and Castes of N. W. P. and Oudh

"Colonel Dalton regards the Kurmis of Bihar as some of the earliest Aryan colonists of Bengal, a brown tawny coloured people, of an average height, well proportioned rather highly framed, and with a fair amount of good looks."

"In Oudh† they (Kurmis) have traditions of having been landowners before the Rajout conquest and Mr. Butt remarks that the same is the case in Lucknow."

"In Gorakhpur are found the Patanwars. Saithwars, whom Doctor Buchanan identifies with the *Audhias* of Behar who claim there to be of the highest dignity and the purest blood and are usually cultivators, while in Bengal they often enlist in the native army or serve as constables."

Bombay Gazetteer, Satara, Vol. XIX.

Page 75.

"Marathas are found all over the district. The 1831 Census includes them under Kunbis from whom they do not form a separate caste. The distinction between Kunbis and Marathas is almost entirely social, the Marathas as a rule are better off and preferring war and service as constable or a messenger to husbandry, The Satara Marathas seem to have no histories or legendary evidence as to when and from where they came in to the district. Though somewhat fairer in colour and more refined in manners as a class cannot be distinguished from Kumbis with whom all eat and the poorer marry."

Bombay Gazetteer, Belgaum, Vol, XXI.

Page 126.

"The Marathas are returned as numbering 11,9,300 and are found all over the district. They have come in to the district from Satara and other parts of the Deccan... They wear the sacred thread and are careful to perform the regular Hindu observances. Cultivating Marathas are called Kunbis or Kulvadies... The Marathas have no objection to dine with them but they do not as a rule intermarry. There is no objection to a son of Maratha marrying Kunbi daughter, and occasionally daughters of poor Marathas are given in marriage to a rich Kunbi... The Marathas are hard working, strong, and hardy and hospitable, but hot tempered. As soldiers they are brave and loyal... They are landholders, husbandmen, pleaders, traders, labourers, soldiers, writers, messengers and servants."

Bombay Gazetteer, Khandesh, Vol, XII,

Page 68.

"Marathas are said to have originally come from Nasik, Poona, Satara and Ahmadnagar during the reign of the last Peshwa; are of 2 classes... Though generally called Marathas, they have special surmanes known to familiar friends, such as Gaekwar, Mahante, Jagtap, Sinda, Nimbalkar and Paver. They eat with Tilola or Tilora Pajna and other Kunbls."

Bombay Gazetteer, Kolhapur, Vol. XXIV,

Page 65.

"Marathas are returned as numbering 62287 and are found over the whole State. The Kolhapur Marathas have

a special interest as their head the Maharaja of Kolhapur is the only representative of Sivajee the founder of the Maratha power...Marathas cannot be distinguished from Marathi speaking Deccan Kunbis with whom all eat and the poorer intermarry...Kolhapur Marathas claim to belong to 4 branches or vuns as, Brahma vuns or the Brahma Branch. Shesh vuns or the Serpent branch, Som vuns or the Moon branch and Surya vuns or the sun branch."

"At the khati feast Marathas sit in full dress each with a sword by his side. Marathas do not allow widow marriage, know nothing of polyandry, and practise polygamy."

Imperial Gazetteer of India, New Edition, Vol V.

Pages 97 and 98. Ahmadabad District.

"The Kunbis who number 101000 are an important class. Some have risen to high positions in Government service or have acquired wealth in trade but the majority are engaged in Agriculture and form the greater part of the peasant proprietors in Gujrat. There is no real difference of caste between Kunbis and Patidars though Patidars will not now intermarry with ordinary Kunbis. The latter are divided into 3 classes—Levas Kadvas, Anjans. Female infanticide owing to the ruinous expenses attached to marriage having been found prevalent among the Kunbis, the provisions of Bombay Act VIII. of 1870 were applied to the Kadva and Leva Kunbis. Next in position to the Kunbis are the Rajputs."

Vol. VIII, Bombay Presidency, Pages 300 and 304.

"The general proportion of females recorded in 1901 is 938 to 1000 males in British Districts. In Sindh the

proportion is very low. An excess of females over males is noticeable among the low castes and wild tribes. Infanticide formerly prevailed among the Rajputs and Kunbis of Gujrat but is believed to be no longer practised. The cause of this barbarous practice was the difficulty of securing bridegrooms from the sections of these castes with whom custom prescribed that intermarriage should take place."

"The Marathas consist of 1900000 Kunbis, 350000 Konkanis, and 1500000 Marathas not otherwise specified. The term Maratha is in some respects loosely applied, that it is difficult to determine its precise significance. It is variously used to describe members of the various castes living in Maharashtra those whose mother tongue is Marathi and more correctly perhaps, to designate the descendants of Sivaji's warriors including the Maratha Kunbis and below-Ghat Maratha who were the backbone of the Peshwa's Confederacy. It is the common impression at the present day that the Marathas properly so called are divided in to two groups which do not intermarry, but Kunbi or agriculturist being the inferior, and the warrior, landowner or high class Maratha claiming superior origin.....But the dividing line is not of the nature of permanent barrier and can be passed by wealthy Kunbis with ambition in proportion to their means."

Rev'd. Sherring's Hindu Tribes and Castes, Vol. III P. 253.

The Unity of the Hindu Race.

"The Kumbhi, or Kurmi caste as it is variously styled, is in point of numbers the principal branch of the cultivating castes, and, as every body acquainted with the subject knows, is a very fair representative of all such castes. The Kurmi has a strong bony hand natural to a man of his

employment. His complexion is of a deep Mahogany colour, never black nor approaching to it. He is sometimes and in Upper India frequently, tall and powerful, is manly, outspoken, and independent in manner and is altogether free from the cringing obsequiousness so peculiar to many of the self-contemning outcasts below the Sudras. As a drawback to this, he is rather dull of intellect which is no matter of surprise considering the nature of his duties, which in every country exercise a deadening influence on the understanding. These castes exhibit various qualities not seen in lower castes, and forming striking characteristics of the higher. They are free from the servility and sense of fear, amounting frequently to terror which are so distressingly visible among the outcaste races in their intercourse with the superior castes."

GOVERNMENT ORDER, No. ²⁵¹ VIII-186 A. 6 dated 21st March 1896 to the Inspector General of Police, N. W. P., and Oudh.

Police Department.

"3 His Honor is however, of opinion that Kurmis constitute a respectable community which he would be reluctant to exclude from Government service."

ఇతి శ్రీమత్పరమహంస స్వామి. జీ. యస్. బి. సరస్వతీ

కృతిషు సుభాషావిభూషితాయాం జయార్ధప్రకాశి

కాయాం కూర్మశబ్దైర్నిరూపణం పయే

ఇతి హాస పరే ప్రచ్ఛన్న రాజకుల నిర్ణ

యాభ్యే త్మతీయభాగే త్మతీయః

సముల్లాసః సఽపూర్ణః.

ఓమ్.

జ యా ర్థ ప్ర కా శి క.

చతుర్థసముల్లాసము.

అస్మదేశస్థితార్యవర్యులారా !

౧ మేలుజెందుటకు ముఖ్యసాధనము ధర్మము అట్టిధర్మమును దెలుపుటకు మూలప్రమాణము తేదము. అట్టితేదమున వెదుకవలసినయర్థమును సులభముగా దెలుపుటచే స్మృతియును ధర్మమునకు ముఖ్యప్రమాణమనబడుచున్నది. అందువల్లనే,

శ్లో॥ శృతిస్తువేదోవిఖ్యాతో ధర్మశాస్త్రంతు వైస్మృతిః।

తేనర్వాఢేష్వమిమాంశేతాభ్యాం ధర్మోహనిర్బభౌ॥

మనుస్మృతిః ౨ అ. ౧౦ శ్లోకము.

అని మనుస్మృతియు నీప్రకారము నొక్క వక్కాణించు చున్నది. ఇంతియేగాక పరాశర మాధవీయమంధును బైవిధినే దెలియబడు చున్నది.

శ్లో॥ శృతింపశ్యంతిమునయః స్మరంతిచ తథాస్మృతిం।

తస్మాత్ప్రమాణ ముభయం ప్రమాణై ప్రమితంభవి॥

పశాశరమాధవీయము. ౨ పత్రము.

మరియును ఇందునకు గాఢిదాసుకూడ,

శ్లో॥ శృతేదేవార్థం స్మృతిరన్వగచ్ఛత్॥ రఘువంశము ౩ న్వర్గ.

అను నీవాక్యముజెప్పి సాక్ష్యమిచ్చుచున్నవాడు. ఈవిచారణవలన శృత్యర్థమే స్మృతి ప్రతిపాదించబడుచున్నదని దెలియబడినది.

౨ ఇట్లు శృత్యర్థమునే స్మృతులన్నియు బోధించునడల శృతి స్మృతులనిధర్మశాస్త్రములరెండువిధముల జెప్పటకు కారణమేమైయుండునోయని మీకు బూర్వమువలె శంకబాదమును. ఇందులకు బ్రత్య

లేరమేమన్నను శృత్యర్థ పరిజ్ఞానాశక్తులగు వారల కుపకరించునట్లులవై
డికభావయంతు నిగూఢములై గంభీరార్థయుక్తములగు నాచారవ్యవ
హారములను లౌకిక సంస్కృతమున భిన్న భిన్న కాలములలో వేరువేరు
ఋతులచే నప్పటప్పుక దేశకాలజనితాధి భావముల కనుగుణ్యమగునట్లు
ల సర్వజ్ఞులైన ఋతులచే స్మృతిరూపముగ రచింపబడినదనునదియే ము
ఖ్యకారముగాని మరొందుకారణము గన్పట్టుటలేదు.

ఈవిషయమునుగూర్చి సమధ్య కపల్లితా॥ మైసేనివారిపాశేము
లోను బందరునోబిల్ కాలేజి సంస్కృతపండితులగు బ్రహ్మశ్రీ శిష్టా నృ
సింహశాస్త్రివారు మాతో 1919 నెం॥ డిసెంబరునెల 25, 28 తేదీలలో
బూర్వోక్తవిధిననుసరించి స్మృతులు రచింపబడి యుండలేదనియు, పూ
ర్వముకానొకప్పుడు వేదములలో కొంతభాగము నశించినదనియు, ఆ
నశించినభాగమును పూర్తిజేయుటకై సర్వజ్ఞులగు మహాఋతులు దివ్య
జ్ఞానమువలన కనుగొని ఆఖలమైన శృత్యర్థములనే స్మృతిరూపముగ ర
చించిరని వక్కాణించియున్నారు. ఇట్లు శ్రీశాస్త్రులకవారు జెప్పిన వచ
నము సరియైయుండలేదనిమాత్రము వక్కాణించుచున్నాము. ఏలయు
నినచో సర్వజ్ఞులగు మహాఋతులు ఖలమైన శృతులననుసరించి స్మృతు
లను రచించినదే నిశ్చయమైయుండినచో యీస్మృతులు అన్నియుగము
లయందును మార్పులను జెందక నొకేవిధముగ నుండవలయును. ప్రస్తు
తమట్లుగాక నీక్రిందిప్రమాణము ననుసరించి దేశకాలజనితాధి భావము
లనుబట్టి యుగయుగమునకు భిన్న భిన్న స్మృతులను రచించినట్లుయీక్రిం
ది ప్రమాణవచనము గన్పడుటచే శ్రీశాస్త్రులకవారు జెప్పినట్టు చెప్పు
టకు వలనుపడదని జెప్పియున్నాము.

శ్లో॥ కృతేతుమానవాధర్మాః స్త్రీతాయాం గౌతమాస్మృతాః॥ ద్వీ
పరేశంఖలిఖతాః కథా పారాశరస్మృతాః ॥ పరాశరస్మృతి.

ఇదియునుంగాక నొక పరాశరస్మృతిని దృష్టాంతముగ గ్రహించి తదితరస్మృతులనుగూర్చి అనువాదించి జూచెదము. సర్వజ్ఞులగు పరాశరమహాబుషి దివ్యజ్ఞానము వలన ఖలమైన శృత్యర్థములను సంగ్రహించి పరాశరస్మృతిని జెప్పినదే నిశ్చయమై యుండినచో నీకలియుగమునకా పరాశరస్మృతియందుదహరించిన ధర్మములన్నిటికిని మార్పులను జెందకయుండవలయును. ప్రస్తుతమట్టుండక వృద్ధపరాశరస్మృతియని నొకగ్రంథము గన్పడుచున్నది. అందున పూర్వోక్తపరాశరస్మృతిలో వచించిన ధర్మములను ఖండించుకొని నవీనధర్మములను గొన్నిటిని స్థాపించుకొనినట్లు నాగ్రంథమువల్లనే జెలియబడుచున్నది. ఒకవేళ శ్రీ శాస్త్రులకావారీ క్రిందిప్రమాణములను జూపించి వారివాదము నెగ్గించుకొనదలచితేని ఆప్రమాణవచనములు మావాదమునకు బాధకముకలుగజేయ జాలవు.

శ్లో॥ కైలాసశిఖరేరమ్యే సర్వదేవర్షి సంయుతే! దర్భాసనేన మాసీనమృషిభిః పరివారితం! సర్వవేదార్థతత్వజ్ఞం సర్వశాస్త్ర విశారదం! సర్వధర్మప్రవక్తారం వృద్ధపారాశరంమునిం! మనుసంపర్తహారీత్ర యాజ్ఞవల్క్యపారాశరాః! ఋషయస్తు సమాగమ్య పప్రచ్ఛుధర్మకాంక్షయా!

ఇందులకర్థమేమన్నను ౧ మునువు, ౨ సంవర్తుడు, ౩ హారీతుడు, ౪ యాజ్ఞవల్క్యుడు, ౫ పారాశరుడు. అను నామములుగల ఋషులు ధర్మమును తెలియవలెననెడి కోరికచేతవచ్చి మహాహరమైనట్టియు సమస్తదేవఋషులచే గూడుకొనినట్టియు. కైలాసపర్వతాగ్రమునందు దర్భాసనముమీద కూర్చుండి ఋషులచేత చుట్టుకొనుబడినట్టియు, అన్ని వేదార్థములను తెలుసుకొనినట్టియు, అన్ని శాస్త్రములను దెలుసుకొనినట్టియు, అన్ని ధర్మములను జెప్పదగినట్టియు, మనవశీలుడైన వృద్ధపారాశరునిగూర్చి ప్రశ్న జేసిరి.

అని యిట్లుండుటచే మొదటజెప్పినపరాశరస్మృతి గ్రంథకర్తయగు పారాశరులును, ఈవృద్ధపారాశరులును భిన్నులై యుండుటచేనొకవే

శ ప్రత్యేకముగ ధర్మములను జెప్పినను చెప్పవచ్చునని జెప్పినచో మొదటి పరాశరస్మృతి గ్రంథకర్తయగు పారాశరులు సర్వజ్ఞులగు వ్యాసులతోండియై శృతిప్రతిపాదకుడై అచింత్యమైన మహిమగలవాడై సురడిసట్టు యీక్రింది పరాశర మాధవీయమున విద్యారణ్యులచే జెప్పబడియున్నది.

వ్యాఖ్యానము॥ సహజానాచవ్యాసః పారాశర్య ఇతిశ్చతౌపరాశర పుత్రతప్సముపజీవ్య వ్యాసస్యస్తుతత్వాత్ । యథాసర్వ సంప్రతిపన్నమహిమ్నో వేదవ్యాసస్యాపిస్తుతయే పరాశరపుత్రతప్సముపజీవ్యతే । తదాకిమువక్తవ్య మంచింత్య మహిమాపరాశరఇతి కించవాజననేయ శాఖాయాం వంశభ్రాహ్మణే వేదసంప్రదాయప్రవర్తక గురుశిష్య పరంపరాయాం పరాశరస్య పుత్ర పౌత్రాశ్చూయంతే కౌశికాయనిఘృత కౌశికాష్ట్యుతకౌశికః । పారాశర్యా యణాత్పరా శర్యా యణః పారశర్యాత్ పారాశర్యా జాతూకర్ణాదితి । తస్మాత్పారాశరోపిమను సమానవీచ । ఏష ఏవ న్యాయో వశిష్టాశ్రియాజ్ఞవల్క్యదిషు యోజనీయః । తత్తద్విషయ శృతిముపలంబాత్ ॥ ఇట్లు పరాశర మాధవీయము అప్రమీ.

అను నీప్రకారము యుండుటచే శృతి ప్రతిపాదకులైన పరాశరులకన్నను వృద్ధపరాశరులచగూర్చి నీవృద్ధపరాశరస్మృతియందుతప్ప తదితరగ్రంథముల యెందెచ్చటను గన్పడుటలేదు.

ఇందువలన శృతి ప్రతిపాదకమైన పరాశరులవారికి శ్రీశాస్త్రులకావారిదివరలో జెప్పిన దివ్యజ్ఞానము కొఱవడియున్నదని మనము గ్రహింపవలయును. ఇట్లు గ్రహించినచో మహర్షులకు శ్రీశాస్త్రులకావారు మున్ను జెప్పిన సర్వజ్ఞత్వాది గుణములుకూడా లేనివి యగుచున్నవి. ఇట్టి తరి నామహర్షులు జెప్పిన స్మృతులుకూడా అప్రామాణ్యమును బొందుచున్నవి. ఏలయనినచో మనవలె వారును గ్రంథములు రచించడమును మరియొక రాగ్రంథముల నాక్షేపించి ప్రత్యేకగ్రంథములు రచిం

చినదానివలె అగుచున్నది. ఇందువన శ్రీశాస్త్రులవారి వాదము స్వవచన వ్యాఖ్యాతముతో గూడిన వాదమని మీరు గుర్తెరుగవలయును.

ఇదియునుగాక మనుస్మృతికి బదులు వృద్ధమనుస్మృతి ౨ వశిష స్మృతికి బదులు వృద్ధవశిష్టస్మృతి, 3 యాజ్ఞవల్క్యస్మృతికి బదులు వృద్ధ యాజ్ఞవల్క్యస్మృతి అని యీ ప్రకారము స్మృతికి ప్రతిస్మృతి గన్నట్టుచున్నది. ఇందువలన సర్వజ్ఞులగు మహాబుఘలు ఖలమైన శృత్యర్థములను దివ్యజ్ఞానముచే గ్రహించి స్మృతిరూపముగ జెప్పిరని జెప్పట కన్న శృత్యర్థపరిజ్ఞానాశక్తులగు వారల కుపకరించు నటుల వైదికభాష యందు నిగూఢములైన గంభీరార్థయు క్తములగు నాచారవ్యవహారములను తాకిక సంస్కృతమున దేశకాలజనితాధి భావముల కనుగుణ్యమగునటుల, శ్లో॥ శృతింపశ్యంతి మునయః స్మరంతిచ తథాస్మృతిం తస్మాత్ప్రమాణముభయం ప్రమాణైః ప్రమితంభువి॥ అనునీవచనప్రకారము స్మృతులను రచించిరని బూర్వోక్తవిధిని జెప్పట యుక్తమైయున్నదని మేము జెప్పితిమి.

ఇందులకు శ్రీశాస్త్రులవారాక్షేపించినదేమన్నను,

శ్లో॥ శృతింపశ్యంతిమునయః స్మరంతిచ తథాస్మృతిం॥

అను సీవ్రమాణవచనములో స్మరంతి (తలచిరి) అను పదమునకు దివ్యజ్ఞానముచే ఖలమైన శృత్యర్థములను తలంచిరని యర్థమును జెప్పిరి. ఎందువలననినచో. వేదములనంతములనియు, అందులో కొన్ని భాగములు నశించినవనియు, అందులకు బేరుయూరుడని యీక్రేదిశ్యతిజెప్పుచున్నదని చెప్పియున్నారు.

శ్లో॥ అనంతావై వేదాః॥

ఇందువలన వేదములనంతములనియు, ప్రస్తుతము ముద్రితములైనవి కొన్ని భాగములే యున్నవనియు, ఆయనంతవేదములలో కొన్ని వేదములు నశించినవనియు, అట్టి నశించిన వేదభాగములనే బూర్వోక్త

లగు సర్వజ్ఞులైన పరాశరాది మహాబుఘలు దివ్యజ్ఞానముచే బూర్వోక్తములైన ఖిలశృతులను స్మరించి ప్రస్తుతములోనుండునట్టి శృతులను రచించిరని వచించిరి. శ్రీశాస్త్రులకవారిట్లు జెప్పటకు వలనపడదనిమా యాక్షేపణముచెలియవలయుచున్నప్పటికి నిరుత్తరులైరి. ఎట్లనినచో వేదము లనంతములని జైశృకియందుండినను మనము నాలుగువేదములనియే గ్రహించవలయును. వేదములొకటి రెంటికి మించి యుండుటచే బహువచనమున అనంతములని జెప్పబడినది. ఇందులకుపబృహ్మణముగా యజుర్వేదాంతగతమైన కఠోపనిషత్తుయందు సర్వవేదములయేపదము (ఏ ప్రణవమును) జెప్పచున్నచో అట్టి ప్రణవమును జెప్పమని నచికేతుడు యమునిగూర్చిప్రశ్నించియుండినట్లు యాక్రిందివాక్యముజెప్పచున్నది.

శ్లో॥ సర్వేవేదా యత్పదమామనంతి। కఠోపనిషత్॥

ఇందులో సర్వేయనప్పుడు నాలుగువేదములనియు మూడువేదములనియు గుర్తెఱుగఁగలయున్నది. ఎందులకనినచో నిందులగూర్చిలై విధిని కొన్ని శృతిస్మృత్యాది ప్రమాణములు గన్నడుచున్నవి.

శ్లో॥ ఏతస్మహాభూతస్య నిశ్వసితమేవై తదృగ్వేదో యజుర్వేదస్సా మవేదో ధర్వాంగిరసః। ఇతి శతపథబ్రాహ్మణే॥

శ్లో॥ అగ్నేఋగ్వేదో వాయోర్యజుర్వేదః సూర్యాత్సామవేదో అంగీరసాదధర్వవేదః। శతపథబ్రాహ్మణే॥

శ్లో॥ ఋగ్వేదఏవాగ్నే రజాయత। వాయోర్యజుర్వేద స్సామవేదో ఆదిత్యాదంగీరసో అధర్వవేదః। ఇతివితరేయ బ్రాహ్మణే॥

శ్లో॥ అగ్నిర్వాయురవిభ్యస్తుత్రయం బ్రహ్మసనాతనం । దుదోహయజ్ఞసిద్ధర్థ మృగ్యజ్ఞస్సామలక్షణమ్॥
మనుస్మృతిః. ౧ అ. ౨౩ శ్లోకము.

ఇదియునుంగాక, శ్లో॥ శృతింపశ్యంతిమునయః॥ అనునప్పుడుమునులు శృతినిజూచి ఆద్రుకారము స్మృతిరూపమున స్మరించిరి. అనగాత

లచిరి. అని జెప్పినప్పుడు దివ్యజ్ఞానముచే సర్వజ్ఞులైన మునులు జెప్పిరనిచెప్పట వెట్టియధిపాయమై యున్నది. ఏలయనినచో ప్రత్యక్షముగ యుండినవస్తువును యెచ్చట నైనను జూచుట కలుగును గాని ఎన్నచో యుండి ప్రస్తుతమట్టి వస్తువులేకయు అట్టివస్తువును జూడకయు జూచితిమని జెప్పట పాసగనేరదుగదా. ఒకజేళ సర్వజ్ఞులైన మునులు దివ్యజ్ఞానముచే జూచిరని జెప్పినచో నాదివ్యజ్ఞానమువలనే యాశ్చర్యములను కనుగొని అట్లుగనే యెందుకొరకు వ్రాయక స్మృతిరూపముగ వ్రాయుటకు కారణమేమైయుండునో యోచించి జూచుడి. మరియు కౌళిదాసు యను, శ్లో॥ శృతేరవార్థం స్మృతిరన్వగచ్ఛతే॥ అని రఘువంశముద్విలీయస్వర్గయందు ఉపముగ జెప్పియున్నాడు. ఇది ఉపమేయై యుండినప్పుడు ఉపమానోపమేయములకు సామ్యము స్పష్టముగా నుండినప్పుడు ఉపమాలంకారమని జెప్పట యగునుగదా, ఇట్టితేరి యెన్నశోనశించిన వేదములను ఉపమానముగ జెప్పట యెట్లు పాసగగలదు. అది ఉపమాలంకార మెట్లగును. కాబట్టి ఇప్పుడు ఖలమైనశ్కేతుల ననుసరించి సర్వజ్ఞులైన మహాబుద్ధులు స్మృతులను రచించక ప్రస్తుతము ముదితములైన వేదచతుష్టయములనుండియే శృత్యర్థ పరిజ్ఞానా శక్తులగు వారికుపకరించునటుల వైదికభాషయందు నిగూఢములైన గంభీరయు కములగు నాచారవ్యవహారములను లోకీక సంస్కృతమున దేశకాలజనితాదిభావముల కనుగుణ్యమగునటుల, శ్లో॥ శృతింపశ్యంతి మునయః స్మరంతిచతే ధాస్మృతిం॥ తస్మాత్ప్రమాణ ముభయం ప్రమాణైః ప్రమితంభుః॥ అను నీవచనప్రకారము సర్వజ్ఞులైన మునులు స్మృతులను రచించిరనిమీరును ఒప్పుకొనక తప్పనిసరియైయున్నదని మాయధిపాయము.

ఇది మునులగాక బూర్వోక్తమైన మా యధిపాయము ననుసరించి పరాశరస్మృతిలో ౧ అధ్యాయము ౨౦, ౨౧, శ్లోకములగు నీ క్రిందిశ్లోకములందును, ఇందులకు వ్యాఖ్యానములగు పరాశర మూఢవీయమునందును, లేదనుగుణ్యమైన ఆంధ్రీపరాశరస్మృతియందు జెప్పబడియుండుటచే నాప్రమాణవాక్యము లిచ్చట వ్రాయుచున్నాము.

శో! కల్పేకల్పేక్షయోత్పత్త్యా బ్రహ్మవిష్ణు మహేశ్వరాః శృతిస్మృతి పదాచారవిశ్లేతారశ్చ సర్వదా । సకశ్చిద్వేదకర్తాచ వేదం శృత్వాచతుర్ముఖః । తదై వధర్మాస్మరణిమనుః కల్పాంతరేంతర పరాశరస్మృతిః ॥ ౧ ॥ ౨౦, ౨౧ శ్లోకము.

విద్యాద్యన్యాయాభ్యాసము. ఏవంచసతి ప్రకృతేపి కల్పాంతరే ధర్మాన్ స్మరతీతి పదత్రయం పూర్వాక్షేపవంజనీయం! చతుర్ముఖస్తస్మిన్మహాకల్పే పరమేశ్వరేణదత్తం వేదంస్మృత్యాతత్రఃప్రక్షీణే వైష్ణవశ్రమాదిధర్మాన్ సంకలయ్యస్మృతి గ్రంథయాచేనోపనిబధ్నాతి. తదాచపి కామపాపచనాని తత్రతత్రనిబంధనకారైరుదాహ్రియంతే. చతుర్ముఖస్యస్మృతి శాస్త్రకర్తుత్వం మనునాఘృక్తం! ఇదంశాస్త్రంతుకృత్యాసామా మేవస్వయ మాదితః! విధివద్దాహయామాస మరీచ్యాదీనహమునిరితి! యథాచతుర్ముఖస్తథేవచ స్వాయంభువోమనుస్తస్మిన్ స్తస్మిన్నవాంతరకల్పే వేదోక్తధర్మాన్సృజ్నాతి! మనుగ్రహణేనాత్ర యాజ్ఞ్యవల్క్యవిష్ణవదయ ఉపలక్ష్యంతే! తదేవం ప్రతిమహాకల్పంతే సతేన చతుర్ముఖేన ప్రత్యవాంతర కల్పంచ తైత్తిర్యన్వాదిభిః స్మృతిప్రణయనాద్ధర్మాదేః ప్రవాహనిత్యత్వం సిద్ధం! ఏతదేవాభిప్రీత్యాశ్వమేధికే పర్వణి పశ్యతే! యుగేష్యావర్త మానేషు ధర్మోప్యావర్తతేపునః! ధర్మేష్యా వర్తమానేషు లోకోప్యావర్తతేపునరితి! యుగభేదేన ధర్మవైలక్ష్యణ్య మభ్యుపేత్య ధర్మానితి బహువచననిర్దేశః! తదేవ వైలక్ష్యణ్యం ప్రతిజానీతే! పరాశరమాధవీయము. ౨౦. పత్రము.

ఇట్లుపై వివరించిన స్మృతివాక్యములకుదగు ఉంధ్రీపరాశరస్మృతిలోనుండు పద్యమును యీక్రింద వ్రాయుచున్నాము.

మ. ప్రతియుగమందు నీశ్వరుడు బ్రహ్మయు విష్ణువుపీరలాశ్వతి
 స్మృతులనునిర్ణయింతు శృతిస్మృతికి గర్తలు లేరు భారతీ
 పక్షినిగమమ్ములఁగ్ని కృపన్వినుపించినవానిగొంచు న
 మృతిస్మరించుచుచుక్ స్మృతులొనర్తుధరస్యనుముఖ్యధీమతులే
 ఆంధ్ర) పరాశరస్మృతి ప్రమబింబము. ౧౫.

3 ఇందులోను ఆనగా శృతి, స్మృతితో సమానముగా నున్న
 దని ఉదహరింపబడినను యీస్మృతి శృతితో సమానముగాజాలదు. మ
 తియేమన్నను లేకి-న ఇతిహాస పురాణ ప్రమాణముల కంటెను యీ
 స్మృతి ప్రబలమనునదియే వివిక్షితము. ఈస్మృతులు ఇతిహాస పురాణ
 ప్రమాణములకంటెను ప్రబలమైయున్నదను విషయము బూర్వమీమాం
 సలో స్మృత్యధికరణోదంబరాది కరణములయందు దెల్లమగును. ఎం
 దులకన్నను శృత్యర్థమును స్మృతులు జెప్పినవనిచెప్పినను స్మృతిదేశకా
 లభేదముల ననుసరించి మారుచుండుటచే శృతితో సమానము స్మృతి
 గాజాలదని మాయాశయము నిందుమూలమున జెల్లడిపఱచు చున్నా
 మని వ్రాయుచున్నాము.

మరియు నీవిషయము మనుస్మృతియందునుగూడా నీక్రింది బ్ర
 మాణముచే దెలియుచున్నది.

శ్లో॥ ధర్మజ్ఞాసమానానాం ప్రమాణం పరమంశృతిః॥

మనుః ౨ ఆ ౧౩ శ్లోకము.

ఇందుచే శృతి విరుద్ధస్మృతిభాగము పరిగ్రహ్యముకాదు అయి
 నను యట్టివిషయము కావచితముగాని ప్రాయశ్చముగాదు. అందువల
 న స్మృత్యుక్తధర్మములు ఆచారములు వ్యవహారములు మున్నగు సకల
 విషయములు ప్రాయశ్చముగ శృతిచోదితములేయైయున్నవి. కొందరను
 కొనినట్లు శృత్యర్థమును స్మృతులుబోధింపవని మేమెన్నడునుజెప్పియుం
 డలేదు. స్మృతులలోని విషయము లన్నియువేదములయొక్క భాషాం
 తరీకరణమేయని జెప్పుటకు మేము సమర్థులముగాము. స్మృతులుభిన్న

భిన్నకాలములయందు వేఱువేఱుబుఱులుచే నప్పటప్పటిదేశకాలజనతా
దిభావముల కనుగుణ్యమగునటుల రచింపబడినవి. ఇట్టి స్మృతులలోస్వ
ర్థపరుల కుపయుక్తముగ కల్పించి జేర్చినవి గొన్ని గలసి విషసంపృక్త
న్నమువలె తిలతండుల న్యాయమున ఇది తథ్యమని గ్రహించుటకు వీ
లులేనట్లు గన్పట్టచున్నవి.

ఈస్మృతికర్తలైన సర్వజ్ఞులగు బుఱులు శృతుల తాత్పర్యమును
తెన్నగ నెఱిగినవారలుగాని అన్యులుగారు. అట్టివారలు శృతి విరుద్ధా
ర్థంబులు బలుకుదురని చెప్పుటకెట్లు జెల్లును. కాబట్టి శృతివిరుద్ధార్థంబు
లగు స్మృతివాక్యములను స్వార్థపరులెవరో స్మృతులలో జేర్చిరనిమేము
బూర్వమున జెప్పిన వాక్యము సత్యమైయుండునని మీరునొప్పుకొనక
తప్పని సరియగుచున్నది.

ర అట్టి స్మృతు లెవ్వయిననచో ఈక్రింద వివరింప బడినవి
యై యున్నవి.

౧ మనుస్మృతిః.	౧౧ కాత్యాయనస్మృతిః.
౨ అశ్రిన్మృతిః.	౧౨ బృహస్పతిస్మృతిః.
౩ విష్ణుస్మృతిః.	౧౩ వరాహరస్మృతిః.
౪ హరీతస్మృతిః.	౧౪ వ్యాసస్మృతిః.
౫ యాజ్ఞవల్క్యస్మృతిః.	౧౫ శంఖస్మృతిః.
౬ ఉశనస్మృతిః.	౧౬ లిఖితస్మృతిః.
౭ ఆంగీరసస్మృతిః.	౧౭ దక్షస్మృతిః.
౮ యమస్మృతిః.	౧౮ గౌతమస్మృతిః.
౯ ఆపనస్తంబస్మృతిః.	౧౯ శాతాతపస్
౧౦ సంవ	౨౦ వశిష్టస్మృతిః.

ఈపై వివరించిన ముఖ్యస్మృతులు గాక మరికొన్ని ఉపస్మృతు
లుగన్పట్టచున్నవి. అవియవ్యయిననచో యీక్రింద వివరింపబడినవియై
యున్నవి.

- ౧ నారదస్మృతిః.
 ౨ పులస్త్యస్మృతిః.
 ౩ క్రతుస్మృతిః.
 ౪ దేవలస్మృతిః.
 ౫ మరీచస్మృతిః.
 ౬ పితామహస్మృతిః.
 ౭ వ్యాఘ్రపాదస్మృతిః.
 ౮ భరద్వాజస్మృతిః.
 ౯ ఆశ్వలాయనస్మృతిః.
 ౧౦ జోధాయనస్మృతిః.
 ౧౧ భృగుస్మృతిః.
 ౧౨ మార్కండేయస్మృతిః.
 ౧౩ గోవిలస్మృతిః.
 ౧౪ కౌశికస్మృతిః.

- ౧౫ జాబాలస్మృతిః.
 ౧౬ ప్రజాపతిస్మృతిః.
 ౧౭ శౌనకస్మృతిః.
 ౧౮ గర్జస్మృతిః.
 ౧౯ పుణ్డరీకస్మృతిః.
 ౨౦ పైఠీనస్మృతిః.
 ౨౧ నారాయణస్మృతిః.
 ౨౨ విశ్వమిత్రస్మృతిః.
 ౨౩ తాగక్షిస్మృతిః.
 ౨౪ వృద్ధమనుస్మృతిః.
 ౨౫ వృద్ధవశిష్ఠస్మృతిః.
 ౨౬ వృద్ధయాజ్ఞవల్క్యస్మృతిః.
 ౨౭ వృద్ధపరాశరస్మృతిః.
 ౨౮ బుధస్మృతిః.

ఇంతియేగాకను మఱికొన్ని స్మృతులుండినట్లుల చెలియు చున్నవి. ఇందులో గొన్ని శ్లోకరూపములుగను గొన్ని వాక్యరూపములుగనున్నవి. ఇవి యెవ్వారులచే రచింప బడినవనినచో ఆయాస్మృతుల నామంబుల నిరూపించినయెడల అవి యొక్కొక్కఋషిపేరనున్నవి. అందువలన ఆయాఋషులచే రచింపబడినవని యెన్నవలయును. ఇందులకొక్క సందేహమైన హేతువు గలదు. ఈస్మృతులలో శ్లోకరూపముగానున్న స్మృతులు యాఋషుల కాలమున బుట్టినవనియే నెన్నవలయును. ఇందులో సత్ర్యంగిర బృహస్పతి దక్ష గౌతమాదులు మిక్కిలి బుర్రాతనులు. వీరలు వాల్మీకికంటెనుగూడా అతిపాత్రీనులు. ఇట్లుండుటచే వాల్మీకిబుట్టుటకు మున్న వేదమంత్రములుదక్క- ఛందోబద్ధగ్రంథములులేవని ప్రసిద్ధమైయున్నది. అందువల్లనే వాల్మీకిని గూర్చి యాదిశివయిని వర్ణించుటకు రామాయణము ప్రథమమున ఛందోబద్ధముగా రచించుటయే కారణమైయున్నది. ఇట్లుగునప్పుడు అత్ర్యంగిర బృహస్పతి

దక్ష స్మృతులయందు ఛందోబద్ధముగు శ్లోకరూపమైన కవిత్యము యుండుటచే బూర్వోక్తరీత్యానంత యగ్రస్తమైన విషయముగా నున్నదని మీకును దోచకమానదు. ఇంతయేగాక నీస్మృతులలోనే కొండఱు శిష్యాలు ప్రశ్నముజేయగా నాయాముఖులు జెప్పిన వాక్యములేయాస్మృతులని కానవచ్చుచున్నవి. ఎచ్చటనైనను ప్రశ్నలు ప్రత్యుత్తరములు వాక్యరూపముగా నుండుట సహజము. ఇట్లుండ యెప్పటికప్పుడునాప్రశ్నకులైనవారు శ్లోకరూపములగు వాక్యములచే ప్రశ్నలు చేయుచుండిరనియు, ఆముఖులు శ్లోకరూపములగు ఉత్తరములను జెప్పిరనియు, ఇట్లని నమ్ముటకు యోగ్యమై యుండలేదని మాత్రము దేలియ జేయుచున్నాము.

౫ ఇదియునుంగాక మనువు జెప్పనది భృగుమహాబుషిగ్రంథరూపముగ రచించినట్లు యీగ్రంథ వివరించునట్టి మనుస్మృతి వచనముచే దెలియు చున్నది.

శ్లో॥ ఇదంతాశ్రుంతుకృత్వా సౌమామేవ స్వయమావీతః | విధినధ్యాయాయామాన మరీచ్యాదీం స్వహం మునీ॥ ౫౮॥ ఏతద్దోషయం భృగుశాశ్రుం శ్రావయిష్యత్యకేషతః | ఏతద్దీప్యత్రోధి జగేసర్వమేషాఖిలంమునిః॥ ౫౯॥ తతస్తథానతేవోక్తో మహర్షీ ముననాభృగుః | తానబ్రవీద్యషీ సర్వా పీతాత్మా శూయతామితి॥ ౬౦॥ మనుః ౧ అ. ౫౮, ౫౯, ౬౦.

ఇదియునుంగాక విజ్ఞానేశ్వరుడు యాజ్ఞవల్క్యస్మృతికి వ్యాఖ్యానముసేయలేటి యాజ్ఞవల్క్యుడు ప్రశ్నోత్తరరూపముగా జెప్పిన వాక్యములను తచ్చిష్యుండెవ్వడో శ్లోకరూపమున రచించెనని జెప్పియున్నాడు. ఆవ్యాఖ్యానపంతులనే యిచ్చట వ్రాయుచున్నాము.

వ్యాఖ్యానము | యాజ్ఞవల్క్యశిష్యః కశ్చిత్ప్రశ్నోత్తర రూపం యాజ్ఞవల్క్య ప్రణీతం ధర్మశాశ్రుం సంక్షిప్త కథయామానః | యథామనుషోక్తం భృగుః | తస్యచాయం ప్రథమశ్లోకః॥

అని యావ్రకారము జెప్పియుండుటచే ఋషులవచించిన వాక్యములను సంగ్రహించి వాగిశిష్యులు గ్రంథ రూపంబుగ స్మృతులను రచించినట్లు గానవచ్చుచున్నవి.

ఇందునను ఒక్కసంశయముగలదు. అదియెద్దియన యీస్మృతి కర్తలైన ఋషులును తచ్చిష్యులును సమకాలంబువారలే గదా. ఇట్టి తతీ నాశిష్యులు రచించిన స్మృతులు ప్రమాణంబులు గావాయనినచో సమకాలంబులు గావని ధైరియు చున్నది. ఇందులకును దృష్టాంతము జూపడి. స్వాయంభువమనువు కాలంబులోనివారైన భృగుమహాముని జెప్పినట్లున్న మనుస్మృతిలోని స్వాయంభువు మనువుగాక మఱియారు గురుబుట్టిన వెనుక తాను జెప్పినట్లు యీక్రింది వచనమున గానవచ్చుచున్నది.

శ్లో॥ స్వాయంభువస్యాస్య మనోషద్వంశ్యా మనునోపరే. సృష్టవం
తః ప్రజాస్వాస్త్వి మహాత్మా నోమహాజనః॥
మను. ౧. అ. ౬౧ శ్లోకము.

ఇందులోని మరీచ్యాదులన్నను సృష్ట్యాదియందే బ్రహ్మమానస పుత్రులై బుట్టినని బుర్రాణములయందు గన్పట్టుచున్నది.

ఇందువలన మున్నమనావదులు శిష్యులకు పదేశించిన ధర్మములు శిష్యప్రశిష్య పరంపరాగతములయ్యెననియు, జీరకాలమునకు నాపరంపరలోని వారలెవ్వరో గ్రంథరూపములుగా జేసిరినియు మనమూ హింపవలసి యున్నది.

ఇందున మఱియొక విషయముకూడా విచారింపవలసియున్నది. అదియెద్దియన్నను మనావదులు జెప్పినమాటలే యీ మనుస్మృత్యాది గ్రంథములయందు జెప్పబడినవా లేక తత్కాలంబున యుండినవారలు బూర్వోక్తవిధిని మఱికొన్నిటినిజేర్చి జెప్పియున్నారా, అను విషయమైయున్నది. ఇందులో మనావదులు జెప్పిన మాటలు మాత్రమే జెప్పినవి జెప్పటను అవకాశము జుక్కుటలేదు. ఎట్లంటిరేని మనుస్మృతి

యందు ౯ అధ్యాయంబున సంతానంబులేని విధవకుని యోగంబున
దేవర సపిండాదులవలనంబుతోత్పత్తి నేయవలయుననిజెప్పి అనియో
గము వేసుని రాజ్యకాలంబున నుండెననియు నాపిదప వారలాధర్మం
బు గూడదని పరిహరించిరినియు ఈప్రకారము జెప్పి నియోగము ని
షేధింప బడి యున్నది.

శ్లో॥ ఆయంద్విజైహి విదవద్భిః పశుధర్మోవిగర్హితః మనుష్యాణా
మపిప్రోక్తోవేనరాజ్యం ప్రశాసతి॥ ౬౬॥ సమహీమఖిలాంభుం
జనాజిహ్వి ప్రవరః పురా వర్ణానాం సంకరంచకే కామాప
హతచేతసః॥ ౬౭॥ తతఃప్రభృతమోహాత్ ప్రమీతపతికాంస్త్రీ
యం నియోజయత్య పత్యార్థంతం విగర్హంతి సాధవః॥ ౬౮॥
మనుః ౯. అ. ౬౬, ౬౭, ౬౮.

ఈశ్లోకములలోనుండు వేనుడనువానిగూర్చి ప్రజలకందటికి మొ
దటివాడగు స్వాయంభువమనువు జెప్పట సందర్భముగాదుగదా. ఇంతి
యేగాక విధవానియోగము వృద్ధపరాశరస్మృతిలో నీక్రిందిశ్లోకముచేక
లియుగవర్జనీయంబులతో బరిగణింపబడి యున్నది.

శ్లో॥ దీర్ఘకాలంబ్రహ్మచర్యం నరమేధాశ్వమేధకౌ విధవాయాం ప్ర
జోత్సంతై దేవరస్య నియోజనం॥ వృద్ధపరాశరస్మృతిః॥ ౯ శ్లో॥

ఇదియట్లుండ సకలధర్మ సారజ్ఞుడైన వేదవ్యాస మహర్షితాస్వ
యముగా నియోగవిధిని విధవలయందు ధృతరాష్ట్రాదులను బుట్టించె
నని మహాభారతమున జెల్లముగ దెలియుచున్నది. ఇదిద్వాపరాంతము
నజరిగినదను నిషయము అందఱు గుర్తెరిగినదేగదా. ఇట్టివేటి కలియు
గమున నిషేధించిన విధవానియోగము వేసుని రాజ్యానంతరమునిషే
ధింపబడినదని మనుస్మృతి జెప్పట కెట్లునవగునో మరియు ఈవిధవాని
యోగము వేనరాజ్యము గడచినది మొదలు నిషిద్ధమనుటకు ఎల్లుపా
సగునో యోచించి జూడుడి.

౭. శృంగిప్రసిద్ధమైన యీమనుస్మృతి వ్యాసుల కన్నను బూర్వ ముండేయుండెనని మన వైదికబ్రాహ్మణుల తలంపై యున్నదిగదా. ఇట్టిసమయమున వ్యాసులకు యీవిధవా నియోగము నిషేధమని మను స్మృతిలోని విషయము దెలియకబోయనా, లేక తెలిసివిషయలోలుడై ప్ర వర్తించెనా. ఈవిషయము దెలియకపోయినచు ఈమీ వైదికబ్రాహ్మణసోదరులు బాధ్యులై యున్నారు. ఒక వేళ బ్రాహ్మణసోదరులు జెప్పటకు బాధ్యులు గాకబోయిరేని యిట్టివాక్యము లాధునికలచే గల్పించి గ్రంథముల జేర్చిరని మనమూహింపవచ్చును. అందువలన మనవాదిస్మృతులయందు గానవచ్చు వాక్యంబులెల్లను మనవాదులు జెప్పినవిగావనిస్పష్టముగా జెలియవచ్చును. అట్లగునడల మనవాదులు ధర్మములను జెప్పటయే కల్లయనియును, ఈస్మృతి గ్రంథములన్నియు నాధునిక కల్పితములేయనియును, ఇట్లు మనమూహింపవచ్చుననినచో అట్లనుటకు వీలైయుండలేదు. వేదములయందేననగా బ్రాహ్మణములయందు మనువు జెప్పిన ధర్మము మిక్కిలి హితమని వచింపబడియున్నది. ఇందువలన యీమనుస్మృతి బ్రాహ్మణముల కంటెను అతిప్రాచీన మైనదిగా మన మూహింపదగినదైనను బూర్వపు విద్వాంసులు యీబ్రాహ్మణ గ్రంథములను వేదతుల్యముగా నెంచియున్నారు. అందువలన యీమనుస్మృతి వేదమునందును ప్రాధాన్యమై యున్నదని వ్రాయుటకు హేతువై యున్నది. ఈస్మృతులలో జెప్పిన ధర్మములు తరుమగా వేదతాత్పర్యము ననుసరించియున్నవి. అయినను యీస్మృతులయందు వేదోక్త ధర్మములకు వ్యతిరేకమైన విధులు బహుళముగ గన్పట్టుటచేవాటినియెవరో స్వార్థపరులు వ్రాసిరని యింతకుబూర్వమే వక్కాణించియున్నాము. ఈస్మృతులయందలి విశేషించిన వేదోక్తధర్మముల కనుసరించిన ధర్మములు బహుదూరదృష్టిచే వైహికాముష్మికానేక ఫలోపయోగములగునట్లు జెప్పబడియున్నవని బుద్ధిమంతులకు జెల్లమగుచున్నది. ఈ బై నుదహరించిన స్మృతులలో మనుస్మృతి ప్రాధాన్యమైనటుల వచించిన బ్రాహ్మణాదివాక్యములను ఇచ్చట జిత్రించుచున్నాము.

శ్లో॥ యచ్చైవకించ మనురవద త్తద్భేషజమ్ ॥ ఇట్లు జైస్తరీయ బా
బ్రాహ్మణము.

శ్లో॥ మనుర్వైయత్కించ దవద త్తద్భేషజం భేషజతయాః॥ ఇట్లుచాం
బ్రాహ్మణ్యోప నిషత్తు॥

శ్లో॥ యఃకశ్చిత్ స్య చిద్ధర్మోమరునాపక్తి ర్రితః॥ ససర్వోభిహితో వే
దే సంజ్ఞాః మయోహిసః॥ ఇట్లు మనుస్మృతిః ౨ ల. ౭ శ్లో.

శ్లో॥ వేదార్థోపనిబద్ధత్వాత్ప్రభావ్యం హిమహస్మృతమ్॥ మన్వర్థ
విపరీతాతు యాస్మృతిసానశస్యతే॥ తావచ్చాస్త్రాణి శోభంతే
తర్కవ్యాకరణానిచ॥ ధర్మార్థమోక్షోపదేష్టా మనుర్యావన్న
దృశ్యతే॥ ఇటు బృహస్పతివచనము.

శ్లో॥ పురాణంమానవోధర్మ స్సాంగోవేదశ్చిత్కిన్రితమ్॥ ఆజ్ఞాసిద్ధాని
చత్వారి సహంతవ్యానిహేతుభిః॥ ఇట్లు మహాభారతవచనము.

ఇండియు తక్కిన స్మృతులలో యాజ్ఞవల్క్యత్రి విష్ణువేదిస్మృ
తులు ప్రబలంబులైయున్నవి. అట్లుపైన నారదానిస్మృతులుకూడా ప్రబ
లంబులని యాస్మృతులవల్లనే తెల్లంబగును.

౭ ఇదివరలో వైదికమత రీత్యాస్మృతులకు కొంతకాల నిర్ణయ
ము తారుమారుగా గ్రహించియున్నాము. బ్రహ్మతము తాకిక మతరీ
త్యా మనుస్మృతి క్రిస్తుశకము రెండవశతాబ్దములకు బూర్వమే వ్రా
యబడిననియు, యాజ్ఞవల్క్య స్మృతియు నారదస్మృతియు నేటికించు
మించుగ ౧౮౦౦ సం॥ల క్రింద వ్రాయబడిననియు బాశ్చత్య పండి
తులు కాలనిర్ణయమును చేసియున్నారు. పరాశరస్మృతినిగూర్చి నాలో
చించినచో పరాశరస్మృతియందు అష్టాదశస్మృతులను గురించి పరాశర
స్మృతలలో జెప్పినప్పటి క్రిందిశ్లోకమునందు నావస్తంబస్మృతి ప్రస్తావన
మువచ్చి యున్నది.

శ్లో॥ ఆపస్తంబకృతాధర్మా శంఖస్య లిఖితస్యచ | కాత్యాయనకృతా
శైచ్చవ తథాప్రాచేతసాన్మనే॥

పరాశరస్మృతి ౧ అధ్యాయము. ౧౫ శ్లోకము,

ఇందువలన నాపస్తంబునియొక్క కాలమునుగూర్చి మనము గు
రైరుగతగియున్నది. అందువిషయమై శ్రీయుత చిలుకూరి వీరభద్రరావు
గారు తమ యాంధ్రులచరిత్ర ప్రథమభాగము నాటవప్రకరణము ౭౫ వ
పత్రము ౫ వ పంక్తి మొదలుకొని యీక్రిందివిధమున వ్రాసియున్న దా
నిని మేమును ఒప్పుకొనివ్రాయుచున్నాము.

ఆపస్తంబధర్మసూత్రములను జక్క-గ బరిశోధించి యాంగ్లభాష
లోకి భాషాంతరికరించిన డాక్టరు బూలరుదొరగారీ సూత్రకా
రుడాంధ్రీజేశములోని వాడనియు క్రీస్తునకు బూర్వమునాలగ
వ శతాబ్దమునగాని యైదవ శతాబ్దమునగాని యండి యండు
ననియు వ్రాసియున్నారు.

ఈకారణము వలన నాపస్తంబుని జన్మమిప్పటికి సుమారు
౨౩-౨౦ సంవత్సరములైనట్లు దెలియబడినది. ఈపరాశరస్మృతి యా
పస్తంబునికి తదనంతరము వ్రాయబడినట్లు బైశ్లోకమువలన గుర్తించి
యున్నాము.

ఈస్మృతులలోను ౧ మన్వాదులు జెప్పిన ధర్మములు గొన్ని
యును, ౨ స్మృతికర్తలగు గృంధకర్తలు జెప్పినధర్మములు గొన్నియు
ను, ౩ ఆధునికులచే ప్రక్షిప్తములగ జేర్చిజెప్పినవిగొన్నియును, ఇట్లు
నన్నియుగలిసి స్మృతియను గృంధరూపమున విరాజిల్లుచున్నదని బూ
ర్వోక్తములైన హేతువులచే నిరూపించిజెప్పుచున్నాము.

ఇట్లు గృంధములలోను బైవాటియొక్క వివరణంబులు గురై
టుగుటకై ఇదివరలో విధవానియోగ నిషేధక పచనంబులచే జెప్పిన
యంశంబులుగాక నీక్రింది శృతిధర్మములకు వ్యతిరేక్తములై నాధునికు
లచే గల్పింపబడిన స్మృతివాక్యములను చిత్రించి మీమనంబుల కెఱుక
వఱుచు చున్నాము.

౯ ఇందులోను జయార్థప్రకాశిక మొదటి భాగము, అజ్ఞానతిమిరభాస్కరములో నుదహరించిన శుక్లయజుర్వేదము ౨౬ అధ్యాయము ౨ వ మంత్రమగు, శ్లో॥ యథేమాంవాచం కళ్యాణే మావదాని జనేభ్యః॥ అను నీశ్వరియందును, తదితరములైన అనేక శృతిస్మృతిప్రమాణవచనములయందును స్త్రీశూద్రుల కందఱికిని వేదాధ్యయనాధికారము గలదని గన్పట్టుచుండ బైశ్వతి స్మృత్యాదులకు వ్యతిరేకములుగను ఈక్రిందవ్రాయునట్టి గొన్ని స్మృతివాక్యములలో స్త్రీశూద్రాధ్యయనవిధి గూడదని నిషేధించుచున్నది.

౧ సూ॥ అథహస్యవేద ముపశ్చ్యోతే శ్రుపు జతుభ్యాం శోత్రప్రతి పూరణముదాహరణే జిహ్వచ్ఛేదోదారణే శరీరభేదః॥
గౌతమస్మృతిః॥ ౧౨ ఖండము ౪ వాక్యము.

అనగా శూద్రుడు వేదమును వినినేని చవులో నీసముగాని, లక్కనుగాని కరిగించిబోయవలయును. మరియును శూద్రుడు వేదమును చ్చరించినచో జిహ్వచ్ఛేదనము చేయవలయును. ధరించినచో (సంపూర్ణముగ నధ్యయనము జేసినచో) శరీరమును భేదించ వలయునని జెప్ప చున్నది.

ఈసూత్రమునకు హరిదత్తాచార్యులు జేసిన వ్యాఖ్యానములో శూద్రుడు బుద్ధిపూర్వకముగ వేదమును వినకూడదనిమూలసూత్రమునకు వ్యతిరేకముగ శూద్రులయందు దయతలచి జెప్పి యున్నాడు. అయిన నీయభిప్రాయము మూలవాక్యము నందుండు యంత కఠినముగ గన్పట్టదు

౨ శ్లో॥ నశూద్రాయమతింద్యాన్నోచ్ఛిష్టం సహవిఘ్నతం॥
సచాస్యోపదిశేద్ధర్మం సచాస్యవ్రత మాచరేత్॥
మనుస్మృతి ౪ అధ్యాయము ౮౦ శ్లోకము.

3 శ్లో॥ నావిస్వప్తమధీయాతనశూద్రజనిసన్నిధౌ॥
సనిశాంతే పరిశ్రాంతో బ్రహ్మధీత్యపునః స్వపేత్॥
మనుస్మృతి ౪ అధ్యాయము ౯౯ శ్లోకము.

మరియును శూద్రునికి వేదమును జెప్పగూడదు. శూద్రుని సమీపమున స్వరవల్లడులచే స్పష్టతలేక యుండినట్లుండినను అనగా నక్షరములు చెలియునట్లుగ నైనను చదువగూడదు. బ్రాహ్మణాదిసేవజేయు ని శూద్రుని కెంగిలన్నమునుకూడా బెట్టగూడదు. మరియు సగము హిమముచేయగా మిగిలిన హనిస్సును బెట్టగూడదు. అతనికిధర్మముల నుపదేశముచేయగూడదు. పెండియు నతనిచే నేనతముల నాచరింపజేయగూడదని మచస్పృతిలో బై అభిప్రాయములిచ్చునట్టి వాక్యములు గన్పట్టుచున్నవి.

శ్లో॥ శ్వోష్ణోష్ణగర్భ బోలూక స్సామభాగా ర్హస్వసే । అమేధ్యశ్వవ శూద్రాంత్యశ్శన పతితాంతికే॥

యాజ్ఞవల్క్యస్మృతి ఆచారకాండము ౧౮౭ శ్లో.

ఇదియునుం గాక అమేధ్యశ్వవ శూద్రాంత్యమునందు వేదచోరణము చేయకూడదని జెప్పుచున్నది. మరియు,

శ్లో॥ వేదాక్షరవిదారణ శూద్రస్యనరకంధురీవమ్॥

పరాశరస్మృతి ౧ అధ్యాయము ౬౬ శ్లోకము.

శ్లో॥ శ్వచర్మణి యథాక్షర మపీయం బ్రాహ్మణాదిభిః తద్వచ్ఛాద్రముఖాద్వాక్యం శ్రోతవ్యం నకదాచన । పండితస్యాపి శూద్రస్య శాస్త్రజ్ఞానరతస్యచ । వచనంతస్యన గ్రాహ్యం శునోచ్ఛిప్తం హవిర్యథా । శూద్రోజ్ఞానావలేచేన బ్రాహ్మణావ్యాపతేయది । వయాశినరకంఘూరం యావదాభూత సంప్లవం । శూద్రంచవ్రతి పాదకం । గర్భంచజారణాతంశుదూరతః పరివర్జయేత్ ॥

పరాశరమూర్ఖవీయము. ౨౬౩ పత్రము.

అనగా శూద్రుడు వేదాక్షర విధారణజేసెనేని నరకమునబొండుట నిశ్చయము. మరియు బ్రాహ్మణాదులు కుక్కచర్మమునందు పాలుబోసి నాపాలనుయెట్లుగ్రహించుతో అట్లు శూద్రముఖమునుండి రాబడిన వాక్యమును గ్రహించగూడదు. ఇదియునుంగాక బ్రాహ్మణాదు

టు కుక్కముట్టుకొన్న హవిస్సునెట్లు వడలెడరో అట్లుగ శూద్రుడువం
శీతుడై నను, శాస్త్రజ్ఞానరతుడై నను, విడువతగినది. పెండియు బా
హ్యణాదులతో శూద్రుడు జ్ఞానవంతుడై భాషించినచో నరకమునుజేం
దుచున్నాడు. అను నీప్రకారము పరాశరమాధవీయము ౨౬౩ పత్ర
మునందు జెప్పబడియున్నది. ఇట్లు స్మృతులలో పెక్కులు గన్పట్టుచు
న్నవి వాటిని గ్రంథవిస్తరభీతిచే వదులుటయైనది.

ఈవాక్యములన్నియు బూర్వోక్తమైన జయార్థప్రకాశిక మొద
టిభాగము అజ్ఞానతిమిరభాస్కరమున యుదహరించిన శుక్ల యజుర్వే
దాంతర్గతముగు ౨౬ అధ్యాయము ౨ మంత్రమునకు వ్యతిరీక్తములు
గ గన్పట్టుచున్నవి.

శ్లో॥ ధర్మజ్ఞానమానానాం ప్రమాణం పరమంశృతిః.

మనుస్మృతి ౨ అధ్యాయము ౧౩ శ్లోకము.

ఇట్లు వ్యతిరీక్తముగ నుండుటచే ధర్మజ్ఞానమానానాం ప్రమా
ణం పరమస్మృతిః అను సీమనుస్మృతివాక్యము ధర్మజ్ఞానులగు వారు
ధర్మనిర్ణయములయందు శృత్యర్థమునే గ్రహించి ధర్మజ్ఞాన చేయవల
యుననియు, శృత్యర్థమునకంటె వ్యతిరీక్తములైన వాటిని విడవతగిన
దనియు విధిగ జెప్పియుండుటచే బై వాక్యములన్నియు శృతివిరుద్ధార్థ
ములను చెలియజేయుటవలన నాధునికులచే బూర్వోక్తముగు డిల్లీ సా
మ్రాజ్యము నుండి ఉదహరించిన ప్రకారము కల్పితములను గల్పించి
స్మృతులలో జేర్చినవగుటచే ప్రమాణభూతములైన వాక్యములుగాను
న్నవని యెన్నుటకు వీలులేదు.

ఇటుపై శూద్రులభవార్జన విషయమునుగూర్చి శృతిప్రమాణము
లను తద్బిన్నములైన స్మృతిప్రమాణములనుజూచి శృతిప్రమాణములకు
వ్యతిరీక్తములైన స్మృతిప్రమాణములను యీక్రింది భాగమున ఖండిం
చు చున్నాము.

శ్లో॥ స్వాధ్యాయాన్యాప్రమదః । ఆచార్యాయ ప్రియంధన మాహృ
త్యప్రజాతంతం మాన్యవత్సేత్సీ॥ సత్యాన్నప్రమదితవ్యం । ధర్మా

నప్రమదితవ్యం కుశలాన్నప్రమదితవ్యం భూతైః సప్రమదిత
వ్యం స్వాభ్యాయప్రవచనాభ్యాం సప్రమదితవ్యం దేవపితృకు
ర్యాభ్యాం సప్రమదితవ్యం తైత్తిరీయోపనిషది శిఖావల్లి॥

అర్థము. స్వాభ్యాయాత్. వేదాధ్యయమునుండి, మాప్రహ
డః! ప్రమాదమునుచేయవద్దు, అనగా హెచ్చరికనుండి తప్పియుండవ
ద్దు, ఆచార్యాయ! గురువుకొఱకు, ప్రియం! ఇష్టమైన, ధనం! ధనము
ను, ఆహృత్య! తీసుకొనివచ్చి విద్యానిష్క్రియము కొఱకు గురువునకు
ఇచ్చి ఆచార్యునిచేత అనుజ్ఞయివ్వబడినవాడనై, ప్రజాతంతుంసంతా
నమును, మావ్యవత్సేత్సే! విచ్చిత్తినిచేయవద్దు, అనగా భంగమునుచే
యక ప్రయత్నమునుచేయవలయును, సత్యాత్! సత్యమునుండి, నప్రమ
దితవ్యం! ప్రమాదమునుపొందకూడదు, అనగా మఱచిలెనున అబ
ద్ధముచెప్పకూడదు. ధర్మాత్! ధర్మమునుండి, సప్రమదితవ్యం! ప్రమాద
మునుపొందకూడదు, కుశలాత్! క్షేమమునుండి, సప్రమదితవ్యం! ప్ర
మాదమును పొందకూడదు. అనగా తన రక్షణమునకైన కార్యముల
నుండి ప్రమాదమునుపొందకూడదు. భూతైః! ఐశ్వర్యము కొఱకు, అనగా ఐశ్వర్యముకొఱకు మంగళయుక్తమైన కార్యములనుండి, సప్ర
మదితవ్యం! ప్రమాదమును పొందకూడదు, స్వాభ్యాయప్రవచనాభ్యాం! అధ్యయన అధ్యాపనములనుండి, సప్రమదితవ్యం! ప్రమాదమునుపొంద
కూడదు, దేవపితృకార్యాభ్యాం! దేవకార్య పితృకార్యములనుండి, స
ప్రమదితవ్యం! ప్రమాదమును పొందకూడదు.

తాత్పర్యము. ఈఅనువాకమునందు వేదాధ్యయనా సంతరము
శిష్యునిగురించి బ్రహ్మజ్ఞానముకంటె పూర్వము వేదోక్తకర్మలను చేయ
దగినవిగా నుపదేశించుచున్నాడు.

ఓ శిష్యుడా నీవు సత్యమును పలుకుము. ధర్మమునుచేయుము.
అధ్యయనమువలన ప్రమాదమును పొందకుము. ఆచార్యుడనైన నా
కొఱకు అభీష్టమైన ధనమునుతెచ్చి ఇచ్చి సంతానమును విచ్ఛేదము
చేయక పుత్రోత్పత్తియందు పుత్రకామ్యాది కర్మచేత ప్రయత్నముచే

యుము. సత్యమువల్లనున్న, ధర్మమువల్లనున్న, ఆత్మరక్షణకొఱకైన
కార్యములవల్లనున్న, విశ్వర్యముకొఱకైన మంగళయుక్తములగు కార్యములవల్లనున్న, దేవపితృకార్యములవల్లనున్న, ఎన్నటికి ప్రమాదమును పొందకుము.

శంకరభాష్యము॥ స్వాధ్యాయాత్ అధ్యయనా న్నాప్రమదః | ప్రమాదంమాకాక్షీః | ఆచార్యాయ ఆచార్యార్థం (ప్రియం ఇష్టం ధనం అపూత్య ఆనీయద త్వా విద్యానిష్ఠి) యార్థం ఆచార్యణాచానుజ్ఞతో నురూపాస్తా రానాపూత్య ప్రజాతస్తుం ప్రజాసంతానం మాన్యవత్సేత్సే | ప్రజాసంతేర్విచ్చిత్తిర్న కర్తవ్యః | అనుత్పద్యమానేపి పుత్రే పుత్రకామ్యాదికర్మణా తదుత్పత్తయత్నః కర్తవ్యః ఇత్యభిప్రాయః | ప్రజాప్రజాసప్రజాతిత్రయ నిర్దేశసామర్థ్యాత్ | అన్యథా ప్రజనశ్చేత్సే తదేకమేవావశ్యత్ | సత్కాన్తప్రమదితవ్యం ప్రమాదోనకర్తవ్యః సత్కాన్తప్రమదసం అన్యత ప్రసంగః ప్రమాదశబ్దసామర్థ్యాత్ విస్మృత్యావ్యస్మృతంన కర్తవ్యమిత్యర్థః | అన్యథాఽసన్యవచన ప్రతిషేధవినాస్యాత్ | (ధర్మాన్నప్రమదితవ్యం) ధర్మశబ్దస్య అనుష్ఠేయ విశేషవివయత్వాద సన్తానం ప్రమాదః సకర్తవ్యః | అనుష్ఠాతవ్యవచ | (ధర్మఇతియావత్ ఏవం) కుశలాత్ | ఆత్మరక్షాధాత్మరక్షణోన ప్రమదితవ్యం | భూతిః విభూతిః తస్యైభూత్యై భూత్యర్థాన్మంగళయుక్తార్మణః సప్రమదితవ్యం | (స్వాధ్యాయప్రవచనాభ్యాం సప్రమదితవ్యం) స్వాధ్యాయోఽధ్యయనం ప్రవచన మధ్యాపనం తాభ్యాం సప్రమదితవ్యమితి క్వచిదధికం దృశ్యతే | తేహినియమేనకర్తవ్యేత్యర్థః | (దేవపితృకార్యాభ్యాం సప్రమదితవ్యం) దైవపితౄ కర్మణికర్తవ్యేత్యర్థః॥

విద్యారణ్యభాష్యము. అధ్యయనేన గృహీతస్య స్వాధ్యాయస్యవిస్మృతిః ప్రమాదః తంమాకుర్యాత్ | బ్రహ్మహత్యాసమంక్షేయమధీతస్యచవాళన మితిస్మృతేః | గోసువర్ణవస్త్రాదిహంసం యద్దసమాచార్యస్యప్రియం తద్విద్యా దక్షిణార్థం సంపాద్యగురవే సమర్పయితో వివాహంకృత్వా ప్రజాయాః పుత్రపౌత్రాది రూపాయాస్తతుర్విస్తారస్తస్య

వ్యవచ్చేదంమాకాపిః॥ పూర్వోక్తయోగుత్య ధర్మయోః కదాచిదా
 లస్యాదన నుష్టానం ప్రమాదః సోపినకర్తవ్యః॥ కుశలంక్షేమస్తేనతత్కా
 రణంకర్మ విషక్షితం తచ్చచ్చవిధం లాకికంచేతియో భ్యోగా మయావి
 స్యాద్యోవాకామయేత సర్వమాయుర్యామితి తస్మా ఏతామిష్టిం నిర్వ
 షేదిత్యాదిక మాయురారోగ్య ప్రదంవైదికం । చికిత్సానికం లాకికం
 భూతిరై శ్వర్యం తయాతత్కారణ ముపలక్ష్యతే తత్రాపియవ్యంగం
 శ్వేతమాలభేత పశుకామ ఇత్యాదికం వైదికం లాకికం కుశలభూత్యో
 రభావే ముక్తిహేతు కర్మానుష్ఠానా సంభవాత్తయోరప్రమాదోను
 శాసనీయః॥ గృహీతస్వాధ్యాయస్య విస్మృతిరూః ప్రమాదః పూర్వం
 నివారితః॥ అత్రతు అధ్యాపనియస్వాధ్యాయ బ్రహ్మయజ్ఞయో రనుష్ఠా
 నరూపః ప్రమాదోనివార్యతే॥ పౌరాణాదికం వినాయకవ్రతాసంతవ్రత
 దేవకార్యం ప్రతిసాంవత్సరీకాదిక పితృకార్యమ్॥

ఈవేదశృతియందు సమస్తప్రజలు సత్యమును పలుకతగినదిగను,
 ధర్మ ప్రవర్తములై నుండుటకును, ఎల్లప్పుడు విద్యాధ్యయనమునందు
 ప్రమాదమును బొందక యుండగలందులకును, ఆచార్యులకు ప్రియమ
 గు ధనమునిచ్చి పుత్రోత్పత్తి నిమిత్తమై గృహస్థాశ్రమమున బ్రవేశిం
 చుటకును, విశ్వర్యము క్రములగు మంగళకరమగు కార్యములయందు
 సార్వదా యత్నించుటకును, దేవపితృ కార్యములయం దెన్నటికిని ప్ర
 మాదమునుజెందక జేయుటకును పరమేశ్వరు డాజ్ఞయిచ్చినట్లు చెలియు
 చున్నది.

ఇట్టిస్థితిలో శూద్రుడు ధనార్జనముచేయగూడదని యీక్రిందిమ
 నుస్మృతివాక్యములు బూర్వోక్తమైన, శ్లో॥ భూతైస్త్వన ప్రమదితవ్యమ్॥
 అనగా విశ్వర్యము క్రమగు మంగళకరమైన కార్యములనుండి ప్రమాద
 మునుబొందవద్దని జెప్పినవాక్యములకు వ్యతిరేకములుగ జెప్పుచున్నవి.

శ్లో॥ శక్తేనాపిహిమాద్యేన సకార్యోధన సంచయః॥

శూద్రోధనమాసాద్య బ్రాహ్మణానేవ బాధతే॥

మఃస్మృతి ౧౦ అధ్యాయము ౧౭౯ శ్లోకము.

అనగా ధనసంచయమునుజేయుటకు సమర్థుడయ్యెను. శూద్రుడు దారపుత్రాది పోష్యవర్గ పంచయజ్ఞోప యోగములకన్నను అధికముగు ధనసంచయమును జేయరాదు. ఏలయనినచో ధనమధికముగనుండుటవలననున్న, శాస్త్ర మెరుగకుండుట వల్లనున్న, బ్రాహ్మణులను బాధించువాడై శుశ్రూషను చెయ్యనే చెయ్యదు గనుక ధనసంచయమును శూద్రుడు చెయ్యకూడదు.

ఒకవేళ శూద్రుడు బూర్వోక్తశ్లోకమునకు వ్యతిరేకముగ ధనసంచయము జేసివచో బ్రాహ్మణుడా ధనమును బలాత్కారముగ గ్రహించినను రాజు నాబ్రాహ్మణుని దండించగూడదని యీక్రింది శ్లోకముచే దెలియబడుచున్నది.

శ్లో॥ విప్రబం బ్రాహ్మణశ్శూద్రా ద్ద్రవ్యోపాదానమాచరేత్ |

నహితస్యాస్తికించిత్సర్వం భర్తృహార్య ధనోహినః ||

మనుస్మృతిః ౮ అధ్యాయము ౪౦౭ శ్లోకము.

అనగా బ్రాహ్మణుడు దాసుడగు శూద్రునివలన ధనమును నిస్సంశయముగ గ్రహించవచ్చును. ఎందువలననినచో నాశూద్రునికిండుకయైనను నాధనమునం దధికారములేదు. దాసుడగు శూద్రునివలన సంపాదించబడిన ధనమునకు స్వామియే యజమానుడుగనుక నాధనమును బలాత్కారముగ గ్రహించినను బ్రాహ్మణుని రాజు దండించగూడదు. ఒకప్రక్షీధిర్భము ప్రాచీనకాలముగు మనుస్మృతికాలమునజెప్పినదై యున్నది గాని ప్రస్తుతకాలమునకట్లు జెప్పియుండలేదనివచించితిలేని ఈకలియుగమునకునిధించిన పరాశరమాధవీయములోయీక్రిందివిధమున శూద్రుడు ధనసంచయమును జేయగూడదని జెప్పుచున్నది.

శ్లో॥ సంఘయాంశ్చన కుర్వీత జాతుశూద్రః కథంచన |

సేవయాహి ధనంబద్వైవశే కుర్వాన్గీయనః ||

పరాశరమాధవీయము. F 3 పత్రము.

అనగా శూద్రుడు ధనసంచయముచేయకూడదు. అతని పాపవృత్తమునకై సేవచేతనే ధనమునుబొందవలయును. అధిక ధన సంపదమును మాత్రము జేయకూడదని బూర్వశ్లోకములతో నన్వయించుకొనవలయును.

ఈస్మృతివాక్యములు బూర్వోదాహృతమైన శృతిప్రమాణమునకు వ్యతిరేకముగ నుండుటచే, శ్లో॥ ధర్మజిజ్ఞాసమానానాం ప్రమాణం పరమం శృతిః॥ అను నీమఘస్మృతిశ్లోకము ననుసరించి కల్పితవాక్యములుగ నాధునికులచే జేర్పబడినవని జెప్పుచున్నాము.

౧౦ ఇటుపైన గొన్నిస్మృతివాక్యములను జిత్రించుచున్నాము. అవి బూర్వోదాహృతమైన యాన్యవద్యాని కర్మాణి॥ అను నీశృతికి వ్యతిరేకముగ నుండుటచే కల్పితములైన వాక్యములుగ నుండుట వలన విశ్వసించకూడదు.

శ్లో॥ యాన్యవద్యానికర్మాణి॥ తానిసేవితవ్యాని॥ నోఽథతరాణి॥ యాన్యస్యాకగ్ం సుచరితాని॥ తానిసేవితవ్యాని॥ నోఽథతరాణి॥ తైత్తిరీయోపనిషత్॥ శిక్షావల్లి॥

అర్థము. అనవద్యాని నిందితములుకాని, కర్మాణి॥ కర్మలు, యాని॥ ఏవో, తాని॥ ఆకర్మలను, త్వయా॥ నీచేతను, సేవితవ్యాని॥ చేయదగినవి, ఇతరాణి॥ అన్యములైనవాటిని, నో॥ చేయకూడదు, యాని॥ ఏవి, అస్మాకం॥ ఆచార్యులమగుమాకు, సుచరితాని॥ శుభచరితములో, తాని॥ అవి, త్వయా॥ నీచేతను, ఉపన్యాని॥ ఉపాసించదగినవి, అనగా చేయదగినవి, ఇతరాణి॥ అన్యములైనవి, నో॥ చేయకూడదు.

శంకరభాష్యము. యాన్యపిచాన్యాని అనవద్యాని అనిందితాని శిష్టాచారలక్షణాని కర్మాణి తానిసేవితవ్యాని కర్తవ్యానిత్వయా॥ ఇతరాణిసావద్యాని శిష్టకృతాన్యపి నోకర్తవ్యానిన కర్తవ్యాని యాన్యస్యాకం ఆచార్యాణాం సుచరితాని శోభనచరితాని ఆత్మాయాద్య విరుద్ధానితాన్యేవ త్వయోపాస్యాని॥ అదృష్టాధాన్య సుష్టేయానినియమేన కర్తవ్యానీత్యేతత్ నోఽథతరాణి॥ పరితాన్యాచార్య కృతాన్యపి॥

విద్యారణ్యభాష్యము. తే మైశ్వర్య కారణాని కర్మాణిద్వివిధా
ని అనిందితాని నిందితానిచి. తత్రపూర్వోదాహృతాన్యా యమ్కామే
ష్టి ప్రతిగ్రహయాజనాదీని అనిందితాని కర్మాణి యానితాన్యేవ సేవిత
వ్యాసీతరాణితు. అభిచారదీని శత్రువధద్వారా కర్మవత్ తేమపేతు
త్వేపీ తాత్కాలికతేమపదాభి చారాదికం దుఃఖచేతు ద్వారానతక
ప్రదత్వేన నిందితత్వాన్న సేవ్యానీ॥

సనుశీష్టాచారస్యాపి శృతిస్మృతి వత్ప్రమాణత్వాదాచార్యస్య
తపసంబంధీని చరితాని సర్వాణ్యపిసేవితవ్యానీత్యా శంక్యతత్త్వాపి విశే
షదర్శయతి. ద్వివిధచరితంధైవం మానుషంచేతి తచ్ఛృభయం భగవా
నుదాజహర. అభయంసత్యసంశుద్ధి జ్ఞానయోగవ్యవస్థితః. దానంద మ
శ్చయజ్ఞశ్చ స్యాద్ధ్యాయస్తవ ఆర్జవం. అహింసాసత్య మక్రోధస్త్రాగ
శ్చాంతిరపైశుః. దయాభూతేష్వలోలత్వం మార్థవంఘ్రిరచాపలం.
తేజః శుమాధృతిశ్చైవ మక్రోహేనాతిమానతా. భవంతి సంపదంధై
భి మభిజాతస్యభారత. దంబోదర్పోధిమానశ్చ క్రోధపారువ్య మేవచ.
అజ్ఞానంచాభిజాతస్య పార్థసంపదమాసురీం. దైవీసంపద్విమోక్షాయ ని
బంధాయాసురీమతేతి తత్తాస్మాకం సంబంధీనియాన్య భయాదీని సుచ
రితాని త్వయాతాన్యేవ సేవితవ్యాని॥ సతుదంభాదీని. అయంన్యాయః
సర్వత్రశీష్టాచారే యోజనీయః. తథాహిజామదగ్నః పరుశురామః పి
తురాజ్ఞయా స్వజనసంజఘాంసేతి. అత్రపితౄజ్ఞా పరిపాలనరూపం సు
చరిత మాహర్తవ్యంనతు మాతృవధాయాపం దుశ్చరితం । ఏవమన్యద
భృదా హర్యమ్॥

ఇట్లు ఏవనిర్దోషములై యున్నవో అట్టిపనులు చేయతగినవిమిగి
లినపనులు చేయతగినవికావు. ఏవిమాకు మంచినదతలో అవి సేచేతకే
యదగినవి. మిగిలిన పనులు చేయగూడదు. అని యిట్లు పరమేశ్వరు
డాజ్ఞయిచ్చి యుండునప్పుడు ఇట్టి వేదవాక్యములను వ్యతిరిక్తముగ నీ
క్రింది స్మృతివాక్యములు జెప్పచున్నవి. అట్టి శృతివ్యతిరిక్తములైనస్మృ
తివాక్యములను వ్రాయుచున్నాము.

౧౧ శ్లో॥ ఏకమేవతు శూద్రస్య ప్రభుకర్మసమాదిశత్ ।
 ఏతేషామేవవర్ణానాం శఃశూహమససూయయా॥
 మనుస్మృతి ౧ అ ౯౧ శ్లోకము.

శ్లో॥ శూద్రంతుకారయేద్దాస్యం కీృతమకీృతమేవవా॥
 దాస్యామైవహిన్యస్తో సౌభ్రాహ్మణ్యస్వయంభువా॥
 మనుస్మృతి ౮ అధ్యాయము ౮౩ శ్లోకము.

అనగా బ్రహ్మ శూద్రునకు అసూయలేకుండ బ్రాహ్మణాదివర్ణ
 శ్రయములవారికి సేవజేయుకొరకే నిర్మించెను. మరియు భ్రాహ్మణు
 డు శూద్రునకు జీతమిచ్చి యైనను ఇవ్వకయైనను వానిచే బలాత్కా
 రముగ దాస్యమును జేయించి కొనవలయును. బ్రాహ్మణునికి దాస్య
 ముచేయించుకొనుటకుగాను శూద్రుని బ్రహ్మచే సృష్టించబడెను.

అనియిట్లు జెప్పబడియున్నది. ఈయభిప్రాయము వేదాంతశాస్త్రమును
 బోధించు శృతివిరుద్ధార్థమైయున్నది. ఎందువల్లననగా సమస్త జీవులు
 కర్మల ననుసరించి సృష్టించబడినవి అని జెప్పుచుండ యీస్మృతి వాక్య
 ములు బ్రాహ్మణసేవజేయుటకొరకే శూద్రుని సృష్టించెనని జెప్పటవిరు
 ధ్ధమైయున్నది. ఇట్లు పరమేశ్వరుని సంకల్ప ముండజాలదని నాబాలగో
 చాల విదితమైయున్నది. ఒకవేళ శూద్రుడు సేవజేయుటయందు యిచ్చ
 లేనివాడైనచో శిల్ప్యాదికర్మలచే జీవించదగినవాడుగాని మఱియు సే
 కార్యమునైననుజేసి జీవించగూడదని బైశృతికి వ్యతిరీక్తముగ నీక్రింది
 స్మృతివాక్యములు జెప్పుచున్నవి.

శ్లో॥ అశక్నువంతుశఃశూహం శూద్రః కర్తుంద్విజస్మనాం । పుత్రదా
 రాత్యయంపాప్తో జీవేత్కారుక కర్మణః । యైకర్మభివ్రచరితైః
 శఃశూహ్యంతే ద్విజాతయః । తానికారుక కర్మాణి శిల్పాని
 వివిధానచ॥

మనుస్మృతి ౧౦ అధ్యాయము ౯౯, ౧౦౦ శ్లోకములు.

అనగా శూద్రుడు ద్విజశుశూహుచేయుట కిచ్చగించనిచో దార
 పుత్రాదుల కన్నములేక నవస్థపడుచుండినప్పుడు సూపకారాది కారుక

శర్మములచే బ్రతుకవలయును. అనగా ద్విజుల గృహముల నంటజేసుకొని జీవించుటగినదేగాని మరొండువిధమున జీవించుటకు వలనుపడదు.

ఇందులోను మొదటవచించిన శ్లోకములలో ద్విజశుశూరృష జేయుటకే భగవంతుడుశూద్రుని సృష్టించినప్పుడును అతనికి ద్విజశుశూరృషవల్లనే జీవనోపాధియని ఇట్లు భగవంతుడు విధించినదే నిశ్చయమైయుండునప్పుడు నట్టి విధ్యుక్తధర్మమును విడనాడి యన్యమార్గమునవెళ్లుట కేతికిని శక్యముగాదు. ఏలయనినచో నోటితో మాట్లాడవలయునని భగవంతుడు విధించియుండునప్పుడు మఱియొక యవయవముతో మాట్లాడుటకెట్లు వలనుపడదో నట్లుగ బూర్వోక్తవిధియు జరుగ తీరవలయును. ఇచ్చడివిధి యట్లుగాక మఱియొకవిధమున గన్పట్టుచున్నది. ఎట్లనినచో మొనట సేవజేయవలయుననిజెప్పి అట్టిసేవయందు అశక్తువంతుడైనప్పుడుపచనాది క్రియలుజేసి జీవించవలయునని జెప్పట అసంభవములు కాబట్టి యీశ్లోకములెవరో స్వార్థపక్షులు పూర్వోక్తరవిషయములకు సంబంధములేక కల్పించి చేచ్చినవని నమ్ముటకు వీలైనవిగా నున్నవి. ఈశ్లోకములకు వ్యతిరేక్తములుగ పరాశరస్మృతియందు నీక్రింది శ్లోకములచే జెప్పచున్నవి.

శ్లో॥ శూద్రస్యద్విజ శుశూరృషా పరమౌధర్మః క్షయే.

అన్యథామరుతే కించిత్తదృవే తస్య నిష్ఫలమ్॥

పరాశరస్మృతి ౧ అధ్యాయము. ౬౪ శ్లోకము.

గీ. పాణులనుగొలిచియుంటయే పరమధర్మ

మండ్రునాలవజాతి కల్గెదియుచేక్ష

జేసి యెన్నేనిగర్హముల్ జేసిలేని

వారలకుదాననెంతయు ఫలములేదు.

ఆంధ్రపరాశరస్మృతి ప్రథమబింబము ౪౫ పద్యము.

౧౨ ఈప్రమాణవచనముల శూద్రునికి ద్విజశుశూరృషకన్నను మించిన ధర్మమును జెప్పియుండలేదు. ఇందులకు వ్యతిరేక్తముగనొకా

నొక కూడ్రుడు ప్రవర్తించి వ్యవసాయ కర్మలు జేసుకొనినచో అలా
యువును బొందునని భీతిగొల్పునట్లుగ నీక్రిందిశ్లోకమున జెప్పియున్నది.

శ్లో॥ వికర్మకుశుతే శూద్రాద్విజ శుశ్రూషయాష్టితా
భవంత్యల్పాయుషస్తేనై నిరయంయాంత్య సంశయమ్॥

పరాశరస్మృతి ౨ అధ్యాయము. ౧౪ శ్లోకము.

గీ. ద్విజులకొలుపులుమాని వివిధములైన
పనులుజేసెడు శూద్రుల వయసుతఱుగు
వనుచుజెప్పినయివి సనాతపు ధర్మ
మర్మములునాల్గు కొలముల మానవులకు.

అంధ్రపరాశరస్మృతి ప్రథమబింబము ౫౨ పద్యము.

విద్యారణ్యవ్యాఖ్యానము. కలాద్విజ శుశ్రూషా వర్జ్యేత్యా శం
క్యావా! వికర్మేతిభాధాధిక్యేన విశిష్టజీవన హేతుత్వాత్కృష్యా
దికం వికర్మేత్యుచ్యతే । ద్విజశుశ్రూషయాతు జీర్ణవస్త్రాదికమే
వలభ్యత ఇతినలాభాధిక్య మతోధికలిప్సయా కృష్యాధికమేవ
కుర్వంతోయ దిద్విజశుశ్రూషాం పరిత్యజేయస్తదాతేషా మై
హికాముష్మికంచహీయతే॥

పరాశరమాఘవీయము ౯౯ పత్రము.

అనగా ద్విజశుశ్రూషవలన జీర్ణవస్త్రములును ఉచ్చిష్టాన్నమును
శప్ప అతిశయము లభించదని యేశూద్రుడైనను ద్విజ శుశ్రూషచువది
లిబెట్టి వికర్మలనగా వ్యవసాయాదికర్మలనుజేసినేనివాడు అల్పాయుడైన
హపరలోకములను రెంటిని బొందజాలడు.

ఇవియు వైశ్మతికి వ్యతిరిక్తముగనిందితవచనములుగ గన్పట్టుచు
న్నవి. అంగువలన కల్పితములని వాకొనుచున్నాము.

శ్లో॥ వర్ణత్రయస్యశుశ్రూషాం కుర్యాచ్ఛూద్రః ప్రయత్నతః।
దానవద్బ్రాహ్మణానాంఛ విశేషేనసమాచరత్॥

హరీతస్మృతిః ౨ అధ్యాయము. ౧౧ శ్లోకము.

అనగా శూద్రుడు వర్ణత్రయమువారికి శుశ్రూష జేయుచు నందులో బ్రాహ్మణునికి డానుడువలె విశేషించి సేవ జేయవలయును. ఇదియును గాకను,

శ్లో॥ ఆయాచిత ప్రజాతాచ కృషింవృత్త్యర్థమాచరేత్ |

పాకయజ్ఞవిధానేన యజేద్దేవమతింద్రితః॥

హరీతస్మృతిః ౨ అధ్యాయము ౧౨ శ్లోకము.

అనగా, శూద్రుడు బ్రాహ్మణుడు యాచించకము నుపేదానముచేయుడు వృత్తికొఱకు శేవ్యము జేసుకొని పాకయజ్ఞవిధానముచే భగవదారాధనము జేయవలయునని హరీతస్మృతి వైస్మృతివాక్యముల కన్నిటికి వ్యతిరేకము జెప్పుచున్నది. ఈయభిప్రాయమునే శూద్రుడు తఱచింపగలండుల కొఱకు చక్కని మార్గమని కొండఱు మాతోనింతకు బూర్వము వాదించియున్నారు.

ఈశ్లోకములో శూద్రునికని జెప్పియుండలేదుగాని హరీతస్మృతియందు శూద్రధర్మములు జెప్పనప్పుడు యీశ్లోకముతో జేర్చి జెప్పియుండుటచే నీశ్లోకమును శూద్రధర్మముక్రింద పరిగణించి జెప్పుటయగుచున్నది.

ఇటుపై శూద్రుడు ద్విజశుశ్రూష జేసివచో పేతనము క్రింద నేమిచ్చుటగలుగునో నావిషయము కొంచము నీక్రింది ప్రమాణవచనములచే చర్చించి జూచెదము.

౧౩ శ్లో॥ ఉచ్ఛిష్టమన్నందాతవ్యం జీర్ణానివసనానిచ |

పులాకాశ్చైవధాన్యానాం జీర్ణాశ్చైవ పరిచ్ఛదాః॥

మనుస్మృతి ౧౦ అధ్యాయము, ౧౨౫ శ్లోకము.

అనగా ప్రకృతము ద్విజుల నాశ్రయించిన శూద్రునకు ఉచ్ఛిష్టాన్నమున్ను జీర్ణములగు అనగా తమరుకట్టుకొని భుక్తములగు వస్తువులు లనివ్వవలయును. ఇంతకుబూర్వము, శ్లో॥ సకూద్రాయమతిందద్యాత్ నోచ్ఛిష్టం సహవిష్కృతం॥ అను నీశ్లోకమున జెప్పిన విషయముద్విజ శుశ్రూష జేయని శూద్రునకు సంగిలినన్నము నైనను బెట్టగూడదని

జెప్పబడినది. ఇచ్చట ద్విజ శుశ్రూష జేయునట్టి శూద్రునకు మాత్రము ఎంగిలన్నమును బెట్టవచ్చునని జెప్పబడెను. మరియు నీశూద్రునకేవిధమున జీవహోపాధిజెప్పి అతని కుటుంబమునకుగాను ధాన్యములలో పులకములనగా నాళ్లు చోళ్లు మొదలగునవి అట్టి శూద్రునికివ్వవలయును. అనియిట్లు జెప్పచున్నది.

శ్లో॥ శూద్రాణామధికంకుర్యా దర్శనం న్యాయవర్తనాం।

ధారణంజీర్ణవస్త్రస్య విప్రస్యాచ్ఛిష్టభోజనమ్॥

హాతస్మృతిః ౨ అధ్యాయము. ౧౩ శ్లోకము.

ఇదియునుగాక న్యాయ వర్తియగు శూద్రుని బ్రాహ్మణోచ్ఛిష్టముచేతను జీర్ణవస్త్రముచేతను శారవించ తగినదని బూర్వోక్తమైన హాతస్మృతి ప్రమాణముచే దెలియబడుచున్నది.

౧౪ ఇట్లుపైన శూద్రుడుఉద్యోగమొనర్చుటనుగూర్చి అయోగ్యుడనియు నతని ఉద్యోగము యత్నముచే నివ్వంకుండా యుండవలయుననియు నీక్రింది ప్రమాణములచే దెలియబడుచున్నది.

శ్లో॥ యత్రవిహౌనవిద్యాంస్యాత్ క్షత్రియంతత్రయోజయేత్।వైశ్యం

వాధర్యశాస్త్రజ్ఞంశూద్రంయత్నేనవజయేత్॥మనుస్మృతిః

అధ్యాయము. ౨౦ శ్లోకము. కుల్లూకుభట్టు వ్యాఖ్యానము.

మరియునీశ్లోకముశుక్రసీతి ర వ అధ్యాయము. ౫వప్రకరణము.

౧౪ శ్లోకము. ౪౩౨వ పత్రమునందును జెప్పబడియున్నది.

శ్లో॥ దశహక్తాః పురోదాద్యాబ్రాహ్మణాః సర్వఏవతే। అభావేక్షత్రియాయోజ్యాస్తదభావే తథోరుజాః। నైవశూద్రాస్తు సంయోజ్యా గుణవంతోపిపార్థివై॥

శుక్రసీతిః ౨ అధ్యాయము. ౪౨౬, ౪౨౭.

శ్లో॥ సేనాధిపః క్షత్రియస్తు బ్రాహ్మణస్తదభావతః।

నవైశ్యోనచవైశూద్రః కాతరశ్చకదాచన॥

శుక్రసీతి ౩ అధ్యాయము. ౪౨౯, ౪౩౦.

అనగా రాజు తనయుడ్యోగులలో విద్వాంసుడైన బ్రాహ్మణుడు జిక్కకబోయినచో ధర్మశాస్త్రజ్ఞుడైన ఊత్రియునుగాని వైశ్యునిగాని యుంచవలయును. మరియు రాజు తనపమీపమునయుండు దశ ప్రకృతులను యుద్యోగస్థాపములయందు బ్రాహ్మణులనే యుంచవలయును. వీరు జిక్కకబోయినచో ఊత్రియునుగాని వైశ్యునిగాని యుంచవలయును. శూద్రుడు గూఢ పంపన్నుడైనను యత్నముచే వదిలిబెట్టవలయును. ఇదియునుంగాక రాజు తన సేనాధిపతిని నియోగించడములో ఊత్రియైనవను బ్రాహ్మణునైనవను యుంచవలయును. వైశ్యునిగాని శూద్రునిగాని యత్నముచే వదిలిబెట్టవలయును.

అనియిట్లు జెప్పియుండుటచే శూద్రుని ఉద్యోగస్థాపముల యుంచుగూడని జెలియుచున్నది. ఈయభిప్రాయము, శృంగేరి లాన్న ప్రమదితవ్యం! అను నీశ్వరికి వ్యతిరేకమైన యభిప్రాయమైయుండుటచే శృంగేరి ధర్మశాస్త్రాన మానానాం ప్రమాణం పరమంశృతి! అను నీవాక్యము చేత చాక్యములన్నిటిని ఖండింపబడినవని జెలియుజేయుచున్నాము.

౧౫ ఇదియునుంగాక బ్రాహ్మణుడు దుఃశీలుడైనప్పటికిని బూజనీయుడై యున్నాడనియు శూద్రుడు జితేంద్రియుడైనను బూజనీయుడుగాడనియును, ఇట్లు సీక్రిందివచనముచే జెప్పబడుచున్నది.

శ్లో॥ దుఃశీలోపి ద్విజపూజ్యోనతు శూద్రోజితేంద్రియః॥

కఃపరిత్యజ్యః గాంధుష్టాం దుఃపక్షీరవతీంఖరీమ్॥

పరాశరస్మృతి ౮ ఆధ్యాయము ౨౫ శ్లోకము.

గీ, చెవటియయ్యగు బాటుండు సేవనీయు

డవనీకాపు జితేంద్రియడయ్య బూజ

గావనవర్షుడుచెడుగని గోవువీడి

పాడిగాడిదె పిదుకబోవు వాడుగలదే.

ఆంధ్రపరాశరస్మృతి ద్వితీయబింబము ౯౮.

అనగా బ్రాహ్మణుడు దురాచారముగలవాడైనను బూజనీయుడైయున్నాడు. శూద్రుడు జితేంద్రియుడైనను బూజనీయుడుగా జాలడు. అనియిట్లు జెప్పచున్నది.

౧౬ శ్లో॥ శూదోపిద్వివిహోజ్జయః శాస్త్రీనైవేతరస్తథా శాస్త్రీభో
జ్యస్తయోరుక్తోహ్యభోజ్యస్త్యితరోమతః॥ పాగ్రాసథాంస్త
దారాన్బాహుగార్థం నివేదయేత్॥ సశూద్రజాతిభిర్భోజ్యసా
దభోజ్యః కేషఉచ్యతే॥ విష్ణుస్మృతి ౫ అ. ౧౦, ౧౧ శ్లో.

అనగా శూద్రుడు శాస్త్రీ, ఇతరుడు, అని యిట్లు రెండువిధము
లగునట్టి భేదములుగలవాడై యున్నాడు. బ్రాహ్మణులకొరకు తనపా
ణమును, ధనమును, భార్యను, అను నీమూటిని యెవడిచ్చుచున్నాడో
వాడు శాస్త్రీఅనువాడగును. బూర్వోక్తములగువాటిని బ్రాహ్మణుని
కొఱకెవ్వడివ్వడో వాడు ఇతరుడనువాడగును. శాస్త్రీయను వానియిం
ట బ్రాహ్మణాదులు భుజించవచ్చును. ఇతరుడనువానియింట బ్రాహ్మ
ణాదులు భుజించకూడదు.

ఇనియిట్లు జెప్పియుండుటచే బ్రాహ్మణుని కొఱకు పాగ్రామును,
ధనమును, భార్యను, ఇచ్చువాడైనచో భుజించుటకు తగిన వాడగుచు
న్నాడనియు, తదితరుడగు వానింట్ల భుజించుటకు యోగ్యుడుగానివాడ
గుచున్నాడనియు, దెలియుచున్నది. ఇట్లుగ బ్రాహ్మణ బ్రాహ్మణేత
రులకు నైకమత్యము గలదని మనమూహించవలయును.

౧౭ ఇంతియేగాకను శూద్రునికి శిక్షావిచయములో నీక్రిందివి
ధమున జెప్పియున్నదాని జూచినచో ఘోరముగగన్పట్టుచున్నది.

శ్లో॥ శతంబ్రాహ్మణమాకృష్య క్షత్రియోదండ మర్హతి॥

వైశ్యోవ్యర్థశతంచేవైవా శూద్రస్తువధమర్హతః॥

మనుస్మృతి ౮ అధ్యాయము. ౨౬౭ శ్లోకము.

అనగా బ్రాహ్మణుని నీవు దొంగవనుట మొదలగు మాటలను
మించినాడిన క్షత్రియునకు నూరుపణములుదండము విధించవలయును,
ఈలాగునే వైశ్యునకు నూటయేబదిగాని యిన్నూరుగాని పణములను
గౌరవలాఘవ విచారముచే దండము విధించవలెను. శూద్రుడట్లుబ్రా
హ్మణుని మించనాడెనేని దెబ్బలు కొట్టించడము మొదలగు కఠినశిక్ష
జేయవలయును లేక చంపుటయోగ్యమైయున్నదని జెప్పుచున్నాడు.

ఇందుచే శూద్రుడు బ్రాహ్మణుని తిట్టినంతమాత్రమున చంపుటనుగూర్చి శిక్ష జెప్పినప్పుడు శూద్రునివిషయమై నంతఃపూరముగ స్మృతులలో వ్రాయబడియున్నదో వేరుగ జెప్పలేకనే దెలియుచున్నది.

౧౮ ఇటుపై శూద్రునికి మోక్షవిషయమునుగూర్చి స్మృతులలో జెప్పియున్నదానిని యేమిచిచారింపదము.

శ్లో॥ జపస్తవస్తోత్రయాతాః ప్రవ్రజ్యా మంత్రసాధనం |

దేవతారాధనంచైవ స్త్రీ శూద్ర పతనానిషట్ |

అతిస్మృతి ౧ అధ్యాయము. ౧౩౩ శ్లోకము.

శ్లో॥ యద్బ్రాహ్మణేనాపహృతం భనంతత్పరలోకదం |

శూద్రాయదత్తమపి యన్నరకాయైవకేవలం |

శుక్రసీతి ౨ అధ్యాయము. ౪౦౨ శ్లోకము.

అనగా జపము, తపము, తీర్థయాత్ర, సన్యాసము, మంత్రసాధనము, దేవతారాధనము, అను నీయాతీతిని స్త్రీశూద్రులవలంబించిరేని పతితులగుదురు. ఇదియునుంగాక బ్రాహ్మణుడు బ్రాహ్మణేతరుని సొత్తును దొంగిలించినేని యాద్రవ్యము యజమానునికి పరలోకము నిచ్చునదియైయున్నది. అయజమానుని భక్తిపూర్వముగ శూద్రున కిచ్చినచే నను నాద్రవ్యము పరలోకమునకు హేతువైనదిగాక సరకమునిచ్చునదియై యున్నది.

౧౯ ఇట్టి శ్రుతి విరుద్ధార్థకములైన కల్పితప్రమాణము లెన్నియో గన్పట్టుచున్నవి వాటినిన్ని యిచ్చట వ్రాయటకు గ్రంథవిస్తర భీతియగునని దలచి విరమించితిమి.

ఇట్టిస్థితిలోను కమ్మవారు, కాపువారు, వెలమవారు, రెడ్డివారు, ఈమొదలగు వారు సమాచంద్రులనిగాని శూద్రులనిగాని జెప్పటకట్లుజెల్లును. ఒకవేళనిట్లు జెప్పిన బూర్వోక్తధర్మములన్నియు వీరికే జెందియుండవలయును. అట్లు వీరియందాధర్మములు జెందియున్నవని జె

వృట కేటిని శక్యముకాదు. కాబట్టి బూర్వోక్తులగు కమ్యవారు మొదలగువారు కూర్మకులావతంసులైన సూర్యవంశజులగు క్షత్రియులై యున్నారని జెప్పుచున్నాము.

ఇట్లు బూర్వోక్తులగు కమ్యవారు మొదలగువారిని క్షత్రియులని జెప్పనవ్వదు బ్రాహ్మణునికి బదునాటనంవత్సరముల వఱకును క్షత్రియులకు నిరువదినాలుగునంవత్సరముల వఱకును ఉపనయనములేనియడల వాగ్ధేయులని ధర్మశాస్త్రములు జెప్పబడుచున్నవిగా నిట్టితటికమ్యవారు మొదలైనవాటికి యజ్ఞోపవీతధారణలుగావించి క్షత్రియులని జెప్పుట కెట్లుజెల్లును. కాబట్టి బూర్వోక్తులగు కమ్యవారు మొదలగువారిని సచ్చాదులని యెందులకు జెప్పగూడదని యిట్లు వచించితేరేఫిలట్లు జెప్పుటకు వలనవడదని మాత్రము వ్రాయుచున్నాము. ఎందులకనినచో ఈకమ్యవారు మొదలగువారు బూర్వోక్తప్రకారము నాపద్ధర్మమువలన వ్రచ్చున్నరూపులై యుండుటచే యుద్ధిష్టిరాదులవలె పాము శ్చిత్తవిధి అనవసరమని దలచుచున్నాము.

అయివ నొకవేళ పామయశ్చిత్తవిధి కావలయుననిదరేని అధర్వణవేదమునందు నాపామయశ్చిత్తవిధి జెప్పబడియున్నది. అట్టి పామయశ్చిత్తవిధి ననుసరించి పామయశ్చిత్త మొనర్చుకొని క్షత్రియోచితమైన యజ్ఞోపవీతాది చిహ్నములను ధరించి మేము క్షత్రియులమని జెప్పుకొనుటకు ఈకమ్యవారు మొదలగువారికేయధ్యంతర ముండవలదని మాయభిప్రాయము.

ఇట్లెవ్వరైనను యీశుభీగుంఘముతోనివారు పామయశ్చిత్తమొనర్చుకొని యజ్ఞోపవీతాది చిహ్నములు ధరించుకొనినవారున్నారాలని ఘనో శ్రీకూర్మకులావతంస రాజా శివభద్రవతి (శివాజి) గారు తమ నలువదివయేటను యజ్ఞోపవీత ధారణమును జేసుకొనియుండినట్లు శ్రీయుత. శ్రీ. వి. లక్ష్మణరావుగారు తమచేరచింపబడిన శివాజిచరిత్ర ౧౨వ ప్రకరణములో జెప్పియున్నారు. ఆప్రకరణమిచ్చట జెప్పటకు గ్రంథవివరభీతిచే విరమించితిమి.

అంధ్రముహాశయులారా!

ఇప్పటికి నెంతో కాలవీలంబమై మీకు శ్రమగలిగినట్లు మేముదలచుటచే నిదివరలో జరిగిన విచారణవలన మీసంశయములన్నియు నివారణమై యుండుననియెంచి పర్యవసానముగ నొకటి రెండు మాటలనుజెప్పి విరమించుచున్నాము. కూర్మకులావలంకులును సూర్యవంశజులును ఓత్రియులునైన కమ్మవారు, కాపువారు, వెలమవారు, రెడ్డివారు, ఈమొదలగువారు ఉత్తరప్రాంత భూములనుండి (౧) బలభద్రుడనురాజుతో గూడుకొని ౧౨౦౦ సంవత్సరములక్రిందట నీదక్షిణప్రాంత భూములకు చనుదెంచిరినిఇదియేగ్రంథములో ౭౪ వ పత్రమునందును (౨) మడియూబూర్వోక్తులగు కమ్మవారు మొదలగువారు, ధర్మశీలుడనురాజుతో గూడుకొని నుత్తరప్రాంత భూముల నుండి దక్షిణప్రాంత భూములకు బూర్వమువలె చనుదెంచిరిని ఈగ్రంథమున ౮౮ వ పత్రమునందును, (౩) వెండియును దురాత్ముడగు సంకునియొక్క ఆజ్ఞానసారము సాంఖ్యవ్రముఖులతో గూడుకొని యుత్తర ప్రాంత భూములనుండి దక్షిణప్రాంత భూములకు నీకమ్మవారు మొదలగువారువచ్చిరినియీ గ్రంథమున ౧౩౧ వ పత్రమునందుండు మార్కండేయోత్తర పురాణ గాథనుబట్టి దెలియుచున్నది.

ఇట్లుబూర్వోక్తములైన ఈమూడుగాధలయందును ఈకమ్మవారు మొదలగువారు ఉత్తర భూములనుండి దక్షిణభూములకు వచ్చిరిని జెప్పినవార్త ఏకగ్రీవముగ వచించినట్లు దెలియుచున్నది.

ఈప్రకారము జెప్పన మూడుగాధలలో నేగాధ ప్రమాణమై యున్నదను విచారము నీగ్రంథమున ౧౩౯ వ పత్రమునందు ప్రశ్నోత్తర పూర్వకముగ గొంత విచారించియున్నాము. అందులోను మార్కండేయోత్తర పురాణవాక్యములు సహేతుకములై యుండుటచేటలవత్తరమైన ప్రమాణవాక్యములగ నున్నవని జెప్పటగలిగినది.

ఇట్టితరి కమ్మవారు, కాపువారు, వెలమవారు, రెడ్డివారు, ఈమొదలగువారు కూర్మకులావలంకులగు సూర్యవంశజులైన ఓత్రియులై యున్నారని ముమ్మాటికిని జెప్పుచు శ్మతి ప్రతిపాదుకులగు సంఘ

సంస్కారాలైన శ్రీమచ్చంకర భగవత్పాదులస్తుతించుచు నీవిషయముంత
తో విరమించుచున్నాము.

ఇట్లు జగచ్చక్రవర్తియగు జగద్గురుమూర్తిని బూర్వోక్తమైనప్ర
ణవన్యరూపుడగు పరమేశ్వరునిపార్థింపి పాశకులగు మీకును, జయార్థ
ప్రకాశిక మూడవభాగము ప్రచ్చన్నరాజకులనిర్ణయమును ఈగ్రంథమును
వెలిబుచ్చుటకు సర్వస్వోత్తరంత్రమును మాకు కలుగజేసిన పంచమజాతీ
సార్యభామునకును మంగళప్రదమగు గాత్రయని యీక్రిందిశ్లోకముచే నా
శీర్షచనమునర్చుచు నింతటితో నీవిషయమును విరమించుచున్నాము.

శ్లో॥ ప్రజానాం మజ్జలం భూయాత్పాశకానాంచ మజ్జలం |
మజ్జలం సర్వ భూతానాం భూపతే రస్తు మజ్జలం |
పచ్చిమో నో మహారాజ్ఞో జాతీ ప్రీతి పతి ర్వనః |
రాజ్యాగ్నే సుపరివారైః జీయాద్వర్ష శతం ప్రభుః ||

ఇతి శ్రీమత్పరమహంస స్వామి. జీ. యస్. బి. సరస్వతీ
కృతిషు సుభాషావిభూషితాయాం జయార్థప్రకాశి
కాయాం కూర్మశబ్దార్థ నిరూపణ విషయే
స్మృతిప్రామాణ్యా ప్రామాణ్య విచారణ
పరే ప్రచ్చన్నరాజకుల నిర్ణయ
యాభ్యే తృతీయభాగే చతుర్థః
సముల్లాసః పంపూర్ణః.

స రవము పంపూర్ణము.

శ్లో॥ దృష్టం కిమపిలోకేస్మిన్ననిర్దోషం సన్నిధిమే |
అపృణభవమతోదోషా వివృణుభవంగుణాన్ముఖాః ||

ఆంధ్రనగరము.

ఆర్యావరంతర్గతము.

తప్పాప్పుల పట్టిక.

ఈ గ్రంథము ముద్రణమగునప్పుడు గొన్ని అవసరములగు కా
న్యములుగలుగుటచే మధ్యమధ్య విడనాడి బోవుటవలన గొన్నితప్పులు
పడినవి కాబట్టి చదువరులు గ్రంథమనంగతముగ వోదిన చోట నీత
ప్పాప్పులపట్టికను జూచుకొనవలయును.

ఉపోద్ఘాతములో గల తప్పులు.

పుటపంక్తి తప్పు.

1 4 శబ్దము

1 9 హంతుము

2 23 శబ్దార్థము

4 12 యవలంభించి

4 24 కామలోభ

8 9 శబ్దము

9 13 ఓశుద్రీ

11 14 బాగ్మ

12 20 జీవబ్రహ్మవర్ణము

13 15 శబ్దము

14 21 నమశ్చి

15 9 కృష్ణవేద

15 15 పాపాగ్ంశ్చ

16 21 కర్మాకరాది

17 5 వసు

20 20 శుక్లసీరి

21 5 చైతేయ

21 18 మందర

24 4 ఆది

26 5 తలపడుచున్న

26 16 లవనియు

26 18 వసుగర్భ

27 16 శ్రీద్ర

ఓప్పు.

శబ్దము.

అంశములో

శబ్దార్థము

యవలంబించి

కామలోభ

శబ్దము

ఓశుకుద్రీ

బాగ్మ

జీవబ్రహ్మవర్ణము

శబ్దము

నమశ్చ

కృష్ణయజుర్వేద

వాపాగ్ంశ్చ

కర్మాకరాది

వసు

శుక్లసీరి

చైతేయ

మందర

ఆది

తలపడుచున్న

గలవనియు

వసుగర్భ

శ్రీద్ర

పుటపంక్తి తప్పు.

28 12 వాజసేయ

28 15 శ్రేకల

28 26 దేవతలి

29 20 ప్రసయితృ

30 శ్రీయుతము

30 8 రనుటకున

30 25 దేవ

36 12 రాజరాజ

39 9 25, 29

జయార్థప్రకాశికలోనితప్పులు.

1 13 శిఖావర్ణి

2 25 కానపత్రము

4 4 వృధక్

7 9 అ

11 8 తాను

11 15 తాను

13 19 ఉపచార

14 7 శుద్ధి

22 11 వాచ్యత్వము

23 20 పేరావేయలేదు

26 5 నియభిప్రాయము

18 14 విశ్వామిత్ర

36 5 ఉపవాద్యతే

ఓప్పు.

వాజసేయ

శకల

దేవతలి

ప్రసయితృ

యుతము

రనుటకున

దేవా

రాజరాజ

25, 28

శిఖావర్ణి

కానపత్రము

వృధక్

8 6 అ శ్రీకూర్మ

తాను

తాను

ఉపచార

శుద్ధి

వాచ్యత్వము

పేరావేయలేదు

నియభిప్రాయము

విశ్వామిత్ర

ఉపవాద్యతే

పుటపంక్తి సంఖ్య	విషయము
39 17	దామ
40 20	కారి కాంచ
42 1	పూహం
47 22	గృహ
54 15	కీలాంబ
54 19	సహ్యాద్రిఖండే
56 7	మహా
59 21	త్వగ్గ
71 2	కల్ప
72 5	దుర్ని
72 6	చిరంతనకీర్తి
73 12	వివక్షతః
73 23	బాక ప్రైప్రసిత్తబాం ప్రైప్రసిద్ధం
76 21	నిర్ణయమును
82 27	పదమును
82 12	ఆ పేరలేదు
88 13	పురాణములు
89 24	1533 సం॥
97 20	నాయువి

పుటపంక్తి సంఖ్య	విషయము
100 7	ఇందులవిషయము
102 6	పురుషంక
102 23	కతుడు
104 23	సహ్యాద్రి
104 25	సహాయము
113 4	అభిజన
121 13	యందును
132 5	కరందత్యా
132 20	దీకాధిపా
134 5	దనలా
139 14	ఒక
155 7	విప్ర
160 19	నాభిపతే
160 21	జారతాతంతు
167 22	కేరాలేదు
199 13	సకర్తవ్యః
172 20	ఉపాస్మాని
183 2	అం పేరాలేదు ఇప్పటికి ఆనుసరి

మున ౨౦ పేరాయండవలయును

ప్రకటన.

ఆంధ్రముహూళములారా!

స్వస్తిశ్రీ శ్రీమత్పరమహంసత్వాది సకలబిరుదావళి విరాజమాన,
స్వామి జీ. యస్. బి. సరస్వతీగారిచే రచియింపబడిన గ్రంథములపట్టిక.

౧ జయార్థప్రకాశక మొదటిభాగము, అజ్ఞాన తిమిరభాస్మర
ము, ఇది శాయపురాగ్రహార నివాసులగు హవిర్యాజి కూనపులి
పూర్ణయ్య శాస్త్రిగారు, పండిత జింద్యాల గారీనాథశాస్త్రి, బి.ఎ.,
బి.ఎల్., గారు, మరియు శ్రీమాన్ మాడభూషి వాడమత్తేభ కంఠి
రవ సింహద్రవ్యప్రభాచార్యులుగారు, శ్రీపుష్పగిరి సంస్థానాస్థానవిద్వాం
సులగు బ్రహ్మశ్రీ మల్లాది ఆంజనేయశాస్త్రిగారు ఈ మొదలగువా
రు శ్రీ శూద్రాద్రిదులకు వేదాధికారము లేదని వాదించిన పరివాదముల
ను ఖండించుకొనుచు శ్రీ శూద్రాద్రిదులు మొదలుకొని సర్వమాన
షకోటి కలతయు వేదాధికారము గలదని నిర్ణయించి జెప్పుచున్నది.

రెండవముద్రణమచ్చుగుచున్నది.

రు. 2-0-0.

౨ జయార్థప్రకాశక రెండవభాగము, ప్రశ్నార్థవాపోశనపాం
తమాల, ఇది బ్రహ్మముఖ బౌహూరుపాదములవలన వర్ణోత్పత్తిగలిగి
నదని శైకింద్రాబాదునివాసులగు బ్రహ్మశ్రీ చిత్తకుల అప్పయ్యశాస్త్రి
గారు, మహారాజరాజశ్రీ శివపురపు వీరభద్ర పాకయాజిగారు,
ఈయుభయులచే రచింప బడిన ప్రశ్నార్థవాపోశనమను గ్రంథము
ఖండించుకొనుచు గుణకర్మవిభాగములవల్లనే వర్ణోత్పత్తియైనదని నిర్ణ
యించి జెప్పుచున్నది.

అచ్చుగుచున్నది.

రు. 2-0-0.

3 జయార్థప్రకాశిక మూడవభాగము, ప్రచ్ఛన్నరాజకులనిష్ఠ యము, ఇది కమ్మవారు, కాళువారు, వెలమవారు, రెడ్డివారు, ఈ మొదలగువారు సమాధులని వాదము లొనర్చిన బ్రహ్మశ్రీ జెండు కూరి స్పసింహశాస్త్రులవారు బ్రహ్మశ్రీ కాశీ కృష్ణమాచార్యులవారు, పాసకాల శాస్త్రులవారు, మరియు బందరు నోబిల్ కాలేజీ సంస్కృత పండితులగు బ్రహ్మశ్రీ శిష్టా స్పసింహశాస్త్రులవారు, ఈ మొదలగు వాతలయొక్క వాదములను ఖండించుకొని శ్రీయుతులగు బూర్గోక్షులైనవారు కూర్మకులాపతింసులగు సూర్యవంశజులైన క్షత్రియులైయున్నారని ఘంటాపథముగ నిర్ణయించి జెప్పుచున్నది.

అచ్చు పూర్తియైయున్నది.

గు, 3-0-0.

౪ జయార్థప్రకాశిక నాలగవ భాగము, ప్రణవార్థవిచారము, ఇది మహారాజరాజశ్రీ కోటంరాజు ఆనందరావు మొదలగు గుంటూరు మండలాంతర్గత పండితవర్గులతో వాదములొనర్చి శృతిస్మృతి ప్రమాణముల ననుసరించి ప్రణవార్థమును నిర్ణయించి జెప్పుచున్నది.

గ్రంథము సిద్ధమగుచున్నది.

౫ జయార్థప్రకాశిక ఐదవభాగము, రజస్వలా వివాహ ఖండ నముండనము, ఇది తెలింద్రాబాదు నివాసులగు బ్రహ్మశ్రీ చివుకుల అప్పయ్యశాస్త్రిగారు, మహారాజరాజశ్రీ శివపురపు వీరభద్ర పాకయాజి గారు, ఈయుధయులచే స్త్రీలకు రజస్వలానంతరము వివాహములు జేయరాదని నుడివిన నుడువులను ఖండించు కొనుచు ముఖ్యముగ స్త్రీలకు రజస్వలానంతరమే వివాహములు జేయదగునని నిర్ణయించి జెప్పుచున్నది.

గ్రంథము సిద్ధమగుచున్నది.

2. జయార్థప్రకాశక ఆజీవభాగము, పర్యటనమీమాంస, ఇది తెనాలి. తాలూకా కొల్లూరు గ్రామ వాస్తవ్యులగు బ్రహ్మశ్రీ భాగవతులమార్కండేయశాస్త్రుర్లవారి ప్రోత్సాహముచే రచింపబడుచుండిన గ్రంథమైయున్నది. ఇందులో ద్విజాతులు ద్వీపాంతరాదియాల్రలు జేసినను దూష్యముగాదని నిర్ణయించి జెప్పచున్నది.

గ్రంథము సిద్ధమగుచున్నది.

2 జయార్థప్రకాశక ఏడవభాగము, వేదసంగ్రహము, ఇది వేదచతుష్టయములయందుండు విషయములను సంగ్రహించి జెప్పచున్నది. ఇందులో ప్రథమకూర్పు యందుండు విషయముల కన్నను ఈరెండవ కూర్పున విశేషించి వ్రాయబడుచున్నది.

గ్రంథము సిద్ధమగుచున్నది.

ఈగ్రంథములను గోరువారు ఇందుకూరిపేట నెల్లూరుజిల్లాలో యీ ప్రకారము అడ్రస్సువ్రాసి యీక్రింద సంతకము జేసియుండు నా పేర ను త్రరమువ్రాసినచో, ఏ. పీ. గా పుస్తకములు బడయుదురు.

ముద్రణము పూర్తిగాని గ్రంథములనుగోరువారి చిరునామములను రిజిస్టరు జేసుకొని యుండి ఆయాగ్రంథములు ముద్రణముపూర్తియైనతోడనే, ఏ. పీ. గా బంపుచున్నాను.

11

ఇందుకూరిపేట,
నెల్లూరుజిల్లా,
14-3-20.

ఇట్లు భవద్విధేయుడు,
గాడేపల్లి మురళీమనోహర రావు,
బాలకవి.

10159